

Fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad

Samrådsförslag antaget av kommunstyrelsen 2023-02-06

NORRTÄLJE
KOMMUN

INNEHÅLLS- FÖRTECKNING

INLEDNING OCH UTGÅNGSPUNKTER

Vad är en fördjupning av översiktsplanen	4
Planprocessen	4
Utgångspunkter	4

UTVECKLINGSINRIKTNING

Utvecklingsinriktning	12
Utvecklingsstrategier	15

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Mark- och vattenanvändningskarta	24
Utvecklingsområden	26

ALLMÄNNA INTRESSEN

Bostadsförsörjning	62
Samhällsservice	67
Gestaltad livsmiljö	75
Barns platser	79
Näringsliv och turism	85
Kulturmiljö och landskapsbild	87
Trafik och mobilitet	94
Grönstruktur	112
Blåstruktur	125
Ekosystemtjänster	132
Rent vatten	136
Klimatanpassning	138
Miljö- och riskfaktorer	142
Teknisk försörjning	149
Jordbruksmark	154
Riksintressen	158

KONSEKVENSER

Miljökonsekvensbeskrivning	162
Social konsekvensanalys	167

INLEDNING OCH UTGÅNGSPUNKTER

Vad är en fördjupning av översiktsplanen?

En översiktsplan ska vara vägledande för hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska ange en långsiktig och övergripande utvecklingsstrategi och visar hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen ska tillgodoses hur miljö kvalitetsnormer ska följas. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men den ska vara vägledande när kommunen upprättar detaljplaner och prövar bygglov enligt plan- och bygglagen.

I områden med mer komplicerade förhållanden och där det finns stor konkurrens mellan olika intressen och anspråk behöver avsikterna med området redovisas mer i detalj kan en fördjupning av översiktsplanen tas fram. För tätorter med högt bebyggelsetryck och områden med stora bevarandevärden kan en fördjupning reda ut huvuddragen i markanvändningen.

Planprocessen

Under sommaren 2019 påbörjades arbetet med en fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad. Under vintern 2019/2020 genomfördes olika dialoger för att samla in en bild av hur Norrtälje stad används idag och vilka förbättringspunkter som finns. Syftet med dialogerna var även att samla in synpunkter och tankar om vilken riktning kommunen bör ta i den fortsatta planeringen. Dialogerna bestod av en webbenkät riktad mot allmänheten och flertalet workshopaktiviteter med politiker, företagare, tjänstepersoner, förvaltningar, resursgrupp och skolelever. Resultaten från dialogerna utgör grunddragen för den föreslagna utvecklingen av Norrtälje stad.

När ett planförslag har tagits fram ska det samråd. Under samrådet samlas synpunkter in från allmänheten, myndigheter, organisationer och näringslivet. Synpunkterna sammanställs i en samrådsredogörelse i vilket det även kommer framgå vilka förändringar av planförslaget som genomförs efter samrådet. När planförslaget har reviderats ska planförslaget och samrådsredogörelsen vara tillgänglig för granskning. De som lämnat synpunkter får återkoppling på lämnade synpunkter och en ny möjlighet att lämna ytterligare synpunkter. Efter granskningstiden sammanställs synpunkterna och vilka ställningstagande som gjorts. Fördjupningen av översiktsplanen antas av kommunfullmäktige.

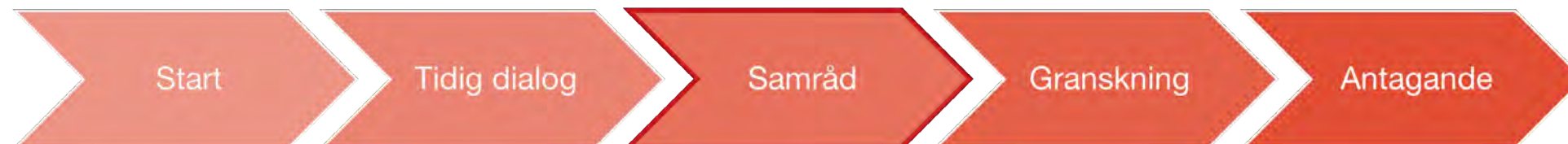
Utgångspunkter

Bakgrund och syfte

Norrtälje stad är i en expansiv fas och planering pågår för flera nya stadsdelar, bostadsområden och verksamhetsområden. Staden växer både utåt i samtliga väderstreck med nya bostadsområden och genom flertalet förtätningsprojekt.

Den snabba befolkningsökningen och de många pågående projekten ställer stora krav på att kommunen kan säkerställa fungerande infrastruktur, tillräcklig social service, teknisk försörjning, skydd från störningar och tillgång till goda levnadsmiljöer. När staden utvecklas uppstår även möjligheter för att skapa mervärden för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Det behövs en samordnad plan för att belysa och prioritera mellan olika intressen och göra bedömningar av hur en positiv utveckling som helhet kan uppnås på kort och lång sikt. Det är viktigt att staden utvecklas som en trygg och socialt jämställd stad där det är lätt att vara klimatsmart.

Det pågår arbete med att revidera den kommunomfattande översiktsplanen och med att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för Rimbo. När planerna har antagits kommer de att styra och vägleda tillsammans.

Geografisk avgränsning

Geografisk avgränsning

Denna fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad avgränsas geografisk enligt bilden. Avgränsningsområdet innefattar Norrtälje stads tätortsgräns med omnejd men kommer i denna fördjupning att kallas för Norrtälje stad eller staden. Inom avgränsningen inryms områden av betydelse för stadens utveckling till år 2050. Detta innefattar även områden som inte planeras för bebyggelseutveckling såsom tätortsnära naturområden som har en viktig funktion för staden.

0 km 2

5

Globala, regionala och mellankommunala mål och planer

Globala mål och nationella mål

Agenda 2030 består av 17 stycken globala mål och 169 delmål som alla medlemsländer förbundit sig för att arbeta för att nå en hållbar värld till år 2030. Sveriges miljömål består av ett övergripande generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål med preciseringar och ett antal etappmål som beskriver den långsiktiga målsättningen och inriktningen för Sveriges nationella miljö- och klimatarbete. Dessa mål beskrivs utförligare i den kommunomfattande översiktsplanen.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF5 2050)

Inom den geografiska avgränsningen för denna fördjupning av översiktsplanen har tre bebyggelsestrukturer kartlagts i RUF5 2050: strategiskt stadsutvecklingsläge, primärt bebyggelseläge och sekundärt bebyggelseläge. I RUF5 2050 beskrivs hur kommunerna bör förhålla sin planering till dessa strukturer.

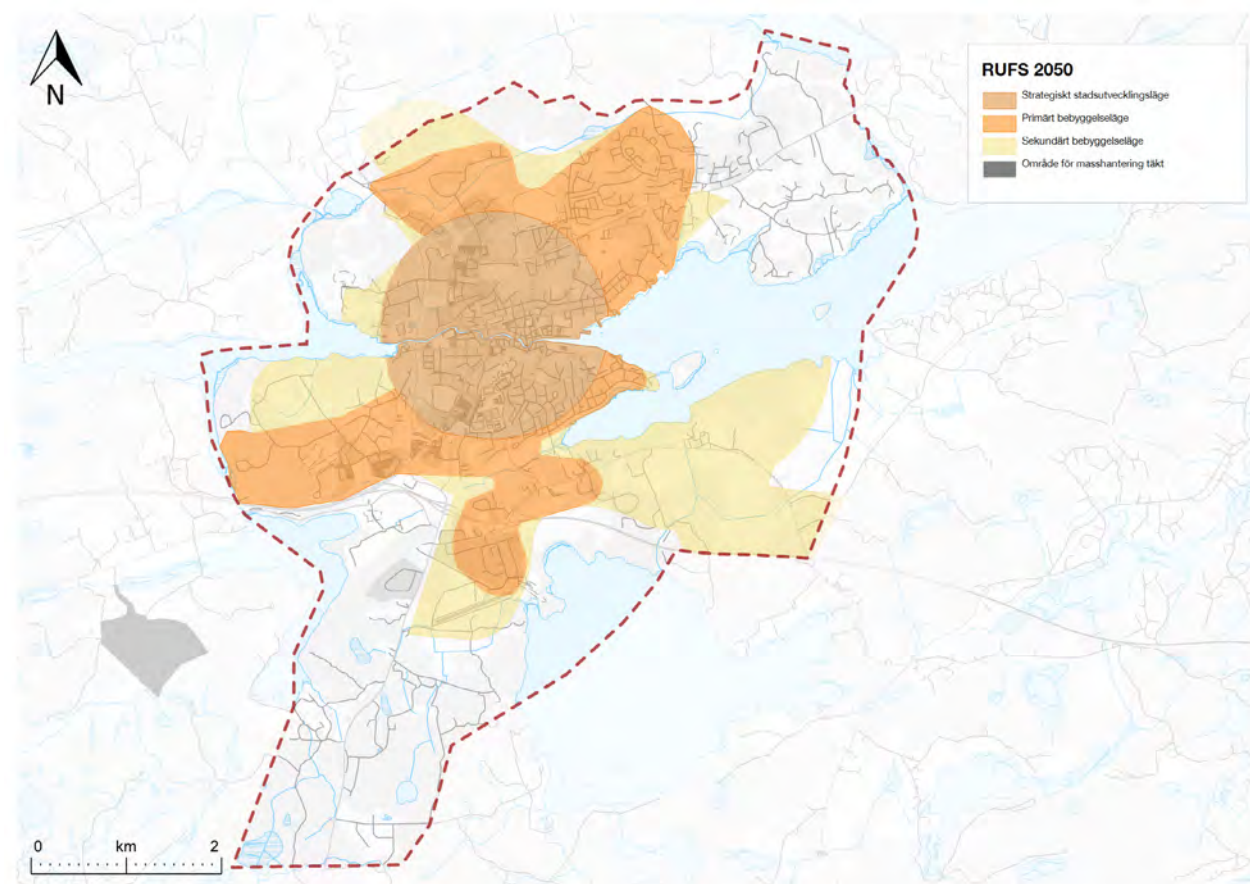
Det strategiska stadsutvecklingsläget har en hög regional tillgänglighet och potential att utveckla täta och sammanhängande stadsmiljöer, urbana kvaliteter och bidra till en starkare social hållbarhet. Till dessa lägen bör kommunernas stadsutveckling prioriteras, särskilt i de kommuner som saknar en regional kärna, vilket Norrtälje kommun gör. Här bör planeras för en mångsidig och funktionsblandad stads- och bebyggelsemiljö.

De primära bebyggelselägena har potential att utvecklas till täta och sammanhängande miljöer med vissa urbana kvaliteter. Här finns det god regional tillgänglighet där

människor kan ta sig till kollektivtrafikens stomnät med cykel eller till fots. I dessa lägen bör de bästa kollektivtrafiklägena nyttjas för tät bebyggelseutveckling genom omvandling, förtätning och komplettering.

De sekundära bebyggelselägena har en potential att kompletteras och utvecklas, men ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till lägen med högre regional tillgänglighet. Här bör befintlig bebyggelse kompletteras för

att skapa en täthet och omfattning som ger bättre förutsättningar för kollektivtrafiken. En extensiv markanvändning och utspridning av ny bebyggelse bör undvikas.

RUF5 2050 inom avgränsning för FÖP Norrtälje stad

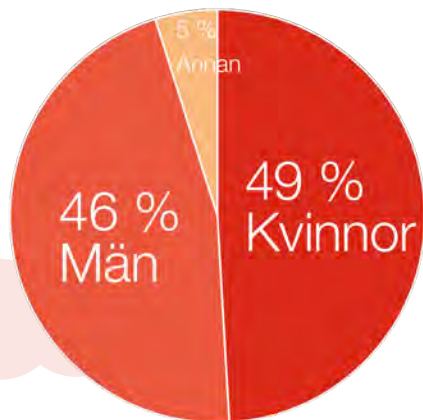
Tidig dialog

Under vintern 2019/2020 genomfördes olika dialoger för att samla in en bild av hur Norrtälje stad används idag och vilka förbättringspunkter som finns. Syftet med dialogerna var även att samla in synpunkter och tankar om vilken riktning kommunen bör ta i den fortsatta planeringen.

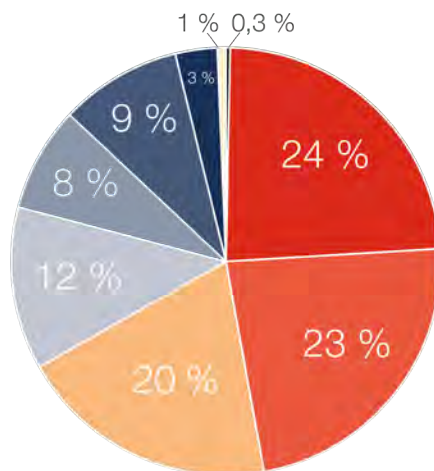
Resultatet av dialogerna finns sammanställda i ett eget dokument, Norrtälje stad 2050, Sammanställning av dialog-webbenkät och workshopserie (Spacescape, 2020), och sammanfattas i korthet här.

De olika dialogerna bestod av följande:

- Webbenkät riktad mot allmänheten
- Workshop med politiker och tjänstepersoner
- Workshop med företagare och näringsliv
- Workshop med förvaltningar och resursgrupp
- Workshops med sex klasser i årskurs 9, på Roslags-skolan

Könsfördelning i webbenkät

Åldersfördelning i webbenkät (år)

■ 10-19 ■ 20-29 ■ 30-39 ■ 40-49 ■ 50-59 ■ 60-69 ■ 70-79 ■ 80-89 ■ 90+

Webbenkäten var tillgänglig via kommunens hemsida och öppen mellan 28 november 2019 - 31 januari 2020. Den riktade sig brett till alla boende, verksamma och besökare i Norrtälje stad och resultatet av webbenkäten kan ses via denna länk. I enkäten fick de svarande möjlighet att kartlägga och beskriva platser som är bra (med 9 förvalbara kategorier) och platser som kan bli bättre (med 12 förvalbara kategorier). De svarande fick även frågan om vad de tycker är viktigast att tänka på när Norrtälje stad växer. Totalt inkom 330 platsbeskrivningar av svarande i olika delar av kommunen. Resultatet har dock vissa brister då det inte representativt motsvarar demografin i staden. Exempelvis är äldre personer underrepresenterade.

Favoritplatserna beskrevs i högst utsträckning med kvaliteterna lugn och ro, kultur och nöje och naturupplevelse. Få favoritplatser beskrevs med kvaliteterna bra sittplatser och lekplats. Norrtälje stadskärna fick flest favoritplatsmarkeringar. Här uppskattar de svarande att det är stillsamt, lugnt och charmigt med butiker, restauranger och samlingsplatser som håller igång ett stadsliv.

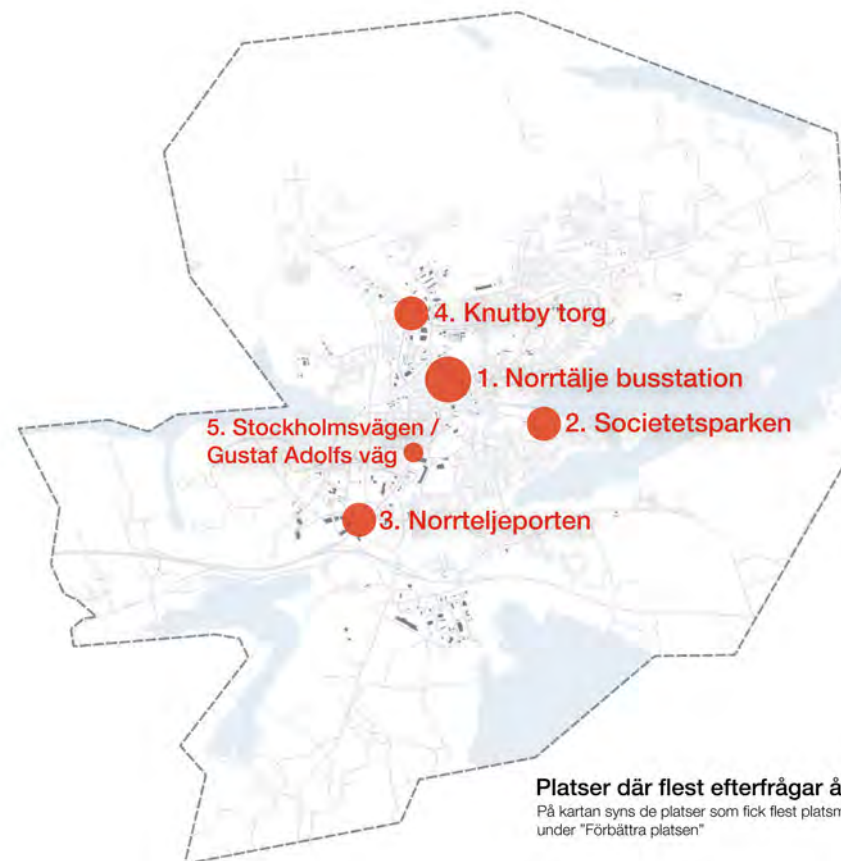
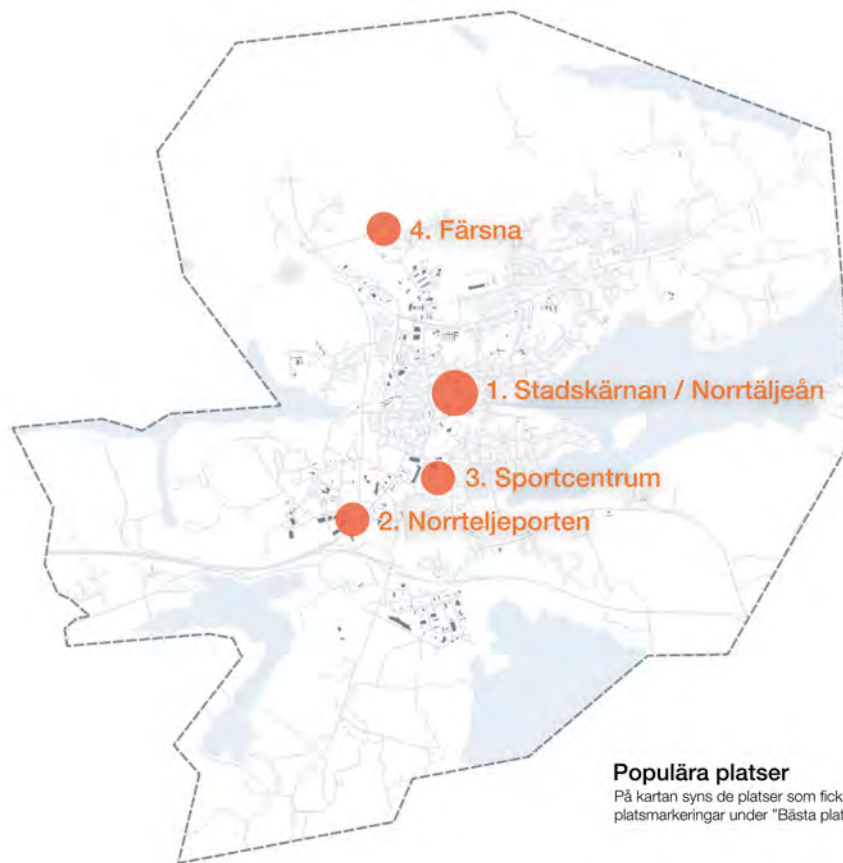
De mest efterfrågade förbättringsåtgärderna handlade om att göra staden mer trafiksäker och trygg samt att göra det enklare att ta sig runt på cykel eller till fots. De

platser som fick flest förslag om förbättringsåtgärder var Norrtälje bussterminal, Societetsparken och Norrtäljeporten. Norrtälje bussterminal beskrevs som en viktig plats för stadens pendlare, men de svarande vill se att platsen blir tryggare och får ett ökat flöde av människor på platsen. Flera berättade att framför allt barn och ungdomar tycker att det är obehagligt att vänta på platsen idag.

På frågan om vad som är viktigast att tänka på när staden växer svarade många att småstadskänslan och grönområdena ska bevaras samtidigt som många efter-

frågade en tät och varierad bebyggelse med bostäder för olika plånböcker och åldersgrupper. Fler och bättre gång- och cykelvägar ligger högt på listan bland de som svarande. De svarande påpekade att delade fält med bilarna inte känns tryggt och efterfrågade därför bättre cykelvägar separerade från bilvägar som gärna får avsmalnade körfält och sänkta hastighetsbegränsningar.

En serie med fyra olika workshopaktiviteter genomfördes med olika målgrupper. Fokus vid alla workshoptillfällen var att identifiera potentiella områden som kan eller bör

förbättras samt att identifiera vilka områden som har kvaliteter värda att bevara och utveckla för framtiden. Temat för alla tillfällen var hur Norrtälje stad ser ut år 2050. Vid alla workshoptillfällen användes även webbenkäten som en del av övningarna.

Slutsatser från dialogerna gav ganska mycket konsensus men också några motsättningar.

Konsensus

1. Skapa en mer attraktiv entré till Norrtälje stad
2. Bevara och förstärk kvaliteter i den gamla stadskärnan
3. Skapa fler arbetstillfällen och utbildningsmöjligheter
4. Flytta och samla industrier och verksamhetsområden
5. Bevara och utveckla befintliga grönområden och stråk

6. Öka tillgänglighet, trafiksäkerhet och mobilitet för gående och cyklister
7. Skapa boendekvaliteter som lockar fler demografiska grupper
8. Utöka infrastrukturen för att kunna växa

Motsättningar

1. Utformning av vägar och stråk
2. Prioriterade bostadstyper

affärer
tågförbindelse
arbetstillfällen utbildning tryggt
restauranger **Billiga bostäder**
villor/radhus bussförbindelser
cykelvägar bevara gamla Norrtälje modernt

Ord som förekom i högst utsträckning när eleverna på Roslagsskolan fick beskriva hur de ville leva och arbeta i Norrtälje stad i framtiden (Spacescape, 2020)

Stadsröra

Utöver dessa dialoger har även ett samarbete med konstprojektet STADSRÖRA skett.

Stadsröra är en interdisciplinär konstgrupp, ett konstprojekt och ett temporärt offentligt konstverk som påbörjades år 2018. Idén skapades samtidigt som staden hade påbörjat sin intensiva exploateringsutveckling och diskussion pågick med Norrtälje konsthall om att genomföra ett stort offentligt konstprojekt som byggde på invånardialog, invånarengagemang och kollektivt skapande. Stadens förändring påverkade och engagerade många människor både positivt och negativt.

STADSRÖRA som projekt har ett ramverk i tre delar där del två har utförts i samarbete med FÖP Norrtälje stad.

Del 1 "Mobilisering", handlade om att sätta tankar och processer i rörelse hos människor i staden. Konstgruppen rörde sig fritt ute i stadens rum, från stadskärnan ut i stadens utkanter. I alltifrån "en- till- en-möten" till kollektiva workshopsaktiviteter prövades en mängd olika sätt att föra invånardialog på: experimentella stadsvandringar, guideturer, happenings, demonstrationer, kartläsningar och även regelrätta samtalsintervjuer.

Del 2 "Iscensättning", fokuserade på hur invånardialog, genom konstnärliga metoder och uttryck kan gestaltas både genom enskilt och kollektivt skapande, ute i det offentliga rummet. Processen resulterade i en kollektiv utställning/konstvandring (27 april - 4 juli 2020) längs med Stockholmsvägen i Norrtälje. I RAPPORT, UTVÄRDERING OCH ANALYS, STADSRÖRA DEL 2: ISCENSÄTTNING kan man läsa mer om delprojektet.

Från STADSRÖRA del 2 "Iscensättning" (Foto: Leif Sörensson)

Del 3 "Etablering", fördjupar, artikulerar och etablerar STADSRÖRA som ett deltagarbaserat konstverk (och metod) i gränslandet mellan konst och stadsplanering där invånardialoger blir synliga och vitala delar av stadens gestaltade livsmiljö.

Tanken med projektet är hur temporär konst, inte bara kan spegla invånarnas tankar om staden, men också vara en drivande del av själva samtalet i staden om staden.

UTVECKLINGSDIRIKTNING

Utvecklingsinriktning

Hur Norrtälje stad kommer se ut år 2050 är inte möjligt att svara på men det är möjligt att ha en målbild och en övergripande plan för att uppnå den målbilden. Utvecklingsinriktningen sammanfattar hur bebyggelsen, kommunikationer samt natur och friluftsliv ska utvecklas i stora drag.

Norrtälje stad ska utvecklas till en stad där möjligheterna i en växande småstad förverkligas utan bekostnad på stadens attraktivitet och unika charm. En stad i tillväxt ger förutsättningar för mervärden utifrån ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter, men ogenomtänkt tillväxt kan skada de värden som ligger till grund för stadens dragningskraft och stadsbornas välbefinnande. Därför behövs en långsiktig plan som beskriver hur mark ska användas och allmänna intressen ska hanteras.

Staden ska vid år 2050 fortfarande erbjuda naturnära boendemöjligheter och nya stadsdelar ska öka andelen park- och grönytor. Det ska finnas möjlighet att bo i staden för personer i alla skeden av livet och det ska finnas skolverksamhetsmark som matchar behoven. Staden

ska anpassas efter barnens behov och stadsrummen ska ge alla goda förutsättningar att känna sig trygga. Nya stadsdelar, förtätning inom befintliga och stadsrummanpassade gator ska skapa en stad där alla har närhet och tillgänglighet till vardagsdestinationer. För att bevara småstadskänslan ska nya byggnader, platser och områden utformas utifrån en förståelse för stadskärnans attraktion och kvaliteter.

Staden genomgår en utvecklingsfas under framtagandet av denna fördjupning av översiktsplanen. De större stadsbyggnadsprojekt som är under byggnation är Norrtälje Hamn, Övre Bryggårdsgärdet, Björnö och Lommarstranden.

Norrtälje Hamn är en levande mångfunktionell stadsdel som byggs upp i hamnområdet. Stadsdelen blir en förlängning av stadskärnan och ska erbjuda bostäder, mötesplatser, service, centrumverksamhet och arbetsplatser.

Övre Bryggårdsgärdet är en mångfunktionell stadsdel som växer fram längs Baldersgatan och Estunavägen inom gångavstånd till stadens kärna. Området omvand-

las från ett industri- och verksamhetsområde till ett bostadsområde som även innehåller park, torg, skola, förskola och centrumverksamhet.

Lommarstranden är en ny naturnära stadsdel som planeras i friluftsområdet Nordrona. Lommarstranden kommer erbjuda bostäder i både småhus och flerbostadshus, service, ett mobilitetshus med mångfunktionella användningar och flera offentliga platser som ger upphov till naturupplevelser.

Björnöområdet som ligger i den sydöstra delen av denna fördjupning byggs ut i etapper innehållande bostäder och skola. Fokus i detta projekt ligger på utveckling av småhusbebyggelse i ett natur- och vattennära läge.

Utöver pågående utvecklingsprojekt finns ett planprogram för Stadsprojekt Närheten som är en ny mångfunktionell stadsdel som planeras vid stadens södra entré i direkt koppling till pendlarnoden Campus Roslagen. I projektet planeras skola, förskola, hotell, torg och mobilitetshus tillsammans med bostäder.

Vy över Norrtälje Hamn

Vy över Norrtälje stadskärna

På sikt ska Busstorget omvandlas till en mångfunktionell stadsdel med en blandning av urbana, personal- och besöksintensiva verksamheter och bostäder som skapar stadsliv och trygghet. Busstorget binder samman stadens delar och bygger vidare på stadskärnans kvaliteter. En ny modern bussterminal placeras närmare Stockholmsvägen och möjliggör för en mer konkurrenskraftig kollektivtrafik.

I Solbacka, Färsna, Södra Nånö och Vigelsjö tillkommer attraktiv småhusbebyggelse genom både komplettering och nya bostadsområden. När staden växer är det viktigt att ett varierat bostadsbestånd skapas som tillgodoser flera gruppers behov och efterfrågan.

Baldersgatan och Stockholmsvägen utvecklas till stadsgator och förtätning genom omvandling av verksamhetsområden sker längs gatorna vilket skapar trygga gaturum med ökad mänsklig aktivitet. När staden växer behövs nya centrumbildningar för att erbjuda handel, mötesplat-

ser och service inom gångavstånd till de tillkommande bostäderna och arbetsplatserna. Knutby torg och Flygfältets handelsområde omvandlas till stadsdelcentrum med miljöer som är trygga, attraktiva och tillgängliga att ta sig runt med till fots.

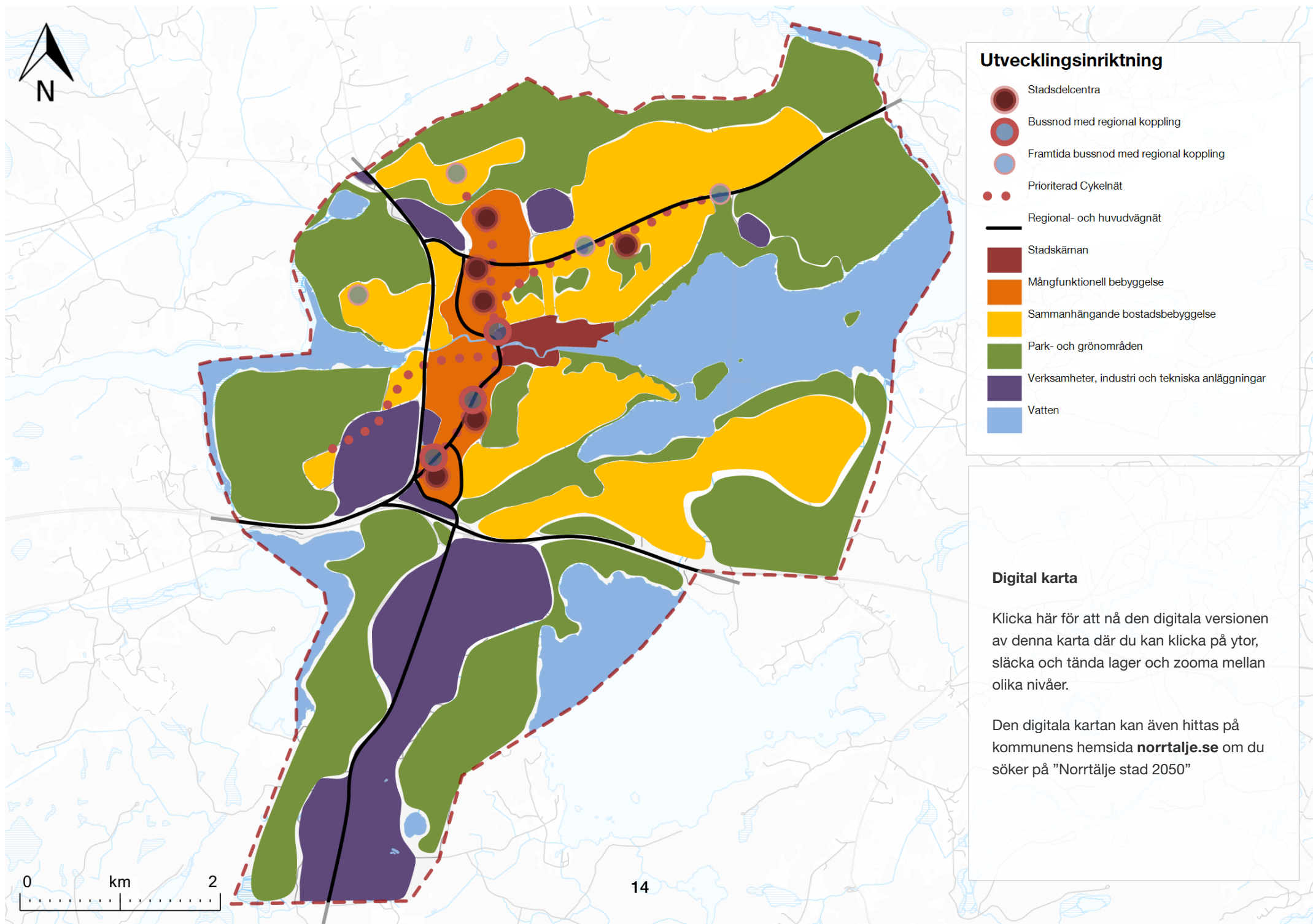
Verksamhetsområden lokaliseras till stadens utkanter. I närhet av tätorten och i koppling till de större trafiklederna möjliggörs etablering av verksamhetslokaler för bland annat detaljhandel, verkstäder, drivmedelsförsäljning och materialintensiva arbetsplatser. Längs väg 276 mot Österåker samlas miljöstörande verksamheter. Utvecklingen av verksamhetsområden i utkanten av staden är en förutsättning för att frigöra centrala ytor och möjliggöra en samlad stadsutveckling i stadens centrala delar.

När stadens täthet ökar är det viktigt att gröna kvaliteter bevaras och utvecklas för att tillgodose stadens framtida befolkning. Närheten till naturen kommer även 2050 vara en huvudanledning till varför människor väljer att bosätta

sig i Norrtälje stad. För att värna om de gröna värdena ska parker, grönområden och den tätortsnära naturen skyddas från exploatering och gröna kopplingar i stadens grönstruktur ska stärkas.

Stadens kollektivtrafikförsörjning kommer förbättras med det att en ny bussterminal kommer på plats och att befolkningsökningen fokuseras till kollektivtrafiknära lägen. Den regionala kollektivtrafiken till Stockholm kommer att förlängas till Vigelsjö, Färsna och Solbacka under morgon- och eftermiddagsrusningen.

Prioriterade stråk för cyklister och fotgängare tillkommer längs stadsgatorna Baldersgatan och Stockholmsvägen samt från bussterminalen ut till Lommarstranden och Campusområdet samt längs Vätövägen till Solbacka. Detta nätverk kopplar samman stora delar av stadens utvecklingsområden och målpunkter, såsom bussterminalen, vilket underlättar för fler att cykla, gå och resa kollektivt.

Utvecklingsinriktning

- Stadsdelcentra
- Bussnod med regional koppling
- Framtida bussnod med regional koppling
- Prioriterad Cykelnät
- Regional- och huvudvägnät
- Stadskärnan
- Mångfunktionell bebyggelse
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Park- och grönområden
- Verksamheter, industri och tekniska anläggningar
- Vatten

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida norrtalje.se om du söker på "Norrtälje stad 2050"

Utvecklingsstrategier

Strategier i korthet

Planera för ett **varierat bostadsutbud** och en balanserad åldersfördelning

Säkerställ en **planberedskap för skolverksamhet och anpassade boenden** i takt med befolkningsutvecklingen

Planera för **verksamhetsområden** intill större vägar

Omvandla centrala verksamhetsområden till **levande stadsdelar**

Planera i enlighet med de möjligheter och begränsningar som bestäms av **människans kropp och sinnen**

Skapa kontinuerligt stadsliv genom **mångfunktionella platser och byggnader**

Planera staden utifrån en förståelse för **stadskärnans kvaliteter**

Utveckla stadens entréer till **välkomnande, inbjudande och trygga stadsmiljöer**

Utgå ifrån att alla stadens rum utgör **barnens plats**

Skapa naturligt **säkra och trygga platser** genom attraktiva offentliga rum

Prioritera **barnens plats i staden** och säkerställ barns rörelsefrihet genom säkra och trygga trafikmiljöer

Planera staden för att säkerställa möjlighet till **hälsosamma livsmiljöer för alla**

Bevara och utveckla stadens värdefulla **park- och grönområden**

Öka andelen grönska i hårdgjorda miljöer

Planera **mångfunktionella grönytor** där behoven överlappar

Reservera ytor för större åtgärder för vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering

Förkorta vardagsresor genom nya **blandade stadsdelar som ökar tätheten** och närheten i staden

Förtäta främst i **centrumnära lägen**

Förtäta främst i **kollektivtrafikkära lägen**

Utveckla **vägnätet** från att vara trafikanpassat till **stadsrumsanpassat**

En stad att leva, studera och verka i genom hela livet

Norrtälje stad ska vara en stad för alla livens skeden. Ett stort och varierat utbud av bostäder och arbetstillfällen samt tillgängliga skolplatser är grundläggande förutsättningar för att människor i olika åldrar och levnads-situationer ska bosätta sig och arbeta i staden. För att barnfamiljer ska ha möjligheten att välja stadens som sin hemort måste de boendeformer som efterfrågas vara tillgängliga och skolplatser i närhet till bostaden finnas. Därför ska stadens utveckling präglas av småhusbebyggelse och större lägenheter för att bidra till att göra staden barnvänlig.

En god planberedskap för utvecklingen av skolverksamheter ska känneteckna stadens utveckling och i varje stadsbyggnadsprojekt ska behovet av skolor och försko-

Vy över centrala Norrtälje stad

lor utredas och beaktas. Kapacitetsökningar görs utifrån behovsbedömningar som grundar sig på årliga befolkningsprognoser.

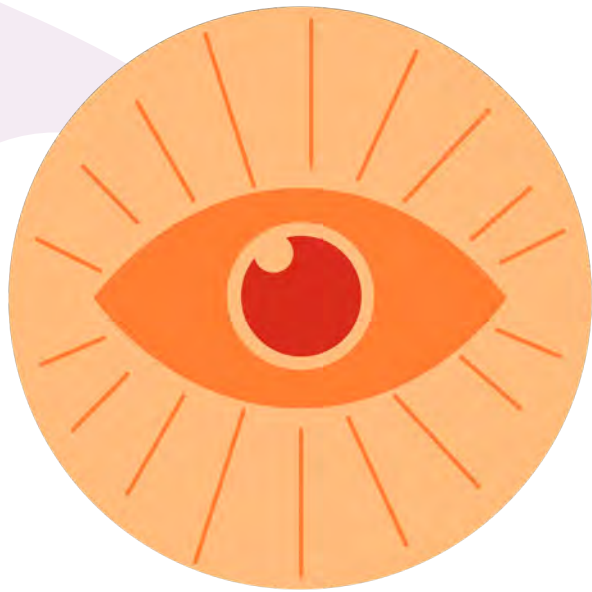
Staden såväl som Norrtälje kommun har en stark entreprenörsanda som ska värnas och den fysiska planering ska ge möjlighet för invånarna att starta nya företag som ger staden fler arbetstillfällen och en utvecklad service. Samtidigt ger en fortsatt regional tillväxt av tjänste- och kunskapsbaserade yrken staden möjligheter att locka externa företag att etablera sig i staden. Närhet till andra verksamheter och kvalitativa stadsmiljöer är avgörande för dessa verksamheter, och verksamheterna bidrar själva till att skapa förutsättningar för miljöer med stadsliv och handel då de naturligt genererar fler som rör sig i stadens rum under arbetstimarna.

I en miljö som lockar till sig gående och cyklister vistas långt fler människor på gatorna som har tid att titta i skyltfönster och spontana besök på caféer och i butiker. För att främja det lokala näringslivet och skapa levande stadsdelar med hög mänsklig aktivitet under hela dagen kommer personal- och besöksintensiva verksamheter tillsammans med ett blandat bostadsutbud med hög täthet och närhet planeras i kollektivtrafik- och centrumnära

lägen. Nya kontorslokaler möjliggör för etablering av den snabbt växande kunskapsintensiva tjänstesektorn vilket bidrar till en större variation på stadens näringsliv.

Ny verksamhetsmark tillkommer i koppling till de större trafiklederna i stadens utkant. Här möjliggörs etablering av verksamhetslokaler för bland annat detaljhandel, verkstäder, drivmedelsförsäljning och materialintensiva arbetsplatser i halvcentrala lägen. Verksamhetsmarken används för att omlokalisera centrala verksamheter vilket frigör kollektivtrafiknära och centrumnära lägen att omvandlas till blandade och mer markeffektiva stadsdelar med kontor, handel och bostäder.

För att Norrtälje stad ska vara en äldrevänlig stad ska utvecklingen beakta äldres behov. Detta innebär bland annat att tillhandahålla boendeformer efterfrågade hos äldre såsom senior-, trygghets- och äldreboenden. Men framför allt handlar det om att säkerställa möjligheten att bo vart och hur man vill, oavsett vilken ålder man är. För att staden ska vara äldrevänlig behöver det inom alla bostäders närområden finnas möjlighet att tillgodose vardagens behov, stadsmiljön behöver även vara tillgänglighetsanpassad.

Aktiv stad i mänsklig skala

Norrtälje stad växer. Roslagens forna småstadspärå kommer inom en inte alltför avlägsen framtid vara en större stad, vad händer med småstadskänslan då? Den anrika stadskärnan lockar inflyttare och besökare för att den erbjuder något unikt; den är skapad för människan. På 1700-talet byggdes stadskärnan upp på nytt efter rysshärjningarna, och utan den teknik som vi åtnjuter idag var staden tvungen att utformas efter de begränsningar och krav som mänsklig aktivitet innebär. En hög täthet var en förutsättning för att kunna ta sig runt till stadens alla delar på fot, att bostäder, tjänster och arbetsplatser blandas var nödvändigt för att tillgodose alla vardagens behov och att stadsrummen var utformade för fotgängare möjliggjorde livets många resor. Spåren från dåtidens begränsningar har idag förvandlats till uppskattade kvaliteter som ger staden liv. Aktiva bottenvåningar,

Lilla torget i Norrtälje stadskärna

mänskliga stadsrum och de pittoreska kvarteren bjuder in till möten, flanerande och stadsliv i alla dess former.

Norrtälje stad ska fortsätta vara en stad i mänsklig skala med en funktionsblandad bebyggelse som värnar om stadens unika charm. En stad i mänsklig skala grundar sig i en förståelse för hur människor fungerar. Sinnen som syn, hörsel, känsel, lukt och smak utgör ramarna för våra liv och att anpassa stadsutvecklingen till sinnenas begränsningar är ett grundläggande krav för den mänskliga staden. En stad i mänsklig skala innebär att vi tillhandahåller goda stadsrum för fotgängare som planeras och gestaltas i enlighet med de möjligheter och begränsningar som bestäms av människans kropp och sinnen. Detta innebär bland annat att prioritera goda levnadsförhållanden utifrån upplevelsen i ögonhöjd och

gångshastighet. Mötet mellan gatan och bottenvåningen är således särskilt viktigt att beakta.

För att främja en aktiv stad i mänsklig skala är det viktigt att beakta aspekter som entréäthet, visuell kontakt mellan byggnader och gatan, användning och utformning av bottenvåningar, begränsningar av sinnen, detaljrikedom för det som kan upplevas i ögonhöjd, proportioner av allmänna platser och byggnader med mera.

För att det ska vara möjligt att resa med mänskliga medel som gång eller cykel krävs det att staden erbjuder en hög tillgänglighet till en variation av funktioner. Tillgänglighet skapas genom en tät, sammankopplad och mångfunktionell bebyggelse. Restid är en avgörande faktor vid val av färdmedel. För att skapa ökad aktivitet

Kajstråket i Norrtälje Hamn

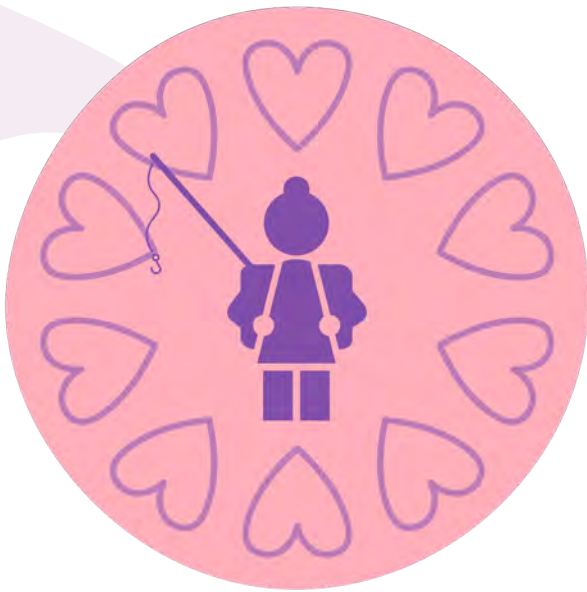
och mänsklig rörelse i stadens befintliga och nya stadsdelar ska gång och cykel vara, och upplevas som, de snabbaste färdmedlen mellan bostäder, arbetsplatser, skola, kollektivtrafikheter och andra viktiga funktioner i hela staden. Genom en tät bebyggelse med hög funktionsblandning uppstår närhet mellan funktioner, människor och platsbildningar. Närheten skapar kortare resor vilket gynnar möjligheterna för ökad gång- och cykeltrafik.

När staden formas efter människan skapas organiskt en livlighet vilket främjar trygghet, säkerhet, hållbarhet och folkhälsan. Den aktiva staden har grundläggande

förutsättningar för stadsliv genom hög täthet, goda förbindelser och funktionsblandning men bjuder även in till lek, stadsliv och möten genom attraktiva stadsrum som erbjuder en variation av upplevelser och aktiviteter. För att den aktiva staden ska ge upphov till stadsliv under dygnets alla timmar och årets alla dagar krävs att stadsutvecklingen skapar mångfunktionella platser. För att skapa en stad i mänsklig skala behöver hänsyn tas till alla människors behov, stadens allmänna platser ska vara tillgängliga för alla stadens invånare oavsett ålder, könstillhörighet eller funktionsvariation. Konst och kultur bidrar till att skapa attraktiva stadsrum och karaktär,

offentliga konstverk är den mest tillgängliga formen av kultur och ska vara närvarande i stadens alla delar.

Ett bra första intryck är viktigt. Stadens entréer ska vara välkomnande och signalera att man befinner sig i en stad. Norrtälje stad har många entréer beroende på vart man kommer från, vart man är på väg och hur man togs sig dit. Två viktiga entréer är rondellen vid södra infarten där E18 övergår till Stockholmsvägen och Norrtälje bussterminal som för många är där man först sätter fot i staden efter bussresan. Dessa platser ska utvecklas till inbjudande och trygga stadsmiljöer för att ge staden välkomnande entréer som knyter an med resten av staden.

Trygg och barnvänlig stad

Norrtälje stad ska utvecklas som en barnvänlig, sammanhållen och väl integrerad stad. Den trygga staden binder dessa visioner tillsammans till en. Trygghet är en grundförutsättning för en positiv samhällsutveckling. Om människor inte upplever sin omgivning som säker, hindrar det dem från att vistas i och röra sig genom staden. En upplevd osäker miljö ökar även föräldrars oro för deras barn vilket motar viljan att bo kvar i staden.

Genom att skapa en sammanhållen stad och integrera befintliga och nya beståndsdelar av staden kan ökad trygghet uppnås. Att skapa en sammanhållen stad handlar om att planera för finmaskiga strukturer, ett sammanhängande gatunät och åtgärda mentala och fysiska barriärer i staden genom en samlad bebyggelseutveckling som bygger ihop separata stadsdelar. Integrering handlar

om att nya stadsdelar integreras in i stadens befintliga system, men det handlar även om att se över de befintliga systemen och åtgärda möjliga brister.

Barnens perspektiv i stadens utveckling är en viktig del som skapar naturlig trygghet. De miljöer som är trygga för barn är nästan alltid trygga för alla andra grupper också. Således är en planering som utgår från barnens bästa en mycket användbar metod för att skapa en trygg stad för alla. Enligt barnkonventionen ska vid alla beslut som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Barns självständiga rörelsefrihet har rasat de senaste fyrtio åren som en effekt av ökad otrygghet. På 1980-talet var det möjligt för in princip alla barn att i eget sällskap ta sig till skolan, idag är den siffran halverad. En huvudsaklig anledning till att barn inte har möjligheten att röra sig fritt är otrygga trafikmiljöer. Barnens låga rörelsefrihet leder till en brist på fysisk aktivitet vilket ökar risken för fysisk och psykisk ohälsa.

För att staden ska vara barnvänlig behöver barn inte endast ge möjligheten att röra sig fritt, stadens rum ska också bjuda in till upplevelser, aktiviteter och lek. Barnens plats i staden är inte begränsad till lekplatser, skateparker, pulkbackar och grönområden. Alla stadens rum utgör barnens plats. Genom att göra gatan till en plats för äventyr i stället för endast en transportsträcka uppmuntras självständiga resor och ökad fysisk aktivitet. Barn är inte en homogen grupp, därför måste en stor variation av aktiviteter erbjudas för barn i alla åldrar och med vitt skilda intressen och behov utifrån ålder, könstillhörighet och funktionsvariation.

I Norrtälje stad ska det vara tryggt att växa upp, leva och vistas. För att säkerställa långsiktig trygghet behöver denna trygghet skapas naturligt. Naturlig trygghet skapas på platser som bjuder in till mänskliga aktiviteter. Dessa platser övervakas passivt och naturligt av de människor som befinner sig på platsen. Passiv övervakning av gator, parker och torg kan skapas genom gångvänliga stadsrum, verksamhetslokaler i bottenvåningar, aktiva gränssnitt mellan gata och bebyggelse samt varsam positionering av fönster, dörrar och balkonger.

En barnvänlig stad förutsätter möjligheten till en hälsosam uppväxt. För att tillgodose behovet av sunda och hälsosamma livsmiljöer vid utveckling och förtätning av staden ska bostäder och vistelseplatser ha god luftkvalitet och ljudmiljö, och vara fria från föroreningar. Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas och miljö kvalitetsmålen nås. Särskild omtanke ska ges vid planering av områden där barn vistas mycket då de är extra känsliga för exponering av luftföroreningar. I Norrtälje stad är luftkvaliteten generellt god. Den största källan till luftföroreningar är vägtrafiken, varför det bör eftersträvas att minska effekterna av den genom att möjliggöra för fler att resa med kollektiva färdmedel, gång och cykel. Det ger även positiva effekter med minskat trafikbuller och ökad framkomlighet för biltrafikanter.

När Norrtälje stad växer genom utbyggnad av nya områden och förtätning av befintliga bostadsområden så riskerar fler människor att utsättas för skadligt buller. Bullriga miljöer kan leda till försämrade inlärningskapacitet, stress, sömn- och koncentrationssvårigheter. Därav följer att staden ska planeras med kreativa lösningar och akustisk design som främjar önskade stads ljud utifrån människors behov av rofyllda platser och livfull aktiv

stadspuls, men minskar bullret. Tysta områden i stadens närhet skall värnas. Vid planläggning av platser där barn vistas mycket ska det beaktas att barn är extra känsliga för buller.

En stad rik på gröna och blå kvaliteter

I Norrtälje stad tar vi vara på närheten till natur och vatten. Stadens dragningskraft kan till stor del tillräknas den närhet till gröna och blåa kvaliteter som erbjuds inom gång- och cykelavstånd. Norrtäljeviken, Lommaren, Limmaren, Kyrksjön och Norrtäljeån är viktiga för människor, växter och djur, god vattenkvalitet ska eftersträvas för stadens samtliga vattendrag. Ekosystem är den infrastruktur som möjliggör för livskraftiga och robusta gröna- och vattenområden. Hög biologisk mångfald är en grundförutsättning för fungerande ekosystem och gröna-

Norrtäljeån och Gustav II Adolfs park

och vattenområdets överlevnad, de ska skyddas för att staden även i framtiden ska erbjuda närhet till natur och vatten.

När staden växer värnas och utvecklas grönområden för ett rikt stadsnära naturliv som skapar ro, återhämtning och rekreation. För att stadens grönområden, och dess nyttor, ska vara fortsatt tillgängliga behöver dessa skyddas i planeringen av stadens utveckling. De stora skogsområdena i anslutning till tätorten ska inte förvanskas genom exploatering, den tätortsnära skogen är viktig för folkhälsan, friluftslivet och rekreation. Stadens parker ger stadsborna god tillgänglighet till stadsliv, ro och återhämtning, parkerna ska värnas och utvecklas för att bjuda in fler till att vistas i dem över dygnets alla timmar och alla årstider.

I syfte att gynna den biologiska mångfalden i staden ska hänsyn till påverkan på denna tas i alla exploateringsärenden. Grön infrastruktur innebär att natur- och vattenområden av tillräcklig storlek och kvalitet hänger samman i ett nätverk som brukas och förvaltas på ett sätt så att den biologiska mångfalden bevaras. När staden utvecklas lokaliseras och utformas bebyggelse och infrastruktur varsamt med hänsyn till kvaliteter och spridningsvägar för djur och växter på land och vatten. I takt med ett förändrat klimat krävs att ny bebyggelse utförs klimatanpassat. I en stad rik på gröna och blå kvaliteter skapas en motståndskraft mot extrema väder som till exempel skyfall och höga temperaturer med naturens hjälp.

Staden utvecklas klimatsmart och det ska vara enkelt för alla att leva hållbart. Kommunen kan genom en lång-

siktigt hållbar planering skapa de möjligheter som krävs för att realisera drömmen om ett hållbart liv. När staden växer genom ökad täthet ges förutsättningar för fler att ta sig runt med cykel eller till fots. Det finns ett starkt samband mellan ökad täthet och lägre bilresande. Samtidigt behövs en variation av funktioner i stadsdelarna. Bostäder, arbetsplatser och service ska samlokaliseras istället för att separeras i enklaver. När täthet och funktionsblandning kombineras skapas närhet. Närhet innebär att de fysiska och upplevda avstånden mellan bostäder, arbetsplatser, målpunkter, grönområden, skolor och övriga funktioner i staden minskar och möjligheterna för möten, stadsliv, trygghet och hållbart resande ökar.

När staden utvecklas ska nya områden bidra till att tillgodose behoven av allmänt tillgänglig grön friyta och annan grönska. Stadens tillhandahållande av ekosystemtjänster ökar genom att planera för mångfunktionella park- och grönytor, särskilt viktigt är områden där flera behov såsom rekreation, biologisk mångfald och klimatanpassning överlappar.

Stadens planering ska bidra till att uppnå de förbättringsbehov som krävs för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Åtgärder för detta kan i många fall kombineras med åtgärder för biologisk mångfald och klimatanpassning, samt skapa rekreativa och pedagogiska värden. För att säkerställa möjligheten för större sammanhängande åtgärder för vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering reserveras stora områden i staden och dess direkta närområde.

Tillgänglig och nära stad

Utvecklingen av Norrtälje stad ska resultera i en stad med en hög grad tillgänglighet. Tillgänglighet till arbete, utbildning, rekreation, umgänge, livsmedel, tjänster, produkter och destinationer av alla dess slag. Tillgänglighet mäts i antalet destinationer, aktiviteter och tjänster som kan nås inom en viss tid eller kostnad och kan skapas på flera sätt. Bland annat har covid-19 pandemin visat att distansarbete kan utgöra en mycket större del av våra liv än vad man tidigare trott vilken ger fler tillgängligheten till sin arbetsplats från sin bostad. Ökat distansarbete ger även företagare högre tillgänglighet till ett större utbud av arbetskraft. En ökad möjlighet till hemleverans av livsmedel medför tillgänglighet till livsmedel utan behovet att lämna våra hem. Allt kommer dock inte vara tillgängligt från våra hem vilket innebär att en viktig aspekt vid hantering av behovet av tillgänglighet är mobilitet. Mobilitet

betyder rörlighet och mäts i hur stort område som kan nås inom en viss tid eller kostnad. Ett vanligt mått för mobilitet är framkomlighet, det vill säga hur snabbt du kan förflytta dig från en punkt till en annan. Transportinfrastruktur är de anläggningar och strukturer som möjliggör mobilitet, det vill säga gator och vägar. Syftet med transportinfrastruktur är således att skapa tillgänglighet, och dess effektivitet ska mätas i antalet destinationer, aktiviteter och tjänster som kan nås av stadens invånare inom en viss tid eller kostnad.

Tillgänglighet skapas inte endast genom trafikplanering, utan har en nära relation till planering av bebyggelse. Genom en samlad, tät och funktionsblandad bebyggelse lokaliseras destinationer, aktiviteter och tjänster närmare bostaden jämfört med en funktionsseparerad och gles bebyggelseutveckling. Närheten skapad genom en tät och mångfunktionell bebyggelse ger direkta fördelar för tillgänglighet men ger även bättre förutsättningar för resande med gång, cykel och kollektivtrafik. I Norrtälje kommuns miljö- och klimatstrategi framgår att den fysiska planeringen ska ske så att klimatsmarta vardagstransporter och energiförsörjning underlättas. Gång, cykel och kollektivtrafik är mer yteffektiva färdmedel än personbilstrafik. Med detta menas att en mindre yta av transportinfrastrukturen per person krävs för att förflytta sig med gång, cykel, och kollektivtrafik än med personbil. Detta har stor påverkan på hur mycket, och vilken, transportinfrastruktur som behövs för att skapa tillgänglighet. En fullsatt buss är i storleksordningen tio gånger så yteffektiv som det antal personbilar som bussen substituerar. Resande till fots är omkring 27 gånger så yteffektivt som personbilsresande.

En effektiv mobilitet med beständig tillgänglighet uppnås då proaktiv trafikplanering och resurseffektiv bebyggelse

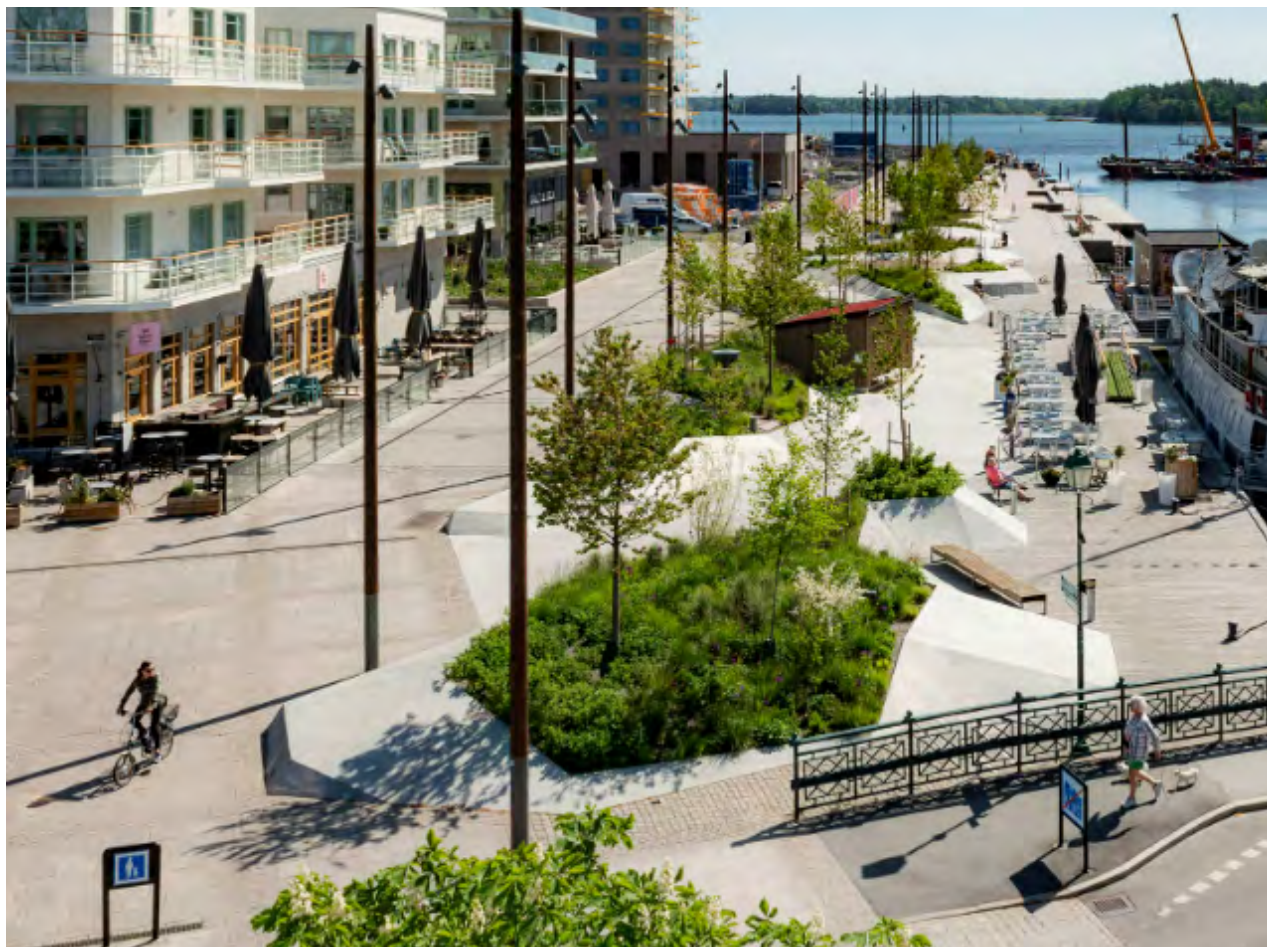

seplanering sammanfaller. För att skapa ett mer yteffektivt resande, som ger maximal nytta per investerad krona i transportinfrastrukturen, behöver gång-, cykel- och kollektivtrafikens färdmedelsandelar i staden öka. Detta är inte ett likhetstecken med att fler måste minska sitt bilresande eller sluta åka bil, det innebär endast att en ökad möjlighet för gång-, cykel-, och kollektivtrafik kommer att resultera i att fler väljer dessa över bilen. Personbilstra-

fiken kommer med största sannolikhet fortsatt vara det huvudsakliga färdmedlet för många vilket ska beaktas i framtida planering, men för att främja en stad med hög tillgänglighet där mark och infrastruktur nyttjas optimalt ska framkomligheten för gång- och cykeltrafiken prioriteras på stora delar av stadens transportnät. Ett ökat kollektivt resande skapas genom en tät stadsutveckling i kollektivtrafiknära lägen vilket ger underlag för en mer

konkurrenskraftig kollektivtrafikförsörjning. Kombinationsresor mellan cykel och buss möjliggörs genom ett gent och finmaskigt cykelvägnät samt låsbar och väderskyddad cykelparkering i direkt anslutning till hållplatser.

Stadens huvudvägnät ska utvecklas från att vara trafikpassade till stadsrumsanpassade. Stadsgator ska genom dess utformning skapa möjligheter för stadsliv och rymma såväl trafik och rörelser som spontan och planerad vistelse av fotgängare och cyklister. Mer integration i gaturummet och mindre barriäreffekter ska eftersträvas för att staden ska bli mer livfull. För att få fler att gå, cykla och vistas i stadsmiljön skapas särskilda stråk där det även finns tillräckligt underlag för handel, restauranger, caféer och en större koncentration av boende. På stadsgator ska utformningen av gatumiljön tillåta fler sittmöjligheter, mer grönska och ytmaterial som minskar bullernivåer. Lägre hastigheter är viktigt för att fler ska känna sig trygga och röra sig i förhållande till annan trafik. För att skapa en livfull stadsmiljö måste ett sammanhang finnas på platsen, vägnät och kvartersstruktur behöver vara sammanhängande.

Sjötullstorget och kajstråket i Norrtälje Hamn

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Mark- och vattenanvändningskarta

Mark- och vattenanvändningskartan redovisar grunddragen av den avsedda användningen av mark- och vattenområden för Norrtälje stad. Kartan visar kommunens viljeinriktning för att säkra en ändamålsenlig struktur för framtida behov. Alla ytor inom fördjupningen av översiktsplanens har ett huvudsakligt användningsområde. Inom varje användningsområde kan många funktioner rymmas, vilket preciseras i nedanstående text.

Områden för **Mångfunktionell bebyggelse** har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder. Bebyggelsen kan användas för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Bebyggelsen är indelad i kvarter åtskilda av gator, eller har en kvartersliknande struktur. Trafik- och parkeringsytor, parker, fritidsanläggningar, skolor och förskolor kan ingå.

Områden för **Sammanhängande bostadsbebyggelse** består huvudsakligen av bostäder men kompletterande servicefunktioner kan förekomma. Områdena karaktäriseras av en övervägande andel nattbefolkning och fler utpendlare än inpendlare.

Användning **Verksamheter och industri** är områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder. Verksamheterna i den här användningen är störande för omgivningen på något sätt och inte förenliga med bostäder. Det kan till exempel vara verksamheter som är ytkrävande, genererar tung trafik eller påverkar omgivningen med buller eller lukt. Omfattar traditionella industriområden, handelscentrum och annan verksamhet.

I **Transportinfrastruktur** redovisas det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur. Här ingår bland annat väg, järnväg, parkering och resecentrum.

Tekniska anläggningar är grundläggande funktioner för ett fungerande samhälle och ska därav pekas ut med försiktighet. Det är framför allt anläggningar som kräver stora ytor och där användningen behöver ha företräde framför andra användningar för att få ett fungerande system som pekas ut här.

I **Areell näring** ingår i denna fördjupning av översiktsplanen områden som ska användas för jordbruk.

I **Grönområde och park** ingår större parker, grönområden eller anlagda områden för fritidsaktiviteter inom tätorten. Användningen avser grönområde som på grund av dess stora betydelse för ett stort omland bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö. I kategorin ingår till exempel parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, närrekreationsområden, lekplatser, samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus.

Natur och friluftsliv innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet. Områdena är allmänt tillgängliga och kan bland annat innehålla skidspår, vandringsleder, motionsslingor mm. Områden där kommunen avser inrätta naturreservat kan även ingå inom denna kategori.

I områden för **Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering** är det lämpligt med större åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i bred bemärkelse, då

främst ytvatten. Åtgärder inom användningen ska syfta till att uppfylla miljö kvalitetsnormer, öka biologisk mångfald i och/eller omkring vattenmiljöer samt anpassa samhället mot översvämningsrisker i ett förändrat klimat. I många fall kan kombinationer av dessa åtgärder uppnås inom samma yta. Åtgärder ska även i möjligaste mån stärka rekreativa, pedagogiska och ekologiska värden inom dessa områden.

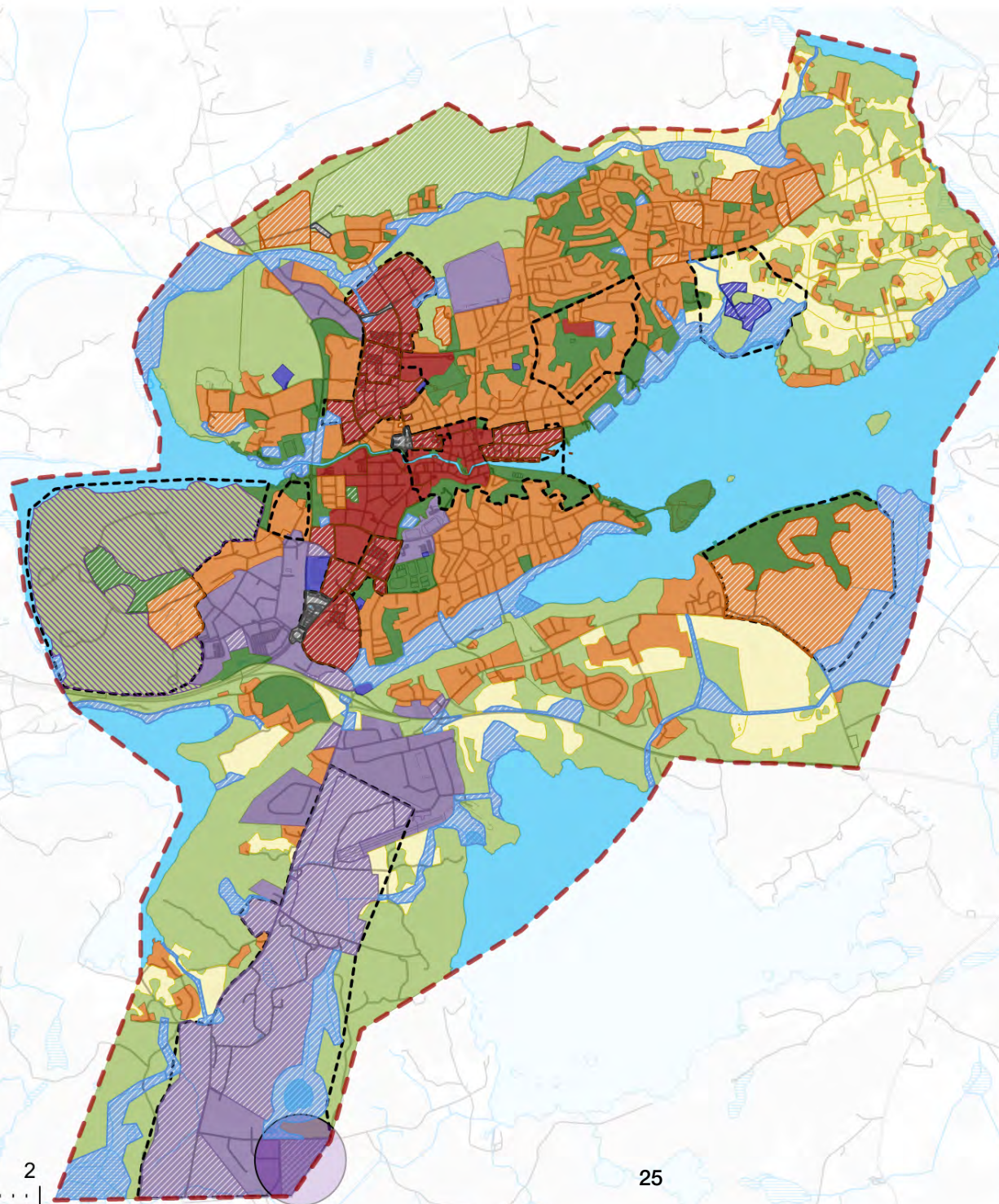
Alternativa placeringar av nytt reningsverk visar på ett ungefärligt läge för en av flera alternativa lokaliseringar för ett nytt reningsverk som på sikt kan ersätta Lindholmens reningsverk, ytterligare alternativ redovisas i översiktsplanen.

Vatten avser sjöar och vattendrag.

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtalje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

Mark- och vattenanvändning

Pågående användning
Transportinfrastruktur vägnät

- Mångfunktionell bebyggelse
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Verksamheter och industri
- Grönområde och park
- Natur och friluftsliv
- Areell näring
- Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering
- Vatten
- Teknisk anläggning

Ändrad användning
Utvecklingsområde

- Alternativa placeringar av nytt reningsverk
- Mångfunktionell bebyggelse
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Verksamheter och industri
- Grönområde och park
- Natur och friluftsliv
- Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering
- Transportinfrastruktur
- Teknisk anläggning
- Utredningsområden

0 km 2

25

Utvecklingsområden

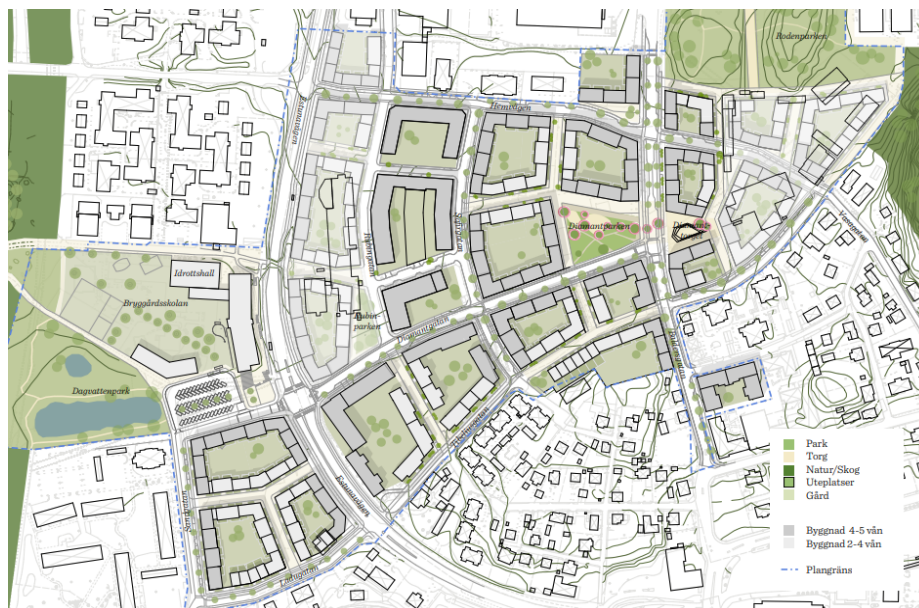
Det finns flera större projekt inom området för denna fördjupning av översiktsplanen som redan påbörjats planera eller är under utbyggnad.

Norrtälje Hamn är kommunens största stadsutvecklingsprojekt som vid full utbyggnad kommer innehålla 2 000 – 2 500 bostäder. Stadsdelen förlänger stadskärnan mot Norrtäljeviken och omvandlar ett industriområde till en levande mångfunktionell stadsdel med förutom bostäder även arbetsplatser, centrumverksamhet, hotell, torg, kajstråk och parker.

Masterplan för Norrtälje Hamn

Övre Bryggårdsgärdet är en ny stadsdel under utbyggnad som omvandlar ett centralt verksamhetsområde mellan Estunavägen och Baldersgatan till en stadsdel med en blandning av bostäder, skola, centrumverksamhet, parker och torg. Vid full utbyggnad kommer stadsdelen innehålla 1 500 – 2 000 bostäder.

Masterplan för Övre Bryggårdsgärdet

Lommarstranden – etapp 1 är en detaljplan som möjliggör för cirka 450 bostäder, förskola och centrum-verksamhet i ett naturnära läge inom gångavstånd från stadskärnan. Ytterligare etapper för projektet kan förverkligas på sikt när kapacitet i spillvattennätet och övriga förutsättningar så tillåter.

Illustrationsplan för Lommarstranden etapp 1

Björnöområdet som ligger i den sydöstra delen av denna fördjupning byggs ut i etapper med ett fokus på småhus. Den pågående detaljplanen för etapp 2 och 3 inrymmer omkring 600 bostäder och en skola. Etapp 1 som vann laga kraft 2010 medger cirka 260 bostäder på friliggande tomter.

Illustrationsplan för Björnö etapp 2 och 3

Stadsprojekt Närheten är ett planprogram som föreslår en omvandling av området vid stadens södra infart som idag består av diverse verksamheter och pendlarparkeering. Visionen är en mångfunktionell stadsdel med 1 500 – 2 000 bostäder, hotell, skola, förskola och en utvecklad bussterminal. Projektet kan förverkligas på sikt när kapacitet i spillvattennätet och övriga förutsättningar så tillåter.

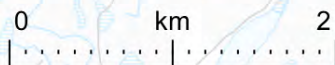
Strukturplan för Stadsprojekt Närheten

Redan pågående projekt beskrivs närmare på kommunens hemsida under Norrtälje växer.

Utvecklingsområden

- Norra Knutby torg och industriområdet
- Södra Knutby torg
- Övre Bryggårdsgärdet
- Busstorget
- Nordrona
- Lommarstranden etapp 1
- Mellingeholm - Sika
- Grind
- Lindholmen
- Norrtälje Hamn
- Stadskärnan
- Stadsprojekt Flygfyren
- Stadsprojekt Närheten
- Björnö etapp 2 och 3

Busstorget - Stadskärnans nordvästra delar

Nuläge

Norrtälje bussterminal, eller busstorget, är idag en viktig knutpunkt och destination för kollektivtrafiken i Norrtälje kommun. Busstorget är också den plats i staden som pekades ut i störst behov av förbättringsåtgärder enligt webbenkät utförd inom arbete med denna fördjupning av översiktsplanen. Området behöver bli tryggare är det många som tycker, speciellt unga i åldrarna 10–19 år.

I området finns förutom bussterminal också en större parkering, mindre parkyta, kontor och service. De hårdgjorda ytorna för busstrafiken och parkeringen är stora och grönytorna små.

Själva bussterminalen angränsar till riksintresset för kulturmiljövård i söder och stora delar av det område som föreslås utvecklas finns inom riksintresseområdet. Mellan utvecklingsområdet och Norrtäljeån finns kvarteret Faktoret där byggnaden för det gamla gevärsfaktoriet hittas. Byggnaden beskrivs som uttryck för riksintresset och bedöms vara omistlig och synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde. Zetterstenska parken finns även belägen mellan utvecklingsområdet och ån.

Utvecklingsområdet ligger inom stadskärnan men har idag en karaktär som inte samlever med stadskärnan. Området har flera otydliga kopplingar till omkringliggande områden vilket har skapat en plats som många undviker. De stora ytorna för busstrafik och markparkering skapar hårdgjorda, odefinierade platser som saknar stadskvaliteter. Närheten till stadskärnans kvaliteter, funktionen som knutpunkt för kollektivtrafik och lokalise-

Utvecklingsområde Busstorget

ringen i gränsen mellan stadsdelar förser området med stor potential för förbättring.

De omkringliggande områdena har en blandning av bostadstyper. Bostadsrätter utgör den största delen av bostäderna i angränsande områden, cirka 62%. Hyresrätter utgör 32% och äganderätter står för 6% av beståndet. Nästan alla äganderätter är småhus som finns just norr,

nordväst och nordöst om busstorget, resterande bostäder finns i flerbostadshus.

Befintliga upplåtelseformer i busstorgets omgivning

Bostadsrätter	Hyresrätter	Äganderätter
62 %	32 %	6 %

Den genomsnittliga lägenheten i omkringliggande området är 2,79 rum stort. Tre rum och kök är den vanligaste storleken och står för 40% av utbudet, sedan kommer två rum och kök med 31%, fyra eller fler rum och kök med 22% och ett rum och kök står för 8%.

Befintliga bostadsstorlekar i busstorgets omgivning				
1 rum och kök (rok)	2 rok	3 rok	4+ rok	Genomsnitt
8 %	31 %	40 %	18 %	2,79 rok

Utveckling och vägledning

Framtidsbild

Busstorget utvecklas till kittet som sammanväver staden Norrtälje. För att förverkliga detta ska området omvandlas till en mångfunktionell stadsdel med en modern bussterminal.

För att skapa en stadsdel som är trygg ska en högre grad av funktionsblandning präglade området. När flera funktioner blandas skapas ett mer kontinuerligt liv både i det offentliga och inomhus vilket innebär att stadens platser blir säkrare och tryggare. Genom att utforma områdets gator, parker och torg med en högre grad av tydlighet för vart man som gående och cyklist kan röra sig ökar tryggheten också.

Vägledning för Busstorget

- Planera för en blandning av bostäder, kontor, centrumverksamhet och bussterminal där grönområden utvecklas och kulturmiljön stärks

- Projektet är ett utvecklingsområde på sikt som kan förverkligas när kapaciteten i spillvattennätet och övriga förutsättningar så tillåter. För att möjliggöra stadens fortsatta utveckling investeras i en större kapacitet för Lindholmens avloppsreningsverk samt påbörjas arbete med att utreda lokalisering av nytt reningsverk. Bedömningsvis kommer detta område vara aktuellt först när ett nytt reningsverk finns

- Planläggning av området ska föregås av planprogram som anger utgångspunkter och mål för efterföljande planläggning. Erforderliga utredningar utförs i planprogram och detaljplaner för att säkerställa nödvändigt underlag för planläggning och en god bebyggd miljö

- Ta fram fördjupade analyser av områdets kulturmiljö i varje skede av områdets planering och genomförande

- Planera och utforma en modern bussterminal som samspelar med omkringliggande områden och strukturer väl, beakta omgivningspåverkan och säkerställ en hälsosam och god bebyggd miljö

- Vid avvägning av allmänna intressen ska behovet av en ny bussterminal väga över bevarandevärdet av byggnaderna på fastigheterna Låset 1 och Trud 1. I största möjliga mån ska påverkan på byggnaden på Mode 1 undvikas men om påverkan är oundviklig ska intresset att förverkliga den nya bussterminalen väga över, förutsatt att påtaglig skada på riksintresset kan undvikas

- Verka för Trafikförvaltningens medfinansiering av planering och genomförande av den nya bussterminalen

- Öka andelen park- och grönytor i området

- Stärk kopplingar till omkringliggande områden

Kulturmiljö

När området utvecklas ska dess kulturhistoriska värden nyttjas och utvecklas. Den byggda miljön på kvarteren Dammen, Trud, Mode och Tor ger en samlad bild av områdets utveckling från 1700-talet tills idag, när området utvecklas ska läsbarheten bevaras. Byggnaderna av särskilt värde för kulturmiljön ska bevaras och synliggöras, tillkommande bebyggelse i direkt anslutning till dessa ska inte ha dominerande uttryck eller skala. Genom anpassning till viktiga siktlinjer ska ny bebyggelse inte förstöra betydelsefulla visuella kopplingar i riksintresseområdet. På den gamla missionskyrkan i kvarteret Tor fanns tidigare en spira som än mer än idag utmärkte byggnaden som av särskild betydelse, restaurering av denna och andra liknande åtgärder kan bidra till att stärka områdets kulturvärden. Kulturmiljöanalys framtagen inom arbeten med denna fördjupning av översiktsplanen bör vara vägledande för fortsatt planering med fördjupade analyser kommer behövas. Ytterligare vägledning för hantering av kulturmiljö finns i avsnitt Allmänna intressen – Kulturmiljö och landskapsbild.

Bussterminal

Det har sedan tidigare pågått ett arbete mellan kommunen och Trafikförvaltningen att studera placering och utformning av en ny modern bussterminal som ersätter den befintliga. Den nya bussterminalen placeras västerut och innebär att Baldersgatan förläggs i läge längre österut. För att bygga en ny modern bussterminal som tillgodoser det framtida behovet från en ökad befolkning i staden och kommunen behöver terminalen göra intrång på bebyggelsen inom riksintresseområdet. Byggnaden på fastighet Trud 1 kommer behöva rivas och det är

högst troligt att även byggnaden på fastigheten Mode 1 kommer behöva byggas om. Utformningen av ny bussterminalen är inte fastställd och i största möjliga mån ska påverkan på byggnaden på Mode 1 undvikas då denna befinner sig inom ett område som bedöms vara ett särskilt värdefullt bebyggelseområde, men om påverkan är oundviklig ska intresset att förverkliga den nya bussterminalen väga över. Den nya bussterminalen behöver planeras och utformas på ett sätt som samspekar med sin omgivning och inte medför en betydande negativ påverkan på intilliggande områden.

Ny bebyggelse

På området för den befintliga bussterminalen ska tillkomma en blandad bebyggelse av kontor, handel, centrumverksamheter och bostäder. Området är mycket väl lämpad för arbetsplats- och besöksintensiva verksamheter med hänsyn till närheten till bussterminalen och stadskärnans övriga målpunkter. Den befintliga bebyggelsen söder om bussterminalen har en karaktär av institutioner, verksamheter och industrier vilket ska tas tillvara på vid områdets utveckling. Just karaktären av institutioner och närheten till bussterminal och stadskärnan skapar en plats väl lämpad för ett kommunhus. Det befintliga kommunhuset på Estunavägen är ämne för omlokalisering i och med utvecklingen av Övre Bryggårdsgärdet och att flytta hela eller delar av kommunhuset till busstorget möjliggör fortsatt omvandling av Övre Bryggårdsgärdet. Industriella karaktärsdrag såsom sågtaken på byggnaden på fastighet Mode 1 kan återuppträffa i ny bebyggelse i syfte att stärka läsbarheten av stadens och områdets industriella historia.

Då ny bebyggelse bör underordnas den befintliga i skala för att värna den känsliga kulturmiljön är möjligheterna

för en högre exploateringsgrad begränsade. Uppskattningsvis kan 200 – 400 bostäder tillkomma i området givet att andelen kontor och service ligger runt 10 – 15% av total byggnadsarea. Vid etablering av en eller flera större arbetsplatser blir antalet bostäder färre. För att lösa parkering för både bostäder, centrumbesökare och arbetsplatser bör parkering förläggas under marken och integreras i bebyggelsen genom multifunktionella mobilitetshus. Dagens markparkering är en ineffektiv användning av en värdefull central plats i staden och bidrar till att skapa ett otruggt område.

Grönstruktur

För att höja upplevelserikedomen och stärka kulturmiljön ska andelen park- och grönytor öka. Busstorget med omnejd är idag ett av de område där det råder störst brist på park- och grönområden. Mer grönska i området kommer bidra positivt till tillhandahållande av ekosystemtjänster, mångfunktionella grönytor ska eftersträvas. Förbättrade spridningssamband och kopplingar till stadens befintliga grönstruktur ska beaktas vid fortsatt planering. Genom att utveckla den mindre parkytan som finns centralt i området återtar grönskan en del av den trädgården som tidigare omgärdat byggnaderna på kvarteret Tor. Detta stärker det kulturhistoriska värdet och ser till att fler har tillgång till tillräckliga park- och grönytor.

För att tillgodose riktlinjen att minst 15% av markytan inom nya eller omvandlade stadsdelar ska vara offentlig friyta, 10% ska vara offentlig grönyta och 5% ska vara parkyta behöver vissa mått följas i efterföljande planering. Hela utvecklingsområdet är omkring 5,3 hektar stort. Hela området har under 15% offentlig friyta inom 500 meter, ungefär hälften av området har under 5%. Tillkommande offentliga friytor från stadsutvecklingspro-

jektet Övre Bryggårdsgärdet kommer förbättra tillgången men endast med någon enstaka procent. Minst 0,8 hektar av den totala markytan i utvecklingsområdet ska utgöras av offentlig friyta, av denna ska minst 0,53 hektar vara offentlig grön friyta och av denna ska minst 0,26 hektar vara parkyta.

Trafikstruktur

När området utvecklas ska kopplingar till omkringliggande områden stärkas. Genom att förlänga Billborgsgatan med ett torgstråk ner mot nya bussterminalen skapas en gångvänlig huvudartär genom området. Längs denna huvudartär bör planeras för aktiva bottenvåningar som inrymmer urbana besöksintensiva verksamheter. Lämpligt är att en stor andel av fasaden av dessa bottenvåningar utgörs av skyltfönster för att möjliggöra en visuell kontakt mellan människor i byggnaderna och på gatan. Att förtäta längs Danskes gränd bidrar till att skapa ett definierat stadsrum och en mer kontinuerlig bebyggelse i stadskärnan. Gatorna som omringar utvecklingsområdet behöver en ny gestaltning som möjliggör resor för gående och cyklist till, från och genom området. Dessa är Danskes gränd, Hantverkaregatan, Bangårdsgatan, Baldersgatan och Estunavägen. Kopplingen mellan Hantverkaregatan och Estunavägen behöver ses över för att skapa en mer direkt väg, Estunavägen-Hantverkaregatan har potential att skapa en mycket gen väg till stadskärnan för gående och cyklist i stadens nordvästra delar. Kopplingen från Baldersgatan till området och vidare mot stadskärnan är idag mycket otidlig och därmed osäker, här ska ökad tydlighet i gatoutformningen skapa en attraktiv och säker väg till den nya bussterminalen och stadskärnan.

Samhällsnytta

De begränsade möjligheterna till en högre exploateringsgrad, som följd av nödvändig hänsyn till områdets värdefulla kulturmiljö, innebär att projektet bör beakta ett bredare samhällsekonomiskt perspektiv före vinst inom det enskilda projektet. Utvecklingsområde Busstorget ska ses som en långsiktig investering där kommunen satsar på att åtgärda en av de mest otrygga platserna i kommunen och möjliggör för mer kapacitetsstark kollektivtrafikförsörjning vilket kommer gynna både individen och kommunen i helhet. Detta innebär inte att projektet inte ska sträva mot en god ekonomisk hushållning. För att främja projektets ekonomiska förutsättningar är det lämpligt att använda området för omlokalisering av funktioner på andra platser i staden vilket frigör mark på platser där exploateringsgraden kan tillåtas vara högre. Här är omlokalisering av det befintliga kommunhuset ett gott exempel. Kommunen behöver också samarbeta med Trafikförvaltningen vid planering och genomförande av den nya bussterminalen. Kommunen ska verka för att Trafikförvaltningen medfinansierar planering och genomförande av den nya bussterminalen.

Då utvecklingen av detta område innebär omhändertagande av det område i kommunen som är mest otryggt, binder samman övriga delar av staden, är det mest centrala utvecklingsområdet och innebär tillskapandet av ny bussterminal bör projektet prioriteras över andra utvecklingsområden som introduceras i denna fördjupning av översiktsplanen.

Bostadsförsörjning

För att följa denna fördjupning av översiktsplanens riktlinjer för bostadsförsörjning ska nya stadsdelar i sig bestå av ett blandat bostadsutbud samt bidra till att ut-

budet i staden som helhet utvecklas mot ett mer varierat utbud som resulterar i en stad som kännetecknas av en mer balanserad åldersfördelning. För att detta utvecklingsområde ska höja blandningen i denna del av staden behöver tillkommande bostäder bestå av en högre blandning av upplåtelseformer än beståndet. Kommunen har en begränsad möjlighet att reglera upplåtelseformer vilket innebär att mål för fördelning av upplåtelseformer behöver förankras med övriga aktörer i projektet. För detta projekt behöver tillkommande andel bostadsrätter vara mindre än 62% för att inte bibehålla bostadsformens dominans i området. För att främja en blandning av upplåtelseformer bör en marginal mot detta mått hållas. Om stadsdelen även ska bidra till ett blandat utbud i hela staden behöver bostadsrätterna inte överstiga 60% av tillkommande bostäder.

Sett till lägenhetsstorlekarna så utgör lägenheterna i de angränsande områdena en i genomsnitt högre bostadsstorlek än staden i stort på grund av en relativt hög grad treor, fyror och femmor och låg grad ettor och tvåor. Genomsnittslägenhet i området är omkring 0,24 rum större än den genomsnittliga lägenheten i staden.

För att främja en stad med ett mer varierat utbud av bostadsstorlekar som resulterar i en stad som kännetecknas av en mer balanserad åldersfördelning behöver tillkommande bostäder i detta projekt bidra till att skapa ett bestånd i staden med en i genomsnitt större lägenhetsstorlek. Då de angränsande områdenas bestånd har större lägenhetsstorlekar än staden föreligger inget behov att skapa fler större lägenheter för att uppnå en variation i området men för att främja en stad med en mer balanserad åldersfördelning kan en större genomsnittlig storlek på lägenheterna ändå vara önskvärt. Samtidigt kan fler lägenheter i storleken ett rum och kök tillkom-

ma då detta skulle bidra till en bättre balans i det större omkringliggande området samt att ettor är en lägenhetsstorlek som attraherar många unga vuxna.

För att åstadkomma ett bestånd som i genomsnitt har en relativt stor lägenhetsstorlek (tre rum och kök) och skapar många ettor kan lägenhetsstorlekarna fördelas med 30% ettor, 7% tvåor, 10% treor, 38% fyror och 15% femmor.

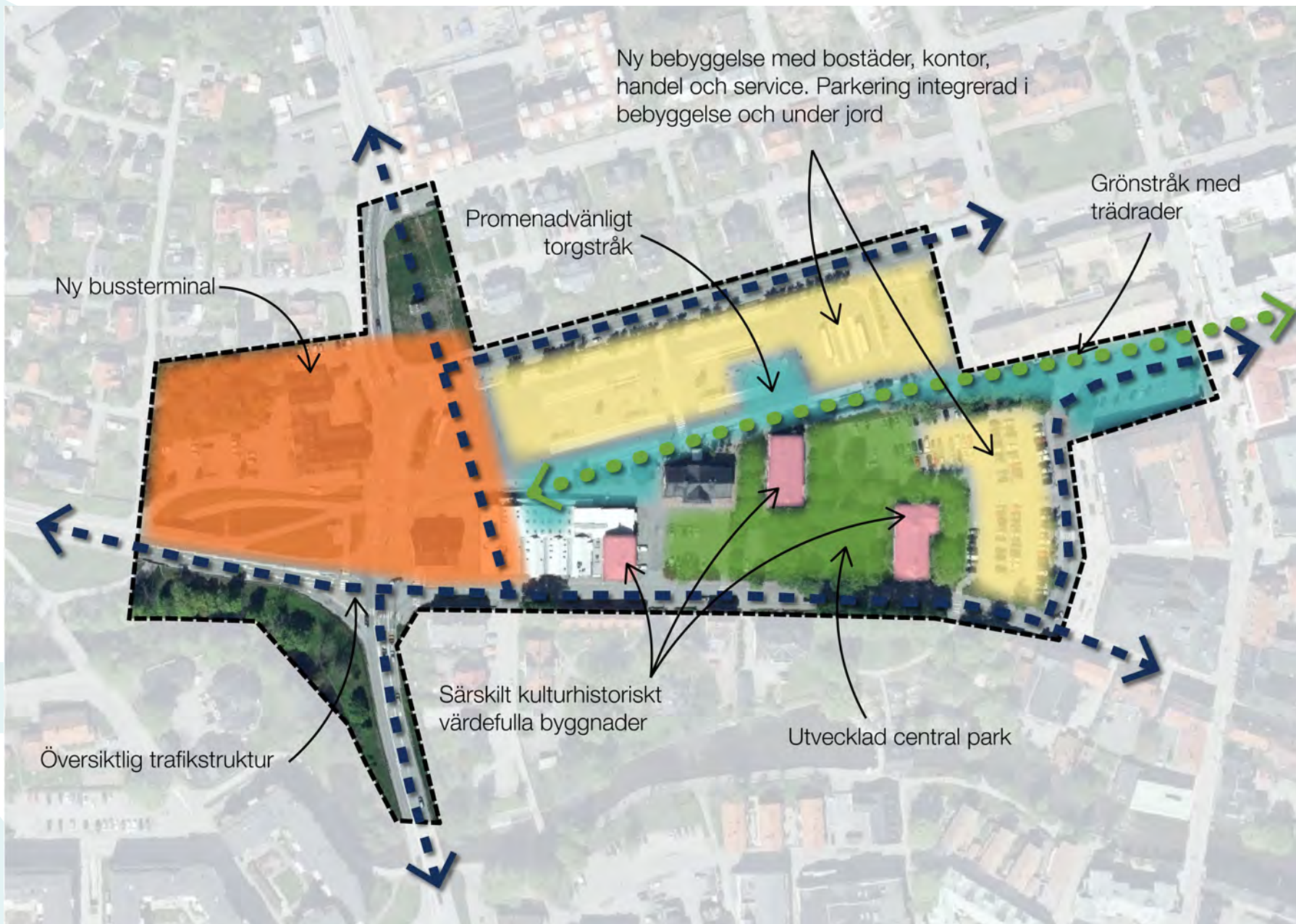
Exempel på lägenhetsfördelning som tillgodoser denna fördjupning av översiktsplanens riktlinjer för bostadsförsörjning

1 rum och kök (rok)	2 rok	3 rok	4 rok	5 rok
30 %	7 %	10 %	38 %	15 %

Om ovannämnda mått för upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar följs kommer uppskattningsvis omkring 24% av inflyttare i utvecklingsområdet vara mellan 0–17 år, 36% mellan 18–34 år, 29% mellan 35–64 år och 11% 65+ år. Denna demografi är markant yngre och mer balanserad än staden i stort. Uppskattningen är baserad på tendenser observerade i inflyttningsstatistik för staden mellan åren 2015–2019.

Uppskattad åldersfördelning vid genomförande enligt mått

0 - 17 år	18 - 34 år	35 - 64 år	65+ år
24 %	36 %	29 %	11 %

Idéskiss för omvandling av Busstorget. Tidig illustration som visar på en möjlig utveckling av området, fortsatt planering ska studera området vidare, vilket kommer innebära avsteg från denna tidiga illustration.

Södra Knutby torg - Kvarteret Gördelmakaren med omnejd

Nuläge

Idag används Knutby torg, delen söder om Vätövägen, som ett externhandelsområde. Ett fåtal större byggnadskroppar och en central samling av markparkeringar skapar ett område med långa avstånd och stora andelar hårdgjord yta. Mindre inslag av grönska i form av träd finns i området södra delar. Jordarten är mestadels morän med inslag av lera. Till väster löper Estunavägen med busshållplats som trafikeras av kollektivtrafik till kommunens norra delar och lokaltrafik, Baldersgatan till öster trafikeras endast av lokal kollektivtrafik. Den gamla banvallen som används som rekreativstråk passerar även förbi områdets västra del. Området består idag nästan uteslutande av privatägd kvartersmark.

Österut hittas en gymnasieskola och i söder utvecklas stadsdelen Övre Bryggårdsgärdet. Vätövägen går norr om området och en tunnel under vägen kopplar ihop handelsområdet norra och södra delar. Till väst på andra sidan Estunavägen finns ett större bostadsområde med flerbostadshus. Bussterminalen är tillgänglig via Baldersgatan, cirka 600 meter rakt söderut.

I medborgardialogen var det flera som kom in med förbättringsförslag för detta område. Förbättringsförslagen beskriver området som en stor asfaltsöken, död, tråkig och otrygg samt att området inte är en del av den resterande staden. De förslag som ges för att förbättra platsen är att förtäta området med mer butiker, bostäder och service i nyare och finare byggnader samt skapa mer parkliknande miljöer med mer folk i rörelse och bättre promenadstråk eller som en medborgare uttrycker "Bygg

Utvecklingsområde Södra Knutby torg

stad här". I medborgardialogen var det ingen som lyfte bra kvaliteter med området.

Det angränsade området i väst har en jämn fördelning mellan hyres- och bostadsrätter med något fler hyresrätter (54%) än bostadsrätter (46%).

Den genomsnittliga lägenheten är 2,48 rum stort. Två rum och kök är den vanligaste storleken och står för

Befintliga upplåtelseformer i Södra Knutby Torgs omgivning

Bostadsrätter	Hyresrätter	Äganderätter
46 %	54 %	0 %

47% av utbudet, sedan kommer tre rum och kök med 38%, fyra eller fler rum och kök med 8% och ett rum och kök står för 6% av beståndet.

Befintliga bostadsstorlekar i Södra Knutby torgs omgivning

1 rum och kök (rok)	2 rok	3 rok	4+ rok	Genomsnitt
6 %	47 %	38 %	8 %	2,48 rok

Utveckling och vägledning

Framtidsbild

Södra Knutby torg omvandlas till en levande och grön stadsdel där bostäder blandas med handel, samhällsservice och centrumverksamheter och skapar ett område med hög mänsklig aktivitet under stora delar av dygnet. Området fortsätter på den utveckling som pågår i Övre Bryggårdsgärdet och ska planeras med detta i åtanke. Övre Bryggårdsgärdets strukturer såsom vägnät och grönstråk ska byggas vidare på och Knutby torg ska vara sammankopplat med Övre Bryggårdsgärdet.

Vägledning för Södra Knutby torg

- Planera för en blandning av bostäder, handel, kontor, centrumverksamhet och samhällsservice med fler och större mångfunktionella park- och grönområden
- Projektet är ett utvecklingsområde på sikt som kan förverkligas när kapaciteten i spillvattennätet och övriga förutsättningar så tillåter. För att möjliggöra stadens fortsatta utveckling investeras i en större kapacitet för Lindholmens avloppsreningsverk samt påbörjas arbete med att utreda lokalisering av nytt reningsverk. Bedömningsvis kommer detta område vara aktuellt först när ett nytt reningsverk finns
- Planläggning av området ska föregås av planprogram som anger utgångspunkter och mål för efterföljande planläggning

- Erforderliga utredningar utförs i planprogram och detaljplaner för att säkerställa nödvändigt underlag för planläggning och en god bebyggd miljö
- Planera för en stadsdel som samspelar med Övre Bryggårdsgärdets strukturer, karaktärsdrag och skala
- Planera och verka för att integrera lämpliga befintliga verksamheter i områdets nya bebyggelse vid omvandling
- Planera för att lösa parkering under jord och i mångfunktionella mobilitetshus för att frigöra mark för bebyggelse och grönområden
- Planera för en utvecklad grönstruktur som knyter samman angränsande områden, förbättrar spridnings samband och skapar en mångfald av ekosystemtjänster
- Utveckla berörda delar av Baldersgatan och Estunavägen till stadsgator som genom sin utformning skapar möjligheter för stadsliv och fler ekosystemtjänster med ökad prioritet och säkerhet för gående och cyklister

Ny bebyggelse

När området omvandlas skapas en ny bebyggelsestruktur där bostäder, handel, centrumverksamhet och samhällsservice kombineras, oftast i samma byggnad eller kvarter. Genom att skapa kvarter där bottenvåningarna inrymmer besöks- eller personalintensiva verksamheter och bostäder i våningarna över alstras naturligt en jämn och hög mänsklig närvaro i området vilket gynnar säkerhet, trygghet och trivsel vilket bidrar till god psykisk och fysisk hälsa.

Området kan uppskattningsvis medge omkring 800 – 1 200 bostäder. Uppskattningen baseras på en exploa-

teringsgrad likt Övre Bryggårdsgärdet och att en del av bebyggelsearean kommer användas för integrering av befintliga verksamheter samt att del av området används för parkytor.

Området mellan Hemvägen och Knutby torg där det finns gruppboende, församlingssal och förskola idag bör ingå i hela områdets planering för att utreda hur en ändamålsenlig struktur där Övre Bryggårdsgärdet och utvecklingsområde Södra Knutby torg byggs samman kan skapas. Den befintliga förskolegården är mycket underdimensionerad i jämförelse med Boverkets rekommendationer och områdets omvandling kan innebära att en mer ändamålsenlig förskolegård skapas.

För att bevara en del av områdets kulturhistoria, och minska samhällsutvecklings klimatpåverkan, bör byggnadsmaterial från befintlig bebyggelse återbrukas i den nya.

Stadsdelcentrum

Området kommer med hänsyn till sin lokalisering i staden och vid bevarande av befintliga verksamheter, samt tillkommande av nya, utgöra plats lämpad som stadsdelcentrum. Stadsdelcentrum innebär att omkringliggande stadsdelar använder området för att tillgodose vardagsbehov såsom inköp av matvaror. Som stadsdelcentrum bör området vara lättillgängligt och tryggt. Torgytor ska här bidra till att erbjuda möjlighet till folksamlingar, möten och platser för offentlig konst. I fortsatt arbete bör möjligheter att samla fler besöksintensiva verksamheter centralt i området utredas, detta kan vara restauranger och caféer såväl som platser och lokaler för kultur- och fritidsaktiviteter. Möjligheter för spontanaktiviteter bör särskilt beaktas.

Trafikstruktur

Baldersgatans omvandling fortsätter på liknande sätt som för Övre Bryggårdsgärdet med ett större fokus på gående och cyklisterna. Gatan bildar en mycket genkoppling från Färsna-området, genom det norra industriområdet, förbi Knutby torg och Övre Bryggårdsgärdet till bussterminalen och stadskärnan vilket fyller en viktig funktion för Norrtälje stad.

Grönstruktur

När området omvandlas uppstår behov av kvalitativa offentliga platser för rekreation, lek och möten. Då även grönska är ett enormt behov för området är det lämpligt att tillgodose båda behoven på samma yta genom att anlägga flertalet parker inom området. En variation av parker med en större park som blir en central mötesplats för hela området och ett par mindre parker är lämpligt. För att tillgodose riktlinjen att minst 15% av markytan inom nya eller omvandlade stadsdelar ska vara offentlig friyta, 10% ska vara offentlig grönyta och 5% ska vara parkyta behöver vissa mått följas i efterföljande planering. Hela utvecklingsområdet är omkring 7,66 hektar stort och in princip helt avsaknad offentlig friyta. Nästan hela området har mellan 5 och 15% friyta inom 500 meter, en mindre del av området har under 5%. Tillkommande offentliga friytor från stadsutvecklingsprojektet Övre Bryggårdsgärdet kommer förbättra tillgången men endast med någon enstaka procent. Minst 1,1 hektar av den totala markytan i utvecklingsområdet ska utgöras av offentlig friyta, av denna ska minst 0,77 hektar vara offentlig grön friyta och av denna ska minst 0,38 hektar vara parkyta.

Träden på fastigheten Gördelmakaren 2 bör i möjligaste mån bevaras då uppväxta större träd erbjuder andra

typer av ekosystemtjänster än nya träd, såsom beskuggning.

Då området är nästan helt hårdgjort idag finns stora möjligheter till förbättring utifrån ett ekosystemtjänstperspektiv. Ökad grönska kommer ge många fördelar såsom förbättrad dagvatten- och översvämningshantering, för att maximera nyttan för boende och verksamma i stadsdelen och staden ska mångfunktionella lösningar präglade området. I detta skede bedöms åtminstone en större allmän anläggning för dagvattenhantering behövas, men vidare utredning av lämpligast lösning för hela området ska förekomma i planprogram.

Genom att tillämpa en grönytefaktor och arbeta med gröna tak och väggar kommer en del av behovet av grönska tillgodoses på ett mer yteffektivt sätt vilket främjar möjligheten för en funktionsblandad och nära stadsdel.

Vid planering av områdets grönområden ska hänsyn tas till möjligheterna att förbättra spridningssamband och kopplingar i stadens befintliga grönstruktur. Grönstråk med bevarade och nya trädrader samt parker knyter samman angränsande områden.

Hälsosam livsmiljö

Marken i området är förorenad och diverse utredningar kommer behövas utföras i kommande planprogram och detaljplaner. Översiktlig dagvattenutredning som studerar dagvatten- och skyfallshantering samt höjdsättning av områdets ytor behöver utföras i planprogram innan detaljplan för att identifiera ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningar. I efterföljande planprogram ska drivmedelsstationen i området idag studeras. Vid omvandling av området skulle drivmedelstationen innebära

en oförenlig risk vilket inte är önskvärt, alternativa platser bör studeras vidare.

Vätövägen är idag en av stadens mest belastade vägar vilket medför höga bullernivåer. Vätövägen är även rekommenderad väg för farligt gods vilket innebär att risker kopplat till farligt gods behöver beaktas vid planläggning inom 150 meter från vägen. Bebyggelse bör anpassas efter buller- och riskförhållanden, logistikvägar som behövs för handeln i området samt kontor kan strategisk lokaliseras mot Vätövägen, vilket skapar en bullervägg till området i helhet. Dock behöver hänsyn tas för att inte skapa osäkra platser för oskyddade trafikanter längs Vätövägen då en ökning i befolkning i området kommer medföra större behov att röra sig utmed Vätövägen. Bullerpåverkan från trafik på Estunavägen och Baldersgatan, såväl som lokalgator inom området, ska även beaktas.

Bostadsförsörjning

Bostadsstorlekar, upplåtelseformer och bostadstyper behöver anpassas mot beståndet i den nya stadsdelen Övre Bryggårdsgärdet och de angränsande bostadsområdena i väst. För att följa denna fördjupning av översiktsplanens riktlinjer för bostadsförsörjning ska nya stadsdelar i sig bestå av ett blandat bostadsutbud samt bidra till att utbudet i staden som helhet utvecklas mot ett mer varierat utbud som resulterar i en stad som kännetecknas av en mer balanserad åldersfördelning.

Norra Knutby torg och industriområdet - Baldersgatan norr om Vätövägen

Nuläge

Området består idag av ett externhandelsområde i söder närmast Vätövägen och ett verksamhetsområde i norr. I verksamhetsområdet finns yrkesgymnasium och Trafikförvaltningens bussdepå. Till öster finns ett skogsområde med höga kulturmiljövärden följt av kriminalvårdsanstalten. Baldersgatan är områdets huvudstråk i nord-sydlig riktning och fungerar även som genomfartsväg mellan Färsna och Rodengymnasiet, Södra Knutby torg, Övre Bryggårdsgärdet, bussterminalen och stadskärnan.

Där Baldersgatan slutar i norr börjar bostadsområdet Färsna vilket är ett område med småhus, flerbostadshus, grundskola och förskola. Det pågår planläggning för ytterligare förskola och på sikt fler bostäder samt mindre centrumfunktioner. Norr om bostadsområdet finns Färsna gård och det nya naturreservatet. Nordöst om området finns ett stort skogsområde och åkermark som övergår till Färsna naturreservat i norr. Väster om området finns ett annat verksamhetsområde. Stadskärnan nås på fot inom 700 – 1 300 meter direkt via Baldersgatan.

Det angränsade området i norr, Färsna, har en blandning av upplåtelseformer med 60% bostadsrätter, 32% hyresrätter och 8% äganderätter, av äganderätterna är samtliga småhus och ett ytterligare fåtal bostadsrätter är småhus, resterande är flerbostadshus. Den genomsnittliga lägenheten i är 2,47 rum stort. Två rum och kök är den vanligaste storleken och står för 32% av utbudet, sedan kommer tre rum och kök med 24%, fyra eller fler

Utvecklingsområde Norra Knutby torg och industriområdet

rum och kök och ett rum och kök står vardera för 22% av beståndet.

Befintliga upplåtelseformer i Färsna		
Bostadsrätter	Hyresrätter	Äganderätter
60 %	32 %	8 %

Befintliga bostadsstorlekar i Färsna				
1 rum och kök (rok)	2 rok	3 rok	4+ rok	Genomsnitt
22 %	32 %	24 %	22 %	2,47 rok

Utveckling och vägledning

Framtidsbild

Norra Knutby torg och industriområdet omvandlas från ett område för externhandel, störande verksamheter och industri till en stadsdel med en blandning av funktioner som skapar levnadsmiljöer för boende, verkamma och studerande. Den nordligaste etappen av Baldersgatans omvandling till stadsgata sker i och med områdets utveckling vilket kopplar ihop Färsna, som idag är ett isolerat bostadsområde, med resten av staden.

Vägledning för Norra Knutby Torg och industriområdet

- Planera för en blandning av bostäder, handel, centrumverksamhet och samhällsservice med fler och större mångfunktionella park- och grönområden
- Projektet är ett utvecklingsområde på sikt som kan förverkligas när kapaciteten i spillvattennätet och övriga förutsättningar så tillåter. För att möjliggöra stadens

fortsatta utveckling investeras i en större kapacitet för Lindholmens avloppsreningsverk samt påbörjas arbete med att utreda lokalisering av nytt reningsverk. Bedömningsvis kommer detta område vara aktuellt först när ett nytt reningsverk finns

- Planläggning av området ska föregås av planprogram som anger utgångspunkter och mål för efterföljande planläggning
- Erforderliga utredningar utförs i planprogram och detaljplaner för att säkerställa nödvändigt underlag för planläggning och en god bebyggd miljö
- Samordna projektet med utvecklingsområde för Södra Knutby torg. Lämpligt är att Södra Knutby torg förverkligas innan Norra Knutby torg och industriområdet.
- Planera för en stadsdel som binder samman den stadsmässiga bebyggelsen längs Baldersgatan söderut och den småskaliga och naturnära bebyggelsen i Färsna
- Planera för en utvecklad grönstruktur som knyter samman angränsande områden, förbättrar spridnings samband och skapar en mångfald av ekosystemtjänster
- Utred möjligheterna för en större etablering av skolverksamheter
- Planera för att lösa parkering under jord och i mångfunktionella mobilitetshus för att frigöra mark för bebyggelse och grönområden
- Utveckla berörd del av Baldersgatan till stadsgata som genom sin utformning skapar möjligheter för stadsliv och fler ekosystemtjänster med ökad prioritet och säkerhet för gående och cyklister

Ny bebyggelse

Befintliga verksamheter bör integreras i den nya stadsdelen om möjligt. Besöksintensiva verksamheter som restauranger, bageri och matvarubutiker är förenliga med bostadsbebyggelse. Flera verksamheter i området idag är skrymmande, störande och oförenliga med bostäder, för att möjliggöra omlokalisering av dessa planeras denna fördjupning av översiktsplanen för en stor utveckling av verksamhetsområden längs större trafikleder söder om staden. Bevarade och nya verksamheter som kan kombineras med bostadsbebyggelse bör lokaliseras i bottenvåningar mot stråk med höga gångflöden för att erbjuda goda förutsättningar för etablering och ge förutsättningar för ökat stadsliv. Baldersgatan är områdets huvudgata och genomfart för boende i Färsna, en stor del av områdets urbana verksamheter bör lokaliseras hit.

För området mellan det norra industriområdet och Färsna pekas område i denna fördjupning av översiktsplanen ut för utveckling av vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering. Detta område bör utvecklas med stärkta rekreativa värden som ger nytta till omvandlingsområdet, Färsna och staden i helhet. Bebyggelsen i utvecklingsområdet bör möta upp mot detta vattenvårds- och rekreationsområde och siktlinjer mot det natursköna området till norr bör möjliggöras genom varsam hänsyn vid planering och gestaltning av byggnaders skala och form.

Utvecklingsområdets nordligaste delar kan lämpa sig särskilt väl för en småskalig bebyggelse som respekterar Färsna-områdets skala och karaktärsdrag. Denna övergångsplats skapar då en mjuk övergång från stadsmässig till lantlig bebyggelse. I utvecklingsområdets norra delar är det även lämpligt med yteffektiv småhusbebyggelse

gelse i form av radhus i fler än två våningar och staplade radhus. Detta bidrar till stadens och områdets bostadsvariation och möjliggör för fler barnfamiljer i området.

För området är framtiden för bussdepån en viktig fråga. Norrtälje stad är i behov av en större bussdepå för att tillgodose behovet av en ökad befolkning och en ny vägkoppling mellan bussdepån och Estunavägen behöver tillkomma. Om bussdepån bevaras i området behöver utredas hur depåns negativa omgivningspåverkan kan minimeras. Här kan mindre känsliga byggnader som mobilitetshus användas för att skärma av bussdepån.

I hela området kan uppskattningsvis omkring 1 000 – 2 000 bostäder tillkomma beroende på bland annat exploateringsgrad, andel lokalyta, park- och grönområden och lokalisering av bussdepån.

Områdets närhet till skogliga områden i öst, nordöst och norr medför stora potentiella värden. Skogsområdena ger möjlighet till avkoppling, rekreation och lek. För att maximera nyttan av dessa ska särskild vikt läggas vid planeringen av områdets grönstruktur som ska binda samman och tillgängliggöra de olika naturområdena. För barn är tillgängligheten till naturområden viktig. Området är av den anledningen lämplig för en större etablering av skolverksamheter och de bostadstyper som efterfrågas av barnfamiljer. Inflyttningsstatistik för Norrtälje stad visar att större lägenheter, och då främst hyresrätter, och småhus är de mest efterfrågade bostadsformerna för barnfamiljer.

Grönstruktur

De fåtalen träd i området idag ska i största möjligaste mån bevaras. Likaså är det inte lämpligt att ta i anspråk någon del av skogsområdet i öst då denna kommer att

spela en viktig roll som parkskog för stadsdelen och porten till det större sammanhängande skogsområdet i norr för alla stadens invånare.

Områdets centrala delar är ett bristområde när det kommer till ekosystemtjänster. Området behöver utvecklas med mer grönska vilket kommer bidra positivt till tillhandahållandet av samtliga ekosystemtjänster. Nya parker och grönstråk ska tillkomma, dessa bör vara mångfunktionella för att bland annat tillgodose behov av rekreation, biologisk mångfald och klimatanpassning på samma yta. Gestaltningen av områdets gator, särskilt Baldergatan, ska bidra till att stärka tillhandahållandet av ekosystemtjänster i området. Vid planering av områdets grönområden ska hänsyn tas till möjligheterna att förbättra spridningssamband och kopplingar i stadens befintliga grönstruktur. Grönstråk med bevarade och nya trädtrader samt parker ska knyta samman angränsande områden. På delen av Baldersgatan norr om utvecklingsområdet finns idag en trädrad som ska fortsätta söderut genom området och koppla ihop med Baldersgatan nya gestaltning söder om Vätövägen. En ny utformning av Baldersgatan med svackdiken, gräsytor eller andra åtgärder ska bidra till förbättrad dagvatten- och skyfallshandling i området.

En större anlagd park med en variation av aktivitetsmöjligheter för en mångfald av användare behöver tillkomma för att tillgodose ett ökat behov av tillgänglighet till allmänna ytor för möten och rekreation. En central placering med koppling till planerade grönstråk bör eftersträvas för att maximera parkens tillgänglighet och nytta. Flera mindre parker bör även tillkomma.

För att tillgodose riktlinjen att minst 15% av markytan inom nya eller omvandlade stadsdelar ska vara offentlig

friyta, 10% ska vara offentlig grönyta och 5% ska vara parkyta behöver vissa mått följas i efterföljande planering. Hela utvecklingsområdet är omkring 30 hektar stort. Stora delar av området har under 15% friyta inom 500 meter, en mindre del av området har under 5% och i utvecklingsområdets norra del finns ett område som har 15–30% friyta inom 500 meter, detta område är omkring 13 hektar stort. Tillkommande offentliga friytor från utvecklingsområdet Södra Knutby torg kommer förbättra tillgången men troligen endast med några enstaka procent. Minst 2,6 hektar av den totala markytan i utvecklingsområdet ska utgöras av offentlig friyta, av denna ska minst 1,7 hektar vara offentlig grön friyta och av denna ska minst 0,85 hektar vara parkyta. Det största bristområdet finns centralt och söder i området vid kvarteren Delfinen och Vattumannen, lämpligt är att utreda denna plats för ett större grönområde som kan fungera som ett spridningssamband i öst-västlig riktning och användas för dagvatten- och översvämningshandling då det även finns en lågpunkt i detta område. Huvuddelen av tillkommande offentlig friyta ska tillkomma i den södra halvan av utvecklingsområdet.

Platsbildningar

Utvecklingsområdets södra delar domineras idag av verksamheter för externhandel. Stora handelsbyggnader och omfattande markparkering skapar en plats oförenlig med en levande och mångfunktionell stadsdel. Samtidigt erbjuder flera av de befintliga verksamheterna möjligheter för ett område med utvecklad service där många vardagsbehov kan tillgodoses väldigt nära bostaden. Externhandelsområdet behöver dock omvandlas med tryggare och trevligare utrymmen för gående att ta sig till och inom området. Detta bör ske genom att separera och förlägga fordonsparkering under jord och integrerat med

ny bebyggelse. Detta kommer även frigöra utrymme för ytterligare bebyggelse som bör vara en blandning mellan bostäder, handel och centrumverksamhet. Mot Vätövägen kan mindre känslig bebyggelse strategisk lokaliseras för att fungera som bullervägg. Genom kopplingen under Vätövägen kan stadsdelcentrumet som planeras söder om Vätövägen bindas samman med detta område för att utveckla centrumfunktionen och tillgodose behoven från en större befolkning.

Ytterligare en centrumbildning bör tillkomma mer centralt för hela utvecklingsområdet. Lämpligt är att denna placeras i direkt koppling till Baldersgatan. Torgytor ska här bidra till att erbjuda möjlighet till folksamlingar, möten och platser för offentlig konst. Torget kan med fördel kombineras med parkytor för att skapa en variationsrik centrumbildning med många ekosystemtjänster. Lokalisering inom kvarteret Jungfrun är lämplig genom sin koppling till Baldersgatan och centrala placering i den norra delen av utvecklingsområdet.

Identitet

Bebyggelsen i området idag har nästan uteslutande beklättts med plåt och då oftast korrugerad plåt. När området omvandlas kommer få byggnader kunna bevaras i sin helhet då de inte är förenliga med en funktionsblandad och levande stadsdel. Plåtfasaderna kan då återbrukas som fasadmateriäl i en del av den nya bebyggelsen. På så sätt lever en del av områdets historia vidare och klimatpåverkan av stadsutvecklingen minskar. Platsen ges då en unik identitet och genom att kombinera plåt av olika kulörer kan visuellt intressanta kvarter bildas vilket bidrar till områdets upplevelserikedom. Dock ska inte endast plåt användas, en variation i fasadmateriäl bör eftersträvas.

Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering

I området finns idag flera platser med stor dagvatten- och översvämningssproblematik som behöver hanteras när området utvecklas. I mark- och vattenanvändningskartan är två lågpunktsområden, ett i områdets östra och ett i områdets västra del, utpekade för vattenvård-, dagvatten- och översvämningshantering. Den västra lågpunkten bör bli en damm eller översvämningssyta som sedan i en helt eller delvis öppen lösning, såsom ett dike, avleds norrut. Utformning och placering av ny vägkoppling mellan Estunavägen och Baldersgatan påverkar dammens utformning och avledning. Den östra lågpunkten ligger i randzonen till skogsområdet, som i sin tur ligger högre än dagens verksamhetsområde. I denna lågpunkt behövs det tillskapas någon fördröjning av vatten som kommer från högre liggande terräng. Själva lågpunkten behöver också punkteras. En översyn av befintligt dagvattennäts dimensioner bör göras innan eller i samband med planprogram.

Strax söder om den gamla brandstationen är en större lågpunkt mitt i Baldersgatan. Lågpunkten är mycket problematisk redan för befintlig bebyggelse då området norr om blir instängt vid skyfall. Både punktering av lågpunkten och fördröjningsåtgärder på sidan av vägbanan bör utredas som åtgärder.

Hälsosam livsmiljö

Marken i området är förorenad och diverse utredningar kommer behövas utföras i kommande planprogram och detaljplaner. Omfattande arbete med sanering av området kommer med största sannolikhet. behövas Översiktlig dagvattenutredning som studerar dagvatten- och skyfallshantering samt höjdsättning av områdets ytor be-

höver utföras i planprogram innan detaljplan för att identifiera ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningar.

Vätövägen är idag en av stadens mest belastade vägar vilket medför höga bullernivåer. Vätövägen är även rekommenderad väg för farligt gods vilket innebär att risker kopplat till farligt gods behöver beaktas vid planläggning inom 150 meter från vägen. Bebyggelse bör anpassas efter buller- och riskförhållanden, logistikvägar som behövs för handeln i området samt kontor kan strategisk lokaliseras mot Vätövägen, vilket skapar en bullervägg till området i helhet. Dock behöver hänsyn tas för att inte skapa osäkra platser för oskyddade trafikanter längs Vätövägen då en ökning i befolkning i området kommer medföra större behov att röra sig utmed Vätövägen. Bullerpåverkan från trafik på Estunavägen och Baldersgatan, såväl som lokalgator inom området, ska även beaktas.

Bostadsförsörjning

Bostadsstorlekar, upplåtelseformer och bostadstyper behöver anpassas mot beståndet i den nya stadsdelen Södra Knutby torg och det befintliga området Färsna. För att följa denna fördjupning av översiktsplanens riktlinjer för bostadsförsörjning ska nya stadsdelar i sig bestå av ett blandat bostadsutbud samt bidra till att utbudet i staden som helhet utvecklas mot ett mer varierat utbud som resulterar i en stad som kännetecknas av en mer balanserad åldersfördelning.

Stadsprojekt Flygfyren - Kvarteren Flygfyren, Flygspanaren och Fältmätaren

Nuläge

Området på båda sidor av Stockholmsvägen mellan Campus Roslagens pendelparkering och Gustaf Adolfs väg består av flera butiker, enstaka kontor och ett par drivmedelstationer. Handel består idag till en stor del av skrymmande varor såsom bil- och däckåterförsäljare. Samt utgör stora utrymmen av markparkering för antingen besökare eller uppställning av fordon för försäljning.

Genom området går Stockholmsvägen som är huvudgata i Norrtälje stad och trafikeras av kapacitetsstark regional, kommunal och lokal kollektivtrafik. Som mest frekvent kommer buss 676 mot Stockholm eller Norrtälje bussterminal var åttonde minut.

Just öster om området finns stadens största samling av sportanläggningar med flera fotbollsplaner, badhuset och sportcentrum som inrymmer fler sporthallar såsom en isrink. Till väst hittas Norrtälje kyrkogård och efter det gamla luftvärnsregementet och Campus Roslagen, stadsutvecklingsprojektet Lommarstranden etapp 1 med omkring 450 bostäder samt natur- och friluftsområdet Nordrona. Söderut finns pendlarparkeringen Campus Roslagen och området som hanteras inom stadsbyggnadsprojektet Närheten vilket föreslår en utbyggnad på 1 500 – 2 000 bostäder samt skola och hotell. Just norr om finns bostadsområden med inslag av verksamhetslokaler och en skola intill Stockholmsvägen. Stadskärnan nås på fot inom 600 – 1 000 meter direkt via Stockholmsvägen.

Utvecklingsområde Stadsprojekt Flygfyren

Området och dess angränsande områden gavs både ris och ros i den utförda medborgardialogen. Sportfältet i öst är ett uppskattat område, särskilt för ungdomar 10 – 19 år. Kyrkogården uppskattas av en äldre demografi. Korsningen Stockholmsvägen – Gustaf Adolfs väg får flera förbättringsförslag som uttrycker att korsningen behöver en ny utformning som ger bättre trafikflöde, säkerhet och tillgänglighet. Kvarteret flygfyren föreslås få en mer stadsmässig karaktär och anpassas mer efter cyklister. Stockholmsvägen beskrivs som otrygg att gå längs på kvällen.

Det angränsande bostadsområdet Flygfältet som ligger sydöst om utvecklingsområdet planerades sent 1980-tal och inrymmer park, förskola och en blandning av bostäder. Bostadsutbudet i området består av cirka 56% hyresrätter i flerbostadshus och 44% i bostadsrätter, 16% av bostadsrätterna är radhus och resterande lägenheter i flerbostadshus. Lägenheter med två och tre rum och kök dominerar området och utgör 65% av utbudet, ett rum står för 18% och fyra eller fler rum och kök utgör 17%, sammantaget är genomsnittslägenheten 2,5 rum och kök.

I området öster om Stockholmsvägen mellan utvecklingsområdet och stadskärnan finns flera flerbostadshus och ett mindre område med radhus och villor. Mot Stockholmsvägen inrymmer vissa bottenvåningar verksamhetslokaler. Bostadsutbudet i området består av cirka 52% bostadsrätter i flerbostadshus, 45% hyresrätter i flerbostadshus och 4% äganderätter i småhus. En stor del, 46%, av lägenheterna är två rum och kök. Tre rum och kök utgör 24% av utbudet, 17% är ett rum och kök och 11% är fyra eller fler rum och kök. Sammantaget är genomsnittslägenheten 2,33 rum och kök.

Grossgårdet, som ligger nordväst om utvecklingsområdet, är en stadsdel som först börjades planeras under 1940-talet. Området består främst av bostäder men även en skola, förskola, äldreboende, inslag av verksamheter, i norr finns ett sjukhus och intill Stockholmsvägen vid stadskärnans entré finns polishuset. I området mellan Esplanaden och Stegelbäcksgatan utgörs den absoluta majoriteten av bostadsutbudet, 75%, av bostadsrätter i flerbostadshus. Hyresrätter i flerbostadshus utgör 21% av beståndet och 5% av äganderätter i småhus. Även här är två rum och kök den vanligaste lägenhetsstorleken och utgör 44% av utbudet, tre rum och kök står för 27% och ett rum och kök står för 17%, fyra eller fler rum och kök utgör 11% av utbudet. Sammantaget är genomsnittslägenheten 2,33 rum och kök, precis som för området öster om Stockholmsvägen.

Totalt sett, utifrån ovan beskrivna områden, är utvecklingsområdet omringat av en blandning av bostadsformer och storlekar. Den största delen utgörs av bostadsrätter (64%), sedan hyresrätter (33%) och minst förekommande är äganderätter (4%). En liten del av bostadsrätterna är småhus annars är småhusen äganderätter. Två rum och kök är den vanligaste lägenhetsstorleken och utgör 42% av beståndet, tre rum och kök står för 28%, ett rum och kök står för 17% och fyra eller fler rum och kök utgör 11% av utbudet. Sammantaget är genomsnittslägenheten 2,37 rum och kök.

Befintliga upplåtelseformer inom stadsprojekt Flygfyren		
Bostadsrätter	Hyresrätter	Äganderätter
64 %	33 %	4 %

Befintliga bostadsstorlekar inom stadsprojekt Flygfyren

1 rum och kök (rok)	2 rok	3 rok	4+ rok	Genomsnitt
17 %	42 %	28 %	11 %	2,37 rok

Utveckling och vägledning

Framtidsbild

Kvarteren Flygfyren, Flygspanaren och Fältnätaren som ligger på båda sidor av Stockholmsvägen mittersta del utvecklas som stadsprojekt när området omvandlas från ett område för externhandel till en funktionsblandad stadsdel med bostäder, handel, kontor och service. Områdets idag relativt låga bebyggelsestäthet omvandlas genom en ny stadsstruktur med högre våningsantal och mer yteffektiva lösningar för parkering. Utvecklingen av området medför en viktig omvandling av Stockholmsvägen som möjliggör för fler att ta sig runt i staden med gång och cykel.

Då stora delar av nyttillkommen bebyggelse planeras utgöras av handel och kontor uppskattas antalet bostäder till 600 – 800. Detta är endast en tidig uppskattning som kommer ändras vid fortsatt planering.

Vägledning för Stadsprojekt Flygfyren

- Planera för en blandning av bostäder, handel, kontor och centrumverksamhet som knyter ihop angränsande områden och staden i stort
- Projektet är ett utvecklingsområde på sikt som kan förverkligas när kapaciteten i spillvattennätet och övriga förutsättningar så tillåter. För att möjliggöra stadens fortsatta utveckling investeras i en större kapacitet för

Lindholmens avloppsreningsverk samt påbörjas arbete med att utreda lokalisering av nytt reningsverk. Bedömningsvis kommer detta område vara aktuellt först när ett nytt reningsverk finns

- Planläggning av området ska föregås av planprogram som anger utgångspunkter och mål för efterföljande planläggning
- Erforderliga utredningar utförs i planprogram och detaljplaner för att säkerställa nödvändigt underlag för planläggning och en god bebyggd miljö
- Planera för att lösa parkering under jord och i mångfunktionella mobilitetshus för att frigöra mark för bebyggelse och grönområden
- Planera för en utvecklad grönstruktur som knyter samman angränsande områden, förbättrar spridnings samband och skapar en mångfald av ekosystemtjänster
- Utveckla berörd del av Stockholmsvägen till stadsgata som genom sin utformning skapar möjligheter för stadsliv och fler ekosystemtjänster med ökad prioritet och säkerhet för gående och cyklister
- Utred risker kopplade till Arsta energiproduktionsanläggning, hänsyn ska tas till eventuell utveckling av anläggningen

Trafikstruktur

Stockholmsvägen blir stadsgata och framkomligheten, säkerheten och tryggheten för gående och cyklister förbättras genom en ny gestaltning som även tillgodoser behovet att ekosystemtjänster till en större utsträckning än idag. Ökad beskuggning och bättre luftkvalitet

kommer med tillägg av träd i gatumiljöerna och genom öppna dagvattenlösningar hanteras dagvattnet och över svämningsrisker på ett mer hållbart sätt än idag. Mot Stockholmsvägen vänds entréer till aktiva lokaler i den nya bebyggelsen bottenvåningar vilket bidrar till att skapa ett liv på gatan och trygga offentliga rum. Stockholmsvägen är en viktig huvudgata för hela staden och stora flöden fotgängare kommer passera området vilket skapar skyltplatser som bör nyttjas för att möjliggöra etablering av en variation av urbana verksamheter som tillsammans ger upphov till stadsliv över en stor del av dygnet.

Befintliga verksamheter

Många av verksamheterna i området idag är oförenliga med områdets utveckling och kommer behöva ges möjlighet för omlokalisering. Söder om den integrerade staden i området längs väg 276 och i närhet till E18 planeras i denna fördjupning en stor utveckling av verksamhetsmark som delvis ska användas för att möjliggöra stadsomvandling i stadens mer centrala delar, såsom detta utvecklingsområde. Platserna för omlokalisering behöver vara attraktiva för verksamhetsutövarna med god synlighet och tillgänglighet från större trafikleder. Drivmedelstationerna kommer inte vara förenliga med stadsdelen utveckling och i fortsatt planering ska utredas lämpliga lösningar. Då projektet är ett utvecklingsområde på sikt lär behoven av drivmedelstationer ändras.

Det finns verksamheter som kan och ska bevaras då de spelar en viktig roll för områdets utveckling till stadsdelcentrum med ett fokus på handel. Dessa förekommer främst i kvarteren Flygfyren.

Kvarteret Flygfyren

När kvarteret Flygfyren omvandlas bör funktionen som handelsplats för ett större omland bistå samtidigt som området ges nya stadskvaliteter som torg- och parktytor. Utveckla området så att möjligheten för att promenera och vistas stärks, förslagsvis genom ett centrumstråk där fordonstrafiken är utesluten. Utforma tydliga entréplatser och platsbildningar, såsom torg, inom kvarteret vid korsningarna Stockholmsvägen – Radarvägen och Stockholmsvägen – Gustaf Adolfs Väg för att signalera inträdande i stadsdelcentrat. Den handel som dominerar området idag och är lämplig att kombinera med bostadsbebyggelse bör kompletteras med restauranger, caféer och verksamheter för kultur vilka kommer skapa liv i området under andra tider på dygnet än dagens verksamheter. Stadsdelens nya bebyggelse blir blandad där handel, kontor och bostäder kan förekomma i samma kvarter. För att möjliggöra detta behöver parkeringsbehoven för området lösas under jord eller integreras med övrig bebyggelse. Bebyggelsens skala bör tillåtas överordnas omkringliggande med hänsyn till dess funktion som stadsdelcentra. Skala och form på bebyggelse bör vara varierad för att bilda ett område med stark identitet och upplevelserikedom.

Kvarteret Flygfyren ska utvecklas med stärkta kopplingar till omkringliggande områden. Sportcentrum som ligger direkt till öst är ett viktigt område som ger nytillkomna boende i området tillgänglighet till fritidsaktiviteter, idrottsmöjligheter och rekreation. Nya kopplingar över Pilotvägen behöver tillkomma och bebyggelse bör utformas för att skapa blickar mot Pilotvägen och Sportcentrum vilket kommer bidra till ett tryggare offentligare rum och färre upplevda barriärer. En genomgående öst-västlig koppling mellan kyrkogården, genom kvarteret Flyg-

fyren, till Sportcentrum som pryds med trädrader kan skapa grönstråk som binder samman viktiga grönområden i staden och integrerar utvecklingsområden med angränsande områden bör studeras. Generellt behöver fler gator in och genom området tillkomma för att skapa ett gångvänligt område med högre närhet. Ett nord-sydlig gångvänlig koppling mellan det södra skogsområdet Galgbacken och Södra bergen i norr som skär genom området kan binda ihop två viktiga skogsområden i staden.

Kvarteret Fältmätaren

Kvarteret Fältmätaren lämpar sig bäst för etablering av kontor och handel med hänsyn till närheten till energiproduktionsanläggningen just väster om kvarteret. Bebyggelse bör ligga i direkt kontakt med trottoaren på Stockholmsvägen och utåtriktade besöksintensiva verksamheter bör möjliggöras för i bebyggelsens bottenvåningar med entréer mot Stockholmsvägen. Bebyggelsen skala kan med fördel vara något högre och tätare än angränsande områden vilket, utöver att bidra till att fler arbetstillfällen tillkommer i kollektivtrafiknära lägen, skärmar av energiproduktionsanläggningen från Stockholmsvägen. Utformning av bebyggelsen mot Stockholmsvägen behöver samordnas med bebyggelsen på kvarteret Flygspanaren för att skapa ett attraktivt, tryggt, genomtänkt och ändamålsenligt gaturum som binder samman Stadsprojekt Närheten och Stadsprojekt Flygfyren.

Kvarteret Flygspanaren

Kvarteret Flygspanaren har en viktig roll som länk mellan stadsprojekt Närheten och kvarteret Flygfyren. Bebyggelsen här bör vara en blandning mellan bostäder och urbana verksamheter. Viktigt är mötet med Stockholmsvägen där levande bottenvåningar ska eftersträvas. Det

är även viktigt att bevara och tillgängliggöra Galgbacken när kvarteret utvecklas.

Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering

Idag är området nästan fullständigt hårdgjort vilket ger upphov till mycket näringsämnen och föroreningar till dagvattnet samt mycket stora flöden vid större regn. Här finns stora potentialer att förbättra förutsättningarna för att klara miljö kvalitetsnormer för vatten i Norrtäljeviken och klimatanpassning av ny bebyggelse. Minskad andel hårdgjord yta här kommer också innebära minskade flöden ut från området, vilket leder till att det kan förbättra översvämningssituationen i omkringliggande bebyggelse.

I planprogram för området ska dagvatten- och skyfallshantering studeras i ett större perspektiv, vilket sedan ska detaljstuderas och anpassas till efterföljande detaljplaner så att en helhetslösning för området skapas.

Grönstruktur

Här finns stora potentialer att öka mängden grönska, och sammanbinda området med närliggande grönområden på ett bättre sätt. Området är utpekat i ekosystemtjänstanalysen som ett område där det råder stor brist. För att maximera nyttan av tillkommande grönska bör mångfunktionalitet eftersträvas.

Området har idag en god uppskattad tillgänglighet till allmänt tillgängliga gröna friytor med sportfältet i öst, skogsparken i söder och kyrkogården i väst. Det värdefulla naturområdet Nordrona ligger även inom promenadavstånd. Det kommer ändå behöva tillkomma grönytor i och med det ökade behovet från tillkommande

bebyggelse. Grönstrukturen kan bidra med att binda samman grönområden i direkt angränsning till området.

Hälsosam livsmiljö

Eventuell förekomst av förorenad mark behöver utredas på en övergripande nivå i planprogram och sedan i detalj vid planläggning. Geotekniska undersökningar kommer behövas. Även luftkvaliteten kommer behöva beaktas.

Risker från energiproduktionsanläggning till väster behöver studeras för att möjliggöra lämplig anpassning av tillkommande bebyggelse. Idag saknas ett tydligt säkerhetsavstånd. Likaså behövs riskutredningar för drivmedelstationerna utföras om de ska finnas kvar i området.

Bostadsförsörjning

För att följa denna fördjupning av översiktsplanens riktlinjer för bostadsförsörjning ska nya stadsdelar i sig bestå av ett blandat bostadsutbud samt bidra till att utbudet i staden som helhet utvecklas mot ett mer varierat utbud som resulterar i en stad som kännetecknas av en mer balanserad åldersfördelning. För att stadsprojekt Flygfyren ska stärka blandningen i denna del av staden behöver tillkommande bostäder bestå av en högre blandning av upplåtelseformer än beståndet. Kommunen har en begränsad möjlighet att reglera upplåtelseformer vilket innebär att mål för fördelning av upplåtelseformer behöver förankras med övriga aktörer i projektet. För detta projekt behöver tillkommande andel bostadsrätter vara mindre än 64% för att inte bibehålla bostadsformens dominans i området. För att främja en blandning av upplåtelseformer bör en marginal mot detta mått hållas. Om stadsdelen även ska bidra till ett blandat utbud i hela staden behöver bostadsrätterna inte överstiga 60% av tillkommande bostäder.

Sett till lägenhetsstorlekarna så utgör lägenheterna i de angränsande områdena en i genomsnitt lägre bostadsstorlek än staden i stort på grund av en relativt hög grad ettor och låg grad treor, fyror och femmor. Genomsnittslägenhet i området är omkring 0,18 rum mindre än den genomsnittliga lägenheten i staden. För att främja en stad med ett mer varierat utbud av bostadsstorlekar som resulterar i en stad som kännetecknas av en mer balanserad åldersfördelning behöver tillkommande bostäder i detta projekt bidra till att skapa ett bestånd i staden med en i genomsnitt större lägenhetsstorlek.

Då de angränsande områdenas bestånd har mindre lägenhetsstorlekar än staden är det även lämpligt att eftersträva att tillkommande bostäder resulterar i ett bestånd för området och angränsade områden som i genomsnitt är större en genomsnittet för hela staden. För att åstadkomma detta behöver uppskattningsvis utvecklingsområdets lägenheter i genomsnitt vara omkring tre rum och kök. Som exempel kan lägenhetsstorlekarna fördelas med 10% ettor, 25% tvåor, 30% treor, 25% fyror och 10% femmor för att resultera i ett genomsnitt på tre rum.

Exempel på lägenhetsfördelning som tillgodoser denna fördjupning av översiktsplanens riktlinjer för bostadsförsörjning

1 rum och kök (rok)	2 rok	3 rok	4 rok	5 rok
10 %	25 %	30 %	25 %	10 %

Om ovannämnda mått för upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar följs kommer uppskattningsvis omkring 22% av inflyttare i utvecklingsområdet vara mellan 0–17 år, 36% mellan 18–34 år, 29% mellan 35–64 år och 13% 65+ år. Denna demografi är markant yngre och mer balanserad än staden i stort. Uppskattningen är baserad på tendenser observerade i inflyttningsstatistik för staden mellan åren 2015–2019.

Uppskattad åldersfördelning vid genomförande enligt mått

0 - 17 år	18 - 34 år	35 - 64 år	65+ år
22 %	36 %	29 %	13 %

Kvarteret Fältmätaren och Stockholmsvägen

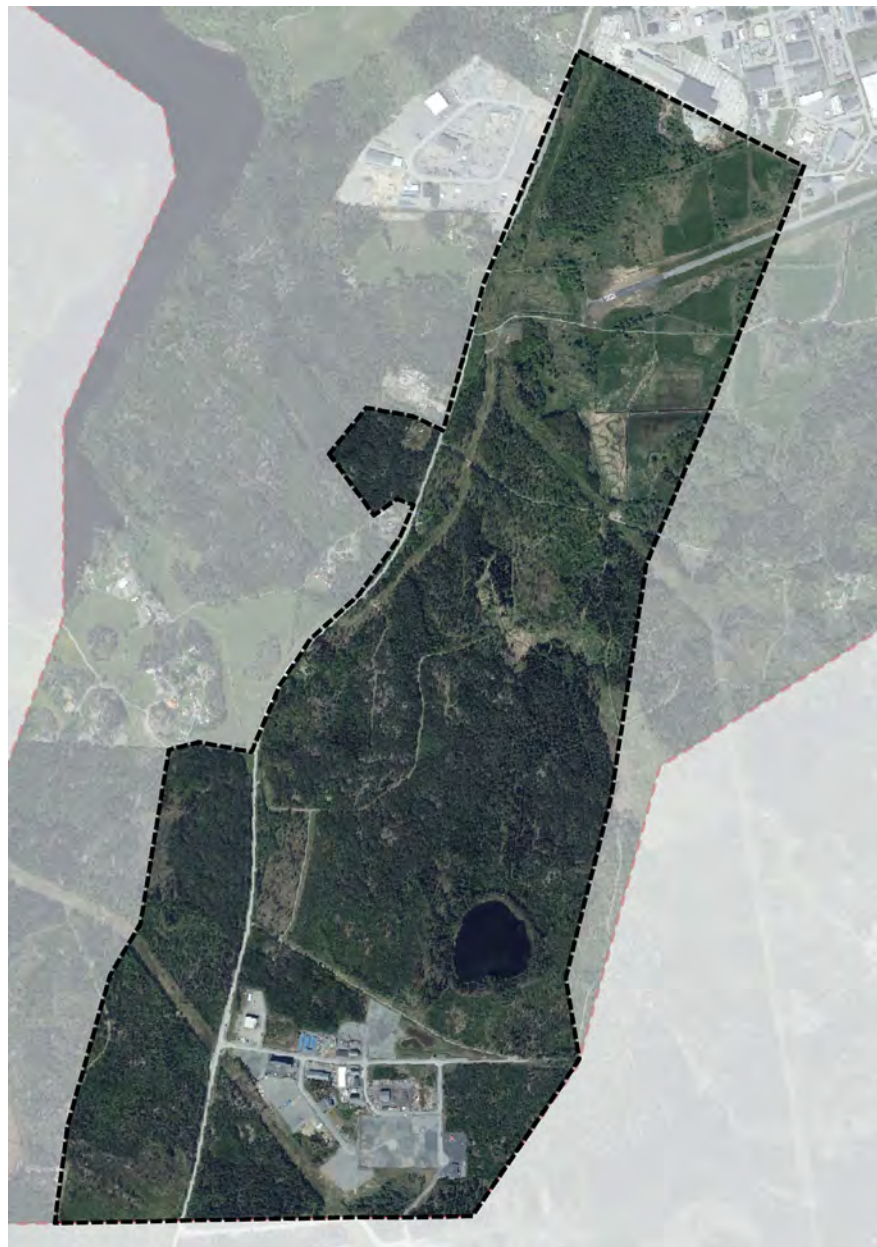

Mellingeholm – Sika

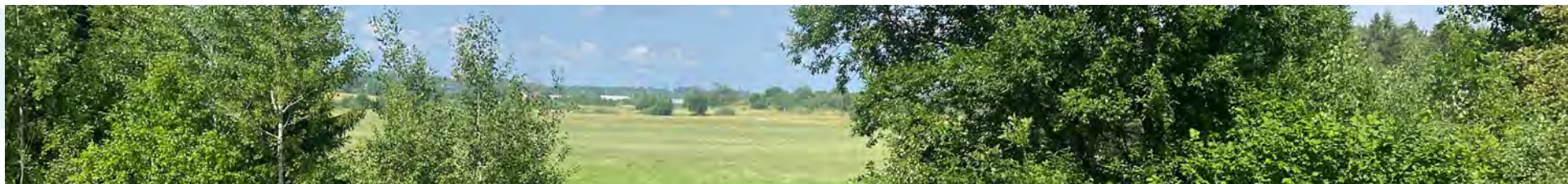
Nuläge

Idag används delar av områdena intill länsväg 276 för störande materialintensiva verksamheter och industri vid Görla och Sika verksamhetsområden. Det pågår en detaljplaneprocess för utveckling av verksamheter på området just söder om Görla verksamhetsområde, denna detaljplan är Mellingeholms verksamhetsområde. Ett planbesked har beviljats för verksamhetsutveckling på västra sidan av väg 276 på andra sidan vägen från det befintliga verksamhetsområdet i Sika. Dessutom har en förstudie för komplettering av Sika verksamhetsområde utförts som visar på möjligheten att utöka det befintliga verksamhetsområdet.

Området mellan Sika och Mellingeholm är ett stort skogsområde som historiskt haft ett några inslag av jordbruksmark. Månsjön, vilket är en grund mindre sjö, ligger även mellan de befintliga verksamhetsområdena. Mellan Månsjön och sjön Limmaren går ett långt dikessystem som passerar området för den pågående detaljplanen för Mellingeholms verksamhetsområde samt landningsbanan vid Görla. Området ingår i sambandsområdet mellan Limmaren och Kyrksjön och kännetecknas av en skoglig miljö med inslag av ädellöv och annan lövskog. Området har spridningsmöjlighet i samtliga väderstreck och har en låg fragmentering av infrastruktur och bebyggelse.

Utvecklingsområde Mellingeholm - Sika

Vy över MellingeHolm

Utveckling och vägledning

Vägledning för MellingeHolm - Sika

- Planera och möjliggör för omlokalisering av befintliga verksamheter i de områden som på sikt ska utvecklas till mångfunktionella stadsdelar
- Planera för att bibehålla ett ekologiskt samband mellan Limmaren och Kyrksjön
- Utred förutsättningarna för ett avloppsreningsverk i Sika-området i samband med utredningar för alternativa platser utanför området för denna fördjupning av översiktsplanen
- Planera för en eller flera större åtgärder för vatten- och dagvattenhantering i enlighet med mark- och vattenanvändningskartan
- Bevara och vid behov återställ naturområden med småvatten för att gynna bevarandestatusen för grod- och kräldjur såsom större vattensalamander
- Planera och möjliggör utbildnings- och övningsyta för räddningstjänsten och andra aktörer i nom det civila försvaret

Verksamhetsutveckling

Området längs länsväg 276 i området Sika – MellingeHolm – Görla är stadens strategiska placering för störande verksamheter som är oförenliga med större bostadsområden. För kommunen och staden är det prioriterat att möjliggöra för en mångfald av företagsetableringar och utveckling av befintliga. Därför ska områden på båda sidor av länsväg 276 mellan Sika och Görla utvecklas till verksamhetsområden. Området utpekat för utveckling innebär en stor ökning av verksamhetsmark i närhet till staden. Detaljplanen för MellingeHolm verksamhetsområde är cirka 66 hektar stort. Området utpekat för ytterligare utveckling, inklusive område hanterat genom förstudie och planbesked, är omkring 147 hektar stort. Dessa områden kommer inte i sin helhet resultera i 147 hektar verksamhetsmark men ger kommunen ett väldigt stort fysiskt utrymme för utveckling av verksamheter.

Utbildnings- och övningsyta

Området kan lämpa sig som en lokalisering för en utbildnings- och övningsyta för räddningstjänsten. Denna yta kan även användas av andra aktörer inom det civila försvaret. Vidare utredning kommer behövas i efterföljande planering.

Vattenvård-, dagvatten- och översvämningshantering

Inom området är ett större område mellan Månsjön och Limmaren utpekat för vattenvård-, dagvatten- och översvämningshantering. Detta område behövs undanhållas exploatering för att möjliggöra erforderlig hantering av tillkommande dagvatten från verksamheter samt uppfyllelsen av miljö kvalitetsnormer för Limmaren. Här bör tillkomma dammar och meandering av befintligt dikessystem.

Naturvärden

Månsjön anses ha ett visst biotopvärde, då den är relativt opåverkad och kan anses utgöra ett exempel på Natura 2000-naturtyp Myrsjöar. Artvärdet är påtagligt då Månsjön med omgivning anses vara en mycket viktigt reproduktionslokal för större vattensalamander. Mellan Görla och Sika finns en av Norrtälje stads största population av större vattensalamander, med flera dammar och landmiljöer från MellingeHolm söder över till Sika. Salamanderpopulationen vid MellingeHolm och Sika bedöms vara av stor betydelse för artens fortlevnad inom kommunen. Dessa miljöer behöver bevaras och fokus bör ligga på att dessa livsmiljöer, för exempelvis större vattensalamander, vid behov återställs för att arten ska få en gynnsam bevarandestatus. Utredningar krävs för att minimera den negativa påverkan på dessa livsmiljöer inklusive skyddade arter vid utveckling av området.

Lindholmen

Nuläge

Vid Lindholmen ligger idag stadens avloppsreningsverk. Det pågår arbete för att utveckla avloppsreningsverket med utökad kapacitet. Omkringliggande områden runt verket består av åkermarker, strandängar, ett naturreservat och ett fåtal inslag av skogsområden. Utanför området utpekad som utvecklingsområde finns i väst ett större bostadsområde med en blandning av småhus och flerbostadshus som knyter ann till resterande stadsbygd i staden. Till öst finns kulturlandskapet Långgarn som består av en blandning av åkermarker och skogsområden med inslag av bostäder. Till norr finns Solbacka vilket är ett större bostadsområde med småskaliga flerbostadshus och småhus och i söder ligger Norrtäljeviken.

Utveckling och vägledning

Vägledning för Lindholmen

- Följ skyddsavstånd till Lindholmens avloppsreningsverk tills det anses inaktuellt som följd av verkets avveckling
- Vid planering av en ny energianläggning ska säkerställas att anläggningen kan avvecklas i och med avveckling av avloppsreningsverket
- Studera ny markanvändning för området när nytt större avloppsreningsverk har ersatt Lindholmens avloppsreningsverk
- Bevara, utveckla och återställ vid behov strandängarna i området

Utvecklingsområde Lindholmen

- Utveckla naturreservatet, anlägg fågeltorn och skapa platser som gynnar gäddlek

Lindholmens avloppsreningsverk

Lindholmens reningsverk utvecklas med ökad kapacitet för att möjliggöra stadens utveckling i nutid. Det pågår arbete att studera lokalisering av ett större reningsverk söder om staden som på sikt ska ersätta Lindholmens

reningsverk. Ett alternativ för lokalisering av detta nya avloppsreningsverk är Sika-området, vilket redovisas i mark- och vattenanvändningskartan.

Skyddsavståndet för Lindholmens avloppsreningsverk fungerar således även som ett viktigt instrument för att säkerställa att ingen utveckling i området sker som kan innebära negativa konsekvenser för eventuell framtida

Strandängar vid Lindholmen

utveckling efter avveckling av avloppsreningsverket. Läs mer om skyddsavståndet för reningsverket i avsnitt Allmänna intressen – Risker och störningar.

Energianläggning

Norr om Lindholmens reningsverk planeras i denna fördjupning av översiktsplanen för en möjlig energianläggning som, genom att placeras i direkt närhet till avloppsreningsverket, förväntas dra nytta av synergimöjligheter. Lokaliseringen är fördelaktig för en anläggning med hänsyn till närheten till det befintliga fjärrvärmenätet, möjligheten till samverkan med avloppsreningsverket, isolering från större bostadsområden och användning av mark som inte lämpar sig för alla sorters användning då ett skyddsavstånd från reningsverket bör följas. Energianläggningen kommer möjliggöra för frigörande av centrala delar i staden där idag står en energicentral som, vid utveckling av denna nya anläggning, inte längre skulle vara

nödvändig. Denna centralt placerade befintliga energicentralen finns inom området för stadsutvecklingsprojektet Övre Bryggårdsgärdet och genom att utveckla en ny energianläggning frigörs utrymme för att möjliggöra en del av stadsutvecklingsprojektet. Energianläggningen placeras på jordbruksmark som skyddas enligt miljöbalken, hantering av detta beskriv i avsnitt Allmänna intressen – Jordbruksmark.

Efter avloppsreningsverket

När Lindholmens avloppsreningsverk inte längre är i bruk och alla konsekvenser från verket är hanterade kommer förutsättningarna inom detta område vara avsevärt annorlunda. Områdets lokalisering är med hänsyn till närheten till staden mycket attraktiv för bostadsutveckling. Det är därför av väsentlig betydelse att, så länge avloppsreningsverket finns kvar, undvika utveckling av området som kan försvåra en framtida genomtänkt

utveckling av hela området. Den föreslagna energianläggningen kan enligt uppgift utan större problematik avvecklas när så blir aktuellt i koppling till avveckling av avloppsreningsverket.

När området inte längre påverkas av Lindholmens avloppsreningsverk kommer omtag av områdets planering behövas. Hänsyn till skyddsavstånd för Lindholmens avloppsreningsverk ska anses inaktuellt när avloppsreningsverket är avvecklat och dess konsekvenser fullkomligt hanterats. Studera ny markanvändning för området när det är fastställt att Lindholmens avloppsreningsverk inte kommer finnas kvar och nytt större avloppsreningsverk har ersatt Lindholmens avloppsreningsverk.

Vid omtag av områdets användning behöver hänsyn tas till redovisade allmänna intressen i denna fördjupning av översiktsplanen såsom ytorna för vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering och grönstrukturen.

Grind

Nuläge

I området finns idag bostadsbebyggelse, grönytor, skola med tillhörande skolgård, förskolor, skogsområden, parkering, matvarubutik, restaurang och drivmedelstation. Bostadsbebyggelsen består till mestadels av flerbostadshus som tillkom under rekordåren 1965 – 1975. Miljonprogrammets planeringsideal syns tydlig i området med de karaktäristisk homogena skivhusen, trafikseparering, odefinierade gaturum och väl tilltagna öppna områden för grönområden och markparkering. Området är omringat av bostadsområden i alla väderstreck utom söder där Norrtäljeviken möter området.

I området bedrivs skolverksamhet med en skolgård som erbjuder mycket friyta, stadens största sett till friyta per elev. Skolgården tillsammans med allmänna grönytor, skogsområden och grönytor på kvartersmark skapar ett stort gärde centralt placerat i området. Övriga byggnader för skolverksamhet i området har bedömts vara i undermåligt skick, en översyn av skolplaneringen inom området pågår.

I arbetet med denna fördjupning av översiktsplanen har identifierats ytor inom området som är i behov av åtgärder för vattenvård-, dagvatten- och översvämningshantering.

Utveckling och vägledning

Vägledning för Grind

- Studera och planera för att området ska tillgodose behovet att skolplatser i staden och kommunen, i den

Utvecklingsområde Grind

utsträckning platsens förutsättningar och möjligheter så tillåter

- Studera och planera för en sporthall med möjlighet för en mångfald av sporter och aktiviteter i området
- Studera och planera för förtätning av området med fler bostäder och verksamheter genom att bland annat lösa parkering på ett mer yteffektivt sätt

- Utveckla det centrala gärdet med fler möjligheter för aktiviteter för en mångfald av besökare och fler ekosystemtjänster
- Studera och genomför åtgärder för att lösa dagvatten- och översvämningssproblematik i området

Skolverksamhet

Grind-området har en stor potential för att erbjuda ett större antal skolplatser med hänsyn till tillgången till friyta som finns. Att samla skolverksamheten till samma plats inom området bedöms medföra skalfördelar för skolverksamheten.

Sporthall

Det pågår arbete med att studera förutsättningar att i området anlägga en sporthall med möjlighet för en mångfald av sporter och aktiviteter. I denna hall bör aktiviteter och event utöver sportrelaterade, såsom fritid- och kulturrelaterade, även kunna hållas för att främja ett kontinuerligt liv i hallen och en mångfunktionell bebyggelse som tillgodoser en mångfald av fritidsintressen.

Förtätning

Möjligheter för förtätning av bostäder finns med hänsyn till de stora områden som idag används för markparkering eller impedimentytor i områdets utkanter. Genom att utreda parkeringsbeläggning och behov kan antalet parkeringsplatser minska, vilket underlättar möjligheterna för att tillskapa nya bostäder och verksamheter. Genom underjordiska garage och mobilitetshus kan ytterligare yta frigöras för förtätning vilket bör studeras vidare. Med en förtätning av området tillkommer ett utvecklat kundunderlag för eventuella etableringar av verksamheter.

Stadsdelcentrum

I området som idag används för matvarubutik, restaurang och parkering bör studeras möjligheter för att skapa en stadsdelcentrum, ett centrumområde med platsbildning i form att förslagsvis ett torg och utåtriktade verksamheter. Detta bör göras i samband med studie för

utveckling av skoltomten just söder om detta område. Här bör utredas möjligheter för att utveckla områdets kultur- och fritidslokaler.

Gärdet

Det centrala gärdet är en resurs för området och ska utvecklas i och med övrig utveckling i området. Grönområdet ska inte minska i en för stor utsträckning när området utvecklas. Aktivitetsmöjligheter på gärdet bör öka och tillgodose ett större mångfald av besökare. De ytor på gärdet som behöver formas för vattenvård-, dagvatten- och översvämningshantering bör även erbjuda

rekreativa värden vilket kommer bidra till att skapa ett variationsrikt och intressant grönområde. För att hantera eventuella värmeböljor bör studeras möjligheter att öka beskuggningen på gärdet genom att plantera fler träd. Möjligheten för större och mer långvarig vistelse i grönområdet ska stärkas genom en översyn av sittplatserna i området. Fler och mer variationsrika sittplatser behöver tillkomma för att ge fler möjligheten att stanna i området längre. Grind är ett bristområde för tillhandahållandet av ekosystemtjänster och gärdet är en strategisk plats som ska utvecklas med fler ekosystemtjänster.

Flerbostadshus i Grind

Stadskärnan

Nuläge

Norrtäljes stadskärna är utifrån flera aspekter ett unikt och mycket viktigt område för staden och kommunen. Den gamla stadskärnan är i sin helhet ett väldigt populärt turistmål, speciellt under det varma halvåret. Dess utbud av caféer, butiker och restauranger i kombination med de trånga och promenadvänliga handelsgatorna är som skapt för en oplanerad söndagseftermiddag. Den porlande ån hörs från stora delar av den anrika stadskärnans och är aldrig mer än ett stenkast bort för den som vill flanera längs årummet. Här finns byggnader från tidigt 1700-tal placerade i en närmast medeltida kvartersstruktur. På flera platser i stadskärnan ger det att åtnjuta kulturupplevelser och lära sig om stadens historia i olika museum. Ett kluster av attraktiva mindre torg och parker är spridda i den gamla stadskärnan och den gröna pärlan Societetsparken är förutom stadens största vardagsrum även platsen för flera större event som drar besökare från hela landet. Med utvecklingen av Norrtälje Hamn byggs stadskärnan ut och möter upp Norrtäljeviken med ett promenadvänligt kajstråk med inslag av park- och torgytor. Stadskärnan är en av stadens och kommunens främsta tillgångar och dess potential behöver nyttjas för att främja en positiv utveckling av staden och kommunen i stort.

Samtidigt visar arbetet med denna fördjupning av översiktsplanen på att stadskärnan är en plats med ett stort behov av förbättringar där flera brister överlappar. En brist är den relativt stora frånvaron av grönska vilket bidrar till att skapa en stadsdel fattig på ekosystemtjänster. Låg tillgång till offentlig friyta hämmar rekreativ möjligheter. Trygghet är en annan utstickande aspekt i vissa

Utvecklingsområde Stadskärnan

delar av stadskärnan. Då stora delar av stadskärnan bevaras när staden utvecklas behövs lösningar i befintliga miljöer för att tillgodose de behov och omhänderta den potential som finns i stadskärnan.

Utveckling och vägledning

Vägledning för stadskärnan

- Ta fram en handlingsplan för en levande stadskärna som vägleder och utvärderar arbetet med att skapa en hållbar och attraktiv stadskärna

- Handlingsplanen ska samordna stadskärnans aktörer och ge en plattform för stadens invånare att bidra till stadsutvecklingen
- Utgå ifrån den mål- och behovsbild som denna fördjupning av översiktsplanen redovisar vid framtagande av handlingsplanen
- Handlingsplanen ska innehålla långsiktiga och mätbara mål för stadskärnans utveckling och förvaltning
- Handlingsplanen ska innehålla konkreta åtgärder som har i syfte att bidra till uppfyllelsen av handlingsplanens mål
- Utvärdera handlingsplanens måloppfyllelse och åtgärds genomförande återkommande

Handlingsplan

För att omhänderta stadskärnans behov och potential föreslås att en handlingsplan tas fram. Handlingsplanens syfte är att vägleda ett systematiskt arbete med att skapa en levande, attraktiv och hållbar stadskärna. Det utförs redan idag flera sorters åtgärder som har i syfte att bidra till någon eller flera av dessa mål men för att främja ett effektivt och målinriktat arbete där flera aktörer drar åt samma håll för att skapa en större total nytta för invånarna bedöms en handlingsplan behövas.

Långsiktiga och mätbara mål behöver beskrivas i handlingsplanen för att säkerställa att handlingsplanens åtgärder bidrar till en positiv utveckling på lång sikt. Genom återkommande uppföljning av handlingsplanen kan åtgärdernas effekter utvärderas utifrån målbilden, förutsatt att målen är mätbara. För att främja en hållbar utveckling behövs ett helhetsperspektiv av hållbarhet appliceras där

ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenser ligger till grund för bedömning och prioritering av åtgärder.

Ekosystemtjänster

I den analys av ekosystemtjänster som utfördes inom arbetet med denna fördjupning av översiktsplanen pekades nästan hela stadskärnan ut som ett bristområde för tillhandahållandet av ekosystemtjänster. För den gamla stadskärnan är den höga andelen bebyggd och hårdgjord yta och låga andel grönska en huvudledning för områdets bristfälliga förmåga att tillhandahålla ekosystemtjänster. Norrtäljeån är en ljusglimt som bland annat skapar rekreativsmöjligheter, lekplats för fiskar, skuggiga platser under träd och plats för att utöva sportfiske. Ån och årummet är ett särskilt viktigt område för att tillhandahålla ekosystemtjänster och bör studeras i mer detalj för att identifiera åtgärder för att stärka och utveckla sin funktion som källa för ekosystemtjänster för stadskärnan.

De områden i stadskärnan som kartläggs som bristområde för tillhandahållandet av ekosystemtjänster behöver i framtiden tillhandahålla en större mängd ekosystemtjänster. För att åstadkomma detta är en avgörande åtgärd att öka andelen grönyta i stadskärnan. I projektet att utveckla stadskärnans nordvästra delar (Busstorget) kommer riktlinjer följas för att tillskapa fler grönytor men för att stärka fler delar av stadskärnan behöver åtgärder i befintlig miljö utföras för att omvandla hårdgjorda friytor till grönytor. Ett exempel på en sådan yta är området mellan Hamnbron och Lilla bron söder om Norrtäljeån som redan är planlagt för parkändamål. Markparkeringarna som finns på olika håll i stadskärnan gör inte mycket för att tillhandahålla ekosystemtjänster, de har en viktig funktion för stadskärnans tillgänglighet som inte

helt enkelt kan subtraheras men med genomtänkta och mer yteffektiva lösningar kan ytor frigöras för att skapa fler grönytor som tillhandahåller en högre mångfald av ekosystemtjänster. Även mer temporära åtgärder som blomsterurnor, planteringslådor och så kallade miniparker med grönska kan tillhandahålla ekosystemtjänster.

Societetsparken är en mycket viktig resurs i arbetet med att tillhandahålla fler ekosystemtjänster i stadskärnan. Parken är utpekad som ett strategiskt utvecklingsbart område för ekosystemtjänster och kan genom att integrera fler mångfunktionella ytor skapa stora nyttor för människan och ekosystemet. Mångfunktionella ytor tillgodoser flera behov på samma plats, exempel kan vara träd i växtbäddar som tar hand om dagvatten, skapar skugga som bidrar till att motarbeta ett varmare klimat, stärker den biologiska mångfalden, renar luften och skapar trevliga platser för picknickar. Med Norrtälje Hamns utveckling kommer Societetsparken spela en ännu större roll vilket behöver speglas i parkens innehåll och utformning. Societetsparken var ett av de områdena som fick allra mest förslag på förbättringsåtgärder i den webbaserade medborgardialog som utfördes i arbetet med denna fördjupning av översiktsplanen. Merparten av förslagen handlar om att skapa fler aktiviteter för alla åldersgrupper och kön. Exempel på aktiviteter var en utomhusbiograf, bättre lekmöjligheter för barn i alla åldrar, mer utmanande utegym, flyttbara aktivitetsområden och dansbana. Ett annat behov som medborgardialogen visar på är att parken upplevs som otrygg, särskilt kopplat till belysningen.

Medborgardialog

Den plats som flest haft synpunkter på i medborgardialogen var Busstorget men spritt över stadskärnan

framkommer flera förslag på förbättringsåtgärder som påvisar ett brett spektrum av åtgärder som kan behövas för att tillgodose medborgarnas behov. Brister i cykelnätet påpekas på flera håll, mer livlighet i stadskärnan och mer permanenta gånggator efterfrågas, parkeringshus och p-garage bedöms behövas och lägre hastigheter på gatorna är några av synpunkterna. Men medborgardialogen visar även på att stadskärnan är mycket uppskattad och har flera platser som behöver värnas vid förvaltning av stadskärnan. Medborgardialogen visar på att det finns många åsikter om stadskärnan. Denna enorma resurs behöver omhändertas i arbetet med stadskärnans handlingsplan för att säkerställa att medborgarnas behov identifieras. Därför bör medborgardialogen fortsätta genom handlingsplanen.

Motståndskraft

En grundförutsättning för en hållbar stadskärna är att det finns motståndskraftiga system som skyddar stadskärnans från skada vid störningar. Ett exempel på detta är brandskydd. Det bör ingå i denna handlingsplan åtgärder för att stärka brandskyddet i stadskärnan. Stadskärnan är riksintresse för kulturmiljövården och en gammal stadsdel med en blandning av trä- och stenhus som är sammankopplade med mestadels trånga gator, detta medför ett behov av genomtänkta lösningar och åtgärder för att säkerställa erforderligt brandskydd.

Sittplatser

För att stadskärnan ska locka besökare och möjliggöra ökad utevistelse behöver stadsrummen anpassas efter människans behov. Detta innebär att gator, parker och torg ska erbjuda fler möjligheten att vistas i dem under längre perioder. För att kunna vistas längre i stadens rum behöver stadskärnan erbjuda fler platser att sitta på i den

offentliga. Att sitta är mer bekvämt än att stå, vilket betyder att människor kan vistas längre på en plats med sittplatser än en plats utan sittplatser. Utbudet av sittplatser behöver även erbjuda en variation av sittmöjligheter som tillgodoser efterfrågan och behoven från en variation av användare. Personer i grupp behöver en annan typ sittplats än personen som är ensam, en äldre person kan behöva en sittplats med rygg- och armstöd medans en ung person kan lockas av mer informella sittmöjligheter, personen som vill läsa en bok kan uppskatta en plats avlägsen från större personflöden medans folkskådaren behöver en placering mitt i stadslivet.

Gator

Även stadskärnans gator behöver tillåta fler att vistas i dem under längre perioder för att främja en levande stadskärna. Idag regleras stadskärnans gator under

sommarhalvåret genom att bli så kallade sommargånggator vilket betyder att stadskärnans gator görs om till gånggator eller gångfartsområden. Detta för att göra gatorna mer promenadvänliga under sommarhalvåret då fler personer vistas i staden. Detta arbete behöver fortsätta och i framtiden beakta behovet av permanenta promenadvänliga gator i en växande stad. Då Norrtälje stad kommer växa främst genom stadsutvecklingsprojekten Norrtälje Hamn och Övre Bryggårdsgården inom de kommande 10 åren kommer en avsevärt större befolkning bo inom bekvämt gångavstånd från den gamla stadskärnan vilket ställer krav på den permanenta promenadvänligheten av stadskärnan. En genomtänkt plan behövs för att skapa en stadslivs Anpassad stadskärna där gatorna så långt som möjligt utformas efter gåendes behov, samtidigt som nödvändig trafik i stadskärnan hanteras på ett ändamålsenligt sätt.

Posthusgatan i Norrtälje stadskärna

Flexibilitet

För att främja en stadskärna med liv under en större del av dygnet, veckan och året bör stadens offentliga och privata ytor och lokaler öppnas upp för en mer flexibel användning. Genom att göra innergårdar, parker, parkeringsplatser, torg, gator och lokaler uthyrningsbara kan privatpersoner och företag använda stadens rum och lokaler för att anordna tillställningar och evenemang. För att erbjuda ett större utbud av uthyrningsbara platser bör privata fastighetsägare och kommunen samarbeta i detta projekt. Örnsköldsviks kommun arbetar med denna tjänst i ett projekt som kallas för Ta Plats i Övik, vilket kan fungera som en referens för Norrtälje kommun att arbeta med en liknande tjänst.

Experiment

För att främja en stadskärna som är levande under en större del av året bör stadskärnans rum användas för att testa åtgärder som kan få fler att vilja vistas i stadskärnan. Genom att experimentera med oftast temporära åtgärder kan innovativa lösningar på svåra problem hittas. Ett sådant problem är hur stadskärnan görs livlig under vintermånaderna. De stora stadsutvecklingsprojekten medför att fler får möjligheten att vistas i stadskärnan men om stadskärnan inte erbjuder platser värda att vistas i kommer stadslivet utebli. Detta är vanligtvis fallet under de kalla och mörka vintermånader. Kalla temperaturer kan hanteras med hjälp av att skapa bekvämliga mikroklimat genom att avgränsa områden och skapa en värmekälla såsom en eldstad. Mörka platser kan belysas bättre. Konstnärlig belysning kan dessutom höja platsens attraktivitet. Även vinterns unika kvaliteter bör nyttjas för att skapa liv. Isbanor i stadsrummet skapar intressanta och oftast mycket populära miljöer där människor kan mötas i en gemensam aktivitet. Ett annat koncept

Trähus i Norrtälje stadskärna

som kan användas för att ge platser liv är platssamverkan vilket handlar om att det offentliga och det privata går ihop för att ta gemensamt ansvar för ett geografiskt avgränsat område.

Kulturmiljö

För att stärka förståelsen för den anrika stadskärnans kulturhistoria bör kunskapsförmedling av den byggda miljöns historia vara närvarande i det offentliga rummet.

Riksintresseområdet för kulturmiljövården kan fungera som ett stort musealt område där man kan lära sig om stadens historia endast genom en promenad. Läs mer om kulturmiljön i stadskärnan i avsnitt Allmänna intressen – Kulturmiljö och landskapsbild.

Nordrona

Nuläge

Skogsområdet Nordrona är omringat av E18 i söder, sjön Lommaren i norr, Campus Roslagen (det gamla luftvärnsregementet Lv 3) och externhandelsområdet Norrteljeporten till öster samt Lommarsundet i väst. Skogsområdet är ett större sammanhängande skogsområde i direkt koppling till Norrtälje stad och har särskilda värden kopplat till natur, kultur och rekreation.

Nordronaområdet har höga naturvärden. Det varierande kulturlandskapet med hotade, nationellt prioriterade naturtyper och rikt inslag av höga skogliga värden, samt en stor variation av andra livsmiljöer, har skapat förutsättningar för en rik biologisk mångfald. Spridningsanalyser har visat att stora delar av området utgör lämpliga livsmiljöer och spridningsstråk för fåglar och groddjur. Ett stort antal naturvårdsarter har hittats i området. Där ibland hasselsnok och större vattensalamander, vilka båda kräver noggrant skydd enligt EU:s Art- och habitatdirektiv.

Området präglas av en sprickdalsterräng som skapat ett småbrutet och topografiskt varierat landskap. Den forna bytomt som fanns centralt i området norra del omringas av omväxlande öppna, låglänta dalgångar omgivna av bergknallar och skogsklädda moränhöjder. Det småskaliga betespräglade odlingslandskapet i området har en lång brukningskontinuitet vilket kan ses i de omgivande fornlämningsmiljöerna. På höjdpartiernas sluttningar finns gravar i form av rösen och stensättningar som hör till de äldsta bosättningarna från bronsålder och äldre järnålder. Söder om bytomten låg en fornborg placerad på Skansberget med överblick över de forna farlederna,

Utvecklingsområde Nordrona

forborgarna hade sin storhetstid under järnåldern (400 – 500-talen e kr).

Den tidiga medborgardialogen visar på att Nordrona är en uppskattad målpunkt i staden med naturmarker, kulturminnen och motionsspår som ger stadsborna möjlighet till långvarig rekreation på gång- eller cykelavstånd från bostaden. Utifrån en kartläggning av sociala värden är Nordrona ett av de områden i Norrtälje stad

med absolut störst mångfald av värden. Vilket innebär att det finns en stor möjlighet att utföra en variation av fritidsaktiviteter kopplade till bland annat motion, picknick, rofylldhet, vattenkontakt och vinteraktivitet.

Utveckling och vägledning

- Utred på sikt förutsättningar och möjligheter för att på lång sikt utveckla utredningsområdet med bostäder, till dess gäller den pågående mark- och vattenanvändningen Natur och friluftsliv för utredningsområdet
- Utred och genomför åtgärder för förbättrad vattenkvalitet i sjön Lommaren

- Planera för en skogskyrkogård som utifrån platsens förutsättningar tillgodoser kyrkoverksamhetens framtida behov
- Planera utvecklingsområdets delområden utifrån ett helhetsperspektiv, gränser mellan naturområdet, skogskyrkogården och bostadsområdet behöver hanteras varmsamt för att tydligt men respektfullt signalera övergång mellan dem

Utredningsområde inom utvecklingsområde Nordrona

Utredningsområde på sikt

Nordronaområdet kan på sikt utredas för annan användning än den som redovisas i denna fördjupning av översiktsplanen. Förutsättningar och möjligheter för att på sikt utveckla bostäder i området ska utredas. Sett till områdets läge i förhållande till staden och de värdefulla naturområdena med dess rekreativa värden finns det aspekter som gör Nordrona till ett attraktivt område för bostadsutveckling. Gällande lagstiftning tillåter inte åtgärder som negativt påverkar arter och livsmiljöer som är skyddade enligt EU:s artskyddsdirektiv utan dispens. Framtida utredningar behöver säkerställa att en exploatering av området är lämplig, möjlig och genomförbar innan planläggning för bostäder kan påbörjas. Aspekter som behöver utredas är bland annat:

- Naturvärden
- Friluftsliv och rekreation
- Kulturvärden
- Geoteknik
- Dagvattenhantering
- Teknisk försörjning
- Trafikförsörjning

Till dess att förutsättningar för annan användning är utredda gäller den pågående mark- och vattenanvändningen Natur och friluftsliv för området.

För att förbättra vattenkvaliteten i sjön Lommaren bör i området utredas och genomföras flera åtgärder. Even-

tuella framtida föreskrifter för området bör tydligt medge att åtgärder som bidrar till förbättrad vattenkvalitet ska tillåtas. I detta skede kan fyra åtgärdsytor identifieras:

1. Den västra inringade ytan är en urdikad lågpunkt där flera diken möts och där vatten blir stående vid ett 100-års regn. Ytan har tidigare varit en större och öppen betesmark och/eller åker men har nu delvis vuxit igen. Genom att på ett kontrollerat sätt täppa det eller de utloppsdiken som finns från lågpunkten skulle en våtmark kunna skapas här i stället. Förutom rening och fördröjning av vatten bildas en ny och spännande biotop i området. Kan behövas för att skapa tillräcklig rening och fördröjning från föreslagen skogskyrkogård.
2. Mitt i området, på jordbruksmarken, ska utredas om det finns tillräckliga skyddszoner kring diken eller om någon mindre fosfordamm eller motsvarande behöver anläggas. Kan behövas för att skapa tillräcklig rening och fördröjning från föreslagen skogskyrkogård.
3. I norr möter jordbruksmarken vassbeklädda stränder. Dessa stränder bör inte växa igen, helst genom att bete får ske som kan glesa upp vass och annan vegetation och skapa bra förutsättningar för fågelhäckning och fisklek. En bibehållen och förbättrad lek för bland annat gädda kommer bidra positivt till balansen av fiskesamhället i Lommaren och motverka övergödningens effekter i sjön. Här kommer även strandpromenaden från Lommarstranden etapp 1 ansluta vilket kan bli ett eget utflyktsmål under vårens gäddlek.
4. Längst österut är en lågpunkt som bör undersökas om åtgärder krävs för att undvika negativa konsekvenser för befintliga bostäder vid skyfall.

Nordrona utvecklingsområde med identifierade åtgärdsområden för förbättrad vattenkvalitet i Lommaren

Skogskyrkogård

Som en följd av den relativt stora befolkningsökning som tillkommer i och med genomförandet av denna fördjupning av översiktsplanen kommer den befintliga kyrkogården vid Stockholmsvägen inte vara tillräcklig för att tillgodose begravningsbehovet. Den befintliga kyrkogården ska bevaras på sin nuvarande plats men ytterligare yta behöver planläggas för kyrkogårdsverksamhet. Lokalisering av en ny kyrkogård behöver vara inom stadens gränser för att ge invånarna möjlighet att begravas i sin hemstad, samt behöver platsen besitta förutsättningar för att skapa en god kyrkogårdsmiljö.

Nordrona är mot bakgrund av områdets höga natur-, kultur- och rekreationsvärden i stora delar olämplig för många användningar. Användningar som kan anpassas till områdets höga värden bör därför strategiskt lokaliseras hit för att sträva efter en effektiv markanvändning inom staden.

Ett område på omkring 14 hektar pekas ut för en ny kyrkogård. Denna kyrkogård ska planeras som en skogskyrkogård och ska i största möjligaste mån bevara den befintliga natur som finns i området idag. Viss bearbetning av befintlig natur kommer behöva ske för att möjliggöra kyrkoverksamheten, därför har det område med minst dokumenterad förekomst av höga naturvärden, skyddade arter eller utpekade miljöer för specifika arter valts för fortsatt utredning och planläggning. I efterföljande arbete kommer mer detaljerade utredningar kopplat till naturvärden utföras, såsom naturvärdesinventeringar och eventuella artskyddsutredningar.

Innan planläggning behöver erforderliga utredningar utföras i en förstudie för att fastställa förutsättningar i

Område för skogskyrkogård inom utvecklingsområde Nordrona

området och studera olika alternativ för utformning av skogskyrkogården. Kulturmiljö, naturmiljö, skogsbyte och friluftsliv är viktiga aspekter som behöver fortsatt utredning.

I området finns möjliga fornlämningar identifierade i form av två stensättningar. En stensättning är en förhistorisk gravanläggning med flack eller svagt välvd profil. Stensättningarna bedöms förenliga med skogskyrkogården då utformningen av skogskyrkogården kan anpassas för

att undvika skada på dem. Dessutom bör stensättningar ses som resurser i utformningen av skogskyrkogården då de som gravanläggningar knyter an med platsen nya användning väl. Genom att synliggöra stensättningarna stärks läsbarheten av platsens historia. Konsekvenser för fornborgen på Skansberget behöver också studeras för att säkerställa att skada undviks, eventuellt behövs arkeologisk undersökning utföras.

I området för skogskyrkogården finns idag motionsspår som behöver studeras. En lösning där möjligheterna för motion, rekreation och friluftsliv i Nordrona inte påverkas negativt samtidigt som eventuell friktion mellan motionerande och kyrkoverksamheten minimeras ska eftersträvas.

Ett relativt stort område är utpekad för skogskyrkogården, cirka 14 hektar. Den befintliga kyrkogården på Stockholmsvägen är omkring 6 hektar i jämförelse. Hela området är planerat för en etappvis expansion av skogskyrkogården för att tillgodose behovet för en lång tid framöver. Skogskyrkogårdens första etapp bör placeras närmast Nordronavägen för att minimera intrång i skogsområdet. Tillgänglighet till skogskyrkogården sker via Nordronavägen och parkeringsplatser kommer behöva tillkomma. Möjligheterna att ta sig till skogskyrkogården med cykel och gång behöver ses över, särskilt från närmaste busshållplats som idag finns på Vilhelm Mobergs gata.

Skogskyrkogården kommer med största sannolikhet behöva ianspråkta och påverka jordbruksmarken vilket behöver studeras vidare. Intrång ska minimeras men för att skogskyrkogården ska kunna komma till stånd bedöms intrång vara nödvändigt. Det eventuella ianspråktagandets förenlighet med miljöbalken beskrivs i avsnitt Allmänna intressen – Jordbruksmark.

Skogskyrkogården kommer angränsa till ett naturområde och ett bostadsområde vilket ställer krav på hur området får utformas. Särskilt viktig blir gränsområdena där varsamhet behövs för att undvika att någon del av det allmänna naturområdet och bostadsområdet upplevs som en kyrkogård. Skogskyrkogården behöver utformas med

genomtänkta gränsdragningar som tydligt signalerar att man befinner sig i en kyrkogård.

Naturnära bostadsområde

Ett större område för sammanhängande bostadsbebyggelse föreslås på den före detta skjutbanan, vilket kommer skapa ett sammanhängande stråk med mestadels bostadsbebyggelse mellan verksamhetsbebyggelsen i Norrteljeporten och Campus Roslagen, och naturområdet Nordrona.

Området för utveckling av sammanhängande bostadsbebyggelse är ett område med lägre naturvärden, dock kommer anpassning för naturvärdena behövas vid planläggning. Då området tidigare använts som skjutbana finns det troligen ett behov att sanera marken, detta behöver utredas i detalj i efterföljande planering. Övriga erforderliga utredningar kommer behövas för att säkerställa en god bebyggd miljö. Hänsyn till byggnadsminnet för det gamla luftvärnsregementet Lv 3 behöver tas genom kulturmiljöanalyser.

Bostadsområdet kommer angränsa till ett naturområde och en skogskyrkogård vilket ställer krav på hur området får utformas. Särskilt viktig blir gränsområdena där varsamhet behövs för att undvika att någon del av det allmänna naturområdet och skogskyrkogården upplevs som privata bostadstomter. Genomtänkta gränsdragningar behöver finnas med i utformningen av området.

Naturnära bostadsområde inom utvecklingsområde Nordrona

ALLMÄNNA INTRESSEN

Bostadsförsörjning

Nuläge

Det pågår och planeras för flera stora bostadsprojekt i Norrtälje kommun med majoriteten av dem i Norrtälje stad. De största pågående bostadsprojekten är Norrtälje Hamn, Övre Bryggårdsgärdet och Lommarstranden.

I Norrtälje stad finns en blandning av boendemöjligheter och skilda stadsdelar. Sammantaget utgör småhusbebyggelse cirka 70% av den totala bostadsbebyggelsen, resterande 30% är flerbostadsbebyggelse. Mätt till antal bostäder utgör småhus cirka en fjärdedel av alla bostäder och flerbostadshus tre fjärdedelar. Uppdelat i upplåtelseformer står bostadsrätter för cirka 60% av utbudet, äganderätter för 21% och hyresrätter utgör 19%. Två rum och kök är den vanligaste lägenhetsstorleken och utgör cirka 40% av alla lägenheter i staden. Den genomsnittliga lägenhetsstorleken är 2,55 rum och kök.

Norrtälje stads befintliga fördelning av upplåtelseformer		
Bostadsrätter	Hyresrätter	Äganderätter
60%	19%	21%

De senaste åren har den stora majoriteten av bostadsbyggandet i staden tillkommit i form av bostadsrätter. Småhusen är den näst vanliga bostadstypen och hyresrätter är minst förekommande bland tillkommande bostäder de senaste åren.

Stadens demografiska sammansättning är lik kommunens med en relativt hög andel över 65 år. Stadens befolkning är aningen yngre än kommunens med en högre

andel unga vuxna. Omkring 17% är under 18 år, 27% är mellan 18 och 39 år, 28% är mellan 40 och 64 år, 65 – 75 åringar står för 28% av befolkningen och 75 år eller äldre står för 16%. Jämfört mot landets befolkning i stort är skillnaderna att andelen under 18 år är omkring 5% lägre i staden, andelen 18–39 år är 1% lägre i staden, andelen 40–64 år är 3% lägre i staden och andelen 65+ år är cirka 8% högre i staden.

Inflyttningsstatistik för staden visar på att boendeformen som efterfrågas mest av barnfamiljer är stora hyresrätter.

Norrtälje stads befintliga åldersfördelning				
0 – 17 år	18 – 39 år	40 – 64 år	65 – 74 år	75+ år
17%	27%	28%	12%	16%

Bostadskvarter i Norrtälje stadskärna

Av de som flyttar in i hyresrätter med fyra eller fem rum och kök är cirka 40% under 18 år. Äganderätter i formen av småhus, stora bostadsrätter och medelstora hyresrätter är näst mest efterfrågad, där står gruppen under 18 år för omkring 30% av de inflyttade.

För unga vuxna i åldrarna 18 till 34 år är mindre bostadsrätter och hyresrätter generellt mest eftertraktade. I bostads- och hyresrättsettor utgör gruppen 18–34-åringar hela 70% av inflyttarna. För åldersgruppen 65 år och äldre är medelstora bostadsrätter det som efterfrågas mest.

Lägenhetssammansättningen i Norrtälje stad				
Ett rum och kök	Två rum och kök	Tre rum och kök	Fyra rum och kök	Fem+ rum och kök
11%	40%	34%	13%	2%

Utveckling

Pågående utveckling

Norrtälje Hamn är en levande mångfunktionell stadsdel som byggs upp i hamnområdet där det tidigare förekommit mestadels industriverksamhet. Stadsdelen möter Norrtäljeviken och ligger i direkt anslutning till den anrika stadskärnan. Norrtälje Hamn blir en förlängning av stadskärnan och ska erbjuda bostäder, mötesplatser, service, centrumverksamhet och arbetsplatser. När Norrtälje Hamn är fullt utbyggt kommer stadsdelen erbjuda 2 000 – 2 500 bostäder med en blandning mellan bostads- och hyresrätter.

Övre Bryggårdsgärdet är en mångfunktionell stadsdel som växer fram längs Baldersgatan och Estunavägen inom gångavstånd till stadens kärna. Området omvandlas från ett industri- och verksamhetsområde till ett bostadsområde som även innehåller park, torg, skola, förskola och centrumverksamhet. När Övre Bryggårdsgärdet är fullt utbyggt kommer stadsdelen erbjuda 1 500 – 2 000 bostäder.

Lommarstranden är en ny naturnära stadsdel som planeras i friluftsområdet Nordrona. Stadsdelen ligger i de närmaste delarna cirka en kilometer från stadskärnan. Lommarstranden kommer erbjuda bostäder i både småhus och lägenheter, service, ett mobilitetshus med mångfunktionella användningar och flera offentliga platser som ger upphov till naturupplevelser. Sammantaget planeras för 1 000 – 1 500 bostäder i den nya stadsdelen, varav cirka hälften bostadsrätter, en tredjedel hyresrätter och en femtedels småhus.

Bostadsutveckling i olika skeden pågår på flera platser i staden. Både kompletterande bebyggelse och förtätning såväl som nya bostadsområden planeras och byggs ut inom stadens gränser. Planer som är under byggnation rymmer omkring 700 bostäder. Lagakraftvunna planer som inte ännu påbörjat byggnation medger 1 500 – 2 000 bostäder. Pågående detaljplaner beräknas resultera i omkring 2 000 – 2 500 bostäder. Uppskattad bostadsutveckling i stadens större stadsbyggnadsprojekt som inte ännu påbörjat planläggning är 2 500 – 3 000 bostäder.

Sett till pågående byggnation och lagakraftvunna detaljplaner är fördelningen mellan bostads- och hyresrätter jämn med något fler hyresrätter. I pågående och lagakraftvunna detaljplaner samt planer under byggnation medges ca 1 000 småhus.

Framtida utveckling

Framtida bostadsutveckling som möjliggjord enligt denna fördjupning av översiktsplanen uppskattas till omkring 5 000 – 6 000 nya bostäder. Sammantaget med pågående utveckling möjliggörs uppskattningsvis totalt 12 000 – 14 000 bostäder. Utvecklingstakten ska balanseras mot behovet av nödvändiga investeringar i tekniska anläggningar och samhällsservice men mark- och vattenanvändningskarta medger en uppskattad beredskap på totalt 12 000 – 14 000 bostäder.

Framtida utveckling av bostäder planeras främst ske genom komplettering inom befintliga bostadsområden och stadsomvandling. Bostadsutvecklingen kommer ske huvudsakligen på ianspråktagen mark och ska bidra till en samlad och tät bostadsstruktur. Det finns flera fördelar med en samlad bebyggelse till skillnad mot en spridd bebyggelse. I en samlad bebyggelse ökar möjligheterna för

Flerbostadshus i Norrtälje Hamn

att tillhandahålla gemensamt vatten och avlopp, det finns bättre förutsättningar för fjärrvärme, närhet till service som vård och skola ökar och en samlad bebyggelse ger bättre förutsättningar till en fungerande kollektivtrafik. En samlad bebyggelse öppnar också upp för gemenskap, sociala aktiviteter och skapar förutsättningar för att bevara värdefulla natur- och kulturområden eftersom dessa områden i större utsträckning kan bevaras när den spridda bebyggelsen minskar.

I Norrtälje stad ska det finnas möjlighet att bo hela sitt liv. För att förverkliga detta ska bostadsbehovet för personer i alla skeden i livet tillfredsställas. En mångfald av boendestorlekar, upplåtelseformer, hustyper, kvarter och bostadsområden ska finnas i staden. För att skapa levande och inkluderande stadsdelar bör ett varierat bostadsbestånd även eftersträvas inom stadsdelarna.

Stadsdelarnas bostadssammansättningar är en av flera aspekter som särskiljer dem och ger dem sin unika identitet. Tillkommande bostadsutveckling ska respektera sin omgivning och tillägg i bostadsområden ska bidra till områdets helhetsupplevelse. Detta behöver inte begränsa möjligheterna till att skapa stadsdelar som upplevs som attraktiva för en mångfald av samhällsgrupper då inflyttningsstatistik visar på att skillnader i upplåtelseform och boendestorlek bjuder in till skilda inflyttare med avseende på ålder, inkomst, hushållsstruktur och utbildningsnivå.

Kommunens verktyg för att påverka upplåtelseformer är framför allt markanvisnings- och marköverlåtelseavtal. Ett markanvisningsavtal innebär att kommunen ger en byggherre ensamrätt att under givna villkor förhandla med kommunen i fråga om upplåtelse och överlåtelse av

ett kommunalt ägt område. I dessa avtal kan kommunen med byggaktörer avtala om till exempel en viss andel hyres- eller bostadsrätter. I Norrtälje stad är fördelningen mellan bostads- och hyresrätter snedfördelad. För att uppnå en blandad bebyggelse finns det därför behov av fler hyresrätter.

Nybyggnation av bostäder bör ske i attraktiva lägen för att besvara efterfrågan på bästa sätt. Norrtälje stad är i särklass den orten i kommunen med störst efterfrågan på nya bostäder, och anledningarna till det är många, men två unika egenskaper är den anrika och regionalt unika stadskärnan samt den goda tillgängligheten till kollektivtrafik.

Stadskärnans medeltida stadsplanemönster, individuellt formade kvarter, gamla pittoreska byggnader, små ore-

Villor i Kvisthamra

Flerbostadshus i Grind

gelbundna gator och torg, porlande å och levande botten våningar ger staden en unik tillgång som lockar besökare och bosättare. För att erbjuda attraktiva bostäder ska god tillgång och närhet till stadskärnan eftersträvas. Huvuddelen av tillkommande bostäder lokaliseras inom bekvämt cykelavstånd till stadskärnan, nybyggnationer inom bekvämt gångavstånd prioriteras. Stadskärnans funktionsblandning, folklivliga offentliga platser och mänskliga skala är kvaliteter som ska genomsyra stadens tillkommande stadsdelar för att erbjuda attraktiva

levnadsmiljöer som knyter an till stadskärnans karaktär. Detta innebär inte att tillkommande stadsdelar ska efterlikna stadskärnan i skala, utformning eller utseende men att lärdomar från stadskärnans attraktion instruerar planeringen av nya stadsdelar.

För att boenden i tillkommande bostäder ska erbjudas möjligheten att nyttja stadens kapacitetsstarka regionala kollektivtrafik för både arbetspendling och nöjen behöver nybyggnationer tillkomma där det finns god tillgänglighe-

ten till kollektivtrafik i staden. Närhet till kapacitetsstarka kollektivtrafiksnoder är avgörande för att kollektivtrafiken ska upplevas som ett attraktivt alternativ för långväga resor. Bostadsutveckling sker huvudsakligen i kollektivtrafiknära lägen, lägen vid noder med regional och frekvent kollektivtrafik prioriteras. Trafikförvaltningen anger 400 meter fågelvägen som riktvärde för avstånd till kollektivtrafiken för bebyggelse i flerbostadshus. I Sveriges miljömål anses kollektivtrafiknära lägen vara inom 400 meter från hållplats. I denna fördjupning av översiktspla-

nen avser inom 400 meter fågelvägen från en hållplats för kollektivtrafik som kollektivtrafiknära lägen. God tillgänglighet till kollektivtrafik främjas även av att möjliggöra kombinationsresor mellan cykel och kollektivtrafik genom ett utvecklat och framkomligt cykelvägnät samt attraktiva cykelparkeringar vid busshållplatser.

När staden förtätas är det viktigt att säkerställa ett fungerande ekosystem och en god och hälsosam livsmiljö. Förtätning medför förutsättningar för en resurseffektiv och livlig stad, men ovarsam förtätning kan komma på bekostnad av kvaliteter som utgör grunden för människors välbefinnande. När befolkningstätheten i städer ökar tillkommer ett ökat behov av resande vilket kan ha en negativ påverkan på ljud- och luftförhållanden, när kvarter omvandlas eller förtätas riskerar grönytor att minskas eller försvinna vilket kan negativt påverka bland annat rekreativitet, klimatanpassning och spridnings samband. Förtätning utan bekostnad på människans och miljöns välbefinnande kräver genomtänkta avvägningar mellan allmänna intressen. Erforderliga utredningar kommer behövas i efterföljande planering. I avsnitten Allmänna intressen – Grönstruktur, Allmänna intressen – Ekosystemtjänster, Allmänna intressen – Klimatanpassning, Allmänna intressen – MKN Vatten och Allmänna intressen – Risker och störningar redovisas några särskilt viktiga allmänna intressen att beakta i fortsatt planering för att säkerställa en hälsosam och god bebyggd miljö.

Riktlinjer bostadsförsörjning

- Planera för en sammanhållen bebyggelseutveckling som binder samman stadens delar
- Förtäta på fastighets- och kvartersnivå i befintliga stadsdelar för att främja en ytsnål och

resurseffektiv stadsutveckling som skapar en trygg och attraktiv bebyggd miljö för de som bor, vistas och verkar i staden

- Förtäta främst i centrumnära lägen för att främja en sammanhållen stad med god tillgänglighet till stadskärnan
- Planera nya stadsdelar med hög funktionsblandning och bebyggelsestäthet för att skapa boendemiljöer med god närhet och attraktivitet
- Planera och verka för en mångfald av upplåtelseformer, bostadstyper och bostadsstorlekar vid planering och genomförande av stadens nya delar såväl som vid förtätning av befintliga
- Planera och verka för ett varierat bostadsutbud där behoven för livets alla skeden tillgodoses och resulterar i en stad som kännetecknas av en mer balanserad åldersfördelning
- Planera och utforma bostadsmiljöer som gynnar rörelse i vardagen och tillgodoser alla samhällsgruppers behov av tillgänglighet, säkerhet och trygghet
- Prioritera bostadsutveckling som tillkommer i närhet till kollektivtrafiksnoder med regional koppling
- Planera och verka för småhusbebyggelse och större lägenheter som bidrar till att göra staden barnvänlig
- Säkerställ ett fungerande ekosystem och en hälsosam och god bebyggd miljö när staden förtätas genom erforderliga utredningar och underlag i planprogram och detaljplaner

Flerbostadshus i Norrtälje Hamn

Samhällsservice

Skolor, förskolor, social omsorg och sjukvård

Nuläge

Personer som är 65 år eller äldre är i större utsträckning än yngre i behov av anpassade bostäder. För att som äldre kunna flytta till ett särskilt boende med stöd dygnet runt (vård- och omsorgsboende) krävs ett biståndsbeslut från kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON). Seniorbostäder och trygghetsbostäder utgör en del av det ordinarie bostadsbeståndet, men med den skillnaden att de riktar sig till seniorer.

I Norrtälje stad finns det ett tiotal äldreboenden som totalt innehåller över 600 lägenheter, vilket utgör mer än hälften av kommunens totala äldreboendebestånd. På dessa äldreboenden är mer än en tredjedel av lägenheterna demensanpassade. Det finns över 100 LSS-boenden i staden fördelat över boendeformerna gruppboendestad, serviceboendestad, barnboende och korttidsboende. Det är mer än hälften av beståndet i kommunen. Det finns även ett fåtal lägenheter inom socialpsykiatri i staden.

Det finns ett tiotal grundskolor i Norrtälje stad. Vid dessa studerar nästan 3 000 elever, den uppskattade kapaciteten av grundskoleplatser är omkring 3 300. Vilket betyder att grundskolelokalerna i nuläget teoretiskt sätt möjliggör för cirka 300 fler grundskoleplatser än antalet grundskoleelever. Utav dessa grundskoleelever studerar mer än hälften vid en skola i kommunal regi.

Det finns knappt 30 förskolor i staden. Totalt finns det platser för omkring 1 500 förskolebarn i dessa.

Två gymnasieskolor och två gymnasiesärskolor erbjuds inom staden. Balderskolan gymnasiesärskola, Skärgårdsgymnasiet, Norrtälje gymnasiesärskola och Roden-gymnasiet där de två förstnämnda är fristående och två sistnämnda kommunala.

Kapacitetöverskott på grund- och förskoleplatser ger staden en önskvärd teoretisk robusthet vid förekomsten av en oförutsedd kapacitetförlust genom, till exempel, oplanerade stängningar av skolenheter. I praktiken betyder inte detta kapacitetsöverskott att staden tillgodoser det faktiska behovet av grund- eller förskoleplatser eller har möjligheten att erbjuda ett tillräckligt antal platser vid oplanerade stängningar. Kapaciteten är endast ett mått på antal platser som möjliggörs genom lokalför-sörjningens rent fysiska, tekniska och tillståndsmässiga kapacitet. Skilda årskullstorlekar, en blandning mellan kommunal och fristående regi, det fria skolvalet och när-hetsprincipen medför att behovet, såväl som störnings-känsligheten, av grund- och förskoleplatser är svårhan-terat. Kapacitetöverskottet är således endast ett grovt mått på den möjlighet till ett behovsenligt skolutbud som skolverksamhetslokalerna ger upphov till.

Norrtälje sjukhus är ett mindre sjukhus som tillhandahåller all basal akutsjukvård förutom förlossning samt några specialmottagningar, sjukhuset ligger centralt i Norrtälje stad.

Utveckling

Social omsorg

Befolkningsökningen kommer att generera ökad efterfrågan på bostäder inom social omsorg. Framtidens vård- och omsorgsboenden bör integreras med övriga bostäder i stadsmiljön, så länge det är möjligt att anpassa lägenheterna och utemiljön efter speciella behov vad gäller tillgänglighet och behov av gemensamma ytor. Vård- och omsorgsboenden bör vara en del av stadsmiljön då närheten till stadens utbud, personer ur blandade åldersgrupper och liv i sig är en kvalitet som många äldre värdesätter. Utöver vård- och omsorgsboenden, vilka kräver biståndsbeslut, skapar kommunen förutsättningar för andra typer av boende för äldre, såsom trygghets- och seniorboenden.

Behovet av övriga boendeformer inom social omsorg bör uppskattas årligen utifrån utbyggnadstakt och aktuella prognoser, så att antalet lägenheter svarar mot befolkningsökningen fram till år 2050. Utgångspunkt i planeringen ska vara aktuella riktlinjer för bostadsförsörjningen och aktuell lokalförsörjningsplan.

Grundskolor

För att tillgodose behovet, och tillhandahålla ett robust kapacitetöverskott, av grundskoleplatser inom staden fram till 2031 kommer omkring 1 600 nya grundskoleplatser behövas. Detta kan till exempel innebära fem nya grundskolor, expanderings- eller befintliga grundskolor eller en kombination. Med etableringar av nya grundskoleverksamheter kopplade till projekten Närheten, Björnöområdet och Övre Bryggårdsgärdet tillsammans med samlokalisering, ombyggnationer, renoveringar och utökningar av flera befintliga verksamheter kan grund-

skoleplatserna i staden utökas med omkring 1 600 platser till 2031.

Förskolor

Behovet av nya förskoleplatser till år 2031 är cirka 750, vilket motsvarar uppskattningsvis 7–8 medelstora förskolor. I markanvändningskartan möjliggörs skolor och förskolor inom kategorierna "Sammanhängande bostadsbebyggelse" och "Mångfunktionell bebyggelse". De platser som föreslås behöver utredas i detaljplaneskedet för att säkerställa godtagbara utemiljöer utifrån bland annat buller, partikelhalter, magnetfält och dagsljus. Vid planering av nya förskolor bör solförhållanden beaktas för att säkerställa tillgången på dagsljus och tillgodose kriterier för solskydd. Förskolor och grundskolor bör lokaliseras i samspel med befolkningen i staden så att det finns möjlighet att nå skolan på gång- och cykelavstånd från hemmet.

Framtida behov av för- och grundskolor

I takt med Norrtäljes befolkningstillväxt kommer behovet av nya grund- och förskoleplatser bestå fram till 2050. Inflyttningsstatistik visar på att upplåtelseform och bostadsstorlek har påverkan på vilka som bosätter sig i de bostäderna som byggs vilket påverkar behovet av grund- och förskoleplatser. Om tillkommande bostadsbyggande efter 2031 liknar de senaste åren, sett till upplåtelseformer och bostadsstorlek, kommer uppskattningsvis en ny förskola (100 förskoleplatser) behövas för var 700:e nya bostad. Givet då en bostadsökning på 200 eller 400 nya bostäder per år innebär detta att 100 nya förskoleplatser behöver tillkomma var fjärde respektive vartannat år för att staden ska tillse behovet av förskoleplatser. För grundskoleplatser behövs 100 nya platser tillkomma för var 600:e nya bostad, vilket innebär att vid ett bostadstillskott på 200 eller 400 nya bostäder per år kommer 100 nya grundskoleplatser behöva tillkomma vart tredje respektive vartannat år. En långsiktig befolkningsprognos

till 2050 innebär stor osäkerhet och årliga befolkningsprognoser med tioårshorisonter på 10 år ska anses som aktuella uppskattningar av befolkningsutvecklingen och lokalbehov. Frekventa lokalförsörjningsplaner ska uppskatta de nästkommande tio årens behov och beskriva strategier och principer för tillgodoseendet av detta lokalbehov.

Platser för nya för- och grundskolor är utpekade för att möjliggöra att den fysiska miljön tillgodoser framtida behov av för- och grundskoleplatser. Platserna är ungefärliga och måste studeras i detalj vid efterföljande planering. Ytterligare platser kan komma att behövas för att tillgodose behovet.

En god tillgång till kvalitativa friytor är av stor vikt för barn och ungas kroppsuppfattning, psykologiska utveckling, motoriska utveckling, koncentrationsförmåga och inlärningsförmåga. Friytor som möjliggör fysisk aktivitet och lek genom grönska, varierade miljöer och en väl tilltagen

Skolbyggnad och gård vid Norgegärdet

storlek behövs för grund- och förskolor för att främja barn och ungas hälsa och välbefinnande.

Gymnasium

Det pågår ett arbete för att samlokalisera flera av Roden-gymnasiets program vid Campus Roslagen i Nordrona. Samlokaliseringen bedöms kunna innebära, bland annat, ökad nyttjandeeffektivitet, genom till exempel större samordningsvinster, en bättre anpassad pedagogisk miljö och lägre lokalkostnader. Gymnasiet i egenskap av en frivillig skolform och gymnasieelevernas möjligheter till att studera utanför sin hemort innebär att det framtida lokalförsörjningsbehovet av gymnasieverksamheter har en inbyggd komplexitet. Historiskt har en betydande andel gymnasieelever valt att studera på en gymnasieskola i en annan kommun, främst i riktning Stockholm. Kommunen bör verka för att fler väljer att studera i staden, bland annat men inte begränsat till att genom nya och befintliga detaljplaner möjliggöra för ett mer varierat utbud av gymnasieskolor, som till en högre grad än idag erbjuder fler och efterfrågade studiemöjligheter.

Tillgång till samhällsservice

För att skapa en stad där det är enkelt att få tillgång till samhällsservice behöver servicen finnas inom bekvämt gångavstånd. Forskning visar att resor som är mindre än en kilometer upplevs som korta. De verkliga gångavstånden i staden är generellt längre än fågelavståndet, som regel kan 800 meter fågelvägen användas för att bedöma vad som generellt är bekvämt gångavstånd.

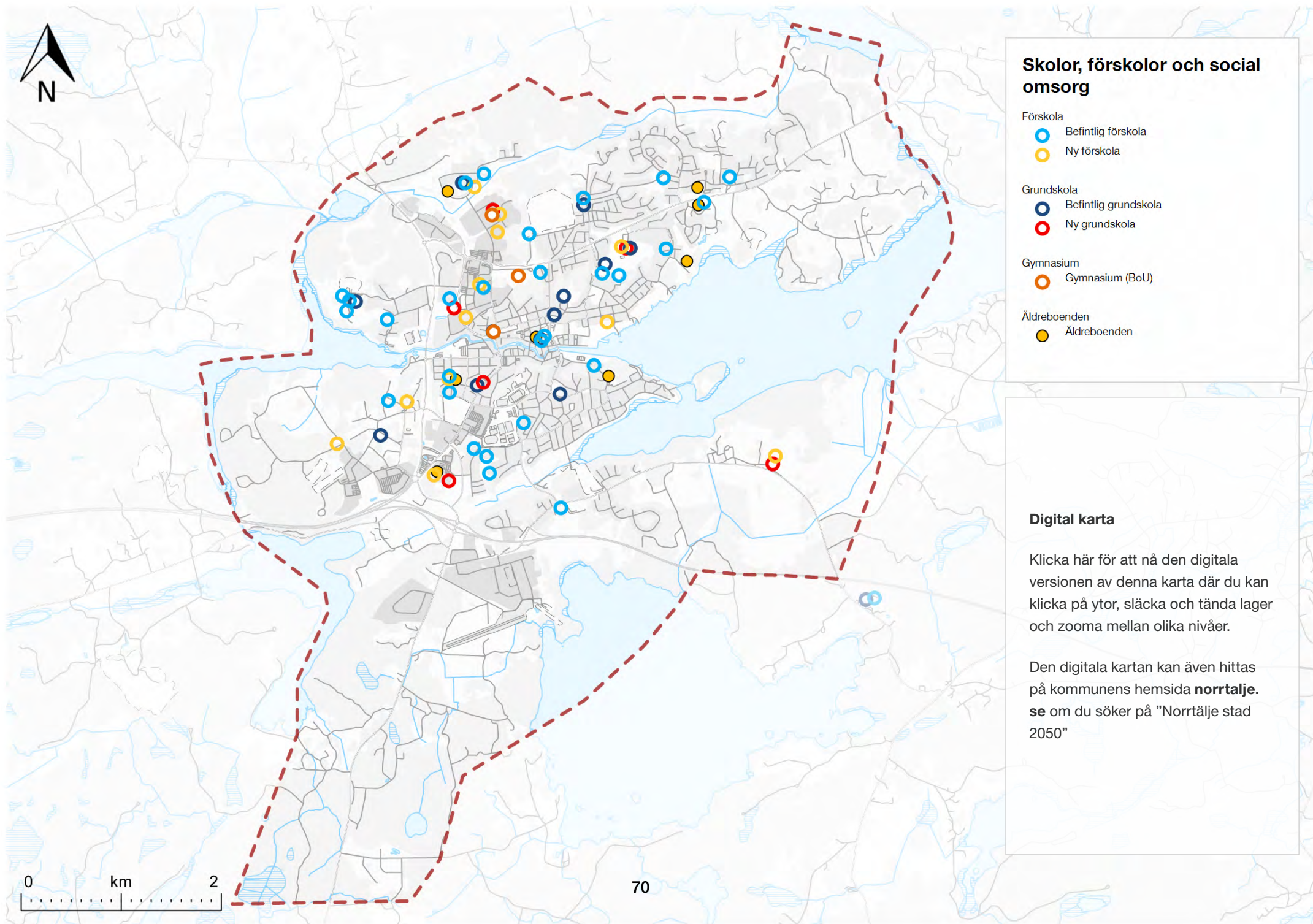
Sjukhus

Enligt utförd behovsanalys föreligger behov av om- och tillbyggnad av Norrtälje sjukhus för att möta kraven på en modern sjukvård och tillgodose behoven hos en växande och allt äldre befolkning i länets norra delar. Om- och tillbyggnadsbehovet är omfattande, akutmottagningen är inte dimensionerad för dagens patientflöden och behöver kompletteras med flera funktioner som helt saknas i dag, entré- och väntrum behövs uppgraderas, fler akutvårdsplatser behövs för att omhänderta det ökade behovet från befolkningsutvecklingen i kommunen samt behövs övriga lokaler kopplade till det akuta flödet ses över för att uppfylla krav på patientsäkerhet och god arbetsmiljö. Mot bakgrund av detta har Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) i uppdrag att genomföra en förstudie avseende upprustning av Norrtälje sjukhus (KSON 2022-05-18 §60).

Sedan 2009 är området just väster om Norrtälje sjukhus planlagt för vårdändamål med tillhörande parkering. En mindre del av detta område har bebyggt enligt gällande detaljplan, områdets används för det mesta som en parkeringsplats. Den planlagda ytan är totalt cirka en hektar stor och högsta tillåtna våningstal är tre.

Riktlinjer skolor, förskolor, social omsorg och sjukvård

- Integrera vård- och omsorgsboenden, trygghetsboenden, gruppboendestäder och servicelägenheter i stadsbebyggelsen och in närhet till goda kollektiva kommunikationer för att tillgodose behovet hos äldre och personer med funktionsnedsättning
- Beakta behovet av vård- och omsorgsboenden, trygghetsboenden, gruppboendestäder och servicelägenheter i alla större detaljplanearbeten och stadsutvecklingsprojekt
- Tillgodose behovet av samhällsservice inom bekvämt gångavstånd från stadens bostäder
- Lokalisera samhällsservice med koppling till stadens gång- och cykelnät
- Samnyttja och samlokalisera ytor och lokaler för samhällsservice där så är lämpligt
- Beakta behovet av nya för- och grundskoleplatser tidigt i varje stadsutvecklingsprojekt
- Utgå från utpekade platser för grund- och förskolor vid stadsutvecklingsprojekt och detaljplanearbete
- Planera för att skolgårdar ska vara tillgängliga för allmänheten efter verksamhetstid för att effektivisera markanvändningen i en tät stad. Säkerställ ökade underhållsåtgärder
- Säkerställ en långsiktig planberedskap för skolverksamhetsmark med tillräcklig kapacitet av för- och grundskoleplatser

Skolor, förskolor och social omsorg

Förskola

- Befintlig förskola
- Ny förskola

Grundskola

- Befintlig grundskola
- Ny grundskola

Gymnasium

- Gymnasium (BoU)

Äldreboenden

- Äldreboenden

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtälje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

0 km 2

70

Kultur, fritid, idrott och offentlig konst

Nuläge

Kultur- och fritidsaktiviteter har stor betydelse i Norrtälje stad för att skapa en attraktiv livsmiljö. Det finns ett rikt föreningsliv som engagerar en stor del av stadens invånare. Sportcentrum är en central plats för organiserad idrott, men också en plats för spontant utövande av rörelse. I Norrtälje stad finns det två fullstora sporthallar med läktare och ytterligare två fullstora utan läktare. Idrottshallen med tillhörande gymnastikhall på Campusområdet är en viktig tillgång för gymnastikföreningarna i staden. Det finns flertalet lekplatser och parker runt om i Norrtälje stad, samt en större yta för spontanidrott vid Grind.

Stadsbiblioteket är en välbesökt och uppskattad mötesplats och lokalerna är begränsade i förhållande till vad verksamheten kräver. Andra lokaler för kultur i Norrtälje stad är konsthallen som flyttade in i nya tillgängliga lokaler 2015 och kulturskolan som erbjuder kurser i bland annat musik, dans och teater. Förutom utomhusscenen Societetspaviljongen finns det två scener som används för evenemang i Norrtälje stad, Rodenskolan och Roslagsskolans aula. Dessa lokaler behöver utvecklas för att möta de behov som finns för att anordna scenkonst och evenemang. Biblioteket fungerar också som en arena, men ytan är inte tillräcklig för den publik som vissa evenemang lockar.

Ridning är en populär idrott, särskilt bland flickor, och Vigelsjö gård har under lång tid varit centrum för Ridklubben Norrtälje Ryttare och lokalerna är uttjänta, planering pågår för att anlägga ett nytt ridsportcentrum. Det finns

tre motionsspår, där de två med elljus prepareras till skidspår när förutsättningarna finns. Färsna gård och dess förvaltare Norrtälje Naturcentrum fyller en viktig funktion för invånare i alla åldrar att utöva friluftsliv. Friluftsförbundet och två scoutföreningar har verksamhet i Norrtälje stad.

Norrtälje badhus, med sitt uppdrag att öka simkunnighet, är en viktig träffpunkt för såväl föreningar, skolor, motionärer och familjer. Centralt i Norrtälje finns två badplatser, som tillsammans med den kommande badplatsen i Björnö och blivande hamnbadet visar på att Norrtälje är en skärgårdsstad med närhet till vatten.

Vidare finns fritidsgården Brännäsgården som fungerar som mötesplats för unga. Brännäsgården ligger centralt med kort gångavstånd från högstadieskola, stadskärna och bussterminal. Aktivitetshuset Magasinet (tidigare Verket) har utökat sin verksamhet till att vara ett aktivitetshus för de från 15 år och uppåt. Magasinet blir då en generationsöverskridande mötesplats med fokus på gemenskap, rörelse- och kulturaktiviteter.

Den konstnärliga gestaltningen i det offentliga rummet bidrar till att stärka identiteten och karaktären i Norrtäljes stadsdelar. Den kan fånga upp och interagera med kulturhistoriska värden, vara platsspecifik och spegla vår samtid. Konsten kan även bidra till att skapa nyfikenhet och inspirera till reflektion men också till lek. Konsten skapar rum för möten och fler människor, som vanligtvis inte besöker konstinstitutionerna, får ta del av att möta konst i sin närmiljö. I Norrtälje stadskärna finns i nuläget 26 offentliga konstverk. Ytterligare 15 offentliga verk finns spridda över hela kommunen. I nuläget finns två projekt, Norrtälje Hamn och Övre Bryggårdsgärdet, där det har tagits fram ett detaljerat program för konsten i områdena.

Byst över Nils Ferlin vid Nils Ferlin gränd

Utveckling

I Norrtälje stad ska det finnas goda möjligheter för alla invånare och besökare att utifrån sina egna preferenser skapa sig en god fritid. För att skapa attraktiva mötesplatser bör det ges utrymme i staden för kultur där det strategiskt är lämpligt för dem som nyttjar anläggningarna. I takt med att staden växer kommer behovet av offentliga platser för aktiviteter och mötesplatser att öka. Dels så finns ett behov av ett större bibliotek, dels flexibla ytor för kultur där aktiviteterna kan variera över tid och nyttjas till fler ändamål. Det finns också ett behov av att underhålla och inrätta nya platser för aktivitetsparker, lekplatser, skateramper och utomhusgym bland annat.

Platser för kultur, fritid och idrott

Centrala platser för idrottsytor och nära tillgång till grönområden är en möjlighet för att få mer fysiskt aktiva invånare. Det är av vikt att ta hänsyn till folkhälsan i planeringen och således ska utformningen och tillgången till ytor och anläggningar för rörelse och friluftsliv beaktas. En viktig del är motionsspåren, Roslagsleden samt Färnsa naturreservat som har besökare i alla åldrar, året om. Dessa bör värnas och utvecklas. Rekreatiomsområdena ska vara enkla att ta sig till och det ska finnas god information om dessa områden.

En eventuell utbyggnad av sportcentrum kan möta det ökade behovet av föreningslivet när stadskärnan är fullt utbyggd och då möjliggöra för utövandet av fler idrotter centralt i staden. Vid nybyggnation av större skolor så bör det byggas en tillhörande idrottshall alternativt planera för andra lösningar så att behovet av idrottsytor täcks. Renovering av gevärsfaktoriet är under genomförande och kommer komma invånarna till gagn när det är klart. Platser och lokaler för människor att mötas kommer alltid att behövs. Möjligheter behöver utredas för fler platser för kulturverksamheter att finnas centralt tillsammans med fritidsgårdar, bibliotek och idrott så att det finns något för alla och främjar fler möten mellan människor.

Platserna för kultur, idrott och fritidsaktiviteter bör vara strategiskt placerade i närheten av bostäder, föreningsliv och skolor med säkra gång- och cykelvägar anslutna så att unga på egen hand kan röra sig tryggt till och från sina aktiviteter. I planering och arbete med kultur, idrott och fritid ska barn, ungdomar, äldre och personer med funktionsvariationer prioriteras. Nya anläggningar bör utformas med ett jämställt och tillgängligt perspektiv. Viktigt att det finns en variation och bredd av aktiviteter som kan tilltala många och där möjligheter för barn och äldre att ha en aktiv fritid ska ges extra fokus.

I denna fördjupning av översiktsplanen pekas generella områden i behov av platser för kultur- och fritidsaktiviteter. Dessa områden ska endast se som ungefärliga områden som antingen är strategiska platser med utvecklingspotential eller områden där det råder en stor brist på platser för kultur- och fritidsaktiviteter. Vidare utredning behövs för samtliga områden.

Offentlig konst

Utveckling av den offentliga konsten bör följa stadens övriga utveckling. Detaljerade program eller handlingsplaner för konst och kulturarv bör därför tas fram till varje nytt område som planeras för större exploatering, omvandling eller förtätning på motsvarande sätt som redan skett inom stadsdelsutvecklingsprojekten Norrtälje Hamn och Övre Bryggårdsgärdet. Programmen bör utgå från redan befintliga gestaltningar i staden.

Konsten och de kulturhistoriska värdena knyter samman de olika nya bostads- eller blandstadsområdena med den befintliga stadskärnan, vilket bidrar till att skapa identitet och hemkänsla. Konsten bör ofta fokuseras till det offentliga rummets viktiga platser och stråk. Den kan finnas inom allmän plats men även vara en del av en privat eller offentlig byggnads fasad, portiker eller gårdar.

Tävlingssim i Norrtäljeviken (Foto: Leif Sörensson)

Konsten kan vara permanenta gestaltningar men också tillfällig och processinriktad.

Programmen för konsten och kulturarvet tas fram i nära samverkan mellan konstkunniga och kulturarvskunniga i kommunen och den förvaltning eller bolag som driver projektet. I de fall där det utarbetas ett särskilt strategiskt styrdokument för områdets utveckling tex ett kvalitets- eller hållbarhetsprogram ska om möjligt mål för och planeringen av konsten ingå i detta styrdokument.

En-procentsregel bör tillämpas vid exploaterings- och andra byggprojekt som ombyggnationer i kommunala fastigheter och parkanläggningar vilket innebär att en procentsats av byggkostnaden avsätts för konstnärlig gestaltning. Ett vanligt riktmärke är 1 % men anpassningar kan behöva ske där andelen kan behöva bli högre för ekonomiskt små projekt och lägre för ekonomiskt omfattande projekt. Totalsumman bör aldrig understiga 100 000 kr om ett permanent konstverk ska kunna skapas. Mål för procent bestäms i det enskilda fallet och bör relateras till både investeringens totala omfattning och platsens betydelse. Finansieringsmodell kan vara antingen kommunala investeringsmedel eller som en del av exploateringsbidrag från privata byggherrar. Att beakta är att dessa konstmedel även till del bör kunna användas till konstprojekt i befintliga områden i Norrtälje stad för att en mer jämlik och hållbar fördelning av offentlig konst ska kunna uppnås och därmed en bättre helhet av konstupplevelser i staden.

Konstprojekt bör vara en del även i privata byggherrars projekt tex vid byggnation av bostäder eller publika verksamheter som skolor. Konstansatningar bör ingå i kommunens avtal med byggherren. Det bör eftersträvas att även denna konst kan upplevas av allmänheten samt

att samverkan sker med kommunen i utvecklingen av konstprojekten. Avsätt särskilt eller styr successivt finansieringsmedel för konstprojekt till befintliga stadsdelar där offentlig konst saknas. Konstprojekten bör normalt fokuseras till viktiga offentliga rum eller publikt inriktad offentlig verksamhet.

Riktlinjer kultur, fritid, idrott och offentlig konst

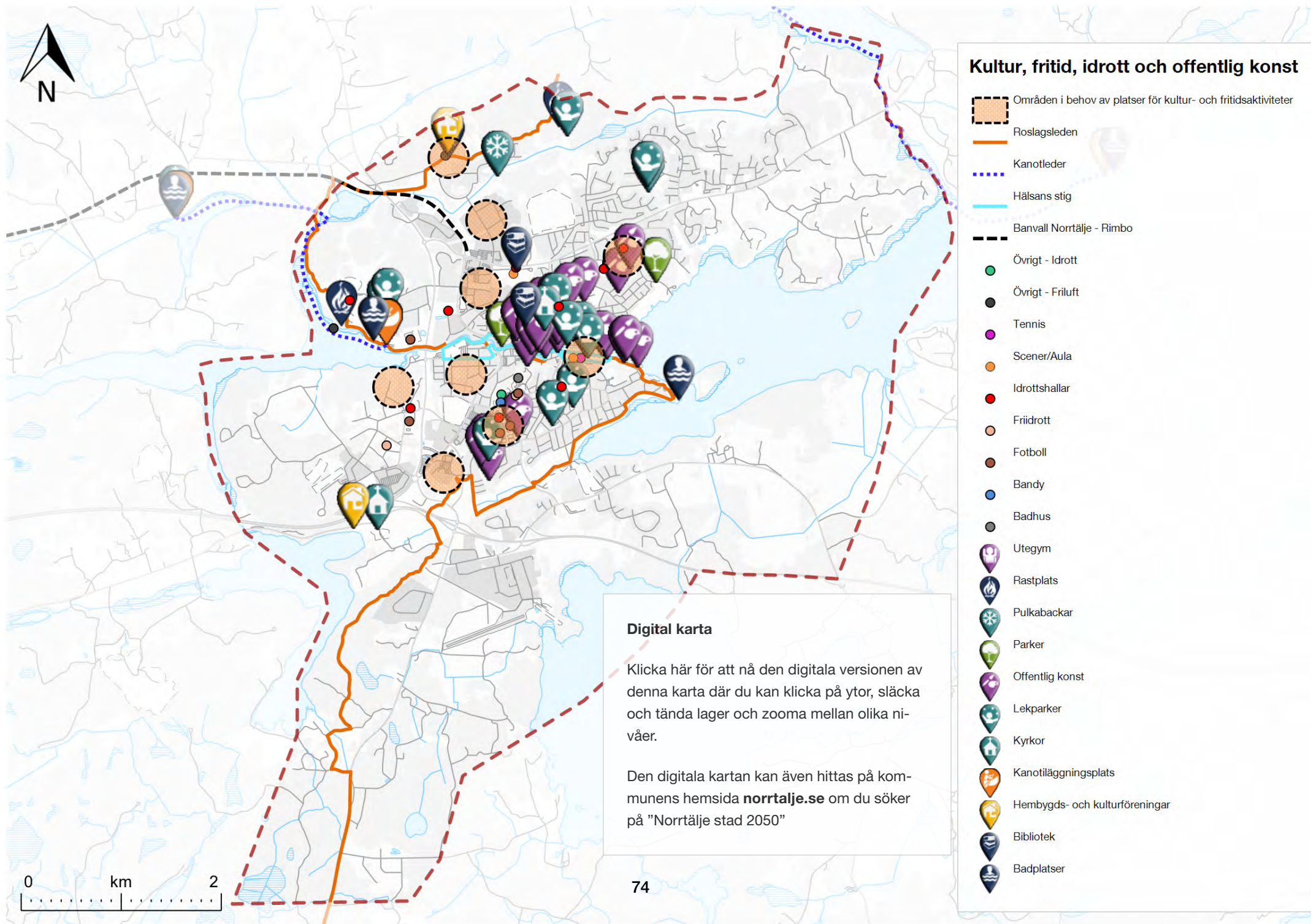
- Säkerställ att platser för kultur-, idrott- och fritidsaktiviteter är tillgängliga och att det finns trygga gång- och cykelvägar till dem
- Identifiera fler ytor lämpade för spontanidrott som utgår från föreningslivets, skolans och allmänhetens behov. Beakta dessa gruppers behov vid planering av idrottslokaler
- Utred fler platser för evenemang och kultur centralt i staden med flexibla lokaler som är lämpliga för flera aktörer
- Skapa fler platser att mötas på för att uppmuntra initiativ för spontana och tillfälliga kultur- och fritidsaktiviteter när befintliga områden förnyas och nya stadsdelar byggs, beakta utpekade områden i behov av platser för

kultur- och fritidsaktiviteter

- Öka den offentliga konsten genom tillämpning av en-procentsregeln. Den offentliga konsten ska vårdas och underhållas
- Värna och utveckla grönområden, samt ytor för rörelse och friluftsliv och säkerställ att dessa är tillgängliga
- Ta fram program eller handlingsplaner för offentlig konstgestaltning och kulturarv för varje nytt större exploateringsområde eller omvandlingsprojekt
- Ta fram program eller handlingsplaner för offentlig konstgestaltning och kulturarv för befintliga stadsdelar
- Inkludera offentlig konst vid utvecklingen och ombyggnation av offentliga platser av publik betydelse
- Verka för att inkludera konstprojekt i privata byggherrars projekt
- Skapa attraktiva stadsrum genom offentliga konstverk och kulturella inslag i stadens alla delar

Muralmålningen Watch you Grow

Gestaltad livsmiljö

Nuläge

Pågående och framtida tillväxt av Norrtälje stad ger möjligheter till utveckling men ställer samtidigt krav på ett helhetsperspektiv av gestaltning och arkitektur. Medveten gestaltning av stadsrummen är avgörande för en kvalitativ livsmiljö där upplevelsevärden, funktion och teknik går hand i hand mot ett hållbart och mänskligt samhälle.

Stadens utveckling går fort, tidigare verksamhetsområden eller naturområden omvandlas för att tillskapa nya moderna stadsdelar som Norrtälje Hamn, Lommarstranden och Övre Bryggårdsgärdet. Projekten bidrar med bostäder, skolor och arbetsplatser. Även i befintliga stadsdelar pågår omvandlingar där kvarter eller enstaka fastigheter får ny markanvändning och ofta med en högre exploateringsgrad.

I den ständigt pågående förändring som en stad går igenom behövs det säkerställas att den byggda miljön tillgodoser de krav människor ställer på den.

Utveckling

När gestaltning finns på dagordningen och ges de förutsättningar som behövs för genomförande, sker en ökad kvalitet i den byggda miljön. Med en bred samverkan mellan gestaltande kompetenser både hos de offentliga och privata aktörerna under planering och genomförande, skapas förutsättningar för att öka miljöens sociala, kulturella, ekonomiska och ekologiska värden för såväl enskilda aktörer som för samhället i stort.

Staden har många funktioner. Den ger oss bostad, möjlighet till försörjning och meningsfull fritid. Den ska utfor-

mas så att den är tillgänglig och att vi känner oss trygga. Stadsrummet är den offentliga gemensamma ytan som binder ihop staden.

Säkerhet och trygghet

En grundförutsättning för en fungerande stad är att det inte föreligger en risk att utsättas för brott och ordningsstörningar, samt att stadsborna inte lever i oron att utsättas för brott eller ordningsstörningar. Med andra ord behöver staden vara säker och trygg. Säkerhet är den faktiska risken att utsättas för brott och ordningsstörningar medan trygghet är individens upplevelse av säkerheten. Säkerhet och trygghet är grundläggande mänskliga behov, utan säkerhet och trygghet kan inte individen uppleva gemenskap, vänskap, kärlek, god självkänsla eller självförverkligande. Utformning och förvaltning av den fysiska miljön har en viktig roll att spela i arbetet med att skapa en säker och trygg tillvaro.

Förenklat kan man säga att brott kan ske när tre faktorer sammanfaller; en motiverad gärningsperson kommer i kontakt med ett lämpligt objekt, såsom en person att råna, på en plats där det saknas kapabla väktare. I teorin kan brott inte begås om någon faktor uteblir. Varsam planering och gestaltning av stadens rum och byggnader påverkar hur ofta brottsstillåtande situationer kan uppstå. Utformningen av den fysiska miljön ska minska sannolikheten för brott genom att skapa platser där eventuella brott är mindre lönsamma, mer riskabla och svårare att utföra. Byggnader och stadsrum behöver utformas för att tillåta mänsklig närvaro och ökad social kontroll vilket minskar risken för brott.

Det räcker dock inte att staden är säker, den behöver även vara trygg. Förutsättningar för trygghet kan byg-

gas in i den fysiska miljön. Genom att planera platser med god överblickbarhet och bra siktlinjer skapas naturlig uppsikt och informell social kontroll vilket gynnar både trygghet och säkerhet. Genom att planera för en mångfald av funktioner på samma plats skapas en överlappning av användningstider och en mer kontinuerlig mänsklig närvaro tillika social kontroll i stadsrummet, en mångfald av funktioner bidrar även till en god blandning av personer sett till ålder och kön vilket gynnar tryggheten. Genom att skapa offentliga friytor som erbjuder många, varierade och bekväma sittplatser som kan användas året runt kommer fler personer vistas i det offentliga under längre perioder vilket skapar fler sociala interaktioner, ökad mänsklig närvaro och trygghet. Ett helhetsgrepp behövs för att den gestaltade miljön ska främja säkerhet och trygghet. Därför behöver analyser och konsekvensbedömningar utföras vid efterföljande planering, exploatering och förvaltning. För att skapa en säker och trygg stad behöver brottspreventiva och trygghetsskapande åtgärder beaktas i all fysisk planering och förvaltning.

Stadsrummet

Nya levnadssätt ställer krav på god och genomtänkt gestaltning. Fler arbetar på distans, trångboddhet ökar och under pandemier ökar trycket på parker och andra utemiljöer för att fungera som ett extra vardagsrum. Genom att utforma stadsrum för spontanmöte, lunchpromenad, arbetsmöte i parken, ensam via webb eller i mindre grupper, friskvård eller lek efter skolan kan vi skapa förutsättningar för ett hälsosammare liv.

Fler och fler bor i ensamhushåll, den psykosociala hälsan är sämre hos befolkningen i Sverige. Utformning av

stadsrummet behöver ge stöd till sociala kontakter som kan bidra till att bryta isolering och ensamhet.

Stadsrummen kan även användas som ett komplement till våra näringsidkare med ytor för servering, tillfälliga eller mer permanenta, popup butiker, mobila foodtrucks, lokala festivaler och marknader. För att främja en levande stad ska det offentliga rummet vara tillgängligt, flexibelt och tillåtande.

Stadens gemensamma ytor behöver gestaltas och skötas så att de är trygga, inkluderande, jämlika och barnvänliga. Året runt, under dygnets alla timmar. Huvudstråken genom staden utformas så att cykling och gång uppmuntras vilket tillsammans med kollektivtrafiken ger grunden för en sammanhängande stadsväv och minskat bilberoende.

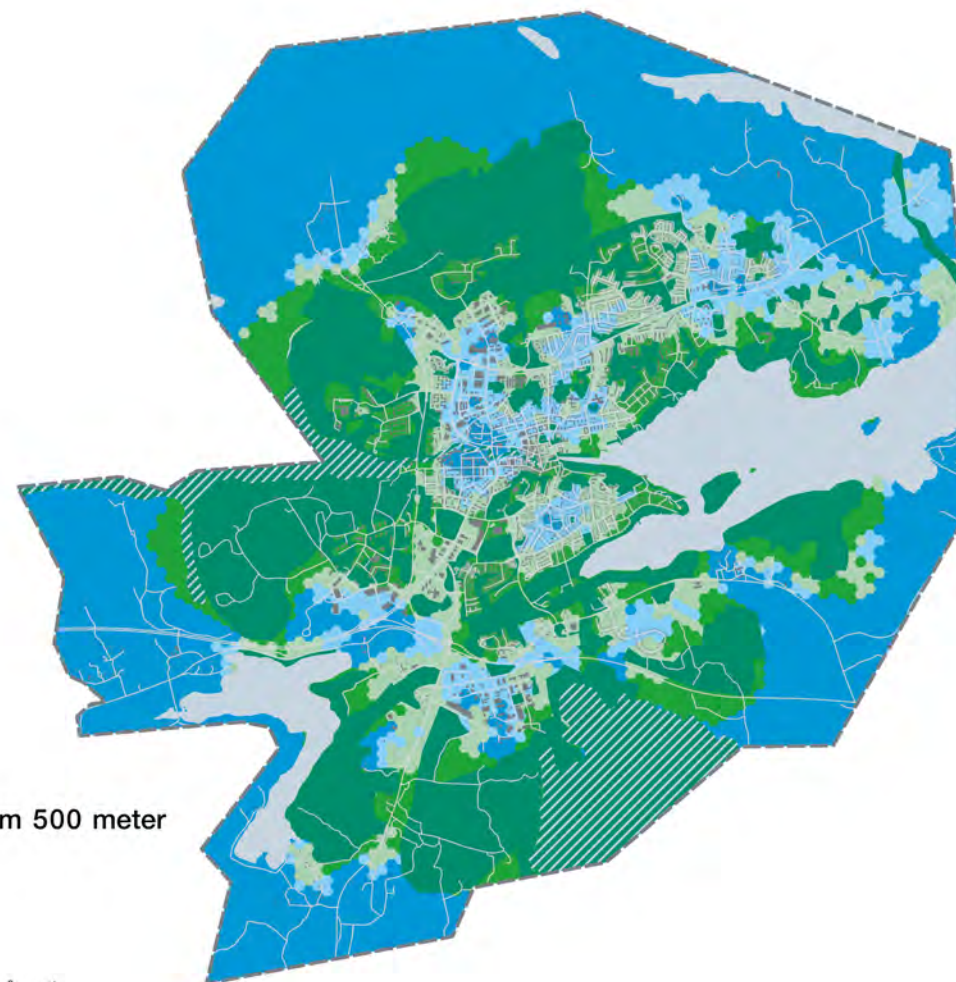
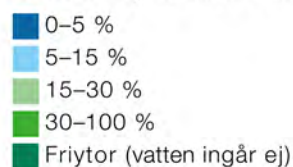
För att tillgodose fler behov på samma yta ska stadens publika rum vara flexibla och ge möjlighet till aktiviteter över stora delar av dygnet och året.

En viktig del av stadens identitet är de gröna värdena som förgyller människors vardag. När staden utvecklas ska ett samspel mellan grönska och bebyggelse prägla nya och befintliga stadsrum. Grönskande och tillgängliga gemensamma rum ska bidra till utvecklingen av ett stadsväv som bjuder in till lek och rörelse.

Tillgängliga friytor

FN:s organ för boende och stadsbyggnadsfrågor, UN Habitat, rekommenderar att minst 15% av stadens yta används som offentlig friyta, alltså torg, parker och offentliga grönytor, för att säkerställa tillräcklig grund för en välfungerande och välmående stad. Rekommendationen är baserad på ett identifierad samband mellan andelen

Andel friyta inom 500 meter

Kartläggning av andel friyta inom 500 meter (Spacescape, 2021)

mark som avsätts för gator i städer och städernas välstånd, utifrån mått såsom konsumentprisindex. I sambandet spelar även hög gatu- och korsningstäthet en viktig roll. I de 60 städerna med störst välstånd i världen utgör gator

i genomsnitt 30% av marken. UN Habitat drar slutsatsen utifrån detta att åtminstone hälften så mycket mer yta (15%) ska användas för offentliga friytor såsom parker, torg och offentliga grönytor. Riktlinjen har använts för

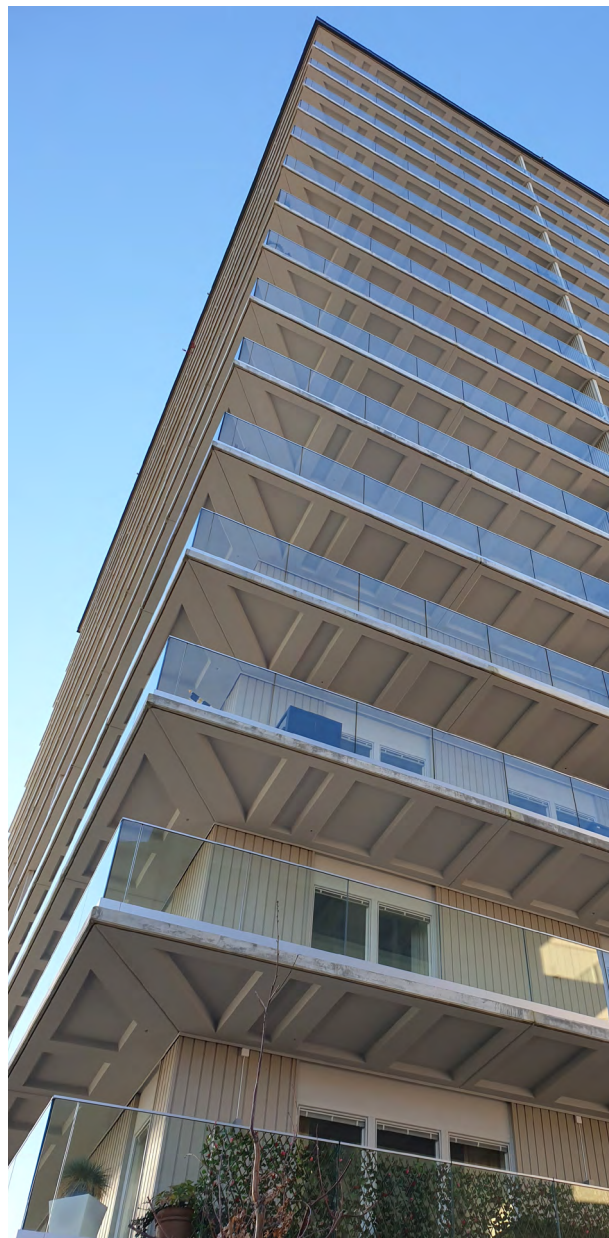
att studera städer och framstår som rimlig. När Norrtälje stad utvecklas ska minst 15% av markytan inom nya eller omvandlade stadsdelar vara offentlig friyta i form av torg, parker eller offentliga grönområden. Avsteg från riktlinjen kan ske för områden som tillgodoser behovet av 15% offentlig friyta inom ett område med radie 500 meter, förutsatt att andelen friyta inte minskar. Befintliga förhållanden redovisas i kartläggning för andel friyta (Spacescape, 2021).

Enligt kartläggning av tillgänglighet till offentliga friytor i Norrtälje stad är tillgången till offentliga friytor varierad, men i många delar god (Spacescape, 2021). Ett större sammanhängande bristområde är stadskärnans västra del, Grossgården, Övre Bryggårdsgården, Knutby torg och norra industriområdet mot Färsna. När utveckling längs Baldersgatan och i stadskärnan sker kommer stora delar av stadens stora bristområden kunna åtgärdas. Ett problem som inte kommer hanteras inom processer för utveckling av stadens nya stadsdelar är den brist som finns i stadsdelen Grossgården.

Arkitektur

Arkitektur är traditionellt vad som menas med det byggda men inkluderar alla delar som utformar staden, dess byggnader, landskap och offentliga rum. Arkitektur påverkar alla och när staden utvecklas ska arkitekturen bidra till en kvalitativ utveckling där människans välmående och upplevelser sätts i första rummet. Med väl genomtänkt arkitektur blir den ett instrument för att stärka eller komplettera det som saknas.

Med arkitektur som verktyg säkerställs att nya byggnader och platser ger mervärden till staden och invånarna. När nya byggnader eller anläggningar tillförs staden bör

Torn i Norrtälje hamn

stor vikt läggas vid varje projekts nytta för allmänna intressen där dess funktioner och kvaliteter ska bidra till ett attraktivare stadsrum.

Tillfällig arkitektur i stadsplaneringsprocesser skapar upplevelserikedom och bjuder in till diskussion kring arkitektur som blir till inspel till stadens utveckling.

Mötet mellan gata och byggnad

Nya byggnader ska uppföras och gestaltas så att de bidrar till ökad mänsklig aktivitet och närvaro i staden. Aktiva, flexibla och öppna bottenvåningar ger stadsrummen ökad trygghet, rörelse och mångfald. För att främja ett levande och intressant gaturum behöver entréer veta mot gatan och tätheten av entréer vara hög. En god frekvens är fem entréer per 100 meter fasad.

Verksamheter i bottenvåningar bidrar till att skapa ett kontinuerligt liv på gatan och funktionsblandande stadsdelar med en god tillgänglighet till service. Förutsättningar behöver ges för etablering av verksamheter i bottenvåningar genom att beakta befintliga och framtida rörelsemönster, prioritera lägen där flest människor rör sig och vistas vid planering av centrumändamål. En tillräcklig täthet i bebyggelsen behöver skapas för att utgöra underlag för etablering av verksamheter. Även gemensamhetslokaler såsom cykelverkstäder och tvättrum i bottenvåningar kan bidra till ökad mänsklig närvaro på gator. För att möjliggöra för verksamhetslokaler i bottenvåningar kan de regleras med högre takhöjd och flexibel användning, även för byggnader som förväntas inrymma bostäder i bottenvåningen för att på sikt underlätta omvandling till verksamhetslokaler.

För att bottenvåningarna ska möjliggöra en visuell koppling mellan gatan och bebyggelsens insida kan en hög

Kajstråket i Norrtälje Hamn

andel av bottenvåningars fasader regleras som glaspartier för att skapa en öppen karaktär vilket ökar säkerheten och tryggheten.

Där gatan möter bebyggelsen behövs särskild hänsyn tas för att skapa förutsättningar för säkerhet, trygghet och attraktivitet. Gatuutrymmet tre meter in från fasaden och fasadytan tre meter upp från gatan är det område i staden som har störst påverkan på människans vardag. Detta gränssnitt i mötet mellan fasad och gata är viktigt att beakta. Utformningen, användningen och möbleringen av gränssnittet ska främja säkerhet, trygghet och attraktivitet genom att bidra till social interaktion i staden. Här ska detaljrikedom, fasadvariation och vistelsemöjligheter eftersträvas för att skapa intressanta miljöer som fler väljer att söka sig till.

En visuell koppling mellan byggnader och gatan kan främjas genom att anpassa ny bebyggelse till begränsningar av människans syn. På ett avstånd av 22 – 25 meter kan man urskilja ansiktsuttryck och identifiera en bekant. Genom att inte överskrida det synfältet vid planering av nybyggnation kan social interaktion mellan

balkonger och gatan möjliggöras. En byggnadshöjd på 4–5 våningar innebär även att boenden har ett relativt bekvämt gångavstånd från lägenheten ner till gatan vilket skapar förutsättningar för livliga gator. Högre bebyggelse kan dock spela en viktig roll som landmärke för att utmärka en plats av särskild betydelse. Planera ny bebyggelse med medvetenhet om skala och proportion, såväl omgivande bebyggelses skala som människans relation till den bebyggda miljöns mått, volym och avstånd.

Arkitekturprogram

Det pågår ett arbete med att ta fram ett arkitekturprogram för Norrtälje kommun. Syftet med programmet är att visa kommunens ambitionsnivå för den byggda och offentliga miljön vad gäller arkitektur och gestaltning. Arkitekturprogrammet ska vara vägledande och stödjande genom samhällsbyggnadsprocessen, från tidiga skeden, markanvisningar, detaljplanering till bygglovsprövning. Programmet ska ge stöd för alla aktörer inom samhällsbyggnadsprocessen att förstå och kunna bedöma aktuellt projekts behov av samt nivå av arkitektur och gestaltning.

Riktlinjer gestaltad livsmiljö

- Beakta befintliga karaktärsdrag i stadsrummet vid utveckling av staden
- Planera för aktiva, detaljrika, flexibla och öppna bottenvåningar och gränssnitt längs gator med högre gångflöden
- Använd gestaltning för att omhänderta platsens behov och bidra till stadens strukturer
- Planera staden utifrån en förståelse för stadskärnans kvaliteter för att skapa det stadsliv småstadskänslan innebär i stadens nya delar
- Utveckla, planera och gestalta staden utifrån det som bedöms bäst tillgodose de möjligheter och begränsningar som bestäms av människans kropp och sinnen för att skapa en stad i mänsklig skala
- Skapa mångfunktionella platser som ger upphov till kontinuerligt stadsliv under dygnets alla timmar och årets alla dagar
- Utveckla stadens entréer till välkomnande, inbjudande och trygga stadsmiljöer som signalerar att man befinner sig i en stad
- Utveckla stadens offentliga rum för att bjuda in till upplevelser, aktiviteter och lek
- Skapa naturligt säkra och trygga platser som ger upphov till stadsliv genom att erbjuda attraktiva offentliga rum utformade för mänskliga rörelser, aktiviteter och möten
- Minst 15% av markytan inom nya eller omvandlade stadsdelar och utvecklingsområden ska vara offentlig friyta. Avsteg får ske för områden som redan tillgodoser behovet förutsatt att andelen friyta inte minskar

Barns platser

Nuläge

FN:s barnkonvention slår fast att barns bästa ska komma i första rummet i alla åtgärder som rör barn. Barnkonventionen stödjer barns rätt till god och utvecklande utemiljö och till lek och rekreation. Barnkonventionen innebär också att barn ska få uttrycka sin mening och bli lyssnade på, en rättighet som är central både för det enskilda barnet och för att skapa ett bättre samhälle och goda uppväxtvillkor för alla barn. En central princip i konventionen är att det vid alla åtgärder som rör ett barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag.

Lekplatser och friytor av hög kvalitet behövs inte enbart för att erbjuda lekmöjligheter utan även för att skapa mötesplatser där barn, vuxna och ungdomar kan träffas och umgås. Barn leker överallt och hela tiden varför även en otrafikerad gata eller en skogsdunge nära hemmet kan vara den plats där den mesta av leken sker. Vad som är ett rimligt avstånd till närmaste lekplats är därför något som varierar beroende på boendeområdets karaktär. Boverket anger 300 meter som ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå för att ta sig till ett grönområde för lek och avkoppling i sin vardag. Avstånd, trafiksituation och eventuella barriärer är avgörande för att familjer ska välja att ta sig till lekplatsen på ett sätt där barnet självt är aktivt. Att gå eller cykla till lekplatsen ger lokalkännedom och gör så att barnet får en starkare anknytning till den fysiska miljön närmast hemmet. I de fall där barn inte kan röra sig fritt i sin närmiljö kan lekplatser agera fristäder där barnen kan röra sig självständigt.

I dagsläget finns 9 lekplatser i kommunal regi på allmän plats i Norrtälje stad. Lekplatserna är ojämnt fördelade i staden och flera bostadsområden har ingen allmän lekplats inom 300 meter från bostaden.

Från de tidiga medborgardialogerna ges en indikation om hur barn och unga upplever Norrtälje stad. En webbdialog som var öppen för allmänheten och en workshop för sex klasser i årskurs nio på Roslagsskolan utgör underlag för barn och ungas perspektiv i denna fördjupning av översiktsplanen.

Utveckling

Barnets bästa

Att planera utifrån barnets bästa kräver att barnperspektivet, och barnets perspektiv, genomsyrar all planering, gestaltning och förvaltning av staden. Som exempel spenderas endast en femtedel av tiden barn leker utomhus på anlagda lekplatser. Stadens alla platser har en påverkan på barns liv, för att främja alla barns fullständiga och harmoniska uppväxt ska planering, gestaltning och förvaltning av Norrtälje stads byggda miljö utgå från barnkonventionens grundprinciper. Det finns 54 artiklar i barnkonventionen men fyra är utpekade som grundprinciper, dessa är artikel 2, 3, 6 och 12.

Utöver grundprinciperna finns ett antal särskilt viktiga artiklar som berör stadsplanering som ska vara vägledande när staden utvecklas. Dessa är artikel 23.1, 27.1, 31.1 och 31.2.

Barnkonventionens grundprinciper

Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Övriga särskilt viktiga artiklar i barnkonventionen som berör stadsplanering

Artikel 23.1: Barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar tilltron till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.

Artikel 27.1: Konventionsstaterna erkänner varje barns rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.

Artikel 31.1: Barn har rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Artikel 31.2: Konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations och fritidsverksamhet.

Att i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa vid alla beslut som rör barn innebär dels att det som rimligen bör bedömas som barnets bästa utreds tidigt i processen, dels att vid avvägning mellan allmänna intressen ska det som bedöms vara barnets bästa väga tungt. Om det som bedöms vara barnets bästa inte väger tyngts ska detta utförligt motiveras. I regel berörs barn av alla beslut inom all fysisk planering och förvaltning och i första hand ska beaktas det som bedöms vara barnets bästa.

Norrköping kommun arbetar systematiskt i processer för stadsbyggnadsprojekt och detaljplaner med att säkerställa att samhällsaspekter i fysisk planering fångas upp och utreds vid behov genom stödverktyget för samhällsaspekter i fysisk planering. En av dessa samhällsaspekter är barn och unga. Om behov finns för att utreda påverkan av förverkligande och genomförande av projektet ska en barnkonsekvensanalys utföras. Barnkonsekvensanalyser är ett verktyg för att applicera barnkonventionen i praktiken. Analysen utreder hur ändringen, som en följd av projektet, kommer påverka barn och unga. Analysen är ett verktyg för att bedöma barn och ungas bästa. Barnkonsekvensanalyser kan även utföras inom ramen för en socialkonsekvensanalys.

Barns rörelsefrihet

Barns självständiga rörelsefrihet har rasat de senaste fyrtio åren. På 1980-talet var det möjligt för in princip alla barn att i eget sällskap ta sig till skolan, idag är den siffran halverad. En huvudsaklig anledning till att barn inte har möjligheten att röra sig fritt är otrygga trafikmiljöer. Barnens låga rörelsefrihet leder till en brist på fysisk aktivitet vilket ökar risken för fysisk och psykisk ohälsa.

Det är viktigt med medvetenhet kring hur den byggda miljön påverkar barns fysiska aktivitet och rörelsefrihet. Barn och unga är de som utnyttjar närmiljön mest och är beroende av att ha en trygg och attraktiv närmiljö inom räckhåll. Exempel på sådant som begränsar möjligheterna till lek utomhus är trafik, buller, luftföroreningar och föräldrars oro för faror. Därför är det viktigt att barns målpunkter i staden också kan nås på ett tryggt sätt, via trafiksäkra miljöer och företrädesvis genom gröna stråk. För att främja barns rörelsefrihet i staden behövs barn och ungas rörelsemönster identifieras så åtgärder kan prioriteras utifrån det som ger störst nytta. En metod för detta är GIS-baserade verktyg där barn och unga delar sina erfarenheter om hur de upplever och rör sig i staden.

Barns möjlighet till självständig mobilitet utgörs av möjligheten att gå, cykla och resa kollektivt. För att stärka möjligheten för barn att kontrollera sin egen mobilitet måste en tilltro skapas hos föräldrar att barnet på egen hand, på ett tryggt och säkert sätt, kan ta sig till skolan såväl som övriga målpunkter i staden. Fysiska åtgärder som ökar trafiksäkerheten vid skolor behövs. Genom att skapa goda förutsättningar för bilfria resor till och från skolan får barnen tidigt med sig ett beteende där gång och cykel är viktiga och möjliga färdslag.

Ett systematiskt arbete för säkra skolvägar behövs som identifierar brister, både faktiska och upplevda, i stråk och passager och att åtgärder genomförs som ökar trafiksäkerheten till skolorna. Arbetet behöver utgå från nära dialog med skola, barn och föräldrar. Skolan är en viktig part som behöver involveras i kommunens trafiksäkerhetsarbete. Barn tar sig inte fram raka vägen som en vuxen, utan behöver kunna hoppa, klättra och gå balansgång med mera. För barnens utveckling är det viktigt att nyfikenhet tillåts och stimuleras. I ett barnperspektiv

behöver stråken inte bara åtgärdas för att öka säkerheten och tryggheten, utan även att stråken erbjuder variation, upphöjningar, avtrappningar med mera som väcker barns nyfikenhet.

I kvalitets- och hållbarhetsprogrammet för stadsbyggnadsprojektet Övre Bryggårdsgärdet beskrivs arbets-sätten "Glada skolvägar", vilket innefattar översyn och åtgärder som bidrar till att de, för barn, trygga stråken upplevs kul och spännande i syfte att styra barns naturliga användning till dem.

För att främja barns möjlighet till ett fritt, säkert och tryggt liv behöver barns behov prioriteras över andra intressen i många fall. Ett samhällsintresse som ofta står i konflikt med intresset att säkerställa barnets bästa är trafik och framkomlighet. För att skapa en barnvänlig stad

behöver stadens utveckling ske på barns villkor. Barns säkerhet, trygghet och rörelsefrihet är aspekter som alltid ska beaktas och i regel väga över intresset att bibehålla eller främja framkomlighet i trafiknätet.

Barnperspektivet och barnets perspektiv

I utvecklingen av Norrtälje stad ska både barnperspektivet och barnets perspektiv vara vägledande. Barnperspektivet grundas i en generaliserad och professionell kunskap om barns behov. Stadsplanering utifrån barnperspektivet förutsätter att de som fattar beslut om, planerar, utformar och förvaltar den byggda miljön besitter kunskap om de krav som barn ställer på sin omgivning.

Barnets perspektiv är barns specifika önsknings, kunskap, expertis och erfarenheter och kräver ett möte med barn för att implementera i den fysiska planeringen. För

att involvera barn och unga i stadsutvecklingen och främja en mer barn- och familjevänlig stad ska dialoger med barn utföras i processer inom den fysiska planeringen. Involveringen av barn syftar till att säkerställa, i enlighet med barnkonventionens 12:e artikel, barns rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet samt att hänsyn tas till barnets åsikter.

I den web-baserade medborgardialogen pekar deltagarna ut platser i staden som är i behov av förbättringar eller som erbjuder ett värde att bevara. För personer i åldrarna 0–19 år kan ett antal slutsatser dras från webbdialogen. Den plats som enligt barn och unga är i störst behov av förändring är busstorget. Busstorget pekas ut som en väldigt otrygg plats, mycket dåligt anpassad för barn och unga där kriminell aktivitet försiggår. Societetsparken sticker också ut som i behov av trygghetåtgär-

Lekande barn vid Societetsparken

der, här läggs betoning på behovet av bättre belysning. Övriga förslag till förbättringsåtgärder är spridda över staden men återkommande kategorier är möjligheter för sport och idrott, missnöje med storskaliga handels- och industriområden, behov av bättre kollektivtrafik, åtgärder kopplade till skolan och trafiksäkerhet. De utpekade bra platserna i staden har en tydlig betoning på restauranger och caféer, både i stadskärnan och i stadens perifera delar. Stadskärnan beskrivs också som en viktig plats för möten. Platser som möjliggör sport och idrott är också uppskattade bland barn och unga, här är Sportcentrum en viktig pelare för det intresset.

Under workshop-aktiviteten diskuterade skolelevorna sina tankar och förhoppningar om hur Norrtälje stad kommer se ut år 2050. Elevernas framtidsscenarioer för staden var spridda vilket understryker faktumet att barn och unga är en heterogen grupp med en variation av åsikter, krav och behov samt att den stad som avser att tillgodose detta behöver en mångfald av platser. Något som majoriteten av eleverna var överens om var behovet av fler platser för möten och aktiviteter. Exempel som gavs var restauranger, biosalonger, nöjesplatser, affärer, butiker och platser som erbjuder aktiviteter riktade mot ungdomar.

Detta behov av fler platser för möten och aktiviteter demonstrerades även då eleverna fick välja ut inspirationsbilder för stadens utveckling. De populäraste inspirationsbilderna var en skridskobana i urban miljö, en parkmiljö med en fontän och en bild över Norrtäljes stadskärna, Norrtäljeån och nya hamnen tagen från Societetsbron. Gemensamt för dessa bilder är möjligheten till möten, stadsliv och aktiviteter. Majoriteten av eleverna ansåg att hållbart resande med mestadels kollektivtrafik, gång och cykel utgjorde framtidens transportsystem.

Eleverna ansåg att det behövs både fler billiga hyresrätter som de kan flytta hemifrån till samt fler villor och radhus som de kan flytta till när de återvänder till staden och skaffat familj.

Lekplatser

13 nya lekplatser föreslås på allmän plats där nya bostadsområden är planerade samt i de områden som idag saknar lekplats inom 300 meter från bostaden. Som komplement till de nya lekplatserna på allmän plats behöver det finnas platser lämpliga för småbarnslek på samtliga nya bostadsgårdar och att trafikmiljöer görs säkrare i barnens rörelsestråk där behov finns. Alla placeringar är inte beslutade och ska snarast ses som geografiska områdeslägen utifrån var behovet kommer uppstå. Exakt placering utreds i samband att nya lekplatser planeras. Det är också viktigt att de ytor som utvecklas för barns behov också kan nås på ett tryggt sätt, via trafiksäkra miljöer och företrädesvis genom gröna stråk.

För att kunna veta var behovet av lekplatser är störst behövs fler faktorer än avståndet analyseras. En sådan analys och en mer detaljerad planering av lekplatser i Norrtälje stad föreslås genomföras i en parkplan och lekplatsplan som ska vara ett verktyg för planeringen och utvecklingen av lekplatser och friytor på allmän plats i Norrtälje stad.

Friyta

Barn och ungas ytor minskar i den täta staden vilket kan ha en negativ påverkan på barn och ungas hälsa och utveckling. Det finns forskning som visar att den fysiska omgivningen har stor betydelse för barns utveckling och hur miljön på flera sätt kan främja barns och ungas hälsa, utveckling och lärande. Det är därför viktigt att utveckla

bra utemiljöer som bidrar till ökat välmående hos barn och unga. Bra utemiljöer är miljöer där lusten, spänningen och nyfikenheten får spelrum, miljöer som stimulerar till utmaningar, lockar till lek och fysisk aktivitet. För- och grundskolemiljön kan ses som en möjlig plattform för att bedriva hälsofrämjande åtgärder som når de allra flesta barnen.

Trender mot ökat stillasittande, övervikt och växande ohälsotal oroar, samtidigt som måluppfyllelsen i skolarbetet sjunker i jämförelser. Det är därför viktigt för kommunerna att ta hänsyn till för- och grundskolegårdarnas möjligheter att bidra till ökat välmående för eleverna, och att utveckla utemiljöer med hög kvalitet som blir viktiga resurser i den pedagogiska verksamheten. Gårdsmiljöer med hög kvalitet kan även fungera som mötesplatser som stimulerar till en aktiv fritid och social gemenskap utanför skoltid och därmed bidra till utvecklingen av en attraktiv boendemiljö.

Tillgång till ändamålsenliga för- och grundskolegårdar spelar en viktig roll för barns och ungas bildning och i deras sociala och fysiska utveckling. Barn och unga söker sig till utemiljöer som erbjuder fysiska utmaningar och kompiskontakter, som väcker deras engagemang och nyfikenhet. Den fysiska miljön är deras utvecklingsmiljö och platsen där förutsättningarna grundläggs för deras framtida hälsa, välbefinnande och engagemang för sin sociala och fysiska omvärld.

Den fysiska omgivningen har stor betydelse för barns utveckling och miljön kan på flera sätt främja barn och ungas hälsa, utveckling och lärande. Barn lär sig genom lek och lek är barn och ungas sätt att förhålla sig till omvärlden. Lekmiljön ska därför betraktas som barnens lärandemiljö. Leken bidrar till barnets fysiska och psy-

Kajak i Norrtäljeån (Foto: Leif Sörensson)

kiska utveckling samt till hälsa och välbefinnande. Barn spenderar en stor del av sin vakna tid inom förskolans och skolans verksamheter.

För att främja barn och ungas utveckling, lärande, hälsa, välbefinnande och sociala gemenskap krävs ett systematiskt arbete med för- och grundskolegårdarnas friytor. Riktlinjer för friytor vid planläggning av för- och grundskolor är under framtagande, delvis utifrån en inventering av kommunens för- och grundskolor. Dessa riktlinjer ska ge kvantitativ och kvalitativ vägledning för storleken på gården respektive vilka gårdskvaliteter som den bör erbjuda.

Parkplan

Tekniska kontoret har ett uppdrag att ta fram en parkplan för Norrtälje stad och inom ramen för den kommer barnperspektivet och Norrtälje stads lekplatser att beskrivas med nuläges- och målbeskrivningar. Även naturområden på kommunal mark i närhet till skolor och förskolor ska kartläggas samt tas fram skötsel mål för.

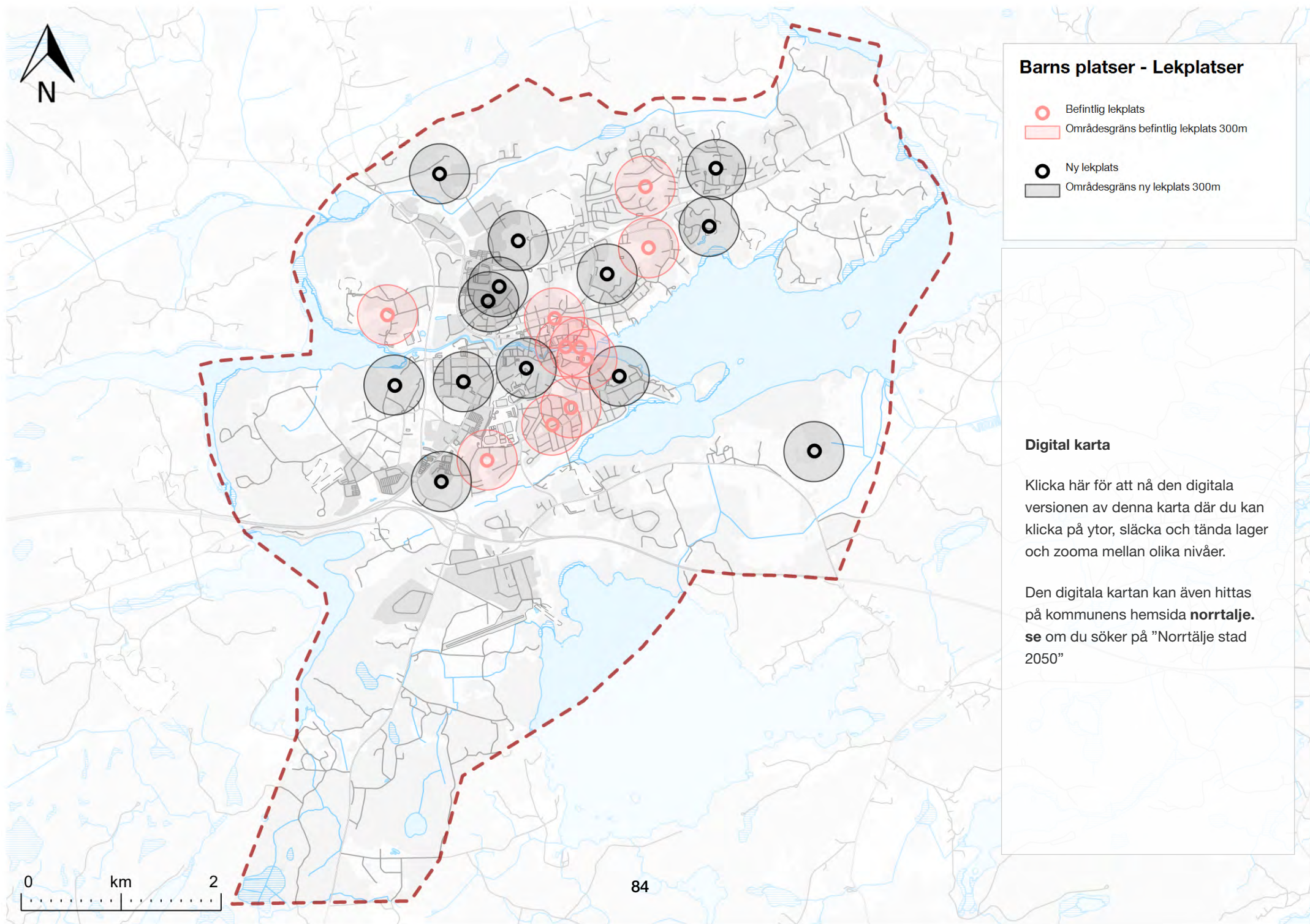
I avsnitt Allmänna intressen – Kultur, fritid, idrott och offentlig konst finns ytterligare riktlinjer för utvecklingen av staden som behöver följas för att främja barns platser.

Riktlinjer barns platser

- Utgå ifrån att alla stadens rum utgör barnens plats
- Kartlägg lekbara miljöer i förhållande till barns boendemiljöer
- Kartlägg vägar att ta sig till och från anlagda lekplatser
- Utveckla pedagogiska miljöer och lek i samband med parker och grönstråk med en mångfald av

ekosystemtjänster

- Skapa en säker väg till anlagd lekplats för alla barn i Norrtälje stad
- Planera för lekbara miljöer i direkt närhet till barns boendemiljöer
- Se över möjlighet att utveckla ekosystemtjänster på befintliga och tillkommande lekplatser
- Involvera och beakta barn och unga i stadsutvecklingsprojekt och detaljplaner
- Ta fram planeringsunderlag som synliggör barns rörelsemönster, uppfattningar och upplevelser i staden, vilket i sin tur används för att prioritera de åtgärder som ger störst nytta för barn
- Utveckla staden med utgångspunkt i att barnets bästa väger tungt jämfört med andra allmänna intressen. Om andra intressen ska få företräde framför barns ska detta utförligt motiveras.
- Identifiera tidigt behovet att utreda projektets konsekvenser för barn i processer för stadsbyggnadsprojekt och detaljplaner, vid behov ska en barnkonsekvensanalys utföras
- Utred utpekade platser för nya lekplatser i staden
- Möjliggör en hälsosam och säker uppväxt där utvecklingen av staden resulterar i en ökad trafiksäkerhet och fler trygga trafikmiljöer
- Barns säkerhet, trygghet och rörelsefrihet ska alltid beaktas och i regel väga över intresset att bibehålla eller främja framkomlighet i trafiknätet

Barns platser - Lekplatser

- Befintlig lekplats
- Områdesgräns befintlig lekplats 300m
- Ny lekplats
- Områdesgräns ny lekplats 300m

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtalje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

0 km 2

Näringsliv och turism

Nuläge

Norrtälje stad är kommunens största arbetsort, 53 % av kommunens arbetsplatser befinner sig i staden. Staden har även en central roll i stadens besöksnäring med stor turisminpendling under det varma halvåret.

Omkring 12 000 personer arbetar i Norrtälje stad och omkringliggande områden inkluderade i denna fördjupning av översiktsplanen. Utav dessa är cirka 48% bosatta inom planområdet och av den förvärvsarbetande befolkningen bosatta i staden har runt 57% sin arbetsplats i staden. Inpendlingen till staden är cirka 20% större än utpendlingen.

I staden är vård och omsorg den största näringsgrenen, över en fjärdedel av dagsbefolkningen jobbar inom näringsgrenen. Den näst största branschen i staden är handeln följt av civila myndigheter och försvaret, utbildning, byggverksamhet och företagstjänster.

Utveckling

Näringslivet spelar en central roll i att värna om och utveckla en levande stad. När bostäder och arbetsplatser samlokaliseras skapas ett gott kundunderlag för bland annat restauranger och butiker som gynnas av en högre och kontinuerlig exponering med fler människor i rörelse under dagens alla timmar. För boende, besökande och arbetande i staden är tillgång till livskraftig handel viktig. För att värna och stärka staden som en attraktiv arbetsort ska kommunen verka för att behålla det lokala handelsutbudet såväl som att möjliggöra för ett större och bredare utbud.

Personal- och besöksintensiva verksamheter

Arbete inom personal- och besöksintensiva verksamheter blir vanligare i och med tillväxten av tjänste- och kunskapsbaserade yrken. Närhet till andra verksamheter och kvalitativa stadsmiljöer är avgörande för dessa verksamheter, och verksamheterna bidrar själva till att skapa förutsättningar för miljöer med mycket stadsliv och handel då de naturligt genererar fler som rör sig i stadens rum under arbetstimarna. För att främja det lokala näringslivet och skapa levande stadsdelar med hög mänsklig aktivitet under hela dagen bör icke-störande personal- och besöksintensiva verksamheter tillsammans med ett blandat bostadsutbud med hög täthet och närhet planeras i kollektivtrafik- och centrumnära lägen. Utöver ändamålsenlig bebyggelse är gångvänliga och attraktiva offentliga rum och stråk avgörande för att locka fler till att röra sig och vistas längs gator och torg, vilket är en grundläggande förutsättning för de besöksintensiva verksamheterna.

Verksamhetsområden

Ytkrävande verksamheter, handelsverksamheter med skrymmande varor, miljöstörande verksamheter och större bilhandels- och bilserviceverksamheter placeras utanför den integrerade tätorten i halvexterna lägen. Närhet till kunder och goda trafiklägen är viktigt för verksamheterna vilket innebär att dedikerad verksamhetsmark inte bör placeras för långt ifrån tätorten. Göröla-Mellingeholm och stråket utmed väg 276 är ett strategiskt utpekade utvecklingsområde för industri, handel och aktiviteter som till hög grad ligger separat från bostäder, befinner sig inom tillräcklig närhet till staden för att erbjuda företagare ett gott kundunderlag och har en god koppling till E18 och riksväg 76.

Omvandling av verksamhetsområden

Staden växer i hög takt med flera större stadsutvecklingsprojekt spridda över staden som innebär att områden som tidigare varit perifera numera är centrala innerstadsområden. Med ett utökat innerstadsgräns tillkommer högre markpriser och större drivkrafter för fastighetsägare att omvandla sina fastigheter mot en mer effektiv markanvändning och högre exploateringsgrad. För att binda samman staden, skapa fler centrala arbetsplatser, utveckla attraktiva levande stadsdelar och utöka tryggheten bör verksamhetsområden och storskaliga handelsplatser med stora parkeringsytor utmed Stockholmsvägen och Baldersgatan förtätas med en stadsmässig blandning av arbetsplatser och bostäder genom omvandling eller komplettering. Omvandlingen av Övre Bryggårdsgärdet är ett pågående projekt som fungerar som en referens till hur förtätning på verksamhetsmark kan fortsätta ske längs Baldersgatan och Stockholmsvägen.

Turism

För att stärka staden som turistmål är det viktigt att värna de värden som attraherar besökare och möjliggöra för fler att besöka staden. För staden är den anrika stadskärnan i sin helhet ett besöksdrivande element. Stadskärnans värden behöver bevaras och ändringar måste ske med stor hänsyn till kulturmiljön. Stadskärnan är även en ledstjärna för utveckling av nya områden, nya områden ska inte kopiera stadskärnan men lärdomar från stadskärnans attraktion behöver integreras i nya stadsdelar för att bevara och utveckla stadens unika charm. Det offentliga rummet är här särskilt viktigt att utforma på ett sätt som uppmånar fler till att promenera och vistas i staden. För att möjliggöra för fler att välja stadens som turistdestination behöver övernattningsmöjligheter, så-

som hotell och gästhamnar, beaktas i framtida planering av större områden och områden med direkt koppling till vattnet.

Riktlinjer näringsliv och turism

- Möjliggör för en god tillgång till lokaler för nyetablering och utveckling av personal- och besöksintensiva verksamheter genom en mångfunktionell och tät bebyggelse inom den integrerade tätorten
- Bevara och utveckla stadens som en attraktiv arbetsort med en kapacitetsstark kollektivtrafikförsörjning och god bebyggd miljö

- Förtäta i centrum- och kollektivtrafiknära lägen med en blandning av bostäder, arbetsplatser och service för att skapa en levande stad med aktivitet under större delar av dygnet
- Möjliggör bostadsbebyggelse på områden annars olämpliga, som följd av buller och luftföroreningar, genom strategisk arbetsplatsetablering
- Omvandla centralt belägna verksamhetsområden till livskraftiga blandade stadsdelar med kontor, handel och bostäder
- Planera halvexterna lägen intill större vägar för omlokalisering av centralt belägna verksamheter samt etablering av nya

- Personal- och besöksintensiva verksamheter ska främst lokaliseras i kollektivtrafik- och centrumnära lägen
- Värna och utveckla besöksnäringens förutsättningar genom att tillgängliggöra, bevara och varsamt utveckla stadens besöksdrivande kultur- och naturmiljöer
- Beakta behov av övernattningsplatser i staden vid planering av större områden och områden med direkt koppling till vattnet
- Utforma offentliga rum i befintliga och nya stadsdelar så att de bidrar till ökad utevistelse och stimulerar besöksnäringen

Sjötullsgatan i Norrtälje stadskärna

Kulturmiljö och landskapsbild

Nuläge

Historien om Norrtälje stad sträcker sig tillbaka till medeltiden. En handelsplats belägen vid Norrtäljeviken har troligen funnits redan på 1200-talet och bybildningen Norrtälje kan dateras till 1300-talet. Staden fick stadsprivilegier år 1622 med anspråk att bli en viktig vapenmanufaktur. Stadens jordbruksmarker fanns norr om staden längs Norrtäljevikens norra strand, söder om Vätövägen.

Instiftande av Norrtäljes stadsprivilegier sammanfaller med införandet av tullavgifter för all handel i städer och berättar om den då växande stormaktens behov av skatteintäkter. Genom att grunda städer i strategiskt viktiga lägen och göra försäljning av varor utanför städerna olagligt kunde staten ta full kontroll över handeln. I Norrtälje stad var förutom handeln, sjöfart, fiske och industri de viktigaste näringarna. I samband med det 30-åriga kriget anlades ett gevärsfaktori i staden efter kungligt beslut.

Norrtälje stad cirka 1687 (Lantmäteriets Historiska kartor)

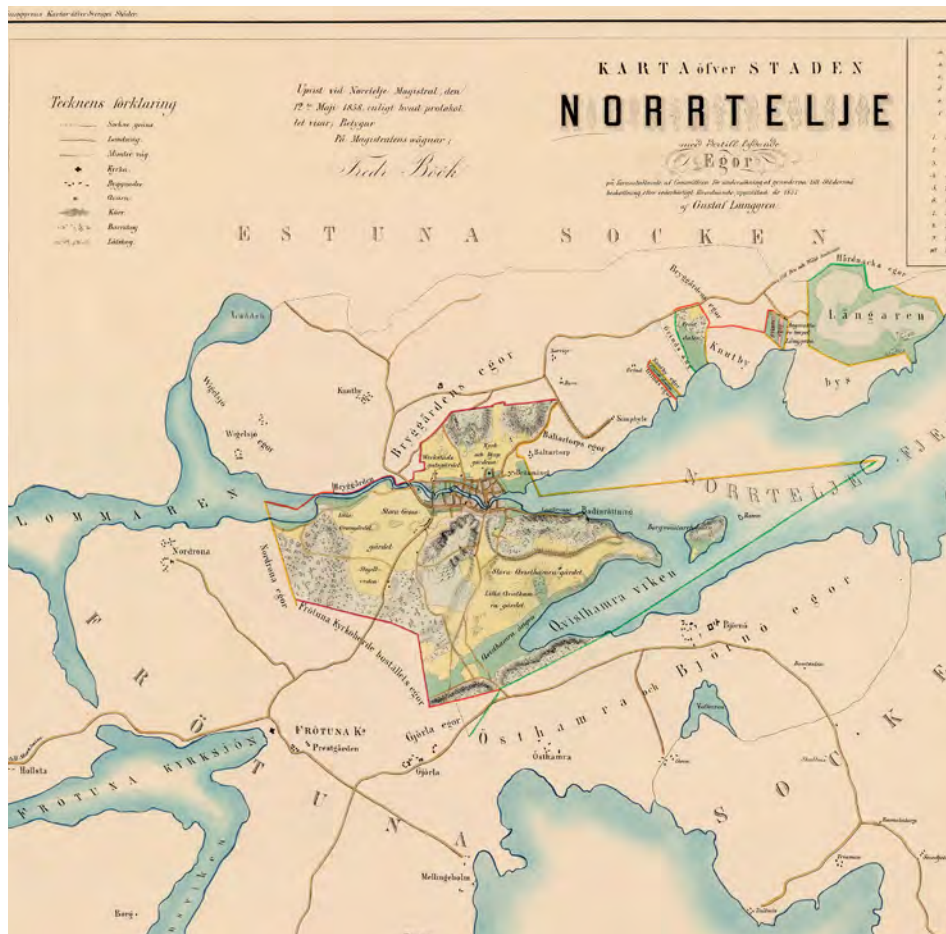

Norrtälje stad cirka 1722 (Lantmäteriets Historiska kartor)

Staden utsattes för plundring och härjning av ryska flottan år 1719 vilket resulterade i att hela staden brändes ner. De enda byggnaderna som undkom lågorna var prästgården just väster om riksintresset för kulturmiljövärd och gevärsfaktoriets borrhvarn. Spåren av den svunna staden lever dock kvar genom stadsplanen från år 1722 som var snarlik 1600-talstadens gatunät och kvartersstruktur vilket består än idag. Flera byggnader

finns kvar från 1700-talet såsom Norrtälje kyrka, rådhuset och Wallinska gårdarna.

Vid 1800-talets mitt kom staden att bli en betydande badort. Ett badhus uppfördes och faktoriets lades ned. Staden fick järnvägsförbindelse till både Uppsala och Stockholm vid slutet av 1800-talet och småstadsmiljön växte fram. Staden expanderade och nya kvarter tillkom på flera håll. Bevarade byggnader från 1800-talet är bland

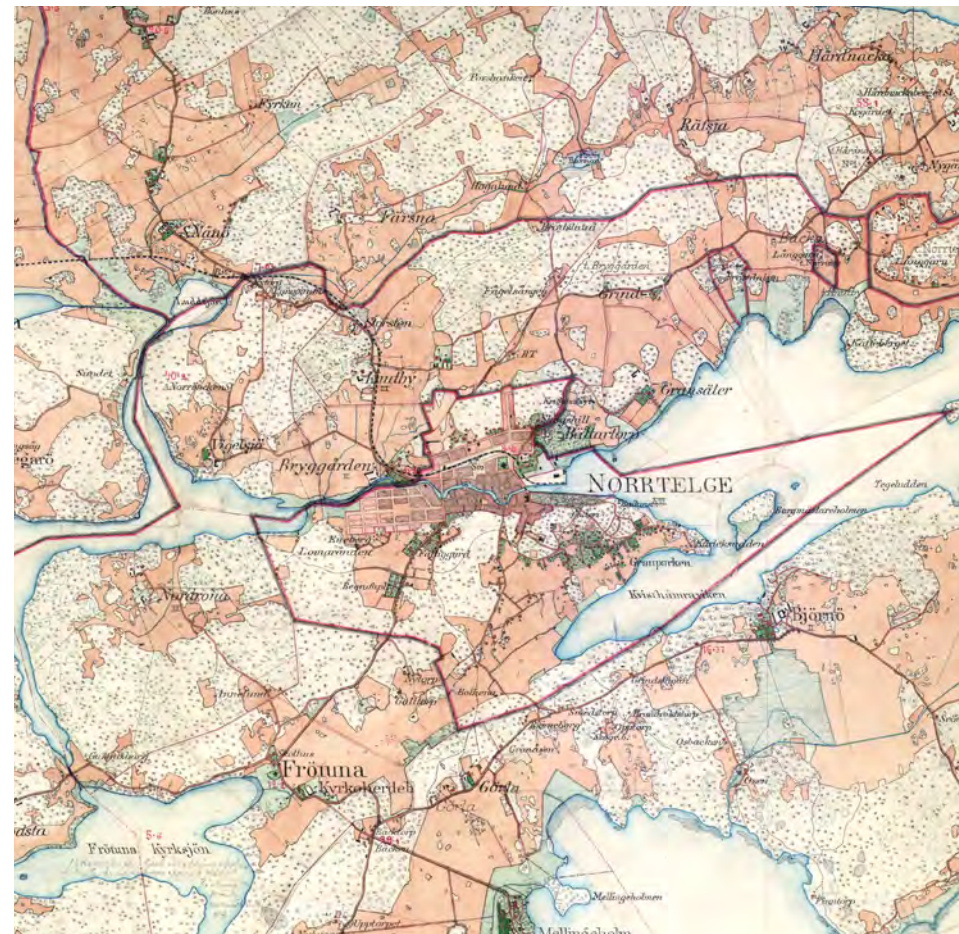

Norrtälje stad cirka 1857 (Lantmäteriets Historiska kartor)

annat kronohäktet, Pythagoras verkstäder och stadshotellet. Under 1800-talet utvecklades även stadens parker med den nya Societetsparken och fler gröna inslag intill Norrtäljeån

Vid 1900-talets början var sjöfart och industri fortfarande viktiga näringar för staden. Industrin fick ett lyft genom etableringen av järnvägen och hamnen har en viktig roll.

I stadens utkanter växte egnahems- och villaområden fram såsom Kvisthamra och Gransäter. Efterkrigstiden innebar en stor utbyggnad av staden. Etableringen av luftvärnsregemente 3 under 1950-talet bidrog också till befolkningsökningen. Äldre bebyggelse sanerades och revs, nya inslag som varuhuset Fokus och Domus ersatte dem. Saneringen utfördes i linje med stadskärnans struktur och i mestadels samma låga skala vilket innebar

Norrtälje stad cirka 1901-1906 (Lantmäteriets Historiska kartor)

att småstadskaraktern överlevde. På 1960-talet bröts järnvägen upp och med det kom hamnen att alltmer förlora sin industriella funktion. Det gamla spårområdet byggdes om till busstorg på 1970-talet. Under 1900-talet tillkom flera nya bostadsområden utanför den historiska stadskärnan och stadens yta och utbredning mer än fördubblades genom utbyggnaden av områden som Grind, Fågelsången, Solbacka och Vigelsjö.

Inom avgränsningen för fördjupningen av översiktsplanen förekommer flera värdefulla kulturhistoriska miljöer, byggnader och lämningar som skyddas av lagen såsom fornlämningar, byggnadsminnen, landskapsbildskydd för Frötuna kyrka, skyddsområde för byggnadsminnet Lv 3 (Luftvärnsregementet) och områden av riksintresse för kulturmiljövården för Norrtälje [AB84] och Malsta [AB83]. För alla miljöer och byggnader gäller varsamhetskravet vilket innebär att ovarsamma ändringar är otillåtna.

I Norrtälje stad finns många kulturhistoriska lämningar. Frekvensen av olika typer skiljer sig markant med stensättningar och gravfält som de vanligast dokumenterade

lämningarna. Flera lämningstyper förekommer sparsamt inom staden såsom ett enstaka slott/herresäte, en förhistorisk/medeltida husgrund och en tegelindustri. Ungefär samma område som omfattas av riksintresset för kulturmiljövården Norrtälje [AB84] är dessutom en fornlämning vilket innebär att stadskärnan är skyddad enligt kulturmiljölagen.

Utveckling

All bebyggd miljö i staden besitter någon form av kulturhistoriskt värde. Kulturmiljö är de spår mänsklig aktivitet lämnar och knyter ihop dåtid med nutid genom kunskapsförmedling om olika skeenden, sammanhang och

mänskliga livsvillkor i skilda tider. När staden utvecklas ska dess historia leva vidare. För att säkerställa en framtid med en bibehållen stark kulturmiljö behöver en förståelse för känslighet och potential genomsyra all planering. Att bevara och utveckla staden är förenliga genom plats-specifika kunskaper om miljöer och deras historia.

En kulturmiljöanalys har gjort för tre områden inom FÖP-området; Luftvärnsregementet Lv 3, Långgarn och Busstorget (WSP, 2021). Dessa är inte de enda områden vars kulturmiljö beaktas i den fortsatta planeringen men är tre områden vars värden är viktiga att bevara när staden utvecklas.

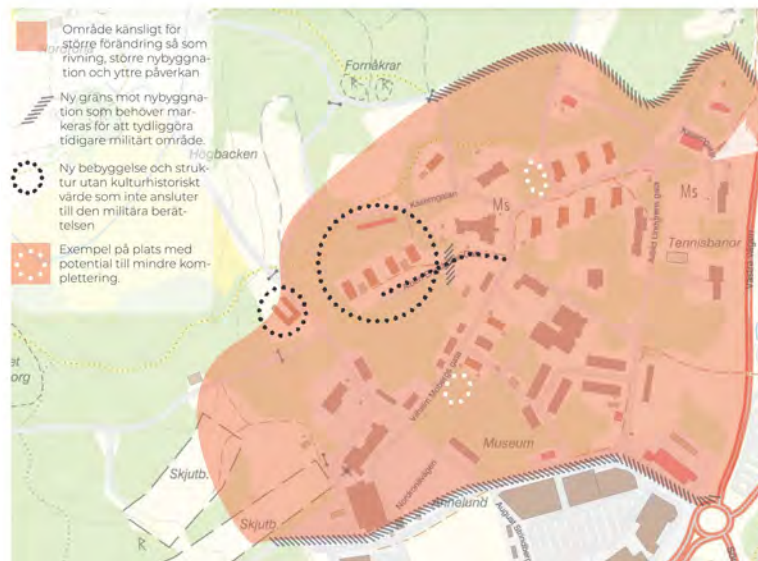
Norrtälje stad cirka 1960 (Lantmäteriet ortofoto)

Norrtälje stad cirka 1975 (Lantmäteriet ortofoto)

Luftvärnsregementet Lv 3

Garnisonsområdet Lv 3 uppfördes på 1950-talet och är ett ovanligt välbevarat bebyggelseområde som präglas av tidens gedigna byggnadssätt och modernistiska stilideal med minimalistisk formgivning och påkostade naturmaterial. Byggnadskropparna är utplacerade i barrskogsterräng och höga tallar bildar pelarsalar omkring bebyggelsen. Anläggningens placering i skogen och den bevarade naturen talar om en kvardröjande nationalromantik förekommande inom militära anläggningar. Bebyggelseområdet är i sin helhet särskilt värdefullt från kulturhistorisk synpunkt och ska vid ändringar och tillägg inte förvanska bärande karaktärsdrag, egenskaper och särarter.

Råd och riktlinjer för Lv 3 (WSP, 2021)

Råd och riktlinjer Långgarn - Områden markerar exempel på lägen med potential för nybyggnation av enskilda enbostadshus, pilar visar fria vyer över obebbyggd jordbruk- och betesmark (WSP, 2021)

Långgarn

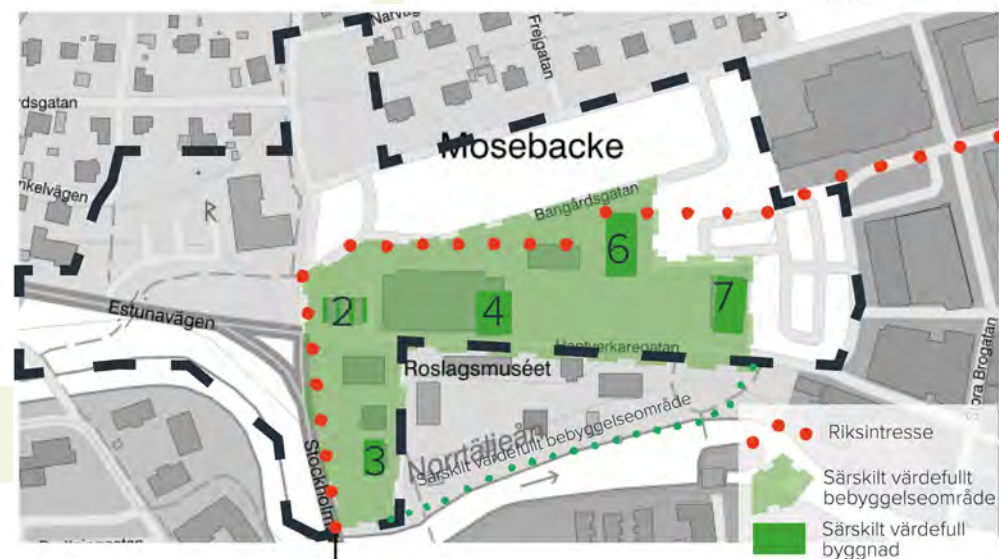
Långgarn, beläget i jordbrukslandskapet nordöst om stadskärnan, utgör ett viktigt kulturlandskap som berättar om stadens historia och människans bruk under århundraden. De stora eklundarna i kuperad terräng och öppna ängarna förmedlar platsens historiska användning som betesmark och slätteräng samt områdets viktiga roll för stadens ekonomi och levnadssätt. De öppna odlingsmarkerna på Långgarn ökar förståelsen för stadens historia och bevarandet av områdets bärande drag ökar möjligheten till förståelse för riksintresset Norrtälje. De kulturhistoriska sambanden till staden är viktiga för att förstå kontexten mellan stad och utjord. Långgarn uppvisar flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader och strukturer. Utpekade gårds- och bymiljöer utgör en särskilt värdefull kulturmiljö i Norrtälje stad, bärande karaktärsdrag, egenskaper och särarter ska vid ändring och tillägg inte förvanskas.

Busstorget

Busstorget med omkringliggande delar innehåller flertalet kulturhistoriska värden som visar på stadens olika utvecklingsskeden med bebyggelse från 1700-, 1800- och 1900-talet. Olika typer av strukturer och byggnader förekommer och vissa av dessa har större motiv till bevarande än andra. Byggnader som det gamla kronohäktet och kyrkobyggnaden är i sig byggnader som bedöms vara särskilt värdefulla och sammantaget skapar en samling av flera välbevarade byggnader inom området ett bebyggelseområde som bedöms vara särskilt värdefullt. Olika delar av området har skilda känslighet och potential för ändringar. Dessa ska beaktas och studeras vidare i detalj i fortsatt planering.

Busstorgets känslighet och potential (WSP, 2021)

Busstorget - Byggnader och bebyggelseområde som bedöms vara särskilt värdefulla: 2. Industri/kontor TRUDE 1 - Byggnaden kan uppfylla kraven för särskilt värdefull byggnad. 3. Trävilla från 1905 DAMMEN 8 - Byggnaden bedöms vara särskilt värdefull. 4. Industribyggnaden MODE 1- Byggnaden bedöms vara särskilt värdefull. 6. Kronohäktet/vårdhem TOR 20 - Byggnaden bedöms vara särskilt värdefull. 7. Kyrkobyggnaden missionsförsamlingen TOR 16 - Byggnaden bedöms vara särskilt värdefull. (WSP, 2021)

Bevarandeprogram för stadskärnan

För riksintresseområdet för kulturmiljövård i Norrtälje stadskärna finns ett bevarandeprogram. Det första programmet antogs år 1981 och uppdaterades år 2009. Bevarandeprogrammet är en vägledning för hur den del av stadskärnan som ligger inom riksintresset för kulturmiljövården ska bevaras och vårdas. Programmet syftar även till att uppmärksamma stadskärnans kulturhistoriska värden som en resurs för att stärka stadskärnans positiva egenskaper och attraktivitet, i samklang med riksintresset för kulturmiljövården.

Avgränsningen och beskrivningen av riksintresset har nyligen ändrats enligt beslut av Riksantikvarieämbetet (RAÄ, 2022-09-19). Riksintresset har utökats för att nu även inkludera Societetsparken, Södra bergen, Signalberget, Granparken, Roslagsparken och några centrala kvarter på östra sidan av Roslagsgatan och Bergsgatan. I beskrivningen av riksintressets uttryck läggs bland an-

nat till att stadskärnans form var begränsad av en trång sprickdal och bergspartier vilket överensstämmer väl med den nya avgränsningen.

För att säkerställa tillräcklig hänsyn till riksintresset ska bevarandeprogrammet uppdateras. Bevarandeprogrammet bör ge vägledning för hur stadskärnans kulturhistoriska värden kan värnas, lyftas och tydliggöras samt hur nya värden kan skapas. Programmet kan, utöver att bidra med stöd för hur riksintresset kan värnas, även beskriva de möjligheter för utveckling och ändring som finns i olika delar av stadskärnan.

Riktlinjer kulturmiljö och landskapsbild

- Ta fram antikvariska underlag inför all exploatering eller ändring som bedöms påverka kulturhistoriskt värdefulla miljöer
- Placera villabebyggelse i utkanten av skogspartier längs befintliga vägnät i stället för att ianspråka öppna åkerlandskap
- Värna stadsdelarnas ursprungliga stadsplaneideal vid förtätning. Beakta vägnätets och kvarterens struktur samt byggnadernas volymverkan och placering
- Bibehåll enhetlig utformning vid komplettering inom områden med särskilt homogen karaktär för att bevara stadens årsringar
- Anpassa kompletterande bebyggelse till befintlig terräng och vegetation inom särskilt värdefulla områden, undvik sprängning, schaktning och fyllning i möjligaste mån
- Ta fram kulturmiljöprogram för Norrtälje stad med platsspecifika riktlinjer för alla stadens delar

- Bevara och utveckla stadskärnans kulturvärden och attraktivitet vid tillägg och ändringar med utgångspunkt i platsens specifika karaktärsdrag, känslighet och potential
- Utgå från beskrivning, uttryck, läsbarhet, känslighet och tålighet av området av riksintresse för kulturmiljövården Norrtälje vid all utveckling och förvaltning inom eller i angränsning till riksintresseområdet
- Beakta bevarandeprogrammet för Norrtälje stadskärna vid all ändring, utveckling och förvaltning inom eller i direkt angränsning till riksintresset för kulturmiljövård. Uppdatera programmet för att överensstämma med ny avgränsning och beskrivning av riksintresset för kulturmiljövård.
- Nyttja och synliggör kulturhistoriska lämning när staden utvecklas, ta särskild hänsyn till unika lämningar

Lv 3

- Undvik större nybyggnation inom byggnadsminnets skyddsområde
- Följ byggnadsminnets skyddsbestämmelser vid förvaltning och utveckling av området
- Skydda samtliga militära byggnader från rivning och förvanskning
- Bevara omgivande naturmark
- Markera gränsen för militärområdet och undvik förlängning av stomvägarna för att stärka byggnadsminnets avgränsning, tydlighet och läsbarhet
- Utveckling inom området föregås av program för hela området med antikvarisk medverkan och fördjupade kulturmiljöanalyser

Långgarn

- Undvik större nybyggnation i kulturlandskapet
- Tillåt inte nybyggnation på jordbruksmark i kulturlandskapet
- Lokalisera enstaka bebyggelse till de kuperade skogsområdenas gränstrakter
- Bevara och förvalta de fria vyerna mot havsviken och över obebyggd jordbruks- och betesmark
- Utveckling inom området föregås av program för hela området med antikvarisk medverkan och fördjupade kulturmiljöanalyser

Busstorget

- Beakta och fördjupa förståelsen för områdets känslighet, potential och antikvariska värden vid fortsatt planering
- Bevara, återskapa och utveckla grönmiljön i hela området
- Undvik i möjligaste mån nybyggnation i bebyggelseområdet som bedöms vara särskilt värdefullt, mindre kompletteringar och ändringar kan genomföras utan att värdet skadas
- Beakta och bevara vyer i och från riksintresset vid utveckling
- Tillkommande bebyggelse förhåller sig till befintlig skala, att ny bebyggelse är mindre än befintlig är lämpligt
- Planera företrädesvis för fristående bebyggelse, undvik kvarterstadens strukturer
- Utveckling inom området föregås av program för hela området med antikvarisk medverkan och fördjupade kulturmiljöanalyser
- Värna områdets karaktärer vid fortsatt planering för att säkerställa att riksintresset tillgodoses

Kulturmiljö och landskapsbild

- ⊗ Forminne, punkt
- Forminne, yta
- Byggnadsminnen
- ◇ Övrig inventerad kulturhistorisk värdefull bebyggelse
- ⋯ Riksintresse kulturmiljövård (LST/RAÄ)
- ⋯ Landskapsbildsskydd
- ⋯ Skyddsområde byggnadsminnen (RAÄ)
- ⋯ Kulturmiljö lokalt intresse

Analysområden

- Lv 3
- Busstorget
- Långgam

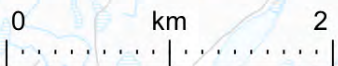
Byggnader i stadskämans bevarandeprogram

- Byggnad som är synnerligen märklig
- Byggnad som är särskilt värdefull
- Byggnad av positiv betydelse
- Byggnad utan kategori

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida norttalje.se om du söker på "Norrtälje stad 2050"

Trafik och mobilitet

Transportinfrastrukturen påverkar möjligheten för att röra sig mellan olika målpunkter i staden. För att främja en effektiv mobilitet som främjar tillgänglighet till diverse målpunkter behöver ett helhetsperspektiv prägla planering och utformning av transportinfrastrukturen. Utvecklingen av transportinfrastrukturen ska även ge mervärden och inte försvåra för stadsutvecklingen i stort. Det är helt avgörande att beslut inom trafik och mobilitet tas i ett större sammanhang, tillsammans med stadsplanering, för att uppnå en hållbar utveckling av Norrtälje stad. Långsiktiga mål behöver ofta prioriteras över kortsiktiga lösningar.

Med den stora förtätningen i centrum- och kollektivtrafknära lägen som Norrtälje Hamn, Övre bryggårdsgården, Busstorget, Stadsprojekt Närheten, Stadsprojekt Flygfyren, Södra Knutby torg, Norra Knutby torg och industriområdet och till viss del Lommarstranden kommer behovet av ett fungerande, gent och tryggt gång- och cykelvägnät öka. Andelen som går och cyklar i staden kommer öka som en följd av denna bebyggelseutveckling och möjligheterna för gående och cyklister måste utvecklas i takt med stadsutvecklingen för att erbjuda stadens invånare valmöjligheterna som tillkommer i en växande stad.

Samtidigt behöver vissa gator i staden ha möjlighet att ta emot större trafikmängder och tung trafik då staden är ett viktigt nav för hela kommunen. Kommunen har långa avstånd till övriga regionen, långa avstånd inom kommunen och saknar spårbunden kollektivtrafik. Att Norrtälje stad fortsatt ska vara katalysator för kommunens utveckling och tillväxt måste tas hänsyn till i planeringen av vägnätet samtidigt som behovet av ökad kapacitet för

fordonstrafiken ska vägas mot intresset att främja gång, cykel, kollektivtrafik och en god stadsmiljö.

Kommunen har en trafik- och mobilitetsstrategi som vägleder det strategiska arbetet med frågor inom trafik och mobilitet. Fördjupningen av översiktsplanen ger vägledning i hur avvägningar mellan olika allmänna intressen ska göras i staden.

Hantering av trafik- och mobilitetsfrågor i samhällsutvecklingen har konsekvenser på många andra aspekter såsom säkerhet, trygghet, spridningssamband, ljudnivåer, luftkvalitet, hälsa och klimatanpassning. Därför måste hänsyn tas till alla påverkade aspekter vid planering och

utformning av transportinfrastruktur. Barns säkerhet, trygghet och rörelsefrihet är aspekter som alltid ska beaktas och i regel vägas över intresset att bibehålla eller främja framkomlighet i trafiknätet. Här ska avsnitt Allmänna intressen – Barns platser ge vägledning vid alla beslut inom trafikplanering.

Vid utformning av gator och vägar tas alltid beslut om prioriteringar mellan färdmedel och intressen. Dessa prioriteringar ska inte endast grundas i gatans funktion för trafiknätet utan ska även ta hänsyn till samtliga allmänna intressen beskrivna i denna fördjupning av översiktsplanen. Som exempel kommer tillägg av grönska i gaturummet främja tillhandahållandet av ekosystemtjänster vilket

Sjötullstorget och kajstråket i Norrtälje Hamn

avsnitten Allmänna intressen – Grönstruktur och Allmänna intressen – Ekosystemtjänster beskriver och ger vägledning för hur transportinfrastrukturen ska utformas. Transportinfrastrukturen spelar även en roll i kommunens arbete med att anpassa samhället för ett förändrat klimat. Avsnitt Allmänna intressen – Klimatanpassning ska vägleda planering och utformning av transportinfrastrukturen. Vid planering av trafik och mobilitet, samt utformning av transportinfrastrukturen, ska avsnittet Allmänna intressen – Risker och störningar vägleda beslut för att säkerställa en hälsosam och god bebyggd miljö. Avsnitt Allmänna intressen – Gestaltat livsmiljö är intimt kopplat till utformningen av transportinfrastrukturen och riktlinjer i avsnittet ska vägleda det fortsatta arbetet med gestaltning av stadens offentliga ytor såsom gator. Stadens gator, och dess utformning, påverkar tillgängligheten och möjligheten till en aktiv och god fritid, avsnitt Allmänna intressen – Kultur, fritid, idrott och offentlig konst ska vägleda hur trafikplaneringen ska bidra till en aktiv och god fritid.

I efterföljande delar beskrivs hanteringen av specifika delar som påverkar mobiliteten i staden. Nedan beskrivs övergripande riktlinjer som berör fler områden inom trafik och mobilitet.

Riktlinjer trafik och mobilitet

- Förkorta vardagsresor genom att nya och befintliga stadsdelar bidrar till att skapa en högre täthet, konnektivitet och funktionsblandning i staden som helhet
- Öka stadens tillgänglighet genom att planera för en högre bebyggelsetäthet och funktionsblandning i samband med åtgärder som förbättrar möjligheten att gå, cykla och resa kollektivt
- Prioritera arbetet med att främja gång- och cykeltrafikens andel av trafiken i syfte att underlätta för invånarna att välja klimatsmarta färdmedel i vardagen
- Skapa ett mer yteffektivt resande, som ger maximal nytta per investerad krona i transportinfrastrukturen, genom att gång-, cykel- och kollektivtrafikens färdmedelsandel ökar i staden
- Prioritera framkomligheten för gång- och cykeltrafiken på stora delar av stadens transportnät för att främja en stad med hög effektivitet där mark och infrastruktur nyttjas optimalt
- Planera för en tät stadsutveckling i kollektivtrafiknära läge som ger underlag för en mer konkurrenskraftig kollektivtrafiksförsörjning
- Utveckla stadens huvudvägnät från att vara trafikpassade till stadsrumsanpassade
- Barns säkerhet, trygghet och rörelsefrihet ska alltid beaktas och i regel väga över intresset att bibehålla eller främja framkomlighet i trafiknätet

Gata i Norrtälje stadskärna

Gångtrafik

Nuläge

Att gå är en naturlig del av vårt vardagliga rörelsemönster. Ibland är gång det enda transportmedlet i en resa och i andra fall utgör gång en del i en kombinationsresa med andra trafikslag såsom exempelvis kollektivtrafik. I Norrtälje stad sammanfaller ofta huvudvägnätet för gång och cykel men det är även viktigt att se till gåendes specifika behov och preferenser. Gående skiljer sig från cyklister vad det gäller exempelvis hastighet och räckvidd. Det finns flera motiv till att satsa på infrastrukturen för gångtrafik då det bland annat bidrar till hållbart resande, främjar bättre hälsa och välbefinnande samt att ökad gående ger liv åt staden.

Resvaneundersökningar från Sverige i stort visar på att gångtrafiken ökat rejält sedan mitten på 1990-talet. Gående utgör cirka 4% av den totala reslängden men hela 40% av antalet resor. Runt 85% av gångresorna är kortare än 2 km. Med andra ord går man inte så långt men ofta.

I Norrtälje kommun visar resvaneundersökningen från 2019 på att gång utgör huvudsakligt färdmedel i 20% av resorna för boende i kommunen i stort. Tidigare undersökning från 2015 visade att gång utgjorde huvudsakligt färdmedel för endast 9% av resorna för boende i kommunen, vilket innebär att antalet och andelen resor med fot har mer än fördubblats mellan åren 2015–2019. Motsvarande siffra i Norrtälje stad är högre än genomsnittet i kommunen.

I medborgardialogen framkom att många gående upplever brister i trafiksäkerheten i Norrtälje stad. En femtedel

av inkomna förbättringsåtgärder handlade om ökad trafiksäkerhet. Stockholmsvägen, Vätövägen och Roslagsgatan var de vägar som flest hade synpunkter på.

Utveckling

Det finns många faktorer som påverkar fotgängarens vägval. Det är inte alltid fotgängaren väljer den kortaste vägen även om genheten i gångvägnätet är viktig. Exempelvis kan otrygghet göra att den gående väljer bort den närmaste eller trevligaste vägen. Både hårda och mjuka faktorer påverkar vägvalet. Exempel på mjuka faktorer är upplevelser av stråket, känslor och sinnesintryck medan hårda faktorer kan utgöras av avstånd, framkomlighet, belysning och trafiksäkerhet. Det är således viktigt att

arbeta med trygghetsfrågor och vistelsefrågor i gångplaneringen. Alla gångtrafikanter har inte samma förutsättningar och särskild hänsyn bör tas till barn, äldre och personer med funktionsvariationer.

Ett sammanhängande och tillgängligt huvudgångnät skapas som är gent, omges av hög täthet och som angör till viktiga målpunkter i staden. Standarden på gatuutformningen längs huvudgångnätet ska vara extra hög för att göra det attraktivt att välja gång som färdmedel i Norrtälje stad. Huvudgångnätet baseras både på nuvarande och planerade större stadsdelar. Längs stadslivsstråken ska gatuutformningen inte bara skapa grundläggande framkomlighet och säkerhet utan även skapa vistelsekva-

Årummet i Norrtälje stadskärna

liteter. Det kan handla om att planera in lokaler i gatuplan, mer sittmöjligheter, utsmyckning, plats för uteservering samt planera för platsbildningar med torg och parker längs vägen.

I stadskärnan ska gåendes behov ha hög prioritet och dess utformning och förvaltning ska resultera i ökade gångflöden över en större del av dygnet och året.

Ett gestaltningsprogram för Norrtälje stads huvud- och sekundärvägar för fordonstrafiken ska tas fram. Programmet har i syfte att minska fordonstrafikens barriärverkan och skapa gaturum som ökar vistelsetiden för

gående och cyklister. Utformningen av stadens gaturum ska bidra till ökat stadsliv.

Även en gång- och cykelplan med riktlinjer för standardutformning och trafiksäkerhet med prioriterad investeringsplan för genomförande ska tas fram.

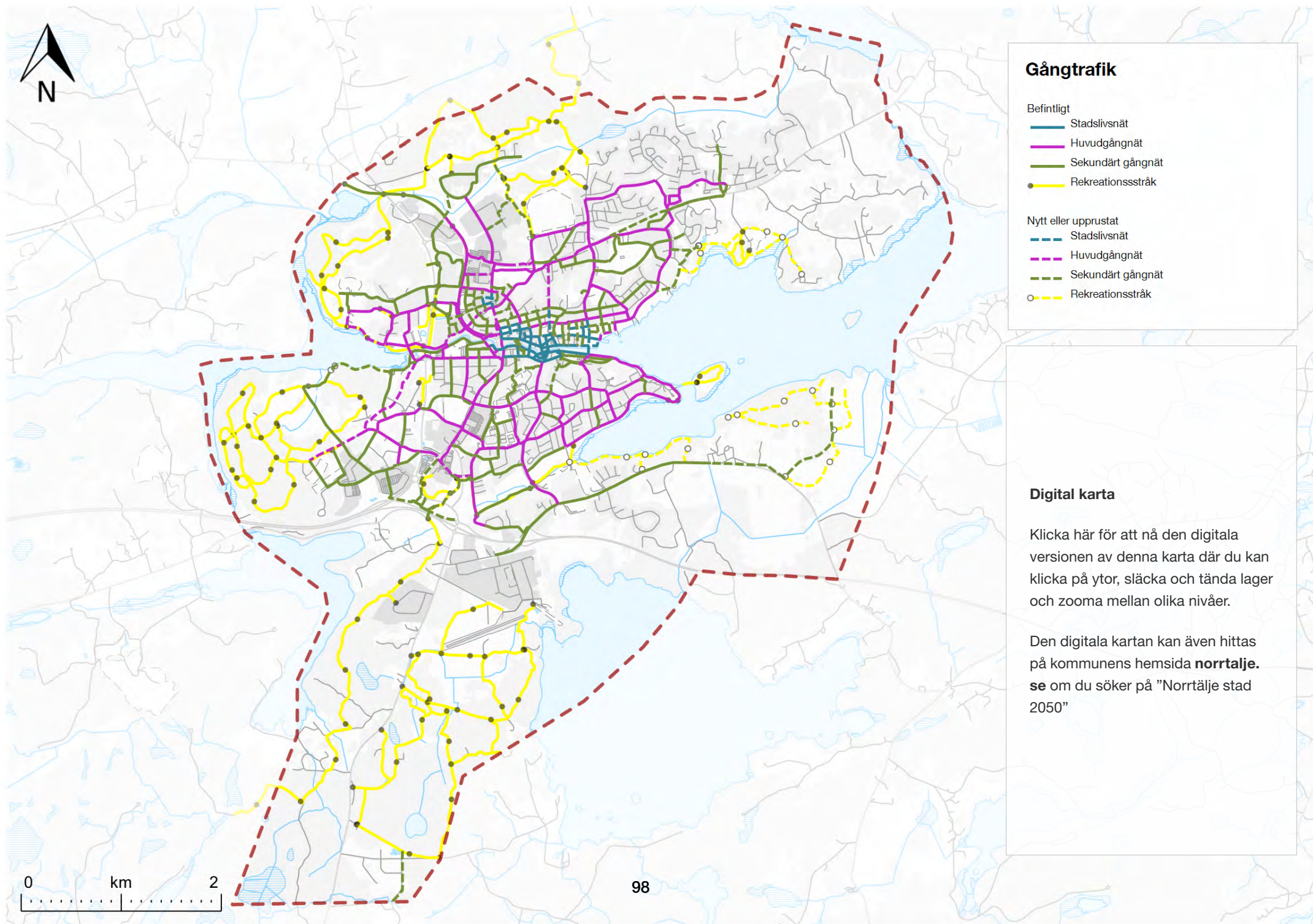
Riktlinjer gångtrafik

- Utforma stadens gångnät så att de gående känner sig prioriterade och så att det är attraktivt att välja gång som färdmedel. Som gående ska det vara tryggt, säkert, tillgängligt och lätt att röra sig i Norrtälje stad

- Ta särskild hänsyn till jämställdhet, jämlikhet och behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning vid planering, underhåll och drift av gångnätet
- Skapa goda förbindelser för gående inom samt till och från nybyggnadsområden i ett tidigt skede så att det finns på plats när boende flyttar in
- Skapa goda förbindelser för gående till och från busshållplatser för att möjliggöra fler kombinationsresor
- Identifiera upptrampade stråk där folk bevisligen rör sig och utveckla dessa där det är lämpligt
- Ta hänsyn till gåendes särskilda behov som ett separat trafikslag
- Prioritera gåendes behov vid gestaltning och förvaltning av gator i stadskärnan
- Möjliggör för fler att gå när staden förtätas genom en tät och funktionsblandad bebyggelse och förbättringar i befintligt gångnät
- Ta fram gestaltningsprogram för huvudväg och sekundärvägnätet Norrtälje stad för att minska fordonstrafikens barriärverkan och för att skapa gaturum som ökar vistelsetiden för gående och cyklister. Utformningen ska bidra till ökat stadsliv
- Ta fram gång- och cykelplan med riktlinjer för standardutformning och trafiksäkerhet med prioriterad investeringsplan för genomförande

Gata i Norrtälje stadskärna

Gångtrafik

Befintligt

- Stadslivsnät
- Huvudgångnät
- Sekundärt gångnät
- Rekreatiönsstråk

Nytt eller upprustat

- Stadslivsnät
- Huvudgångnät
- Sekundärt gångnät
- Rekreatiönsstråk

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtalje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

0 km 2

Cykeltrafik

Nuläge

Cykel utgör huvudsakligt färdmedel i 4 % av resorna för boende i kommunen i helhet och 13 % av resorna för boende i centrala Norrtälje stad. Det finns goda förutsättningar för att öka andelen cyklister inom staden. Storleken på staden gör det möjligt att med en 15 minuters cykelresa nå viktiga målpunkter såsom arbetsplatser, skolor, bussterminalen, naturområden, shopping, fritidsaktiviteter, träningsfaciliteter och restauranger. Inom staden ligger två av kommunens viktigaste kollektivtrafiksnoder vid bussterminalen och Campus Roslagen

vilket erbjuder invånare i tätorten goda möjligheter till långväga arbetspendling genom en kombination mellan cykel och buss. Staden har goda cykelstadskvaliteter som natursköna rekreativstråk längs vattnet, en del långa och framkomliga cykelbanor vid Estunavägen, delar av Vätövägen, Flygfältet-Björnövägen, Flygfältet-Görla och Hamnvägen som möjliggör goda cykelkopplingar till stadens yttre områden samt en trygg och tillgänglig stadskärna.

Vägnätet består av en blandning mellan gång- och cykelvägar, cykelfält och blandtrafik. Separata gång- och cykelstråk finns längs stadens högst trafikerade vägar Stockholmsvägen, Estunavägen och delar av Vätövä-

gen. Områdena Grind, Vigelsjö, Färsna, Solbacka och Flygfältet har utvecklade vägnät av separata gång- och cykelstråk medan cyklister i Fågelsången, Gransäter, Kvisthamra och Grossgårdet mestadels färdas i blandtrafik. Stadskärnans smala gator har blandtrafik på det traditionella, oregelbundna rutnätet. Baldersgatan, Roslagsgatan och Bergsgatan har cykelfält. Gång- och cykelstråk mot Björnö, Färsna, Görla industriområde, Campus Roslagen, Gustav Adolfs väg, Segelbäcksgatan och Vigelsjö kopplar samman målpunkter i staden.

Då cyklister delar utrymme med andra trafikanter, antingen fotgängare på gång- och cykelvägar eller motorfordon där blandtrafik sker, kan konflikter uppstå vilket påverkar

Parkerad cykel på Billborgsgatan

cykelmöjligheten negativt genom lägre trygghet, säkerhet och framkomlighet. Blandtrafik innebär inte automatiskt låg säkerhet och trygghet men för att blandtrafik ska bedömas lämpligt behöver biltrafikmängden och hastigheten vara låg.

Norrtälje kommun har bland annat på grund av sin geografi och utspridda bebyggelsestruktur en hög andel bilister jämfört med övriga länet. När staden nu förtätas så ökar potentialen för satsningar på cykeltrafik och på så sätt främja miljön och folkhälsan. Att möjliggöra ökad cykelandel leder till en mer effektiv användning av stadens ytor vilket minimerar trängsel för samtliga trafikslag och frigör parkeringsytor till andra allmänna intressen som bostäder, arbetsplatser, utbildning, rekreationsytor och ekosystemtjänster.

Utanför stadens gränser, där Trafikverket är väghållare, saknas för det mesta gång- och cykelmöjligheter förutom banvallen mot Malsta som är ett populärt rekreationsstråk. Behov av att kunna gå och cykla för både arbete, rekreation och för att knyta ihop staden med närbelägna orter finns mot Svanberga, Roslagsbro/Vätö och utmed länsväg 276. Med exploateringen av Björnö kommer barn och föräldrar att ha behov av att kunna gå och cykla utmed Björnövägen till Frötuna skola.

Utveckling

Norrtälje stad står inför en stor inflyttning det kommande decenniet med stora pågående och kommande projekt. Denna inflyttningsström innebär möjligheter för stadens kommande invånare att ändra sina vanor. Fysisk planering har förmågan att bjuda in till olika typer av rörelser genom att tillgodose de krav som olika transportsätt ställer på utformningen av den offentliga miljön och

samhällsplaneringen i stort. För att cykeln i en större utsträckning än idag ska vara ett praktiskt alternativ till bilen behöver cykelinfrastrukturen utvecklas mot ökad säkerhet, trygghet, framkomlighet, kontinuitet samt binda samman viktiga målpunkter i staden.

Ett helhetsgrepp är nödvändigt för att verkningsfullt implementera cykelåtgärder. Detta innebär att hela cykelresan, från avresa till destination, tillgängliggörs för så många cyklister som möjligt.

Prioriterade cykelstråk skapas som ska stimulera till och möjliggöra cykelpendling. De prioriterade cykelstråken knyter ihop stadens stadsdelar, från öst till väst och från nord till syd, med viktiga målpunkter längs med sträckorna som bussterminalen, stadskärnan och handelsområdena. Det prioriterade cykelstråket ska upplevas gott, tryggt, säkert och framkomligt. Genom goda förutsättningar för att ta cykeln till bussterminalen och pendlarparkeringen Campus Roslagen och därifrån byta till kollektivtrafik erbjuds ett alternativ till långväga resor med bilen. Stadskärnan är en stor målpunkt och slutdestination för resor till verksamheter, rekreationsmiljöer och arbetsplatser. För att cykelresan ska vara möjlig krävs även tillgänglig cykelparkering vid dessa viktiga målpunkter. För att tydliggöra cykelnätet kompletteras det prioriterade cykelstråket med huvudcykelstråk som bidrar till att öka finmaskigheten i cykelnätet.

Cykelvägar intill statliga vägar behöver tillkomma för att möjliggöra för så många som möjligt att resa med cykeln för vardags- och fritidsresor. För Norrtälje stad är det viktigt att verka för cykelvägar utmed väg 276, Vätövägen, väg 1149 (Björnövägen) och väg 76. Längs väg 276 planeras i denna fördjupning av översiktsplanen en stor utveckling av verksamhetsmark, detta medför ett stort

antal arbetstagare som skulle dra stor nytta av en säker cykelväg. Längs Vätövägen har kommunen påbörjat utbyggnad av en cykelväg men ytterligare delar behöver tillkomma. Utmed väg 1149 till Frötuna skola behöver en cykelväg tillkomma för att skapa en säker cykelväg till skolan. Mot Svanberga utmed väg 76 finns redan en cykelväg men upprustning och komplettering på vissa delar kan behövas.

För att främja cykeln som transportmedel för stadens befintliga och framtida invånare är det viktigt att cykelresor inom och till nybyggnadsprojekt möjliggörs genom integrering och utbyggnad av gång- och cykelvägnätet innan inflyttning. Investeringar som ger mest nytta och ökat cyklande ska prioriteras i stadsutvecklingsprojekt samt vid byggnation, drift och underhåll av gator, vägar och belysning i befintliga områden.

Ett gestaltungsprogram för Norrtälje stads huvud- och sekundärvägar för fordonstrafiken ska tas fram. Programmet har i syfte att minska fordonstrafikens barriärverkan och skapa gaturum som ökar vistelsetiden för gående och cyklister. Utformningen av stadens gaturum ska bidra till ökat stadsliv.

Även en gång- och cykelplan med riktlinjer för standardutformning och trafiksäkerhet med prioriterad investeringsplan för genomförande ska tas fram.

Riktlinjer cykeltrafik

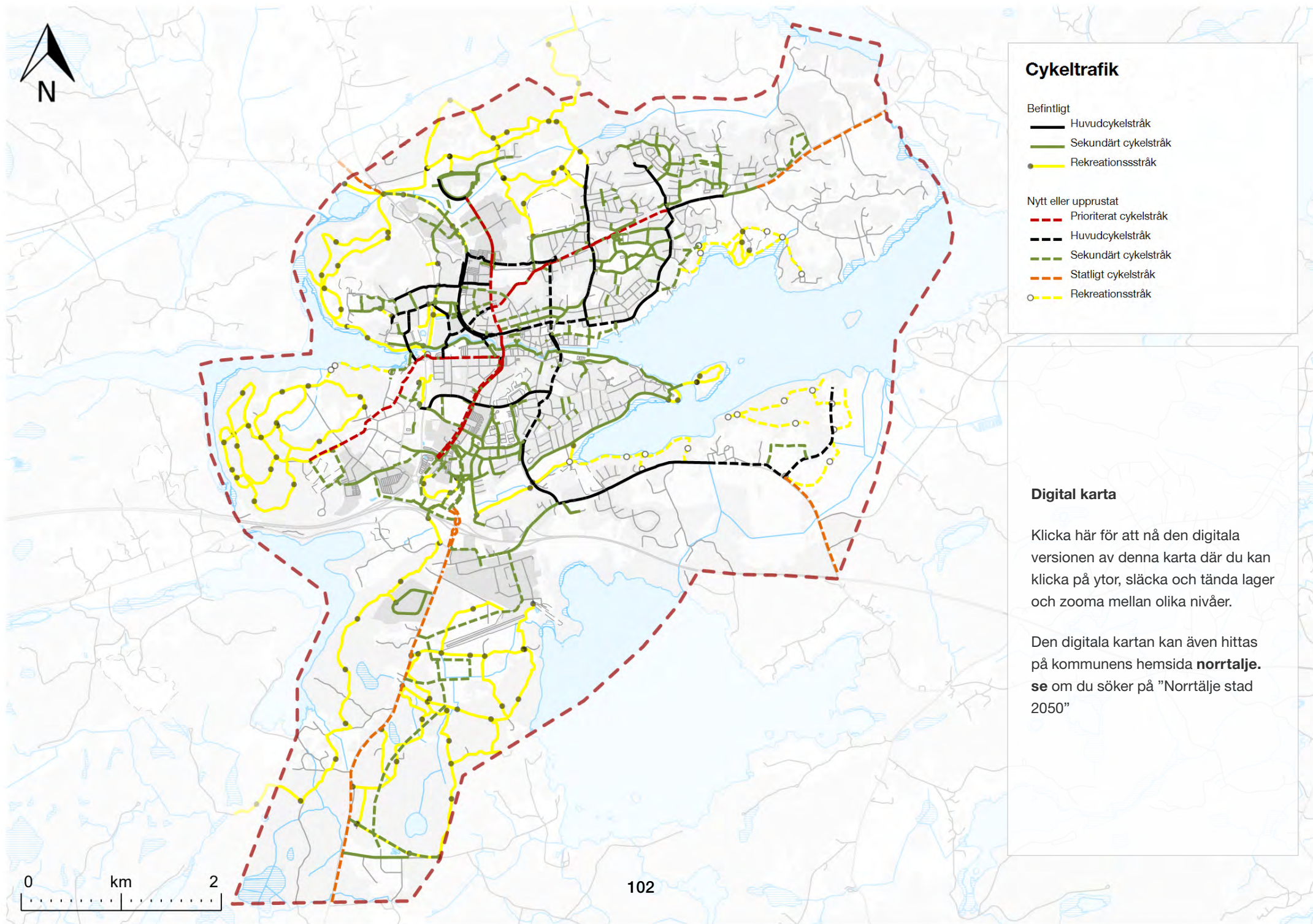
- Utforma stadens cykelnät så att cyklister känner sig prioriterade och så att det är attraktivt att välja cykel som färdmedel. Som cyklist ska det vara tryggt, säkert, tillgängligt och lätt att röra sig i Norrtälje stad.
- Ta särskild hänsyn till jämställdhet, jämlikhet och behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning vid planering, underhåll och drift av cykelnätet
- Tillgängliggör nybyggnadsområden för cyklister och åtgärda saknade länkar i befintligt cykelvägnät

- Öka separeringen av cyklister från biltrafik längs huvudcykelvägnätet genom bland annat ombyggnation av cykelfält till separerade cykelbanor
- Planera för ett gent och finmaskigt cykelvägnät i nya och befintliga stadsdelar
- Skapa en tydlig cykelvägshierarki med pålitlig framkomlighet och förutsägbar standard
- Verka för gång- och cykelvägar mot Svanberga, Roslagsbro/Vätö, Frötuna skola och utmed länsväg 276 samt tillgängliggöra Rösavägen för gående och cyklister med bymiljöväg
- Underlätta kombinationsresor med cykel

- och kollektivtrafik genom åtgärder vid större hållplatser och knutpunkter, vilket innefattar säkra cykelvägar samt låsbar och väderskyddad cykelparkering i direkt anslutning till hållplatser
- Ta fram gestaltungsprogram för huvudväg och sekundärvägnätet Norrtälje stad för att minska fordonstrafikens barriärverkan och för att skapa gaturum som ökar vistelsetiden för gående och cyklister. Utformningen ska bidra till ökat stadsliv.
 - Ta fram gång- och cykelplan med riktlinjer för standardutformning och trafiksäkerhet med prioriterad investeringsplan för genomförande

Cyklister på gång- och cykelbana

Cykeltrafik

Befintligt

- Huvudcykelstråk
- Sekundärt cykelstråk
- Rekreativstråk

Nytt eller upprustat

- - - Prioriterat cykelstråk
- - - Huvudcykelstråk
- - - Sekundärt cykelstråk
- - - Statligt cykelstråk
- - - - Rekreativstråk

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtalje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

0 km 2

Kollektivtrafik

Nuläge

Norrtälje stad är ett viktigt nav för kommunens kollektivtrafik och härifrån sker resande till och från och omstigning mellan lokala och regionala busslinjer. Av de som är bosatta i Norrtälje stad använder 6% buss som sitt huvudsakliga färdmedel, vilket är i linje med kommunens totala bussandel på 8%. Ytterligare 7% använder kollektivtrafik som sitt huvudsakliga färdmedel men då med båt, tunnelbana eller tåg. Norrtälje stad trafikeras av två stomlinjer mot Stockholm och Uppsala och med över 20 linjer mot övriga Roslagen samt kommunens tätorter och landsbygd.

Utöver denna trafik har staden ett eget stadslinjenät bestående av tre linjer. Norrtälje stad var först ut i Sverige år 2018 där hela stadslinjenätet består av elektrifierade bussfordon. Norrtälje kommun har haft högst andel nöjda kollektivtrafikresenärer i Stockholms län i tio år i rad. Andelen nöjda resenärer har pendlat mellan 85-87% mellan åren. En stor framgång har varit införandet av dubbeldäckare på Stockholmslinjen och den nya bussterminalen Campus Roslagen med pendlarparkering som successivt har fått byggas ut med fler parkeringsplatser.

Stockholmslinjen är kommunens största busslinje med cirka 2,3 miljoner resande per år. Under rusningstid avgår bussen var sjätte minut och under större delen av trafikdygnet finns tio- och femtonminuterstrafik. Uppsalalinjen via Rimbo är kommunens näst mest använda busslinje med cirka 320 000 resande per år och har halvtimmestrafik under rusningstid och timmestrafik under övriga trafikdygnet.

Busslinjerna mot Hallstavik, Älmsta/Väddö, Rådmansö, Vätö, Blidö/Yxlan och Åkersberga är några av de större linjerna som är viktiga för att Norrtälje stad ska fungera och utgöra katalysator för kommunen med handel, service, skola och arbetsplatser. De flesta linjerna har halvtimmestrafik under rusningstid och timmestrafik under övriga delar av trafikdygnet. Med de tre stadslinjerna reser cirka 320 000 resenärer per år. Utöver stadslinjerna finns även en kompletterande servicelinje för äldre.

Norrtälje stad har två bussterminaler med 5 600 påstigande resenärer per dygn, Norrtälje bussterminal med 4 200 påstigande per dygn och Campus Roslagen med 1 400 påstigande per dygn. Bussterminalen i Norrtälje stad är till ytan stor med väl tilltagna körytor för busstrafiken men saknar kvaliteter för gående och cyklister. Många framkomlighetskonflikter uppstår mellan passerande gång- och cykeltrafik, busstrafik och med av- och påstigande resenärer.

Pendlarparkeringen Campus Roslagen byggdes i samband med Västra vägen och har snabbt blivit ett populärt val för boende i stadens utkanter eller omkringliggande landsbygd. Till en början anlades en pendlarparkering om 300 parkeringsplatser och som inom några år växt med ytterligare 238 parkeringsplatser. Campus Roslagen har även växt som bytespunkt mellan olika busslinjer och kan därmed avlasta Norrtälje bussterminal. Även de norgående busslinjerna mot Älmsta/Väddö har lagts om för att först trafikera Campus Roslagen och sedan Norrtälje bussterminal. Över hälften av resenärerna byter till Stockholmslinjen och på så sätt har restiden reducerats med tio minuter för dessa resenärer.

Utveckling

Norrtälje stad växer med flera nya stadsdelar och invånarantalet planeras att öka markant till år 2050. Detta innebär att stadslinjenätet behöver ses över för att trafikera de nya områdena och viktiga målpunkter samt att kapaciteten för kollektivtrafik utökas i rätt takt.

Regionala linjer

Attraktiv regional tillgänglighet till viktiga arbetsmarknadsområden i Stockholm, Arlanda och Uppsala är viktiga för att Norrtälje stad ska klara en större befolkningssökning och vara en attraktiv kommun för människor att flytta till. En direktlinje till Arlanda behövs som trafikerar Norrtälje-Rimbo-Arlanda och som ansluter till den regionala stadskärnan Märsta-Arlanda. Arbetsplatserna i den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta och Rosersberg har som ambition att fördubblas till 50 000 mot år 2035 och Norrtälje kommun ligger geografiskt bra till för att locka både nya invånare och företag som arbetar och har utbyte med Arlanda. På Norrtälje kommuns två viktigaste stomlinjer mot Stockholm och Uppsala behöver kommunen verka för att restiden förbättras med framkomlighetsåtgärder utmed stråken. Kommunen behöver även verka för att bussfordonen är attraktiva, att det är tryggt ombord och bussfordonen ska underlätta arbete ombord.

Stadslinjenätet

För att möjliggöra för fler att resa med kollektivtrafik behöver kollektivtrafikens olika roller identifieras för att bli attraktiv i flera marknadskategorier. Kollektivtrafikens har två olika roller; att ge tillgänglighet till viktiga målpunkter såsom centrum och viktiga offentliga institutioner och att snabbt kunna transportera större resenärsunderlag mellan bostäder och arbetsplatser, det vill säga ett målpunktsorienterat nät och ett stamnät.

I Norrtälje stad finns enbart ett målpunktorienterat nät som är vanligt i små städer för att det inte finns ekonomi eller resenärsunderlag att ha både ett målpunktsorienterat nät och ett snabbt stomnät. Stomnät finns i städer från 60 000 invånare och högre och Norrtälje stad kommer även fortsättningsvis i detta sammanhang ha ett för litet resenärsunderlag för att ha ett eget stomnät. Det målpunktsorienterade nätet prioriterar allas tillgänglighet till viktiga målpunkter före snabbhet. Det innebär att i en liten stad där avstånden är korta så kan inte bussen konkurrera särskilt bra med andra färdmedel. För att kollektivtrafiken ska vara ett attraktivt val behöver restidskvoten mot bil understiga 2, vilket inte är möjligt med ett målpunktsorienterat nät.

För att skapa ett stomnät som kan möjliggöra snabba förbindelser mellan bostadsområden och stadens centrum behöver de befintliga stomlinjerna användas. Dessa förlängs från bussterminalen ut till stadsdelarna Solbacka, Färsna och Vigelsjö med vissa turer under rusningstid. På så sätt blir det möjligt att nå centrum med en snabb förbindelse som har restidskvoter på cirka 2. Störst potential finns att avlasta behovet av pendlarparkering vid Campus Roslagen eftersom kollektivtrafiken blir mer tillgänglig.

Stadslinjenätet kommer fortsatt att prioritera tillgänglighet till viktiga målpunkter. Björnö kommer att trafikeras av en ny linje som trafikeras mot Campus Roslagen, där regional kollektivtrafik finns, och vidare mot sjukhuset och stadskärnan. Övriga linjer mot Grind, Solbacka, Färsna, Vigelsjö och Lommarstranden kommer att justeras med mindre ruttändringar för att tillgängliggöra handelsområdet Flygfyren, Badhuset och Norrtälje Hamn som för närvarande saknar kollektivtrafik.

Infrastruktur för kollektivtrafik

En ny modern bussterminal behövs för att effektivisera markanvändningen så att staden kan växa och för att göra kollektivtrafiken attraktivare med bra lösningar för gående, cyklister, cykelparkeringar och vänthall. En ny bussterminal behöver lokaliseras med en närmare utfart till Stockholmsvägen vilket kan reducera restiden och överflödigt rundkörning. För en ny bussterminal behöver mark reserveras väster om Baldersgatan och även delar norr om Hantverkaregatan. Projektet kan komma att innebära att Baldersgatan behöver flyttas till nytt läge och stänga möjligheten till genomfartstrafik.

Trafikförvaltningens bussdepå vid norra Baldersgatan behöver utökad kapacitet för att klara ett ökat resande som kommer med befolkningsökningen. Depåns in- och utfart behöver vändas mot Estunavägen i stället för Baldersgatan för att lätta på trafiktrycket i korsningen Vätövägen-Baldersgatan och för att tomtrafik inte ska trafikera Baldersgatan.

Huvudvägarna Stockholmsvägen och Estunavägen utgör viktiga länkar för kollektivtrafiken. För bussar i trafik kommer Stockholmsvägen ha cirka 100 turer under maxtimmen. En liknande trafikintensitet kommer att finnas på Estunavägen vid utsättning av bussarna mellan bussdepå och bussterminal. Kollektivtrafikens framkomlighet

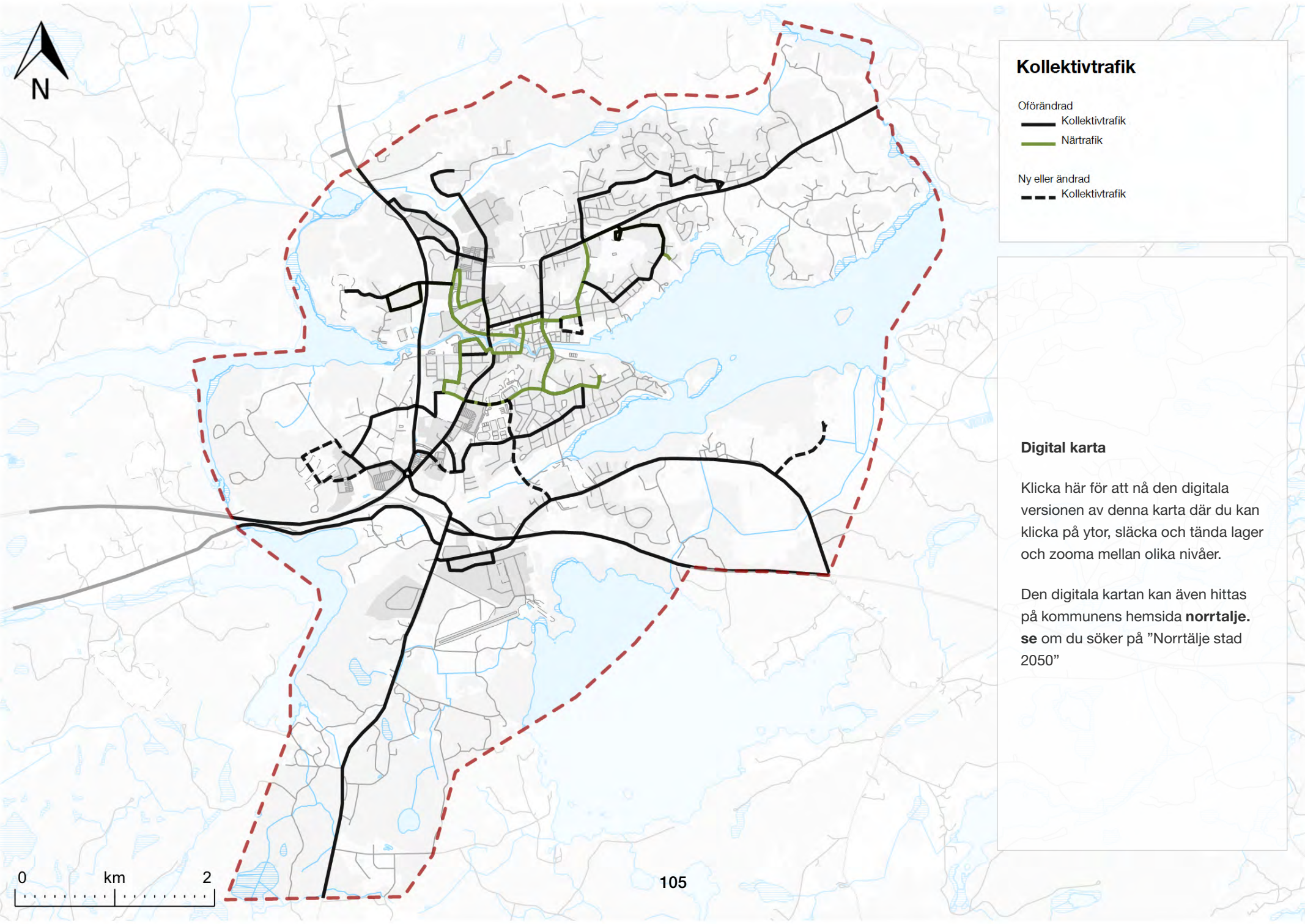
Buss 676 på Stockholmsvägen

är avgörande för kommunens tillväxtpotentialer och utformningar som orsakar frekventa stopp och kraftigt stillastående köer på dessa vägar ska undvikas.

Campus Roslagen kan förstärkas som terminal för att avlasta trafiktrycket under maxtimmen på Stockholmsvägen och på Norrtälje bussterminal. Fler linjer kan utgå från, och fler omstigningar kan styras till, Campus Roslagen. När de nya stadsdelarna Närheten och Lommarstranden förverkligas kommer även ett stort befolkningsunderlag ha Campus Roslagen som närmaste hållplats. Campus Roslagen kan utvecklas med vänthall, eventuell service och fler pendlarparkeringar.

Riktlinjer kollektivtrafik

- Verka för en direktlinje till Arlanda som även trafikeras Rimbo
- Verka för en direktlinje till Solna/Karolinska och Kista
- Verka för förbättrad framkomlighet och snabbare restid för stomlinjerna mot Stockholm och Uppsala/Arlanda både inom och utanför kommunens gränser
- Utveckla Trafikförvaltningens bussdepå på Baldersgatan med anslutning till Estunavägen
- Planera för en ny central bussterminal i samarbete med Trafikförvaltningen

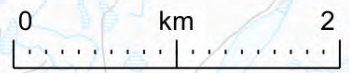
Kollektivtrafik

- Oförändrad
- Kollektivtrafik
- Närtrafik
- Ny eller ändrad
- - - Kollektivtrafik

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtalje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

105

Gator för fordonstrafik

Nuläge

År 2014 öppnades Västra vägen och har avlastat Stockholmsvägen-Estunavägen från genomfartstrafik och tung trafik. Under periodvisa tider under dygnet var huvudvägnätet tidigare högt belastat med köbildning som följd. Västra vägen har bidragit med önskad effekt att minska barriärverkan genom staden men har också totalt sett ökat trafikarbetet.

Efter tillkomsten av Västra vägen har resmönster i vägnätet förändrats. Även nya villaområden i Solbacka, Färsna och Björnö har bidragit till att trafikmängderna har ökat och förändrat ruttvalen. Trafik från Norrtälje stads östra och norra delar som tidigare tog Roslagsgatan-Bergsgatan tar i idag i större utsträckning Vätövägen-Västra vägen. Även Roslagsgatan har ökat i trafikmängd. I de centrala delarna med Stockholmsvägen-Estunavägen, Baldersgatan och Bergsgatan har trafikmängden minskat och även de södra delarna med Carl-Bondes väg och Hamnvägen i nordost har lägre trafikflöden än före Västra vägen.

Totalt sett har staden för närvarande ett väl fungerande trafiknät med tillräcklig kapacitet. Under maxtimmarna uppstår köbildning på enstaka platser som Södra infarten, anslutningarna till Vätövägen, Baldersgatan-Stockholmsvägen, Stockholmsvägen mellan Estunavägen och Tullportsgatan samt Arstabacken-Väg 276.

Norrtälje stad fungerar som ett viktigt nav för hela kommunen med arbetsplatser, service, handel och nöjesutbud, därmed kommer mycket av stadens trafik utifrån. På huvudvägnätet utgör lokalt alstrad trafik 35%-40% av

trafikmängderna. Resterande trafik är hemmahörande i antingen övriga delar av Norrtälje kommun eller kommer från andra kommuner. På sekundärvägnätet utgör den lokalt alstrade trafiken ca 50-55%.

Av de som är bosatta i Norrtälje stad använder 58% bilen som sitt huvudsakliga färdmedel, vilket är något lägre än för kommunen i helhet där bilandelen är 65%. Som jämförelse har länet i övrigt en bilandel på 41%. Att Norrtälje kommun har en högre bilandel beror på att kommunen har långa avstånd till övriga regionen, långa avstånd inom kommunen och saknar spårbunden kollektivtrafik. Att Norrtälje stad fortsatt ska vara katalysator för kommunens utveckling och tillväxt måste tas hänsyn till i planeringen av vägnätet samtidigt som behovet av ökad kapacitet för fordonstrafiken ska vägas mot intresset att främja gång, cykel, kollektivtrafik och en god stadsmiljö. Framkomligheten för samtliga trafikslag ska vara pålitlig.

Utveckling

Ökad befolkning genom bostadsutveckling i Norrtälje Hamn, Övre Bryggårdsgärdet, Lommarstranden, Solbacka och Björnö har en stor påverkan på stadens vägnät. Om inga åtgärder i vägnätet genomförs riskerar stadens centrala och norra delar att belastas med stillastående köbildning. Underkapacitet kan uppstå på Vätövägen med anslutande vägnät som Baldersgatan, Roslagsgatan och Hamnvägen samt på Stockholmsvägen, Esplanaden, Gustav Adolfs väg och Södra infarten. Vägnätet behöver dimensioneras för en pålitlig framkomlighet samtidigt som den ska bidra till upplevelsen av goda gatumuljöer, särskilt i de centrala delarna av staden. Hårt belastade vägar kommer leda till en stressande gatumuljö och att kollektivtrafik inte kommer fram. Det är

därför angeläget att minska genomfartstrafiken genom staden.

Regionalt vägnät

Södra infarten knyter ihop och fördelar trafik till och från E18, väg 76/Västra vägen, länsväg 276, Stockholmsvägen och August Strindbergs gata. Genom Södra infarten går regional genomfartstrafik, kommunal genomfartstrafik och stadens trafik. Södra infarten är att betrakta som viktig för framkomligheten i ett regionalt perspektiv och är mycket känslig för trafikstörningar som kan påverka hela Norrtälje stad.

Södra infarten kan komma att vara hårt belastad i samtliga tillfarter och särskilt svårt att ta sig igenom för trafik från väg 76 söderut till E18. Södra infarten behöver byggas ut med ökad kapacitet. Det finns begränsad tillgång på mark för att bredda tillfarterna och därför behöver mark utmed väg 76 norrut och söderut reserveras för framtida vägåtkomst, även vid en lösning som innebär nedsänkning eller upphöjning av de statliga vägarna.

När Trafikverket planerade Västra vägen planerades den som regional genomfartsled och för att vara en del av stadens trafiknät. Därför tillkom anslutningarna cirkulationsplats vid Esplanaden och cirkulationsplats vid Vätövägen.

Västra vägen kommer fortsatt vara en viktig del av stadens bilvägnät. Efter Västra vägens tillkomst har belastningen ökat på Vätövägen och kapaciteten behöver byggas ut för att klara en stor befolkningstillväxt. Vätövägen-Västra vägen kommer fortsatt att vara ett attraktivt ruttval när staden förtätas och en ökad kapacitet på Vätövägen kommer att minska belastningen genom sta-

den vilket är nödvändigt för att skapa goda gatumiljöer och stadsrum.

Huvudvägnät

Huvudvägnätet består av Arstabacken, Stockholmsvägen, Estunavägen och Vätövägen. Huvudvägnätet är bärande artärer i vägnätet och har en uppsamlande funk-

tion av trafik och fungerar som in- och utfarter till staden. Dessa vägar har en större trafikmängd och en hög andel tung trafik.

Huvudvägnätet behöver utifrån sin funktion utformas för att säkerställa en gatuutformning anpassad för tunga fordon som regional och lokal kollektivtrafik, utryckningsfor-

don och yrkestrafik. För att inte skapa oönskade ruttval till mindre vägar behöver huvudvägnätet upplevas som ett mer attraktivt alternativ för fordonstrafik än sekundärvägnätet eller lokalgator. Utformningen av huvudvägnätet måste tillåta att flödet är jämnt och inte orsakar frekventa stopp eller stillastående köbildningar.

Idag har huvudvägnätets utformning en tydlig trafikpassad karaktär som har liten kontakt med omgivningen. För att minska barriäreffekten och för att skapa ett gaturum som samspelar med omgivande bebyggelse och stadsrum behöver gestaltningen av huvudvägnätet ses över. Den nya vägutformningen ska samtidigt som den säkerställer en gatuutformning anpassad för vägens funktion skapa plats för gång- och cykeltrafik och för fler trygga och trafiksäkra passager och kopplingar. Framkomligheten för gång- och cykeltrafik löses genom separation i gaturummet.

Förtätning kommer särskilt att ske utmed Stockholmsvägen, Estunavägen och Arstabacken. På dessa platser är det viktigt att utformningen samspelar med omgivande bebyggelse och skapar stadskvaliteter.

Vätövägen kommer att ha en ännu större roll som artär i stadens huvudvägnät. För genomfartstrafik mot Roslagsbro och Vätö finns inga andra alternativ än Vätövägen och de förändrade ruttvalen sedan tillkomsten av Västra vägen, där Vätövägen hanterar en större trafikmängd än tidigare, innebär att Vätövägen fortsättningsvis kommer att ha samma funktion. Vätövägen behöver därför åtgärder för ökad kapacitet för att klara en större trafikmängd och behöver även byggas om för att stärka vägens bärlighet.

Bil på E18 från Kappellskär

Sekundärvägnät

Sekundärvägnätet består av Esplanaden, Carl Bondes väg, Gustav Adolfs väg, Baldersgatan, Bergsgatan, Roslagsgatan, Hamnvägen, Björnövägen, Vegagatan, Görlovägen och Bangårdsgatan.

Det sekundära vägnätet fungerar som uppsamlingsgator till stadsdelar och utgör länken mellan huvudvägar och lokalgator. På det sekundära vägnätet ska vägutformningen stimulera till ett lugnt trafiktempo. Det måste dimensioneras för att kunna trafikeras av lokal kollektivtrafik men kan samtidigt innehålla fickparkeringar, upphöjda passager och gångfartsområden. Framkomligheten för gång- och cykel löses främst genom separation i gaturummet.

Baldersgatan är idag utformad för att hantera en stor andel tung trafik och har ett bilorienterat trafikrum i en industrimiljö. En ny stadsmiljö kommer att skapas med stadsdelen Övre bryggårdsgärdet och en ny bussterminal kommer att uppföras vid Baldersgatan södra ände. Baldersgatan kommer att få en ny stadsmässig utformning för att stimulera och samverka med den nya bebyggelsen samtidigt som den även kan förlora sin koppling till Stockholmsvägen om en ny bussterminal byggs. Detta

innebär att lokal genomfartstrafik och kollektivtrafikens tomtrafik mellan bussdepå och bussterminal kommer att flyttas från Baldersgatan till Estunavägen. För att avlasta korsningen Vätövägen-Baldersgatan behöver Estunavägen få en ny avlastande vägkoppling vid bussdepån. Bussterminalens genomförande påverkar Baldersgatan och Bangårdsgatans framtida funktion.

Behov av att bygga om från bildominerande trafikrum till trafikrum med ökad prioritet för oskyddade trafikanter och som kan stimulera till förbättrade stadskvaliteter finns även på Roslagsgatan och Bergsgatan.

Lokalgator

Det lokala vägnätets funktion är att tillgodose behovet av transporter som har målpunkt längs gatan. Det lokala vägnätet ska i huvudsak ansluta till sekundärvägnätet. Trafikflödena på lokala gator överstiger inte 1 000 fordon per dygn vilket kan göra det lämpligt att blanda trafikslagen gång- och cykel utan separation. På det lokala vägnätet ska vägutformningen stimulera till ett lugnt trafiktempo.

På vissa centrala lokalgator tillämpar kommunen säsongsbaserade regleringar, så kallade sommargåtor,

för att tillgodose den ökade promenadaktiviteten under sommarmånaderna. På lång sikt ska stadskärnan göras mer gångvänlig över hela året. Norrtäljes stadskärna är en unik tillgång och mycket viktig för stadens identitet. För att bevara och utveckla stadskärnans position som besöks- och handelsplats behöver dess attraktivitet öka. Genom aktiviteter och åtgärder ska trafikplaneringen bidra till en attraktiv och levande stadskärna.

Riktlinjer gator för fordonstrafik

- Planera för ett finmaskigt vägnät och hitta nya länkar i befintligt vägnät som minskar beroendet av kapacitetsstarka vägar
- Förbättra möjligheterna och öka tryggheten för gående och cyklister med hänsyn till vägtypens funktionskrav på framkomlighet för olika trafikslag
- Ta fram gestaltningsprogram för huvudväg- och sekundärvägnätet för att minska barriärverkan och för att skapa trafikrum som samspelar med omgivande bebyggelse och signalerar för trafikanter att de befinner sig i en stad
- Reservera mark för ökad kapacitet vid Södra infarten och för Vätövägen

Biltrafik på Tullportsgatan

Gator för fordonstrafik

Oförändrad

— Regionalt vägnät

— Huvudvägnät

— Sekundärvägnät

Ny eller ändrad

- - - Regionalt vägnät

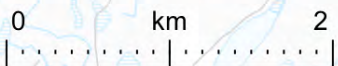
- - - Huvudvägnät

· · · · Sekundärvägnät

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtälje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

Parkering

Nuläge

Parkeringarna i Norrtälje stad kan delas in i fem olika huvudkategorier: pendlarparkeringar, parkeringar i stadskärnan, parkeringar vid allmänna ändamål, cykelparkeringar samt parkering vid nyproduktion av bostäder och verksamheter.

För att nå regioncentrum har stadens befolkning en redan lång resa med minst ett byte. För att staden, och kommunen, ska vara en attraktiv plats att bo på är de regionala kopplingarna viktiga och kollektivtrafiken måste vara attraktiv med bra förbindelser, bekvämlighet ombord som möjliggör vila och arbete samt smidiga bytesmöjligheter vid start- och slutstationerna i Norrtälje stad. Resan till och från bussen är ofta avgörande för val av färdmedel och med en redan lång resa är det viktigt att vardagen går ihop med andra vardagsbestyr som företas före och efter pendlingsresan. Pendlarparkeringarna fyller en viktig funktion för att öka kollektivtrafikens

attraktivitet och att göra det attraktivt med kombinationsresor mellan bil och kollektivtrafik så att bilisten inte behöver ta bilen hela sträckan mellan start och målpunkt och för att underlätta andra vardagsärenden.

Det finns sex pendlarparkeringar i Norrtälje stad med totalt 705 parkeringsplatser: Campus Roslagen södra (300 pl), Campus Roslagen norra (238 pl), Kv. Motormannen (67 pl), Laboremus (30 pl) och Tibeliusgatan (70 pl). Nuvarande pendlarparkeringar är lokaliserade intill bussterminalen i centrala Norrtälje samt intill Campus Roslagen bussterminal vid södra infarten till Norrtälje stad. De senaste årens inventeringar visar på en hög beläggningsgrad på pendlarparkeringarna och visar på ett behov av en utökning av dessa.

Det finns cirka 800 parkeringsplatser i Norrtälje stadskärna fördelat på cirka 300 stycken kanstensparkeringar som är reglerade med p-skiva och cirka 10 stycken större parkeringsplatser med omkring 500 parkeringsplatser som är reglerade med 2 timmar gratis parkering

och därefter avgift. Vid exploatering på centrala tomter i stadskärnan kan parkeringsplatser behöva ersättas, exempelvis vid en ombyggnation av bussterminalen i centrala Norrtälje. Parkeringsstrategin för Norrtälje stad (2016) utgör styrdokument i arbetet med parkering i stadskärnan. Följande åtgärder för att främja handel och stadsliv i stadskärnan presenteras i strategin:

- Gratis parkering kombinerat med avgift
- Omfattande parkeringsövervakning
- Vägvisningsplan för att lättare hitta parkering
- Satsning på gång- och cykel
- Samla parkering till noder i stadskärnans ytterkanter
- Laddning av eldrivna fordon

Stadens utbud av cykelparkeringar utökas och förbättras årligen efter behov. De två största cykelparkeringarna är förlagda till bussterminalen i centrala Norrtälje (cirka 200 pl) och vid Campus Roslagens bussterminal (cirka 160 pl) där majoriteten är väderskyddade med tak.

Campus Roslagen pendlarparkering

Utveckling

Norrtälje stad går från karaktären av en småstad till att bli en större stad vilket ställer krav på nya typer av parkeringslösningar och en planering som styr mot ett hållbart resande. En högre bebyggelsestäthet innebär ofta både tekniska och ekonomiska svårigheter att ordna med parkering inom den egna fastigheten och nya lösningar för att ordna parkering behövs som gör bostadsbyggandet mer kostnadseffektivt och samtidigt bidrar till en ekonomisk och ekologisk hållbar stadsplanering.

Norrtälje stad ska ha parkeringstal anpassade efter det befintliga bilinnehavet i stadsdelar vilket är en produkt av närheten till centrum, service och viktiga målpunkter. Vid planering av parkering ska hela resebehovet tillgodoses genom möjlighet till alternativa mobilitetslösningar och gröna parkeringstal som påverkar behov och val av färdmedel. För att öka exploateringsgraden ska även samutnyttjande främjas. Genom att allmänhet, besökare, verksamheter och bostäder använder samma parkeringsplats men vid olika tider på dygnet kan parkeringsutbudet effektiviseras. Vid nybyggnation av bostäder ska parkering för boende och besökare anordnas på kvartersmark. Även parkeringar för anställda och besökare till verksamheter ska anordnas på kvartersmark.

För att göra det attraktivt att cykla för stadens växande befolkning blir det viktigt att planera för ett större utbud av cykelparkeringar där väderskyddade cykelparkeringar med goda låsmöjligheter är viktiga. Cykelparkeringarna ska vara väl synliga, lättåtkomliga och utformas med god belysning för att upplevas trygga. Det ska vara enkelt att cykla till stadens bussterminaler, låsa fast cykeln på ett säkert sätt och resa vidare med kollektivtrafiken.

I medborgardialogen inkom fler förbättringsförslag angående stora markparkeringar. Trygghet är en aspekt som påpekas i områden med stora markparkeringar. Markparkeringar är generellt sett en ineffektiv användning av mark som har enstaka funktioner för staden. Alternativa lösningar till markparkering handlar om att minska den ytan som behövs för att skapa den mobilitet, eller möjlighet till förflyttning, som markparkering kräver. En sådan lösning är mobilitetshus som fungerar som en hub för behovet av förflyttning i staden och kan innehålla en variation av färdmedelsmöjligheter såsom bilpool och cykelpool men även andra funktioner som behövs för att resa såsom cykelverkstäder. Genom att lösa parkering genom parkeringshus, mobilitetshus eller underjordiska garage frigörs stadsytor som kan användas för att bland annat bygga bostäder, skapa arbetsplatser eller skapa parker och grönområden. Genom ett mer effektivt markutnyttjande skapas förutsättningar för en högre blandning av funktioner och en stad där fler har närhet till en mångfald av målpunkter i sin vardag.

Riktlinjer parkering

- Undersök och utveckla pendlarparkeringarna för att underlätta kombinationsresor, göra kollektivtrafiken attraktivare och tillgodose efterfrågan från en växande befolkning
- Utredda behov av utbud och lokalisering av parkeringsplatser för motorfordon och cyklar i Norrtälje stadskärna
- Utveckla tillämpningen av gröna parkeringstal vid nyproduktion av flerfamiljshus och verksamheter
- Utred och åtgärda markparkeringarnas påverkan på staden och dess invånare
- Planera för yteffektiva lösningar på parkeringsbehovet i nya stadsdelar

Gatuparkering i Norrtälje stadskärna (Foto: Leif Sörensson)

Grönstruktur

Ekologiska värden

Nuläge

Grön infrastruktur är en viktig del av den övergripande planeringen. Den gröna infrastrukturen säkerställer att naturvärden såväl bevaras som utvecklas och bidrar till den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster. Det är viktigt att den gröna infrastrukturen ges utrymme i stadsplaneringen för att naturens processer och funktioner ska kunna bibehållas och utvecklas.

Målet med den gröna infrastrukturplaneringen är att stärka de spridningssamband som finns för djur och växter och där igenom öka den biologiska mångfalden i kommunen. Den kommunala planeringen av grön infrastruktur bidrar på såväl lokal, regional och nationell nivå och därmed även till de nationella miljömålen.

Den biologiska mångfalden är beroende av ett aktivt arbete med naturvård men även utvecklande av grönområden. För att optimera ett grönområde eller en grönstruktur kan det vara fördelaktigt att det finns flera funktioner inom området.

Att vistas i naturen kan medföra en rad positiva effekter för hälsan, såsom minskad stress, stärkt kognitiv förmåga och förbättrad psykisk hälsa. Det bjuder in till en ökad fysisk aktivitet och sociala kontakter i en avkopplande miljö. Det finns forskning som indikerar att människor kan bli lyckligare och känna en större livskraft av att befinna sig i naturen. Möjligheten till naturpedagogik bidrar även till välbefinnande och folkbildning, särskilt för unga.

Norrtälje stad har en närhet till både vatten och natur. Områden som är viktiga för både den biologiska mångfalden och människors välbefinnande ligger i nära anslutning till tätorten. Det finns en variation av olika naturtyper som skapar möjligheter till ett samspel och interaktion mellan människor och natur. Det finns tydliga samband i den gröna infrastrukturen i öst-västlig riktning omkring staden. I nord-sydlig riktning finns samband, de är dock inte lika tydliga men kan utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för den gröna infrastrukturen. Utvecklingsmöjligheter av den gröna infrastrukturen inom stads kärnan finns.

Inventeringsområden

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad (Ecom, 2018). Utöver inventeringen har en naturvärdesanalys av Nordronaområdet gjorts. Den generella naturtypen för de inventerade områdena är av skoglig karaktär. Det finns en relativt hög andel värdefulla områden med ädellövträd. Men även värdefulla områden som utgörs av barrskog, betesmark och blandskog. Ängs och betespräglad mark förekommer, men inte i så stor uträkning. Dessa naturtyper är viktiga områden för pollinering, då de ofta har en rik flora.

Ett stort antal av de inventerade områdena har naturvårdsarter, arter som kan vara skyddsvärda eller peka på att områden eller naturtyper är viktiga ur ett naturvårdsperspektiv. Några arter som utmärker sig är; blåsippa, större hackspett, liljekonvalj och tallticka. Inventeringen visade på att det förekommer skyddsvärda arter inom de inventerade områdena varav flertalet finns upptagna på den svenska rödlistan eller är fridlysta, exempelvis kungsfågel, snok, gröngöling, ask och revlumner. Ovanstående arter förekommer troligen även utanför de in-

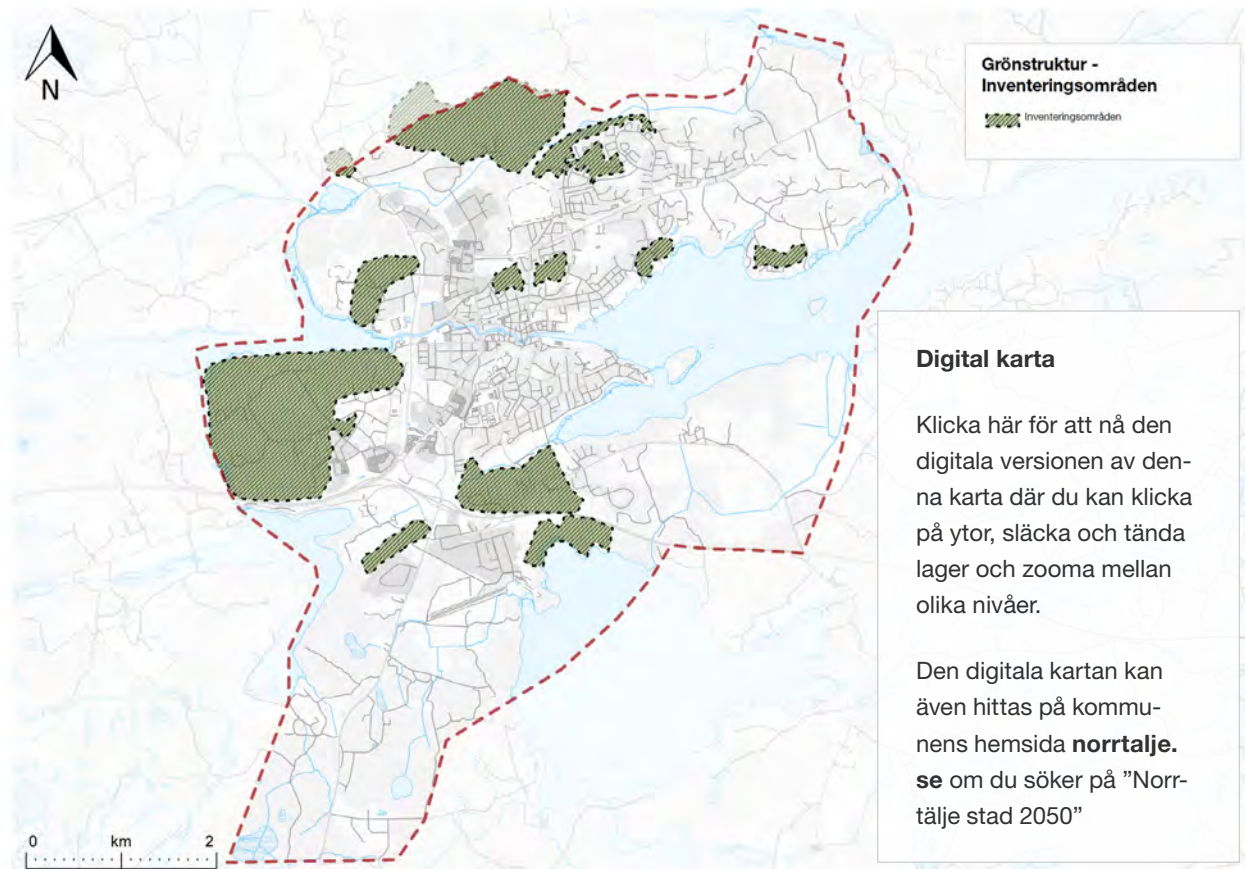
venterade områdena. Vid anspråkstagande av mark bör en specifik inventering eller bedömning av naturvärden göras.

Inom området för denna fördjupning av översiktsplanen finns två naturreservat, Lindholmen och Vigelsjö. Båda naturreservaten förvaltas av Norrtälje kommun. Det finns 22 nyckelbiotopsområden och 32 områden med utpekade naturvärden. Ett nytt område, Färsna, är under pågående naturreservatsbildning.

Nedan följer en sammanfattande områdesbeskrivning av de områden som har påtagligt eller högt naturvärde. Beskrivningarna baseras på de naturvärdesinventeringar som är gjorda. Redan skyddade områden så som biotopskydd eller naturreservat är inte med i beskrivningen.

I inventeringsområde Färsna identifierades 19 naturvärdesobjekt, sex stycken bedömdes till naturvärdesklass 2 – Högt naturvärde, åtta stycken bedömdes till naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde och fem stycken bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Flertalet naturvårdsarter, rödlistade arter och värdeelement påträffades i inventeringsområdet. Områdets stora yta, vilken hyser en rik förekomst av naturvärdesobjekt, tillsammans med inventeringsområdets närhet till det kluster av inventeringsområden som finns i Fågelsången gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa områden. En process att bilda naturreservat av området pågår.

I inventeringsområde Görölaslingen identifierades två naturvärdesobjekt. Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde, med hänvisning till den flerskiktade blandskogen där en plåtå av hållmarkstallskog övergår i branter med blandskog med

naturvärde, medan ett naturvärdesobjekt kategoriserades som klass 2 - högt naturvärde. Områdets närhet till inventeringsområdena i Solbacka och Fågelsången gör Eriksdal Harsjön till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Inventeringsområden som angränsar till Eriksdal Harsjön hyser liknande naturtyper, så som lövsumpskog och barrskog.

I inventeringsområde Gamla Solbacka identifierades tre naturvärdesobjekt där två bedömdes uppnå naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, och ett bedömdes uppnå naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Inventeringsområdets närhet till inventeringsområdena i Fågelsången, Långarn och Grind gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa områden. Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald och ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller viktiga livsmiljöer för arter knutna till skog och träd. Närheten till omkringliggande grönytor i Fågelsången, Långgarn och Grind gör även inventeringsområdet till en viktig spridningskälla.

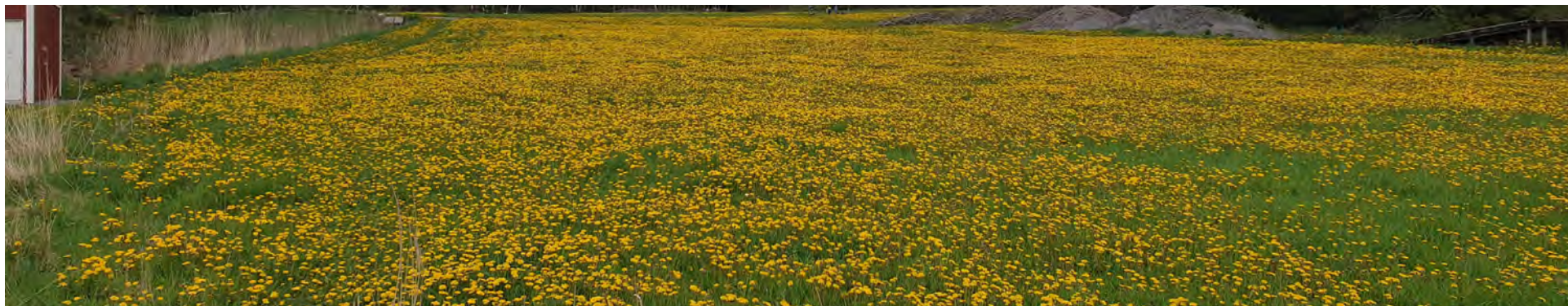
I inventeringsområde Grindskogen identifierades ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Grindskogen utgörs av en upp vuxen lövrik barrblandskog med bryn av bärande buskar samt ett naturvärdesobjekt med ett flertal naturvärdsarter, samt flera registrerade observationer av rödlistade fåglar inom objektet. Då Grindskogen hyser en blandskog av löv- och barrträd, utgör den en viktig samlingspunkt i Grind-klustret. Väster om Grindskogen domineras områdena av barrskog, medan i öster finns lövskogsområden. Grindskogen kan således hysa organismer från båda naturtyperna i de intilliggande områdena, och följaktligen ha en central roll i spridningsmöjligheterna mellan dessa områden.

mycket grova aspar med aspticka och äldre tallar. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av områdets värdefulla strukturer och element, såsom stenblock och död ved samt att objektet hyser lämpliga miljöer för groddjur.

I inventeringsområde Södra Nånö identifierades två naturvärdesobjekt blandlövskog och silikatgräsmark där båda har naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde. Det finns ingen självklar spridningsmöjlighet till övriga inventeringsområden, då västra vägen skapar en barriär väster

om området. Däremot finns andra områden i närområdet där goda spridningsmöjligheter finns. I nära anslutning till blandlövskogen (naturvärdesobjekt 1) har granticka, svavelticka och granbarknagare noterats, där den påtagliga mängden av död ved i naturvärdesobjektet möjliggör spridning i till Södra Nånö från angränsande områden.

I inventeringsområde Eriksdal Harsjön identifierades tre naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, varav två naturvärdesobjekt kategoriserades som klass 4 - visst

Äng vid Färsna

I inventeringsområde Bältartorp identifierades ett naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet inkluderar naturtypen hållmarkstallskog där naturvärdena bygger på de äldre tallar och förekomsten av talticka i området. Områdets placering i landskapet är dessutom viktigt ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv. Området är en del av flera delar som utgör små öar av skog i den omkringliggande urbana miljön. Spridningsmöjlighet är av vikt, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning. God spridningsmöjlighet är viktig då liknande naturtyp ligger väster om objektet. Vid eventuell exploatering av Bältartorp, skulle naturvärdena i Norra bergen hotas, då spridningsmöjligheterna skulle försvåras avsevärt.

Inventeringsområde Norra bergen klassas som naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde främst med avseende på de gamla tallarna och förekomsten av talticka i området. Enstaka värdeelement som är av positiv betydelse för biologisk mångfald identifierades inom inventeringsområdet. Inventeringsområdets läge i det omgivande landskapet har också betydelse för spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i klustret av

inventeringsområden i Grind men också söderut genom de centrala delarna av Norrtälje stad.

I inventeringsområde Kyrksjöns identifierades fyra naturvärdesobjekt. Ett av naturvärdesobjekten bedömdes till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, och resterande tre naturvärdesobjekt bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. De naturvärden som förekommer längs Kyrksjöns nordöstra strand är främst kopplade till förekomsten av ask i olika åldrar, grova ekar och en askallé med naturvårdsarter knutna till sig. Området hyser även potentiella groddjursmiljöer, norr om Kyrksjön finns även goda förutsättningar för grodmiljöer. Dock försvåras spridningsmöjligheten av vägar. Inventeringsområdet kan var en värdefull del i ett tallnätverk i Norrtälje stad.

I inventeringsområde Norr om Limmaren identifierades två naturvärdesobjekt som båda bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller både livsmiljöer och spridningsmöjligheter, för arter knutna till såväl jordbrukslandskap som skogsmiljö. In-

venteringsområdet är även en viktig spridningskälla för omkringliggande grönytor och miljöer.

I inventeringsområdet Sessön identifierades två naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde och utgör ett kärnområde inom klustret Långgarn. De höga naturvärdena i inventeringsområdet är främst kopplade till den höga andel naturvårdsarter vilka är beroende av död ved och relativt hög luft- och markfuktighet. Det höga naturvärdet innebär att hela området bör undantas från all typ av exploatering eller negativ påverkan på området.

Inventeringsområdet Nordrona har höga naturvärden. Det varierande kulturlandskapet med hotade, nationellt prioriterade naturtyper och rikt inslag av höga skogliga värden, samt en stor variation av andra livsmiljöer, har skapat förutsättningar för en rik biologisk mångfald. Spridningsanalyser har visat att stora delar av området utgör lämpliga livsmiljöer och spridningsstråk för fåglar och groddjur. Ett stort antal naturvårdsarter har hittats i området. Däribland hasselsnok och större vattensalamander, vilka båda kräver noggrant skydd enligt EU:s Art- och habitatdirektiv.

Utveckling

Sambandsområden

Sambandsområden har tagits fram för att beskriva de övergripande spridningssambanden mellan grönområden, med andra ord grönstrukturen. Spridningsmöjligheterna för olika arter varierar inom sambandsområdena, då olika arter kräver olika förutsättningar. Sambanden baseras på den tidigare genomförda naturvärdesinventeringen, den tidigare genomförda analysen och kartläggningen av grön infrastruktur, analysen av ekosystemtjänster och skyddade områden. De utvalda fokusarterna kan ses som paraplyarter som möjliggör spridning för andra arter med likande habitatkrav. Områden som inte ingick i inventeringen finns med, då de hyser en spridningspotential. Sambanden ska utgöra grunden till grönstrukturen inom planområdet.

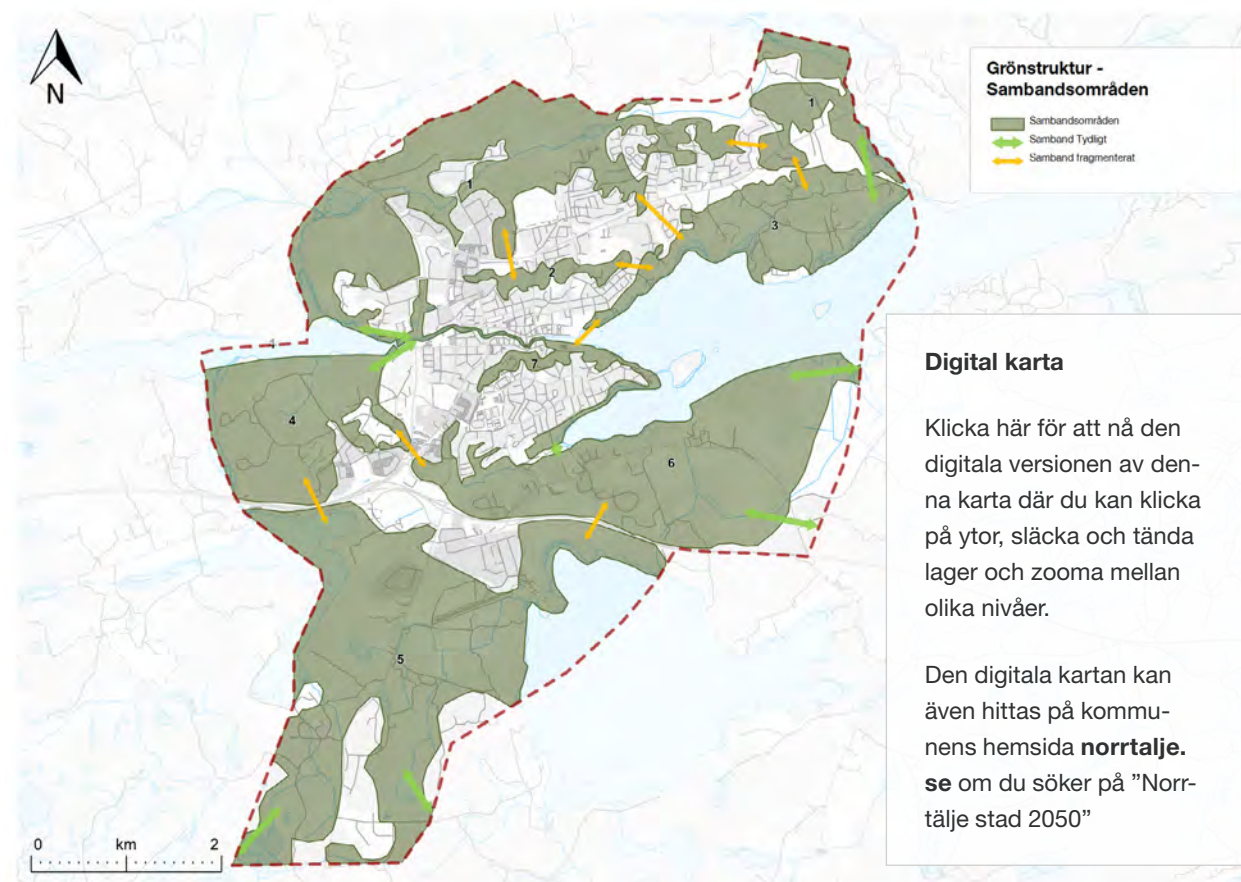
Sambandsområde 1 Norr om Norrtälje stad från Lommarén till Gillfjärden: Skogsmark är den övervägande naturtypen, men även inslag av ängs- och betesmark finns. Området hyser påtagliga biotop- och artvärden. Området har en möjlig spridning för flora och fauna i västlig-östlig riktning norr om tätorten. Fragmentering i form av vägar och bebyggelse finns som kan förhindra spridning av arter. Det största barriären är väg 76 som är lokaliserad till den västra delen av området.

Sambandsområde 2 Norra bergen till Grindskogen: Området kännetecknas av skogsmark i form av blandskog, hållmarkstallskog och ädellöv. Området hyser områden med påtagligt art- och biotopvärde. Det finns ett samband i öst-västlig riktning inom området samt ett visst samband till sambandsområde 3.

Sambandsområde 3 Långgarn-Sässön: Området består till största delen av skogsmark, övervägande lövblandskog med inslag av ädellöv och barr. Området angränsar till Norrtäljeviken, här återfinns strandängar och stora bladvassbälten vilka håller höga naturvärden. Det finns ett mindre ängsmarksområde. Sässön är det område som har högst biologiskt värde, om de övriga områdena tillåts utvecklas finns potential att även dessa får ett högt naturvärde. Området har ett tydligt samband, om än något fragmenterat av mindre vägar och glesare bebyggelse.

se. Det finns även springningsmöjligheter till sambandsområde 1 och 2.

Sambandsområde 4 Nordrona: Området består till största delen av skogsmark, men även inslag av åker och ängsmark. Området hyser höga naturvärden. Spridningsmöjligheterna begränsas kraftigt i söder av E18, spridningsmöjligheter finns i västlig riktning samt till viss del nordlig riktning över Norrtäljeån.

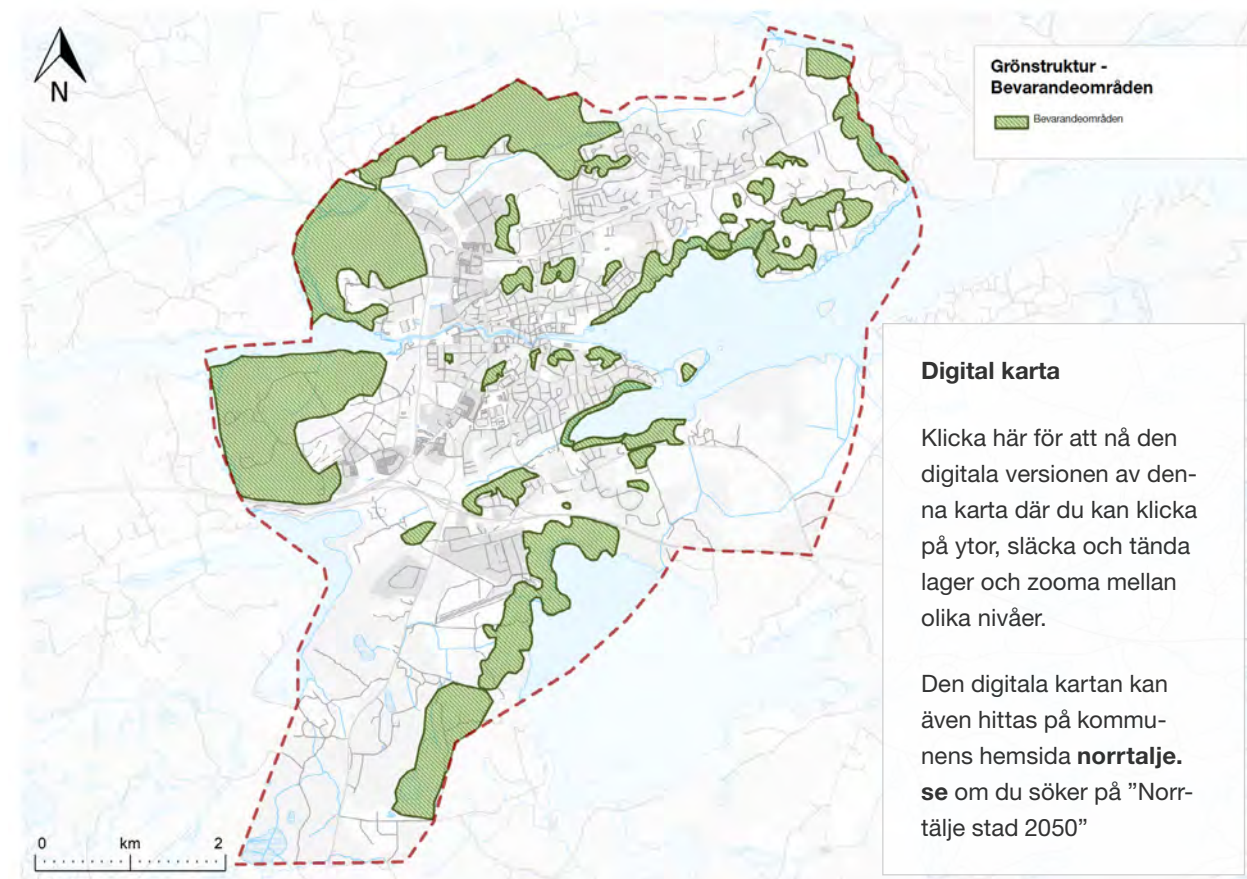
Sambandsområde 5 Mellan Kyrksjön och Limmaren: Området kännetecknas av skoglig miljö med inslag av ädellöv och annan lövskog. Området har spridningsmöjlighet i samtliga väderstreck, med undantag i norr där E18 utgör en barriär. Området i sig har en låg fragmentering av infrastruktur och bebyggelse.

Sambandsområde 6 Görflaslingan till Björnö: Den övervägande naturtypen är skog, med inslag av betad mark, ängsytor och åkerholmar. Inom området finns påtagligt artvärde och biotopvärde. Det finns ett tydligt samband inom området främst i väst-östlig riktning. Det finns även ett samband och möjlighet till spridning längs med Kvisthamravikens norra strand mot sambandsområde 7. Området är fragmenterat av mindre vägar och glesare bebyggelse.

Sambandsområde 7 Norrtäljeån-inre Norrtälje-ken-Kvisthamraviken: Det är främst inom strandzonen som möjliga samband finns. Området ingick inte i naturvärdesinventeringen 2018, strandzonen hyser naturvärden och spelar en viktig roll som spridningskorridor. Södra bergen till Granparken består av skogsmark är den övervägande naturtypen. Området hyser påtagligt naturvärde i form av berghällar med ädellövträd. Området fungerar som en spridningslänk mellan norra och södra delen av Norrtälje stad om en anpassad skötsel tillåts.

Ekologiska bevarandeområden

Den enskilt viktigaste åtgärden för att bevara och utveckla den gröna infrastrukturen inom Norrtälje stad är att bevara de gröna områdena och dess funktioner som finns idag. Förvaltning av dessa är avgörande för att bevara deras funktioner. Men det finns också en stor

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtälje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

potential att utveckla de gröna områdena för att förbättra spridningen mellan dessa.

Utifrån inriktningarna i Norrtälje kommuns miljö och klimatstrategi har områden med höga och känsliga naturvärden valts ut som bevarandeområden. Underlag för urvalet har varit naturvärdesinventeringar (klass 1 och 2), rapporten Grön infrastruktur i Norrtälje stad (Kindvall, 2019), skyddade områden, rapporten Tätortsnära natur i Norrtälje kommun (Rydebjörk & Hallbäck, 2022) samt

kartläggningen och analys av ekosystemtjänster i Norrtälje stad (WSP, 2020). Dessa områden ska inte exploateras eller på annat sätt försämrats så att den biologiska mångfalden hotas. Den naturtyp och de värden som finns inom områdena bör bevaras eller utvecklas.

De grönområden som ska bevaras är till exempel skogsområdet Nordrona, Södra Bergen och Granparken. Dessa bildar ett parallellt stråk i öst-västlig riktning parallellt med Norrtäljeån och ger därmed upphov till gröna

band genom stadskärnan. Denna länk kan fungera som en fullgod spridningskorridor i nord och sydligriktning. Även om själva korridoren går i öst-västlig riktning kan den binda ihop de norra och södra delarna om Norrtäljeån. Det är önskvärt att utveckla denna länk, genom värdekärnor eller små biotoper. Likaså bildas ett grönt band från Norra bergen österut förbi Gransäter längs med Norrtäljeviken till Lindholmens naturreservat.

Vidare samband som bör bevaras är strandskogar längs med Norrtäljeviken och sjön Lommaren då strandskogar ger goda möjligheter till ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster som strandzonen kan bidra med är exempelvis rekreation som vattenrening samt är även en del av Sveriges uppfyllande av miljömål och miljökvalitetsnormer för vatten.

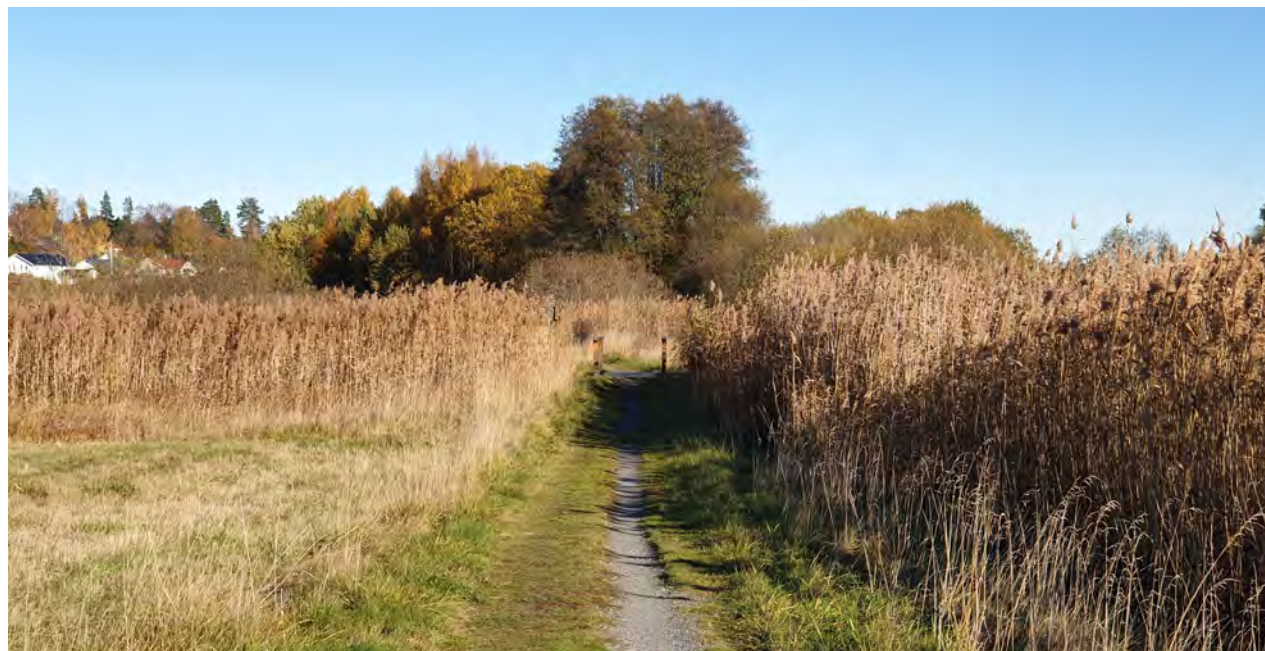
De stadsnära naturreservaten Vigelsjö, Lindholmen och det blivande naturreservatet Färsna ligger alla inom tre kilometer från centrum. Naturreservaten bildar en båge runt den norra delen av staden och kan kompletteras med strövområden i Solbacka norr om stan tillsammans med bevarande av grönområden i Nordrona och ner mot Kyrksjön väster om staden.

Öster om centrum runt Långgarn finns flertalet skogshabitat med ädellöv som kan utvecklas eller bevaras. Likaså finns områden i Nordrona och strandskogar väster om Limmaren där naturvärden och rekreation kan samordnas.

Riktlinjer grönstruktur, ekologiska värden

- Utgå från beskrivna samband i sambandsområdena vid exploatering för att värna och utveckla deras funktion

- Bevarandeområden ska inte exploateras eller på annat sätt försämrats så att den biologiska mångfalden hotas
- Anlägg ängsytter eller ändra förvaltningen av gräsmattor så att ängsytter skapas för att skapa livsmiljöer för insekter. Det kan även vara en kostnadseffektiv åtgärd utifrån ett skötselperspektiv
- Tillvarata den omkringliggande naturkaraktären vid etablering av nya grönstråk eller grönområden
- Områden med låga värden knutna till lövträd kan överföras till öppen betesmark
- Planera för öppna dagvattenlösningar vid ny- och ombyggnation av vägar som kan bidra till den gröna infrastrukturen
- Bevara befintliga träd i möjligaste mån. Om avverkning sker bör kompensationsåtgärder vidtas, exempelvis flytt av träd eller nyplantering
- Äldre grövre träd som avverkas kan med fördel användas för att skapa faunadepåer
- Öka spridningsmöjligheterna genom gröna tak, gröna fasader, planteringar, alléer och liknande åtgärder
- Gynna terrestra och akvatiska arter genom att hålla strandängar öppna och hävdade
- Värna värdestrukturen av ekar genom att bevara befintliga och plantera fler ekar
- Säkerställ återväxt i skogsområden genom att bevara träd av olika åldrar
- Möjliggör för nya värdekärnor genom att bevara äldre och döda träd

Stig i Bolkadalen mellan Kvisthamra och Björnö

Sociala värden

Nuläge

I Norrtälje stad finns en variation av park- och grönområden med en diversitet av sociala värden. Anlagda parker förekommer främst i stadskärnan och oftast i koppling till Norrtäljeån. Parkerna har en bärande roll för staden med sociala värden kopplade till rekreation, folkhälsa, kulturhistoria med mera. Societetsparken fyller en särskild viktig funktion med en storlek och utformning som möjliggör för bland annat större folksamlingar och evenemang samtidigt som parken är stadens gröna vardagsrum. Längs Norrtäljeån mellan Societetsparken och Grossgärdet finns ett kluster av mindre parker som tillsammans skapar ett viktigt band av gröna platsbildningar genom stadskärnan som i varje ända an knyter till gröna rekreativa stråk som leder till större tätortsnära naturområden med rekreativ möjligheter.

Det finns ett antal skogsområden inbäddade i staden. Dessa finns utanför stadskärnan och har en viktig funktion som gröna oaser i annars hårdgjorda miljöer.

Gröna aktivitetsområden finns på flera platser i staden. Kvisthamrabacken erbjuder vinteraktivitet och Flygfältets Sportcenter är stadens största kluster av sport- och idrottsplaner.

I stadens utkanter finns flera större rekreativ områden som tillåter långvarig utevistelse, rofylldhet och friluftsliv.

Det finns utöver dessa även övriga grönområden med rekreativa värden som pekats ut i denna fördjupning av översiktsplanen men som inte ryms inom någon särskild

kategori. Allmänt tillgängliga grönområden på kvarter-smark och kyrkogårdar är exempel på sådana.

Roslagsleden går igenom Norrtälje stad och passerar flera park- och grönområden som har en viktig funktion för besöksnäringen och friluftslivet.

Tillgången till offentliga park- och grönområden är varierad. Ett större sammanhängande bristområde är stadskärnans västra del, Grossgärdet, Övre Bryggårdsgärdet, Knutby torg och norra industriområdet mot Färsna.

Utveckling

När staden utvecklas är det viktigt att bevara de gröna kvaliteter som gör staden attraktiv. Variationen av typer av park- och grönområden bidrar till att skapa en stad med närhet till en mångfald av rekreativ möjligheter. Därför behöver alla typer av befintliga park- och grönområden med rekreativa värden värnas när staden växer. För att binda samman grönområden, parker, större rekreativ områden och stadsdelar skapas och utvecklas gröna stråk i stads- och naturmiljöer. I staden råder stor

Klippan i Norrtälje Hamn

Societetsparken i Norrtälje stadskärna

Balanserande stenar i Vigelsjö

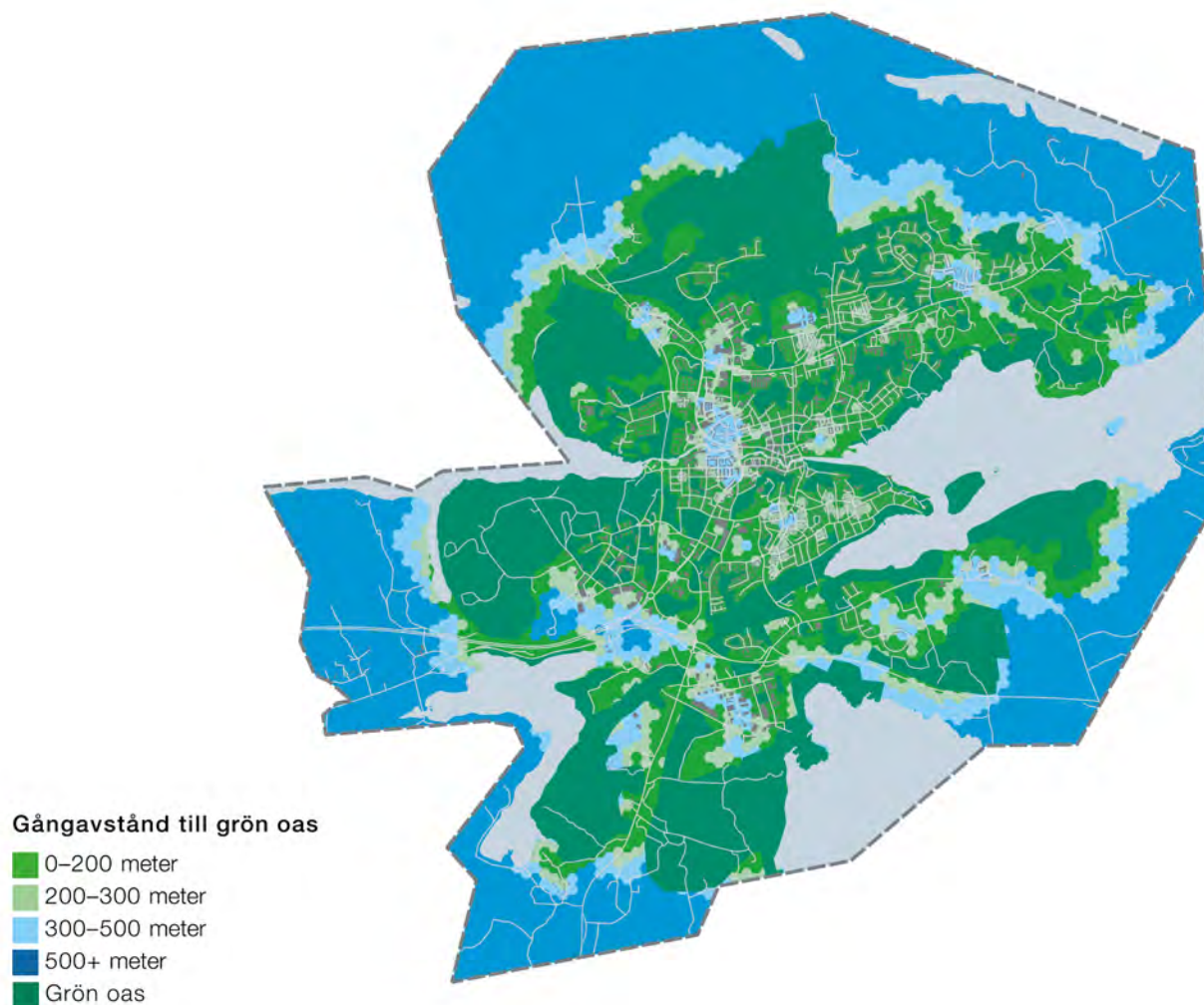
konkurrens om ytor vilket betyder att de gröna stråken förverkligas genom att grönska integreras i stadsmiljön där så behövs.

Grönstråk

Ett mindre förekommande grönt element i Norrtälje stad är stadsträd. Fler träd i staden ger många positiva effekter såsom rekreation, återhämtning, biologisk mångfald, luftkvalitet, klimatanpassning och ökade fastighetsvärden. Trädtrader och alléer är strukturbildande element som ökar beskuggningen av gångstråk och vattenmiljöer. Dessa tillkommer i befintliga och nya stadsmiljöer i de utpekade grönstråken. Andra gröna element kan förekomma i grönstråken men träd prioriteras.

Närhet till grönområden

I stadsbyggnadsprojekt, planprogram och detaljplaner ska det befintliga och framtida behovet av nya allmänna park- och grönområden beaktas både inom och utom det studerade området. Utgå från riktvärdet 300 meter gångavstånd till närmsta park- eller grönområde. Att det existerar ett park- eller grönområde inom 300 meter gångavstånd från en bostad innebär dock inte att park- eller grönområdet är tillgängligt eller tillräckligt för att tillgodose behovet, utan ger endast en fingervisning. Forskning visar att 300 meter är det avstånd man är beredd att promenera till ett park- eller grönområde för att man ska använda det ofta. Vägarna till park- och grönområdena behöver även vara säkra och trygga för att park- och grönområdena ska anses tillgängliga. Hur säkra och trygga vägen mellan bostäder och park- och grönområdet är behöver studeras i detalj i varje stadsbyggnadsprojekt,

Kartläggning av gångavstånd till grön oas i Norrtälje stad (Spacescape, 2021)

planprogram och detaljplan som medger bostadsbyggelse, förslagsvis genom barn-, social- eller trygghetskonsekvensanalys. Befintliga och nya park- och grönområden behöver även förvaltas och utformas för att

vara tillgängliga för alla stadens invånare oavsett ålder, könstillhörighet eller funktionsvariation.

I figuren till vänster redovisas så kallade gröna oaser vilket är grönområden som bedöms vara platser människor söker sig till för att uppleva grönska. Utifrån dessa områden har all mark inom denna fördjupning av översiktsplanen kartlagts med hänsyn till gångavstånd till dessa gröna oaser. Denna kartläggning visar på att många av stadens delar har ett park- och grönområde med socialt värde inom 300 meters gångavstånd men det finns bristområden, särskilt områdena just väster om stadskärnan på vardera sida av Norrtäljeån.

Tillräckliga grönytor

Utöver närhet och tillgång behöver park- och grönområdenas storlek och aktivitetsmöjligheter analyseras för att utgöra underlag för en vägledning av stadens utveckling som resulterar i en stad med en stark grönstruktur som ger invånarna möjlighet till rekreation nära bostaden. I avsnitt Allmänna intressen – Gestaltad livsmiljö beskrivs att 15% av stadsdelars yta ska användas som offentlig friyta för att säkerställa tillräcklig grund för en välfungerande och välmående stad. Gröna offentliga ytor skapar utöver sociala värden även ekosystemtjänster såsom stärkta spridningssamband, temperaturreglering, dagvattenhantering och luftrening. För att de tillkommande offentliga friytorna ska tillgodose fler behov på samma yta ska en övervägande del vara gröna. Riktvärdet som ska användas i fortsatt planering är att 2/3 av stadens tillkommande offentliga friytor är gröna, och 1/3 av alla stadens tillkommande offentliga friytor ska vara parkområden.

Kartläggning av sociala värden

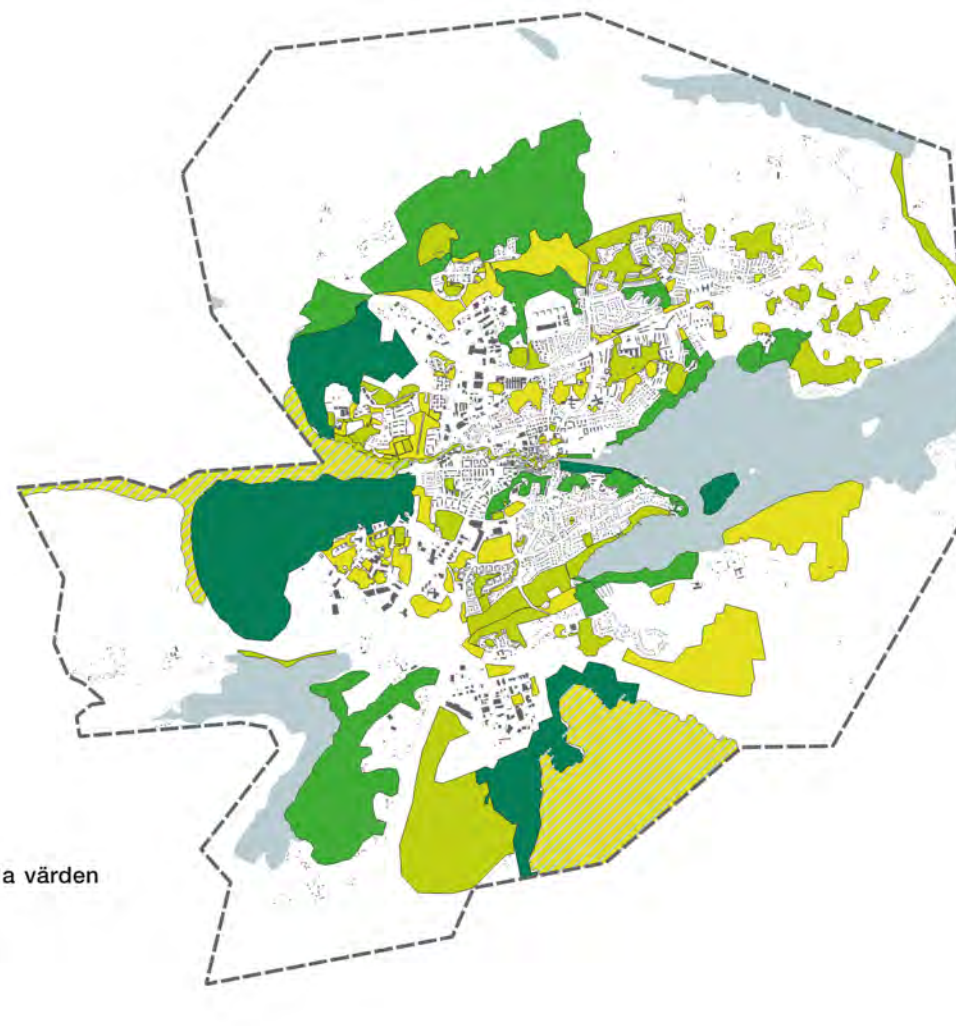
En kartläggning av sociala värden i stadens offentliga friytor har genomförts inom arbetet med denna fördjupning av översiktsplanen. En så kallad sociotopkarta har tagits fram som redovisar mångfalden av sociala värden

i totalt 128 offentliga friytor. Kartläggningen utgår från den tidiga dialogen och expertvärderingar (Spacescape, 2021). 18 kategorier av sociala värden har identifierats inom Norrtälje stad. Exempel på sociala värden är badupplevelser, lekplatslek, utblick, motionstråk, odling och kulturmiljöer. Sociotopkartan redovisar vart det finns störst mångfald av sociala värden, med andra ord, vilka platser som har störst mångfald av möjliga aktiviteter. Tidigare sociotopkartor i andra kommuner har visat ett tydligt samband mellan populära platser och platser med stor mångfald av sociala värden. Offentliga friytor där mångfalden av sociala värden är stor har således förutsättningar att bli viktiga mötesplatser. I Norrtälje stad utgörs nästan all offentlig friyta av park- och grönområden.

Kartläggning av sociala värden, sociotopkartan, utgör stöd i det fortsatta arbetet med att utveckla stadens befintliga och nya park- och grönområden. Park- och grönområden där potentialen för ökad användning är som störst prioriteras i arbetet med att erbjuda fler aktivitetsmöjligheter i staden. Societetsparken, Nordrona, Vigelsjö naturreservat och Borgmästarholmen bedöms vara särskilt viktiga områden med stor potential för ökad användning.

Vid utformning av nya park- och grönområden ska en analys av omkringliggande park- och grönområdets sociala värden utföras för att utröna vilka värden som bör tillkomma för att erbjuda en mångfald av aktiviteter i varje del av staden.

Utpekade övriga grönområden har rekreativa värden för allmänheten och beaktas utifrån dess funktion i stadens grönstruktur i den fortsatta planeringen, exploatering av dessa undviks i möjligaste mån.

Mångfald av sociala värden

- 0-3
- 4-6
- 7-9
- 10-12

Kartläggning av sociala värden i Norrtälje stad (Spacescape, 2021)

Befintliga områden

Bristområden prioriteras i kommunens arbete med att tillgodose befintliga bebyggelseområdets behov av allmänna park- och grönområden. Grönytor på privat kvar-

tersmark såsom privata trädgårdar likställs inte med allmänna park- och grönytor i den kommunala planeringen. Privata grönytor är viktiga och kan vara positiva inslag för allmänheten men ses inte som utbytbara mot allmänna

park- och grönytor. Kvartersmark kan med fördel regleras för att tillgängliggöra allmän gång- och cykeltrafik för att ingå i grönstråk, men i regel planeras grönstråk på allmänna platser.

När utveckling längs Baldersgatan och i stadskärnan sker kommer stora delar av stadens stora bristområden kunna åtgärdas. Ett problem som inte kommer hanteras inom processer för utveckling av stadens nya stadsdelar är den brist som finns i stadsdelen Grossgårdet. Här be-

höver en grön offentlig friyta tillkomma då grönområden är en bristvara i stadsdelen. Möjligheten att skapa nya grönområden i stadsdelen vid eventuell förtätning eller omvandling inom stadsdelen behöver beaktas.

Områden i behov av nya park- och grönområden

När områden i staden omvandlas till stadsdelar där fler bor och vistas ökar behovet av allmänt tillgängliga park- och grönområden. Även områden som inte förväntas

omvandlas kan behöva nya park- och grönområden för att åtgärda en befintlig brist. I denna fördjupning av översiktsplanen pekas områden i behov av nya park- och grönområden ut. Dessa är baserade på kartläggningar av närhet och tillgänglighet till grönytor och offentliga friytor i kombination med de områden som föreslås utvecklas i staden. Områdena är ungefärliga. Vid fortsatt planering ska det inom dessa områden eftersträvas att skapa nya allmänt tillgängliga park- och grönområden.

Grönstruktur i mark- och vattenanvändningskartan

I mark- och vattenanvändningskartan redovisas viktiga gröna områden i användningarna Grönområde och park, Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering och Natur och friluftsliv. Grönområde och park är skötta park- och grönområden med stor betydelse för delar eller hela Norrtälje stad. Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering är områden lämpliga för större åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i främst ytvatten i bred bemärkelse såsom dagvattendammar och våtmarker. Natur och friluftsliv är större sammanhängande naturområden intill staden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade. Exploatering tillkommer inte där mark- och vattenanvändningskartan anger dessa användningar.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad

Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (2016) utgör tillsammans med denna fördjupning av översiktsplanen vägledning för planering och hantering av stadens grönstruktur.

Odling i Färsna

Riktlinjer grönstruktur, sociala värden

- Bevara och utveckla utpekade befintliga park- och grönområden. Överväg exploatering endast där mark- och vattenanvändningskartan så medger
- Planera för nya allmänt tillgängliga park- eller grönområden i områden där det är över 300 meter gångavstånd till närmsta park- eller grönområde
- Minska upplevda och fysiska barriärer till stadens park- och grönområden
- Öka andelen allmänna park- och grönytor i områden med låg tillgänglighet
- Skapa nya allmänt tillgängliga park- och grönområden i utpekade områden i behov av nya park- och grönområden
- Fortsätt att arbeta med grönytefaktor i större stadsbyggnadsprojekt och utred möjligheten att implementera grönytefaktor i samtliga detaljplaner
- Planera mångfunktionella grönytor som tillgodoser behoven av rekreation, biologisk mångfald och klimatanpassning där behoven överlappar
- Undvik exploatering av områden med användningarna Grönområde och park, Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering och Natur och friluftsliv i mark- och vattenanvändningskartan
- Minst 2/3 av den offentliga friytan inom nya eller omvandlade stadsdelar ska vara offentlig grön friyta och 1/3 av den offentliga friytan ska vara parkyta. Avsteg får endast ske för områden som redan tillgodoser behovet förutsatt att andelen friyta inte minskar

- Utgå från kartläggningen av sociala värden för stadens friytor för att prioritera åtgärder till områden med störst potential
- Anpassa utformning och innehåll av nya park- och grönområden utifrån kartläggningen av sociala värden för stadens friytor på ett sätt som resulterar i god tillgänglighet och en mångfald av aktiviteter i varje del av staden
- Genomför kompensationsåtgärder vid exploatering av park- och grönområden

Parker

- Planera nya parker i nya stadsdelar så behovet av tillgänglighet tillgodoses
- Prioritera planering av nya parker i stadens bostadsområden
- Erbjud en variation av aktiviteter för en mångfald av användare under en större del av dygnet och året
- Planera för en stad med en variation av parker utifrån storlek, innehåll och karaktär
- Utforma parker med en större möjlighet för fler aktiviteter som resulterar i en stad med ökad parkvistelse

Parkskogar

- Planera för nya parkskogar vid exploatering av skogsområden
- Möjliggör för ökad naturpedagogik genom att minska barriärer till parkskogar
- Större rekreativområden
- Värna om rekreativområdenas säregna drag vid utveckling
- Utveckla möjligheterna för friluftsliv

Aktivitetsområden

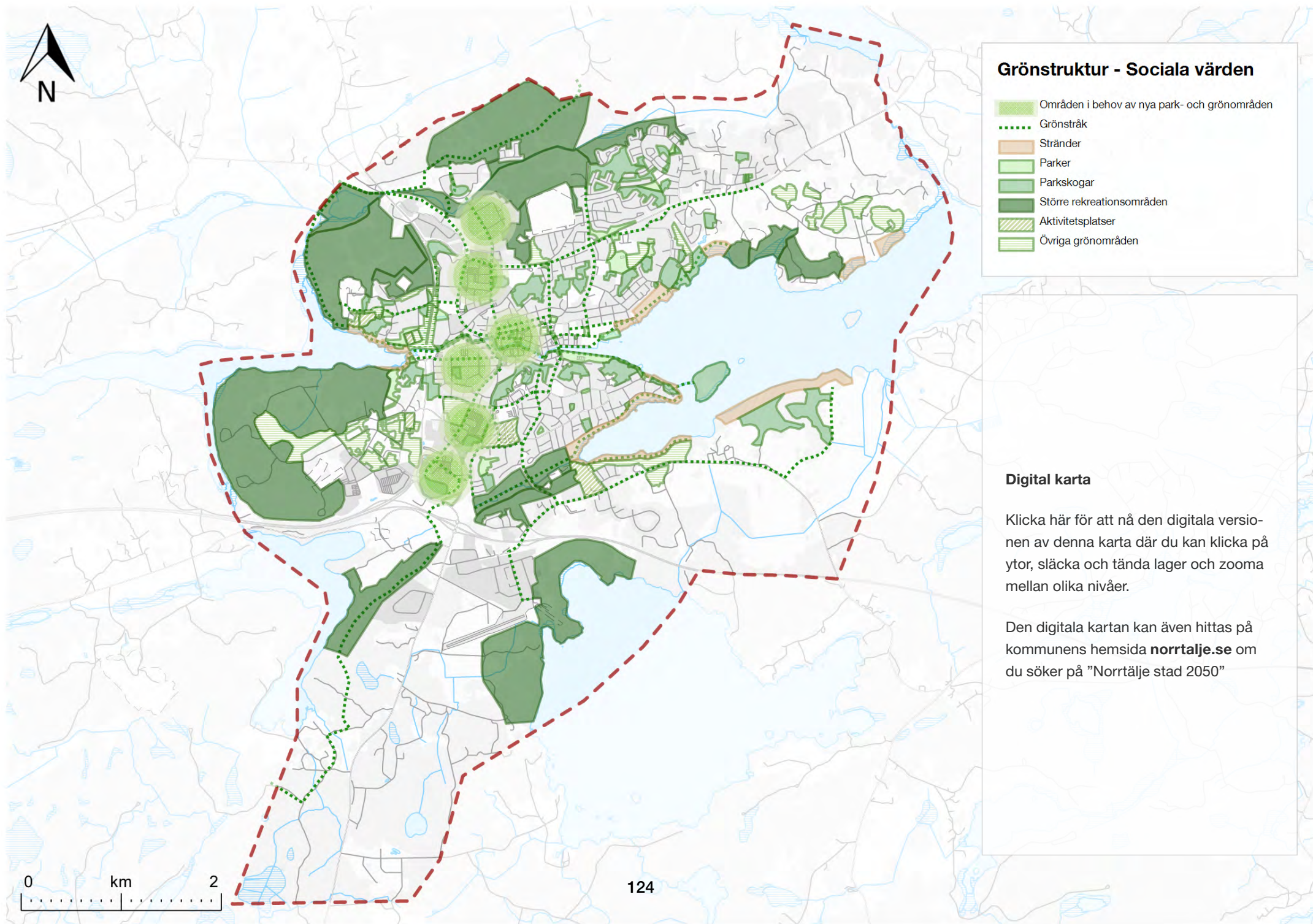
- Erbjud en variation av aktiviteter för en mångfald av användare under en större del av dygnet och året
- Möjliggör för både planerad och spontan fritidsaktivitet

Stränder

- Bevara utblickar mot sjöar och hav
- Erbjud aktiviteter med koppling till angränsande vattendrag
- Utveckla strändernas sociala värden utan att skada deras ekologiska funktion

Grönstråk

- Prioritera trädrader som åtgärd för grönstråk i bebyggda miljöer
- Öka andelen grönyta och grönska i grönstråk
- Använd mångfunktionella lösningar för att tillgodose fler behov på samma yta
- Planera för grönstråk inom nya stadsdelar som anknyter till stadens grönstruktur

Grönstruktur - Sociala värden

- Områden i behov av nya park- och grönområden
- Grönstråk
- Stränder
- Parker
- Parkskogar
- Större rekreationsområden
- Aktivitetsplatser
- Övriga grönområden

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida norrtaelje.se om du söker på "Norrtälje stad 2050"

0 km 2

Blåstruktur

Nuläge

Norrtälje stad är omgivet av vatten, med havet, sjöar, vattendrag och våtmarker. Detta ger stadens invånare stora möjligheter till både aktivitet och avkoppling knutet till dessa viktiga naturtyper med tillhörande rika biologiska mångfald. I Norrtälje stads våtmarker, sumpskogar och dammar lever till exempel många groddjur och ovanliga mossor och rastar en hel del ovanliga fåglar. I och runt sjöarna och vattendragen fladdermöss och sällsynta vattenväxter. I Norrtäljeviken samlas årligen en stor mängd fisk och fågel vid åarnas mynningar och i vassen trivs både gäddorna och vassfåglarna.

Vattnet flödar igenom landskapet. Norrtälje stad med omnejd ligger i flera olika avrinningsområden. I Norrtäljeån i stadens hjärta rinner vatten ända från skogarna i Uppsala län norr om Rånäs, från sjöarna runt Rimbo, från Vretaåns källor i Vallentuna kommun, från Frötuna kyrksjö och via Malstaån från Lohärads och Skederids jordbrukslandskap.

I Lundaströmmen med sitt utlopp på den norra sidan av viken rinner vatten från Broströmmens avrinningsområde med vatten från skogarna öster om Rånäs via kommunens största sjö Erken och dess omnejd ner i Järsöströmmen, Brosjön och vattendragen ner till Gillfjärden. På den södra sidan av viken rinner Limmarens avrinningsområde ut, ett relativt litet avrinningsområde som får sitt vatten från skogsmarken runt sjön. Vatten rinner också ner i viken från kustområdet i sig.

Våtmarker och grundvatten fyller på de stora ytvattensystemen. Det finns många olika typer av våtmarker i

planområdet med sumpskogar, strandmiljöer och en mosse. Utöver att vara viktigt som dricksvatten för egenborrade brunnar är markens grundvatten också viktigt för grundvattenberoende ekosystem.

För alla vattensystem är det viktigt med fungerande grön infrastruktur, för att behålla hög biologisk mångfald och de ekosystemtjänster den ger. För sammanhängande vattensystem innebär det att inga vandringshinder finns. Vandringshinder är fasta hinder i vattenmiljön som hindrar fisk från att vandra upp men det är också störda naturliga strandzoner där förlust av habitat och exploatering leder till att strandberoende arter inte kan passera eller sprida sig.

I Norrtälje stad med omnejd finns ett flertal våtmarker som till exempel strandzoner, sumpskogar och tillfälliga översvämningsmarker. Dessa biotoper har höga naturvärden som beror på hydrologin. Det finns strandskogar vid både sjöar och vattendrag, flacka stränder med vass, blå bårdar och betade strandängar. Våtmarker är också viktiga för miljöer runtomkring som skogar och lundar genom att de tillför en hög luftfuktighet. Även tillfälligt översvämmade marker är mycket viktiga för den biologiska mångfalden och landskapets vattenhållande förmåga.

Våtmarken Harsjön norr om Solbacka är en värdefull nyckelbiotop med sällsynta mossor och den ovanliga rödlistade kärlväxten sumpviol. I Harka översvämmas varje år de flackt liggande åkermarkerna. Här rastar på höst och vår tusentals fåglar på sin flyttväg igenom Sverige. Strandängar med blå bård finns vid Lindholmen, i Vigelsjö sjöhage, i hagarna i Mellingeholms slottspark, i Ludden och på Borgmästarholmen. Vid Ludden finns en handikappanpassad utkiksplats över betesmarkerna och sjön. Strandzonerna med stora vassbälten i sjöarna och

Kategorier för rödlistade arter

Sveriges rödlista följer Internationella naturvårdsunionens (IUCN:s) kategorier och kriterier för rödlistning. Dessa syftar till att ge en prognos för arternas risk att dö ut, i vårt fall från Sverige. Bedömningen för kategorisering görs bland annat genom att jämföra en arts populationsstorlek, populationsförändring, utbredningsstorlek och/eller populationens grad av fragmentering mot en uppsättning kriterier.

Kategorier:

RE = Nationellt utdöd (Regionally Extinct)

CR = Akut hotad (Critically Endangered)

EN = Starkt hotad (Endangered)

VU = Sårbar (Vulnerable)

NT = Nära hotad (Near Threatened)

DD = Kunskapsbrist (Data Deficient)

i Norrtäljeviken har stor betydelse för biologisk mångfald och grön infrastruktur.

I Norrtälje stad har förekomst av större och mindre vattensalamander, vanlig groda, vanlig padda samt åkergröda konstaterats. Samtliga groddjur i Sverige är fridlysta och för den större vattensalamandern, och även åkergrödan, är även dess livsmiljö på land och i vatten skyddad. Det innebär att vid en exploatering måste det framgå att tillräckliga hänsyn tagits till den större vattensalamanderns, och åkergrödans, fortlevnad.

I Norrtälje stad har flera naturvärdesinventeringar (Ecom, 2018) utförts för att identifiera höga naturvärden och analys av grön infrastruktur (Kindvall, 2019) har utförts för att analysera och kartlägga viktiga livsmiljöer. Groddjursmiljöer har identifierats och livsmiljöer för större vattensalamander har tagits fram. Större sammanhängande områden för större vattensalamander finns på Nordrona och i Färsna samt i Mellinge/Sikaområdet, men viktiga dammar finns i flera andra områden i staden.

Beskrivning av sjöar och vattendrag

Knutna till Norrtäljes sjöar och vattendrag är rödlistade arter som fladdermusarter, fåglar, fiskar, utter och sällsynta kärlväxter. Nedan är en genomgång av stadens sjöar och vattendrag, för många av dem finns ett kopplat vattenförekomst-ID inom parentes.

Lommaren (SE662994-166164) ligger väster om Norrtälje stad. Sjön är en långsmal och flikig sprickdalssjö som tillhör Norrtäljeåns vattensystem. Utloppet är Norrtäljeån, sjön har tre större tillrinnande vattendrag; ett från Kyrksjön, Malstaån och Husbyån. Vid den senaste statusbedömningen var ekologisk status klassad som dålig,

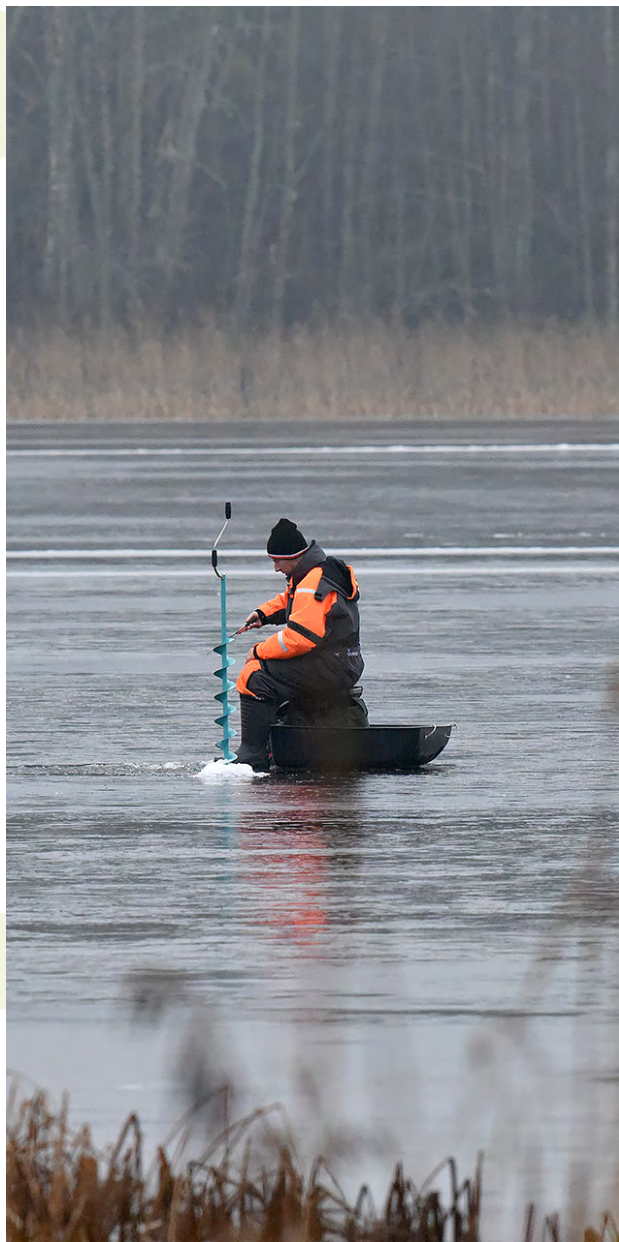

Lommaren

den kemiska statusen uppnår ej god och tillkomst/härkomst klassad som naturlig. Flera inventeringar av vattenvegetation har genomförts, sammantaget har 30 arter påträffats (övertattensväxter undantaget) vilket gör att sjön är mycket artrik. Pilblad och kransalgen uddslinke, som båda klassas som nära hotad (NT) har påträffats. Provfiske har visat på följande arter; abborre, gers, gös, björkna, braxen, löja, mört och ål (CR). Andra hotade arter som påträffats är rödrom (NT) och vattenfräne (NT).

Kyrksjön (Frötuna) (SE662810-166009) ligger sydost om Norrtälje och tillhör Norrtäljeåns vattensystem. Avrinningen sker till Lommaren, den största tillrinningen sker i ett vattendrag som kommer ifrån Oppsjön. Kyrksjön skiljer sig från andra omgivande sjöar genom att ha ett relativt gott siktdjup. Vid den senaste statusbedömningen var ekologisk status klassad som god, den kemiska statusen uppnår ej god och tillkomst/härkomst klassad som naturlig. Inloppsviken och de omgivande vassarna utgör ett klass 3 objekt i våtmarksinventeringen. Vid en vattenvegetations inventering återfanns 29 arter (övertattensväxter undantaget), vara av en var pilblad (NT), sjön är således artrik. Vid sjön har häckande par av storlom, knölsvan, brun kärrhök och skäggdopping observerats. Indikationer från artportalen finns även på att sångsvanar häckar här. Andra observerade arter är vigg, knipa och skedand (NT).

Norrtäljeån (SE663002-166254) har sin början vid Lommaren, rinner igenom de centrala delarna av Norrtälje stad och mynnar sedan i Norrtälje viken. Vid den senaste statusbedömningen var ekologisk status klassad som måttlig, den kemiska statusen uppnår ej god och tillkomst/härkomst klassad som naturlig. Norrtäljeåns tillstånd är av stor betydelse för den biologiska mångfalden. Norrtäljeån är en viktig reproduktionslokal för fiskar-

Pimpelfiske på sjön Lommaren (Foto: Leif Sörensson)

ter som vandrar upp i sötvatten för att leka, av särskild betydelse för havsöringen. Andra fiskarter som påträffats; lake (VU), flodnejonöga, vimma (NT), abborre, mört och löja. Även mer eller mindre sällsynta fågelarter förekommer i ån, till exempel kungsfiskare (VU), smalnäbbad nökråka, gröngöling, gråtrut (VU), silltrut, mindre hackspett (NT) och strömstare. Bottenfaunan är mycket artrik och längs ån finns äldre löv- och ädellövträd och lokaler för fladdermöss (11 olika arter). I ån finns förekomst av den rödlistade växten pilblad (NT). Här finns också den strikt skyddade arten utter (NT).

Limmaren (SE662767-166446) ligger sydöst om Norrtälje stad. Tillrinningen sker via ett flertal mindre bäckar, sjön har sitt utlopp i den norra delen. Limmaren är en mycket näringsrik och produktiv sjö med ett stort fiskbestånd, stor mängd djurplankton och sommartid kraftiga algbloomingar. Vid den senaste statusbedömningen var ekologisk status klassad som dålig, den kemiska statusen uppnår ej god och tillkomst/härkomst klassad som naturlig. Limmaren är en värdefull fågelsjö. Bland annat häckar skäggdopping, storlom och storskrak mfl. För storskrak anses sjön ha internationell betydelse eftersom dessa fåglar vissa år rastar här i stora mängder. Vid Limmarens nordvästra strand finns en nyckelbiotop karakteriserad som strandskog. I den glesa ädellövsskogen vid Mellingeolm kan man finna arter som underviol, sårläka och smånunneört. De grova och månghundraåriga ekarna i området, som tidigare var en slottspark, har en rik lavflora med sällsynta arter som rödbrun blekspik (NT). På halvön Holmen finns en igenväxande torräng med rik vårflora, exempelvis Adam och Eva. I nordväst utbreder sig artrik betesmark i slutningen upp mot Östhamra. Vid inventeringar av vattenvegetation har 12 arter påträffats, fynd av den regionalt ovanliga arten vårtsärv gjordes.

Anka vid Norrtäljeån

Fåglar i Norrtäljeån

Norrtäljeviken (SE594670-185500) är en långsmal vik av Ålandshav. Vid den senaste statusbedömningen var ekologisk status klassad som måttlig, den kemiska statusen uppnår ej god och tillkomst/härkomst klassad som naturlig. Strandzoner och de grundare delarna av viken utgör viktiga lek- och uppväxtområden för olika fiskarter, exempelvis gädda, abborre, gös och mört. De inre delarna av Norrtäljeviken (närmast Norrtälje stad) bedöms ha ett visst biotopvärde (norra och södra delen). Hamnbassängen bedöms ha ett obetydligt artvärde. De grunda områdena mellan Sässön och Gransäter bedöms ha ett påtagligt biotopvärde. Grunda kustområden med mjukbotten ska enligt naturvårdsverket prioriteras i det marina skyddsarbetet. En fågelinventering har gjorts i området, denna visar på förekomst av fisktärna, silvertärna, gråtrut (VU), silltrut (NT), talgoxe, grönsångare (NT), rörsångare (NT), strandskata (NT), ladusvala, stenskvätta, skäggdopping och sävsparv (VU).

Gillfjärden (NW663342-166542) ligger nordost om Norrtälje stad. Gillfjärden är klassad som ett övrigt vatten då den inte uppfyller kriterierna för att utgöra vattenförekomster, omfattas inte av beslutade miljö kvalitetsnormer. Vissa kvalitetsfaktorer är dock klassade exempelvis;

växtplankton har klassat som otillfredsställande, näringsämnen är klassad som god, konnektivitet är klassad som hög. Gillfjärden bör därför ha likande statsklassningar. Harsjöbäckens mynningsområde ingår i de östra delarna av ett klass 3 objekt i våtmarksinventeringen. Vid en inventering av vattenväxter hittades 13 arter, varav en är stjärnslinke (VU). Andra arter som förekommer är rördrom (NT) och uddslinke (NT). Vid provfiske har bland annat abborre, braxen, gös, gädda, löja och sarv fångats.

Lundaströmmen (Broströmmen) (SE663413-166447) har sin start vid utloppet av sjön Brosjön och mynnar i Norrtälje viken. Lundaströmmen rinner även igenom Gillfjärden. Vid den senaste statusbedömningen var ekologisk status klassad som måttlig, den kemiska statusen uppnår ej god och tillkomst/härkomst klassad som naturlig. Lundaströmmen är ett öringförande vattendrag, inventeringar av lekropor har genomförts. Mellan åren 2012-2017 hittades flertalet lekropor samt att lekande öring konstaterades. Även inventering av bottenfauna har genomförts, vid denna inventering två ovanliga snäckarter; mindre snytesnäcka och ribbskivsnäcka. Fler ovanliga arter påträffades vid undersökningen 1989, dock har dessa arter minskat. Orsaken till att fler ovanliga arter på-

träffades vid den tidigare undersökningen är sannolikt att såväl totalantal taxa som antalet individer var högre då.

Harsjön är en våtmark som ligger strax norr om Norrtälje stad. Tidigare var Harsjön en sjö, men vid en sjösänkning 1910 omvandlades sjön till en våtmark. Harsjön klassas som en nyckelbiotop (2,4 hektar), som karakteriseras av lövsumpskog med stillastående vatten och höga botaniska värden. Harsjön ingick i en naturvärdesinventering, vid inventeringen vart området klassat som naturvärdesklass 2 högt naturvärde. Inom naturvärdesobjektet finns även lämpliga miljöer för groddjur då mindre vattensalamander, vanlig groda och vanlig padda har påträffats inom området. Utöver ovanstående naturvårdsarter påträffades främst filltav, björkticka, skuggstjärnmossa, bäcknicka, hyacint, knapptåg, luddunört, kungsängsilja, revlumner och snok. Artvärdet har klassats till högt artvärde med avseende på den höga andel naturvårdsarter som påträffats i området.

Ludden är en liten slättlandssjö som är belägen nordväst om Norrtälje stad. Ludden har sitt utlopp till Lommaren via Malstaån, tillrinningen består av två diken som avvattnas av Harsjön och jordbruksmark. Ludden är klassat

som ett övrigt vatten då den inte uppfyller kriterierna för att utgöra vattenförekomster och omfattas inte av beslutade miljö kvalitetsnormer. Kvalitetsfaktorn konnektivitet i sjöar är den faktor som är klassad, den är klassad som hög. 2006 restaurerades sjöns norra stränder, vassar frästes för att skapa öppna ytor för bete, fågelliv och friluftsliv. Fåglar som observerats vid sjön är sävsparv (NT), buskskvätta (NT), sångsvan, knipa, vigg, svarthakedopping, sothöna, gulspurv (NT) och snatterand. Biotopvärdet bedöms som påtagligt då området har pekats ut som en värdefull våtmark. Värdet förstärks genom att strandängar betas samt att Lommaren utgör en viktig spridningslänk mellan Harsjön och Lommaren. Ludden angränsar till Vigelsjö naturreservat, i sjöns norra del finns ett fågeltorn. Sjön och dessa angränsande område är populärt för fågelskådning.

Månsjön är en mindre sjö (ca 4 hektar stor), det finns inga uppgifter om Månsjön i vatteninformationssystem Sverige (VISS). Sjön är grund (maxdjup 2 meter) och relativt humös. Stränderna är flacka och kantas av starr och säv med inslag av bladvass. Vattenytan täcks i det närmaste helt av gäddnate och näckrosor. Ett inventeringsfiske har genomförts, endast inplanterad guldfisk fångades. I övrigt är Månsjön fiskfri. I Månsjön och i omkringliggande vattendrag och dammar har större och mindre vattensalamander påträffats. Månsjön anses ha ett visst biotopvärde, då den är relativt opåverkad och kan anses utgöra ett exempel på Natura 2000-naturtyp Myrsjöar. Artvärdet är påtagligt då Månsjön med omgivning anses vara en mycket viktig reproduktionslokal för större vattensalamander. Salamanderpopulationen vid Sika bedöms vara av stor betydelse för artens fortlevnad inom kommunen. Arten är fridlyst och upptagen i habitatdirektivet. Vid sjön har även knipa och svarthakedopping observerats.

Utveckling

För sjöar och vattendrag och de ekosystemtjänster som är kopplade till dem är det viktigt att fortsätta arbetet mot bättre vattenkvalitet. Det ska gå att bada i sjöarna och vattenmiljön ska bidra till att gynna och bevara hotade arter. Det betyder att utsläpp av miljöfarliga ämnen ska minska och att naturliga vatten och strandzoner ska behållas naturliga eller återskapas. För mossar och kärr, sumpskogar, dammar och naturliga stränder är det viktigt att exploatering lämnar en skyddszon som inte påverkar hydrologin

Utsläpp av orenat dagvatten till känsliga naturliga vattenmiljöer ska undvikas. Detta för att inte negativt påverka bevarandestatusen hos skyddade arter och deras livsmiljöer samt uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna för vatten i recipienterna.

Våtmarker ska igenom hela planprocessen ses som resurser, som bidrar till landskapets vattenhållande egenskaper och bidrar till att minska skada från översvämningar och skyfall. Planeringen bör sträva mot att bevara och restaurera de våtmarkssystem som finns och återskapa deras funktion på de platser där våtmarker har

Norrtäljeån vid Gustav II Adolfs park

försvunnit. Värdefulla vattenområden med extra höga värden bör ha ett formellt skydd.

För större vattensalamander och andra grod- och kräldjur är det viktigt att bevara de dammar, strandmiljöer och andra våtmarker som finns samt de landmiljöer de är beroende av för sin landlevande fas, övervintring och spridning.

Ekologiskt funktionella kantzoner behövs för den biologiska mångfalden i vattnet men också för ekosystemtjänster så som vattenrening, flödesutjämning vid skyfall samt för temperatursänkning i stadsmiljön. Därför ska ekologiskt funktionella kantzoner vid vattendrag och sjöar bibehållas eller återskapas. En naturlig strandzon längs med vattendrag har träd och buskar i olika åldrar, död ved och överhängande grenar över vattnet samt en zon som kan översvämmas vid olika höga flöden. Strandmiljöer längs sjöar och vattendrag ska bevaras och restaureras, detta bibehåller ekosystemens funktion och skapar också en grönblå lunga för människor att vistas i. Det är viktigt att bevara opåverkade strandzoner runt sjöar och vattendrag, även inne i staden. Vid skötsel av strandmiljöer är det viktigt att ta hänsyn till de skyddsvärda arter som finns.

Naturpedagogik vid dammar, sjöar och vattendrag bör uppmuntras och förenklas där ekologiska och sociala funktioner kan samspela. Tydlig information ska finnas på plats och habitatförbättrande åtgärder bör utföras.

Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering

I mark- och vattenanvändningskartan är mark- och vattenområden utpekade för Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering. I dessa områden är det lämp-

ligt med större åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i bred bemärkelse, främst ytvatten. Åtgärder inom markanvändningen ska syfta till att uppfylla miljökvalitetsnormer, öka biologisk mångfald i och/eller omkring vattenmiljöer samt anpassa samhället mot översvämningssrisker i ett förändrat klimat. I många fall kan kombinationer av dessa åtgärder uppnås inom samma yta. Åtgärder ska även i möjligaste mån stärka rekreativa, pedagogiska och ekologiska värden inom dessa områden.

Exempel på lämpliga åtgärder inom denna mark- och vattenanvändning är bibehållande, restaurering eller nyskapande av våtmarker, sumpskogar, kärr och strandängar, återmeandring av rätade diken och vattendrag, fiskevårdsåtgärder, dagvattendammar, översilningsytor, utjämningsmagasin för skyfall med mera.

Befintlig mark- och vattenanvändning tillåts på områden för vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering, dock ska endast åtgärder med tydlig koppling till vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering tillåtas vid förhandsbesked eller planbesked. Bebyggelse eller annan användning som försvårar eller omöjliggör framtida vattenåtgärder är inte lämpligt och ska därför ej tillåtas. Arrendeavtal för kommunalägd jordbruksmark bör ej vara kortare än 3 år eller längre än 10 år för att möjliggöra planering och genomförande av vatten- eller naturvårdsåtgärder inom dessa ytor

Att områden för vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering pekas ut utesluter inte behovet av åtgärder inom andra områden i staden. Användningen Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering garanterar inte att åtgärder genomförs men ger kommunen ett stort fysiskt utrymme för att förverkliga åtgärder som bidrar till uppfyllelsen av MKN vatten i berörda vattenförekomster.

Åtgärder i kommande detaljplaner kommer fortfarande behövas.

Frågor kopplade till skyfall, förhöjda havs- och sjönivåer och höga flöden hanteras i avsnitt Allmänna intressen – Klimatanpassning.

Riktlinjer blåstruktur

- Vid exploatering i närhet till förekomst av skyddade arter behöver skyddsåtgärder vidtas så att inte arternas bevarandestatus påverkas negativt
- Bevara och återskapa ekologiskt funktionella kantzoner kring vattenmiljöer
- Beakta och värna vattenmiljöns rekreativa värde
- Bevara naturstränder och undvik fysisk störning i ekologiskt känsliga strandzoner
- Spara väl tilltagna skydds- och kantzoner mot sjöar, vattendrag och andra vattenmiljöer såsom våtmarker.
- Restaurera gamla våtmarker för att gynna fisk, fåglar och andra arter som är knutna till grunda vatten
- Bevara Norrtäljevikens viktiga vassområden
- Strandängar med blå bård behålls och restaureras
- Bevara träd vid vattendrag för att skapa livsviktig skugga och ge föda till vattendragets ekosystem
- Utveckla naturpedagogiska platser kopplade till vatten
- Planera för fler utkiksplatser och fågeltorn vid vatten

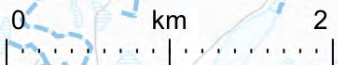
Blåstruktur

- Småvatten
- Vattendrag - Klass 1
- Inventerade våtmarker
- Nationella marktäckesdata, våtmark
- Sumpskogar

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida norrtalje.se om du söker på "Norrtälje stad 2050"

Ekosystemtjänster

Nuläge

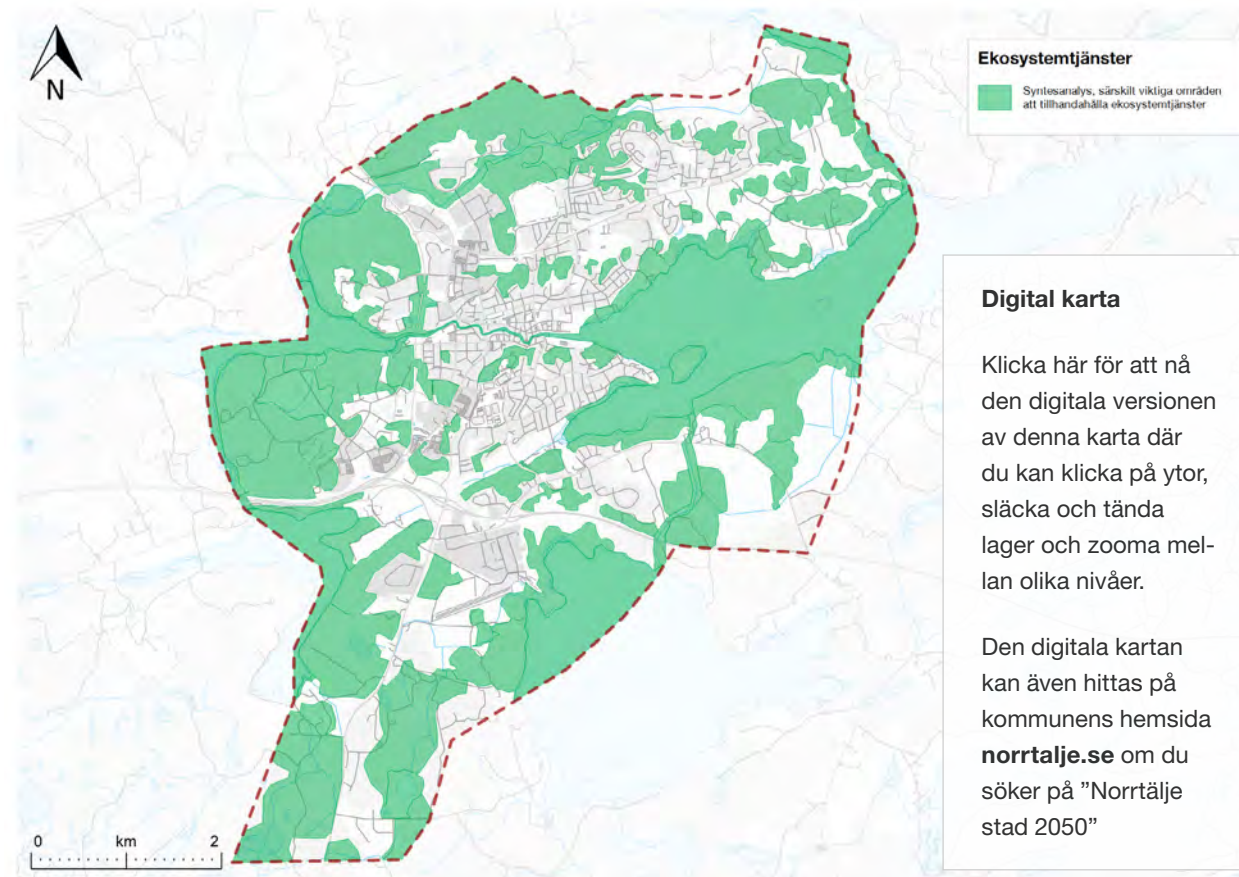
Som en del av grunden till analysen av ekosystemtjänster för Norrtälje stad (WSP, 2020) har nationella marktäckedata använts. Marken domineras av övrig öppen mark med vegetation, åkermark, olika typer av skogsmark samt sjöar och vattendrag. Det finns få öppna våtmarker och sumpskogar. Marktyperna som har störst potential att leverera många ekosystemtjänster är våtmarker, skogsområden och kantzoner mot vatten.

Norrtälje stad har stora ekosystemtjänstvärden med en variation av mark- och vattenområden av särskild betydelse. Stads kärnan har en generell brist på områden med mångfunktionell potential. I stads kärnan är Norrtäljeån och de grönstråk som löper med den särskilt värdefulla områden för att tillhandahålla flertalet ekosystemtjänster såsom lekplats för fiskar, rekreation och svalka.

Utveckling

Norrtälje stad har goda möjligheter att tillhandahålla flertalet ekosystemtjänster och det är därför av stor vikt i kommande planering att utvärdera påverkan på ekosystemtjänster vid en eventuell exploatering, bevara de områdena som tillhandahåller en mångfald av ekosystemtjänster och utveckla antalet ekosystemtjänster där behov och möjlighet finns.

Områden som består av marktyper som har stor kapacitet att tillhandahålla många ekosystemtjänster ska i så stor utsträckning som möjligt inte exploateras. Om det ska ske någon form av utveckling i ett sådant område ska den föreslagna exploateringen anpassas för att minimera påverkan. Genom att i planeringen se

över placeringen av bebyggelse och hårdgjorda ytor och utvärdera påverkan på ekosystemtjänster är det möjligt att minska påverkan på funktionella ekosystem. Det är viktigt att säkerställa ekosystemens kapacitet att leverera olika ekosystemtjänster.

Genom att öka andelen vegetation i annars hårdgjorda områden förbättras potentialen att hantera stora vattenmängder men det kan även rena luft och bidra till lokal temperaturreglering.

Mångfunktionella grönområden ska bevaras och skapas. Utgå från att skapa eko-sociala samband där förstärkningsåtgärder kan göras för att öka ekologisk funktionalitet och förbättra sociala rekreativvärden vilket höjer ekosystemtjänsternas värde.

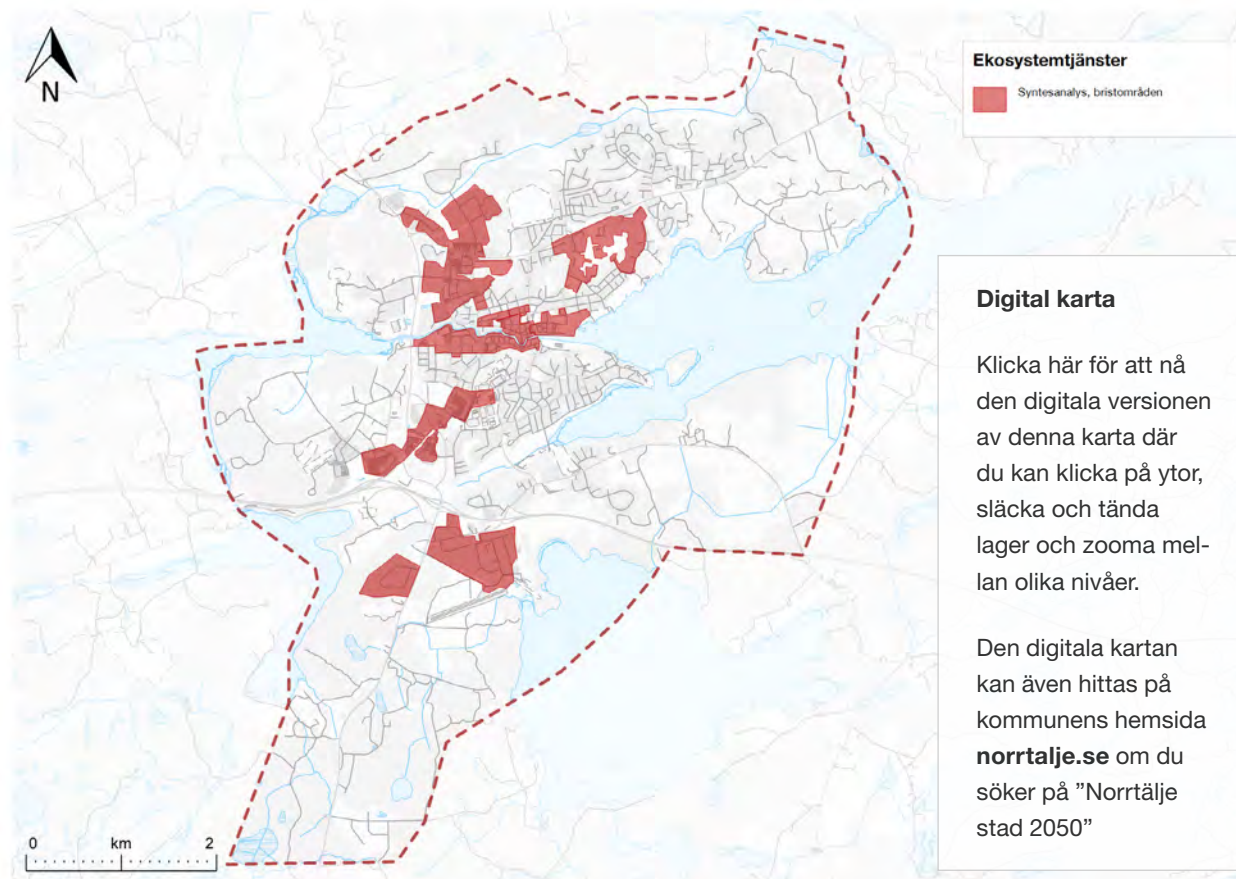
Särskilt värdefulla områden

De områden som identifierats som särskilt värdefulla, även kallat viktiga, består framförallt av marktyper som har stor kapacitet att tillhandahålla ett flertal ekosystem-

tjänster. Generellt sett anses sjöar, vattendrag, strandzoner, havsvikar, stora skogsområden i anslutning till bebyggelse, mindre skogsdungar inom bebyggelse och åkerholmar i jordbrukslandskapet ha särskild betydelse. I Norrtälje stad är det framförallt ekosystemtjänster knutna till kultur- och skogslandskapet och vatten som är särskilt betydelsefulla. Dessa särskilt värdefulla områden ska beaktas vid framtida utveckling.

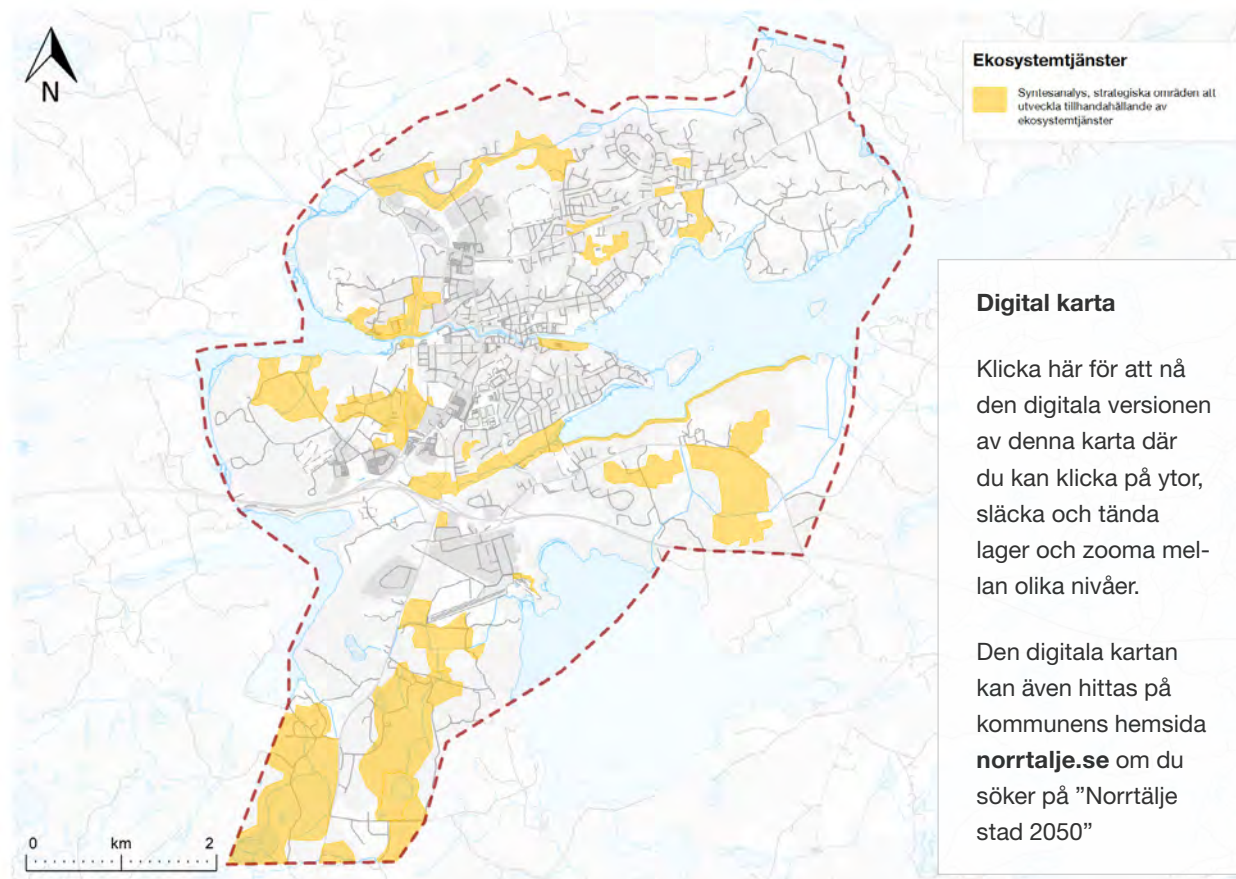
Bristområden

Industri- och handelsområdena samt stadskärnan och andra tätbebyggda bostadsområden utmärker sig som generella bristområden då de till stor del är hårdgjorda, har låg andel grönska för rekreation eller biologisk mångfald, är relativt ensartade, blir varma vid värmeböljor samt saknar kapacitet att rena och fördröja vatten i grönytor. Dessa bristområden behöver i framtiden tillhandahålla en större mängd ekosystemtjänster. Vissa gator är i behov av fler ekosystemtjänster, exempel på åtgärder för att åtgärda detta är att plantera trädrader vid trottoarer för att öka beskuggningen och att anlägga öppna dagvattenlösningar för att omhänderta och rena dagvattnet.

Strategiskt utvecklingsbara områden

I kartan för strategiska områden att utveckla tillhandahållande av ekosystemtjänster redovisas ett urval av ekosystemtjänster som bör utvecklas och stärkas. Konkreta åtgärdsförslag bör studeras vidare i detalj. I det fortsatta arbetet prioriteras att bevara men även att tillskapa mångfunktionella grönområden som kan tillgodose flertalet behov samtidigt. Dessa strategiskt utvecklingsbara områden utgör grund för ett systematiskt arbete med att öka mängden ekosystemtjänster i Norrtälje stad.

Norrtäljeviken och Societetsparken

Riktlinjer ekosystemtjänster

- Utvärdera tidigt hur ekosystemtjänster kommer att påverkas vid en exploatering i särskilt värdefulla områden, bristområden och strategiskt utvecklingsbara områden
- Öka andelen grönska i hårdgjorda miljöer
- Återskapa ekosystemtjänster vid exploatering
- Behåll större och sammanhängande skogsområden i anslutning till tätorten
- Bevara och utveckla ekosystemtjänster genom åtgärder förslagna i fördjupade analyser vid planering, exploatering och förvaltning inom särskilt värdefulla områden
- Öka tillhandahållandet av ekosystemtjänster vid planering, exploatering och förvaltning inom bristområden
- Planera för mångfunktionella lösningar i strategiskt utvecklingsbara grönområden vilket

resulterar i en stad som tillhandahåller fler ekosystemtjänster

- Omvandla stadens gator med en högre andel ytor som tillhandahåller ekosystemtjänster. Baldersgatan, Stockholmsvägen, Hamnvägen och Estunavägen är särskilda bristområden
- Bevara och utveckla ekosystemtjänster vid all planering, exploatering och förvaltning inom, eller i anslutning till, stadskärnan

Rent vatten

Nuläge

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten är fastställda nivåer på den kemiska och fysikaliska kvaliteten på miljön i en vattenförekomst. Normerna syftar till att vattenförekomster ska uppnå god status vid en fastställd tidpunkt. EU:s vattendirektiv, Vattenmyndighetens åtgärdsprogram samt miljö kvalitetsnormer styr och vägleder kommuner och myndigheter i arbetet med att

bevara eller uppnå en god ekologisk och kemisk vattenkvalitet.

Inom området för denna fördjupning av översiktsplanen finns det flera ytvattenförekomster med miljö kvalitetsnormer; tre sjöar, fem vattendrag och ett kustvatten. Då Gillfjärden-Lundaströmmen och Gillfjärden är recipient för delar av planområdet inkluderas även det vattendraget.

Vattenförekomst (typ)	Namn	Tillförlitlighetsklassning	Ekologisk status (utslagsgivande)	Problematiske ämnen (utöver PBDE och kvicksilver)
Sjö	Lommaren	3-Hög	Dålig (Övergödning)	Fosfor
Sjö	Limmaren	3-Hög	Dålig (Övergödning: totalfosfor, växtplankton)	Fosfor
Sjö	Kyrksjön	2-Medel	God (Hög status för växtplankton (klorofyll a) och god status för näringsämnen.)	
Kustvatten	Norrtäljeviken	3-Hög	Måttlig (Växtplankton: klorofyll a med avseende på övergödning, samt Näringsämnen)	Fosfor (otillfredsställande), Kväve (måttlig), PFOS (uppnår ej god)
Vattendrag	Broströmmen-Lundaströmmen	1-Låg	Måttlig (Övergödning)	Fosfor
Vattendrag	Norrtäljeån-Malstaån	2-Medel	Måttlig (Övergödning: kiselalger)	
Vattendrag	Norrtäljeån	2-Medel	Måttlig (Övergödning: näringsämnen)	Fosfor, PFOS
Vattendrag	Norrtäljeån-biflöde från Kyrksjön	1-Låg	God (God status på näringsämnen baserat på data från Kyrksjön)	
Vattendrag	Limmarån	2-Medel	Måttlig (Morfologiskt tillstånd och kontinuitet, samt Övergödning)	Fosfor

Planområdets ytvattenförekomsters ekologiska status kan beskrivas som varierad där Limmaren och Lommaren har sämst (dålig) status och Kyrksjön samt Norrtäljeån-biflöde från Kyrksjön har god status. För samtliga vattenförekomster med sämre än god ekologisk status är övergödning utslagsgivande för den ekologiska statusbedömningen. Orsaken till och omfattningen av övergödningen varierar men sammanfattningsvis finns påverkan från jordbruk, dagvatten, enskilda avlopp, reningsverk, påverkan från vattendrag uppströms men också internbelastning i vissa av ytvattenförekomsterna

Genomgående uppnår ingen vattenförekomst god kemisk status. Det finns två undantag från kvalitetskravet för god kemisk status, gällande föroreningarna polybromerade dienyletrar (PBDE) samt kvicksilver och kvicksilverföreningar. Gränsvärdet för dessa överskrids i alla ytvatten i

Sverige på grund av atmosfärisk deposition. Kravet är istället att nuvarande halterna av PBDE och Kviksilver inte får öka.

Utöver PBDE och kvicksilver klassificeras Norrtäljeviken och Norrtäljeån till ej god kemisk status på grund av perfluoroktansulfonat (PFOS). I Norrtäljeviken är den uppmätta medelhalten i fisk (35,7 ug/kg våtvikt) över gränsvärdet (9,1 ug/kg). I Norrtäljeån överskrider medelhalten av PFOS i vatten (3,37 ng PFOS/l) gränsvärdet för årsmedelhalt (0,65 ng/l)

Utveckling

En dagvattenutredning har tagits fram för den fördjupade översiktsplanen (Sweco 2021) Slutsatsen är att den planerade utvecklingen medför en ökning av både föroreningsbelastning och föroreningshalter i dagvattnet om

inga åtgärder för dagvattenrening genomförs. Dagvattenåtgärder behöver genomföras i nyexploatering samt i befintliga bebyggda miljöer.

I dagvattenutredningen föreslås en rad olika ytor för dagvattenhantering inom planområdet. Dessa ytor är inte direkt kopplade till kommande detaljplaner utan kompletterar dagvattenhanteringen i redan befintliga områden. Dessa presenteras i avsnitt Allmänna intressen - Teknisk försörjning Dagvatten. Ytorna och åtgärderna behöver studeras mer noggrant i kommande planering. Miljökvalitetsnormer för vatten ska beaktas i planläggningen utifrån ett avrinningsområdesperspektiv så att en detaljplan inte medför risk för att statusen i en vattenförekomst försämras eller att möjligheten att uppnå en miljökvalitetsnorm försvåras. Tillräckliga ytor för ändamålet måste avsättas i kommande planering.

Utöver dagvattenåtgärder i ny och befintlig bebyggelse krävs även andra åtgärder för att nå samt bibehålla god status i ytvattenförekomsterna. Åtgärder på jordbruksmark, tillsyn av enskilda avlopp och verksamheter, borttagande av vandringshinder och att åtgärda vissa recipienters internbelastning är exempel på ytterligare åtgärder som behövs.

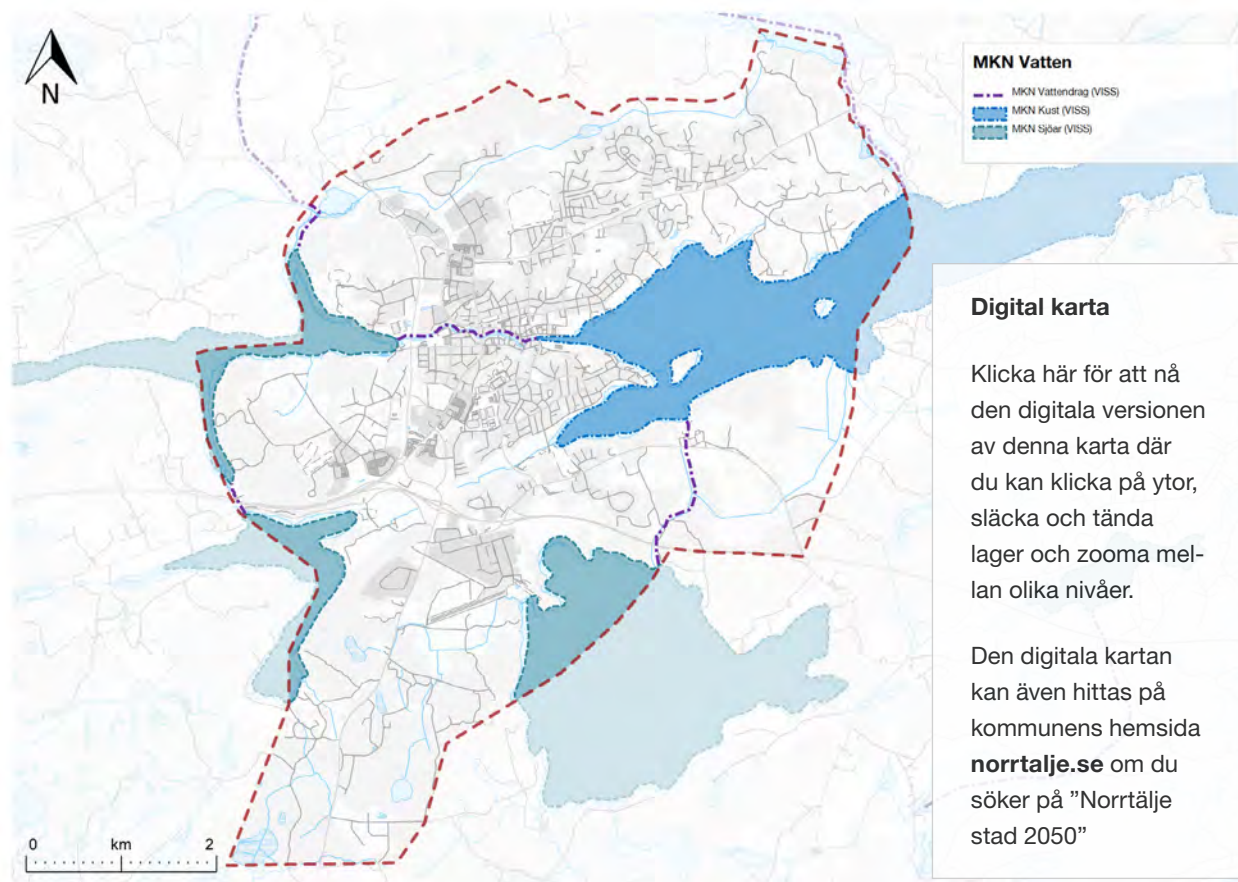
I mark- och vattenanvändningskartan har också viktiga områden för stadens blåstruktur lagts in med mark- och vattenanvändningen Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering, läs mer om dessa områden under avsnittet Allmänna intressen - Blåstruktur. Detta är områden där våtmarker, sumpskogar, dagvattenanläggningar, strandängar med mera ska bibehållas eller möjliggöras för att skapa bättre översvämningshantering, förbättrad vattenrening, ökad biologisk mångfald samt bidra med rekreativa värden. Sammantaget ska ytorna

bibehållas eller möjliggöras för ytvattenåtgärder i bredare bemärkelse.

Riktlinjer rent vatten

- Ta fram åtgärdsnivåer för hållbar dagvattenhantering i Norrtälje stad
- Användningen av mark och vatten i Norrtälje stad ska bidra till att uppnå de förbättringsbehov som krävs för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten

- Utgå från områden markerade för Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering i mark- och vattenanvändningskartan i det fortsatta arbetet med lokala åtgärdsprogram och liknande handlingsplaner för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten

Klimatanpassning

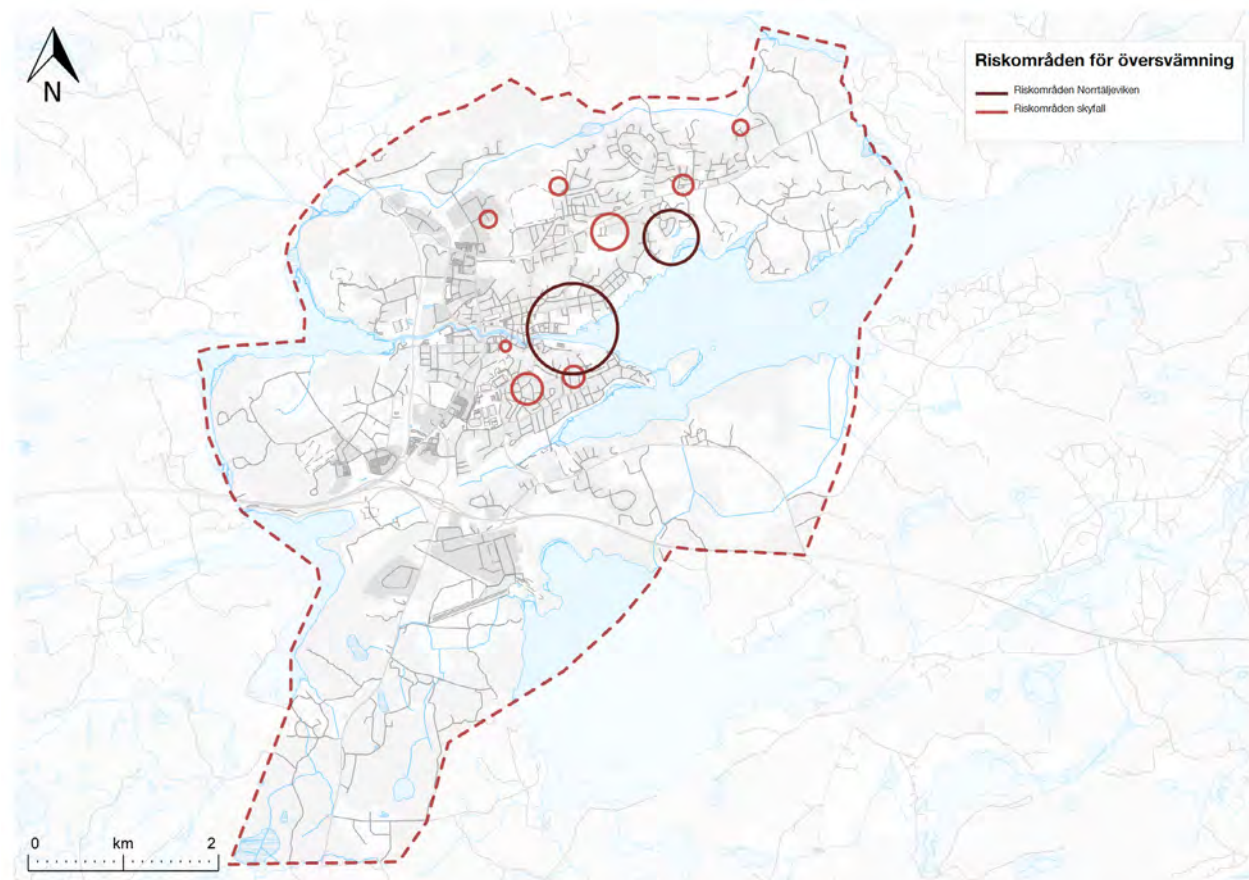
Nuläge

Klimatet kommer successivt att bli allt varmare och blötare. Årsmedelnederbörden kommer att öka, liksom förekomsten och intensiteten av kraftiga regn och skyfall. Klimatförändringarna innebär bland annat en ökad risk för översvämningar, ras, skred och erosion samt värmeböljor som kan medföra stora konsekvenser i samhället.. Utöver risker och utmaningar för människors hälsa och säkerhet innebär klimatförändringarna även förändringar och risker för den biologiska mångfalden och ekosystemen i stort. Biologisk mångfald ökar ekosystemens motståndskraft mot förändringar, förändringar som exempelvis invasiva arter eller skadedjursangrepp. Därför är det viktigt att inkludera klimatanpassning i den fysiska planeringen och även ha med aspekten bevarande av biologisk mångfald ur ett klimatanpassningsperspektiv.

Stora delar av området för FÖP Norrtälje stad utgörs av skogsmark men även jordbruksmark förekommer i stor utsträckning. Närmare staden finns industrimark och de centrala delarna av Norrtälje utgörs i hög grad av centrum- bostadsbebyggelse.

Översvämningsrisker föreligger vid skyfall, särskilt till följd av stora vattenansamlingar i lågpunkter i bebyggda områden. Vid höga flöden i Norrtäljeån och höga nivåer i Norrtäljeviken, Lommaren, Limmaren och Kyrksjön föreligger översvämningsrisk.

Befintliga riskområden för översvämning redovisas i figur A. I figur B redovisas möjliga ytor för att hantera befintliga översvämningsrisker inom FÖP-området.

Figur A. Befintliga riskområden för bebyggelse med avseende på översvämning från skyfall, höga flöden i vattendrag och sjöar samt höga nivåer i Norrtäljeviken (Sweco, 2021).

Skyfall

En viss mängd nederbörd kan komma på mindre än en timme eller utspritt under ett dygn. Om en större mängd faller på kort tid används ibland uttrycket skyfall då det upplevs som häftigt och kraftigt. SMHIs definition av skyfall är minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.

Erosions- och skredbenägenheten i området bedöms generellt som liten. I området längs Norrtäljeån föreligger dock en generell skredrisk. Även marken norr om Lindholmens avloppsreningsverk bedöms vara instabil.

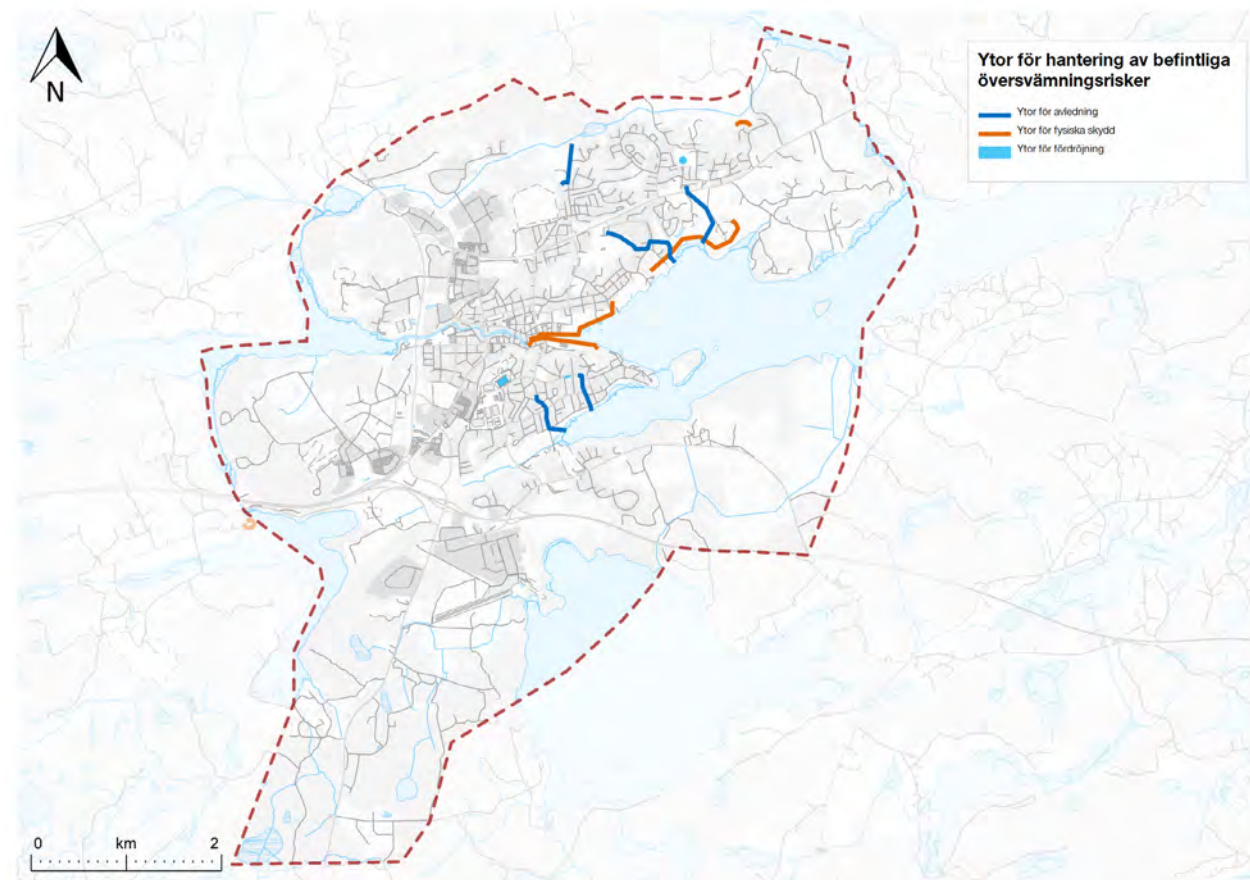
Den allmänna dagvattenanläggningen dimensioneras enligt va-huvudmannens, vid tillfället för anläggande, gällande branschstandard. Regn som överskrider va-huvudmannens ansvar ska avledas utanför den allmänna dagvattenanläggningen, t.ex. på markyta. Kravet på hur mycket dagvatten den allmänna dagvattenanläggningen ska kunna omhänderta har ökat genom åren. Det innebär att befintligt dagvattennät inom området för denna fördjupning av översiktsplanen i nuläget är dimensionerat för olika mängd vatten i olika delar av bebyggelsen.

Översvämningsrisker föreligger vid skyfall, särskilt till följd av stora vattenansamlingar i lågpunkter i bebyggda områden. Vid höga flöden i Norrtäljeån och höga nivåer i Norrtäljeviken, Lommaren, Limmaren och Kyrksjön föreligger översvämningsrisk.

Befintliga riskområden för översvämnning redovisas i figur A. I figur B redovisas möjliga ytor för att hantera befintliga översvämningsrisker inom FÖP-området.

Erosions- och skredbenägenheten i området bedöms generellt som liten. I området längs Norrtäljeån föreligger dock en generell skredrisk. Även marken norr om Lindholmens avloppsreningsverk bedöms vara instabil.

Den allmänna dagvattenanläggningen dimensioneras enligt va-huvudmannens, vid tillfället för anläggande, gällande branschstandard. Regn som överskrider va-huvudmannens ansvar ska avledas utanför den

Figur B. Möjliga ytor för hantering av befintliga översvämningsrisker. (Sweco, 2021).

allmänna dagvattenanläggningen, t.ex. på markyta. Kravet på hur mycket dagvatten den allmänna dagvattenanläggningen ska kunna omhänderta har ökat genom åren. Det innebär att befintligt dagvattennät inom området för denna fördjupning av översiktsplanen i nuläget är dimensionerat för olika mängd vatten i olika delar av bebyggelsen.

Utveckling

Översvämningshantering

Denna fördjupning av översiktsplanen innebär att en del av den befintliga naturmarken exploateras och att andelen hårdgjorda ytor ökar. Det medför en ökad ytavrinning och ett behov av lokala lösningar för fördröjning och rening av dagvatten. Klimat-

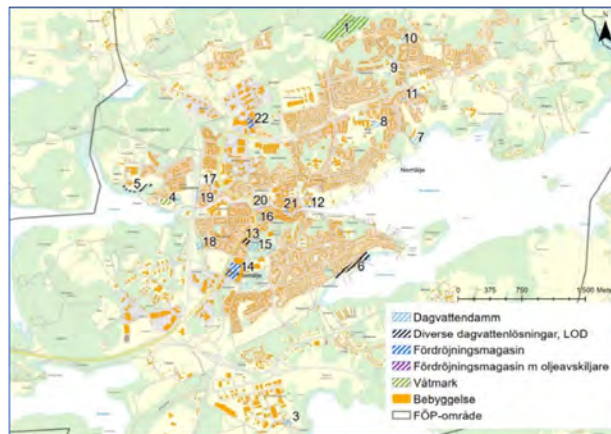
förändringarna med ökad nederbörd och större översvämningsrisker gör det än viktigare att också avsätta ytor för att omhänderta stora vattenflöden och volymer som överstiger VA-huvudmannens ansvar.

En skyfallskartering för befintlig och planerad markanvändning har tagits fram i syfte att identifiera områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. Skyfallskarteringen har gjorts för ett 100-årsregn och för ett 500-årsregn. I båda fallen har man räknat på 1 timmes varaktighet hos regnet och använt en klimatafaktor på 1,3.

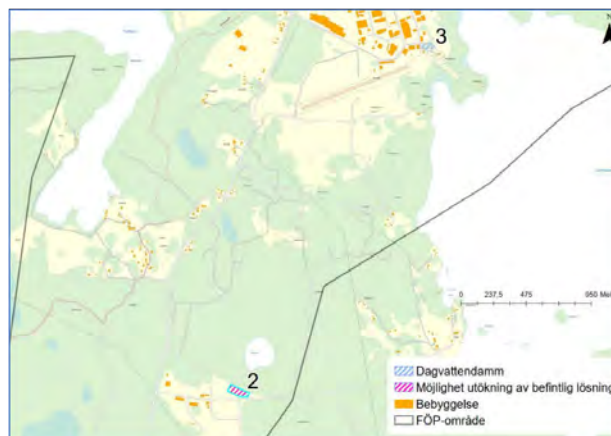
Utvecklingen ska anpassas utifrån översvämningsrisker till följd av vattensamlingar i lågpunkter i samband med skyfall genom att bebyggelse så långt möjligt undviks i dessa områden samt i viktiga ytliga rinnstråk till och från lågpunkterna. Även i de områden som riskerar att översvämmas av sjöar, Norrtäljeviken och Norrtäljeån bör ny bebyggelse undvikas.

I dagvatten- och skyfallskarteringen har ytor för framtida dagvattenrening och översvämningshantering identifierats. Dessa redovisas i figur C och figur D. Placering och utformning av samtliga ytor behöver utredas vidare i den fortsatta planeringen.

I mark- och vattenanvändningskartan är mark- och vattenområden utpekade för Vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering. Åtgärder inom markanvändningen ska syfta till att uppfylla miljö kvalitetsnormer, öka biologisk mångfald i och/eller omkring vattenmiljöer samt anpassa samhället mot översvämningsrisker i ett förändrat klimat. Markanvändningen innebär inte att åtgärder kommer att genomföras utan är reserverat som ger staden ett stort

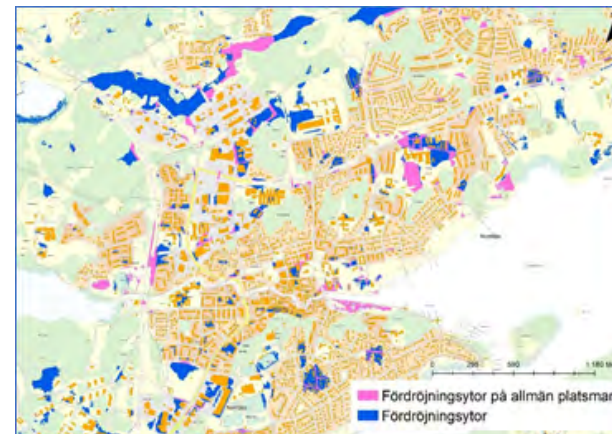

Figur C. Föreslagna ytor för framtida dagvattenåtgärder (Sweco, 2021).

Figur D. Föreslagna ytor för framtida dagvattenåtgärder (forts.) (Sweco, 2021).

fysiskt utrymme för att förverkliga åtgärder som bland annat hanterar den översvämningsproblematik som uppstår som en följd av ett förändrat klimat med stigande havsnivåer och fler skyfall.

Figur E. Möjliga framtida fördröjningsytor för översvämningshantering (Sweco, 2021).

Temperaturreglering

Vid kartläggning av Norrtälje stads ekosystems kapacitet att tillhandahålla temperaturreglering framstår att stora delar av området för denna fördjupning av översiktsplanen har en potentiellt god förmåga att sänka temperaturer genom sin närhet till större sammanhängande skogsområden (WSP, 2020). Kartläggningen är avgränsad till att endast studera skogsområdenas funktioner, för en mer granulerad bild behöver kartläggningen kombineras med en kartläggning av värmeöar i staden. Skogsområdet för Färsna naturreservat och vidare bort mot Gillfjärden sticker ut som ett särskilt viktigt tätortsnära område för denna ekosystemtjänst. Naturreservatet i Färsna kommer således även innebära ett långsiktig skydd av denna ekosystemtjänst.

Temperaturregleringskartläggningen tillsammans med Länsstyrelsens värmekartläggning visar på potentiella bristområden för temperaturreglering. Dessa är framför

allt Görla verksamhetsområde och stora delar av den integrerade tätorten som avgränsas i väst av västra vägen, i söder av Bolkadalen, i öst av Norrtäljeviken och i norr av det fragmenterade parkskogsstråket Norra bergen – Bältartorp – Grindsbogen. I dessa områden förekommer mestadels endast lokal temperaturreglering. Särskilt utsatt bedöms stadskärnan, Grossgårdet samt områdena intill Stockholmsvägen, Estunavägen och Baldersgatan söder om Vätövägen vara.

För att hantera värmeöar i staden kan flera åtgärder behövas som anpassas efter platsens förutsättningar. Plantering av skuggande träd har en avkylande effekt och ska tillkomma i stadens gaturum och parker, åtgärder prioriteras till områden med störst behov utifrån kartläggning av temperaturreglering och värme. Även kvartersmark ska tillhandhålla ekosystemtjänster såsom skuggande träd, genom grönytefaktorn säkerställs erforderlig mängd vegetation i alla detaljplaner.

Grönytefaktorn används även för att säkerställa mer indirekta åtgärder för temperaturreglering som gröna tak och väggar, vilket är lösningar som passar för de platser där det råder stor konkurrens av yta och planeras för en

högre exploateringsgrad. En väsentlig källa för temperaturreglering är stadens befintliga grönområden, i denna fördjupning av översiktsplanen pekas viktiga grönområden ut som bevarandeområden vilket garanterar deras långsiktiga skydd från exploatering och säkerställer att deras temperaturreglerande effekter består. Mer om gröonstråk, parker, bevarandeområden och grönytefaktor står i avsnitt Allmänna intressen – Grönstruktur. Genom varsamhet vid utformning av ny bebyggelse kan skadliga mängder direkt solstrålning hanteras, beskuggning från byggnadskroppar och reflekterad solljus kan minimera och ersätta direkt solljus.

Riktlinjer klimatanpassning

- Integrera grönska och ökad genomsläpplighet i identifierade riskområden så att ökade nederbördsmängder kan omhändertas bättre, åtgärderna ska också ge temperaturreglerande effekter
- Spara befintliga träd i största möjliga utsträckning vid planering av nybyggnation
- Inkludera analyser av bevarande av biologisk mångfald ur ett klimatanpassningsperspektiv
- Höjdsätt mångfunktionella ytor lägre än omkringliggande markanvändning så att ytorna

kan fördröja och rena dagvatten samt fungera som överjordiskt fördröjningsmagasin vid stora regn och skyfall

- Fördjupa utredningarna av föreslagna åtgärder för att hantera både befintliga och framtida översvämningsrisker
- Arbeta systematisk med åtgärder för att hantera befintlig och framtida översvämningsproblematik samordnat med åtgärder för förbättrade miljö kvalitetsnormer och dagvattenhantering
- En strategisk uppdimensionering av underdimensionerade sträckor i det befintliga dagvattenledningsnätet kan minska risken och frekvensen för översvämning
- Ta fram fördjupade utredningar med åtgärdsförslag för hantering av värmeöar och utgå från dessa vid utveckling och förvaltning av stadens allmänna platser
- Öka beskuggningen av bristområden för temperaturreglering genom trädplantering för att anpassa staden till ett varmare klimat
- Beakta behovet av klimatanpassningsåtgärder vid implementering av grönytefaktorn
- Studera och beakta solförhållanden vid planering av ny bebyggelse

Klipplandskapet i Norrtälje Hamn som är en mångfunktionell yta som fördröjer och renar dagvatten, beskuggar kajstråket och skapar vistelseytor

Miljö- och riskfaktorer

Trafikbuller

Nuläge

De största källorna till trafikbuller är de större statliga vägarna till exempel E18, Södra kustvägen och Västra vägen. Av de kommunala vägarna ger Stockholmsvägen och Vätövägen upphov till störst störningar men flera andra kommunala vägar ger upphov till bullerstörningar för många närboende.

Utveckling

Den fördjupade översiktsplanen innebär ökade trafikmängder och därmed ett ökat buller oavsett om åtgärder genomförs för bättre framkomlighet eller inte. De största källorna år 2040 är i stora drag samma vägar som för år 2019.

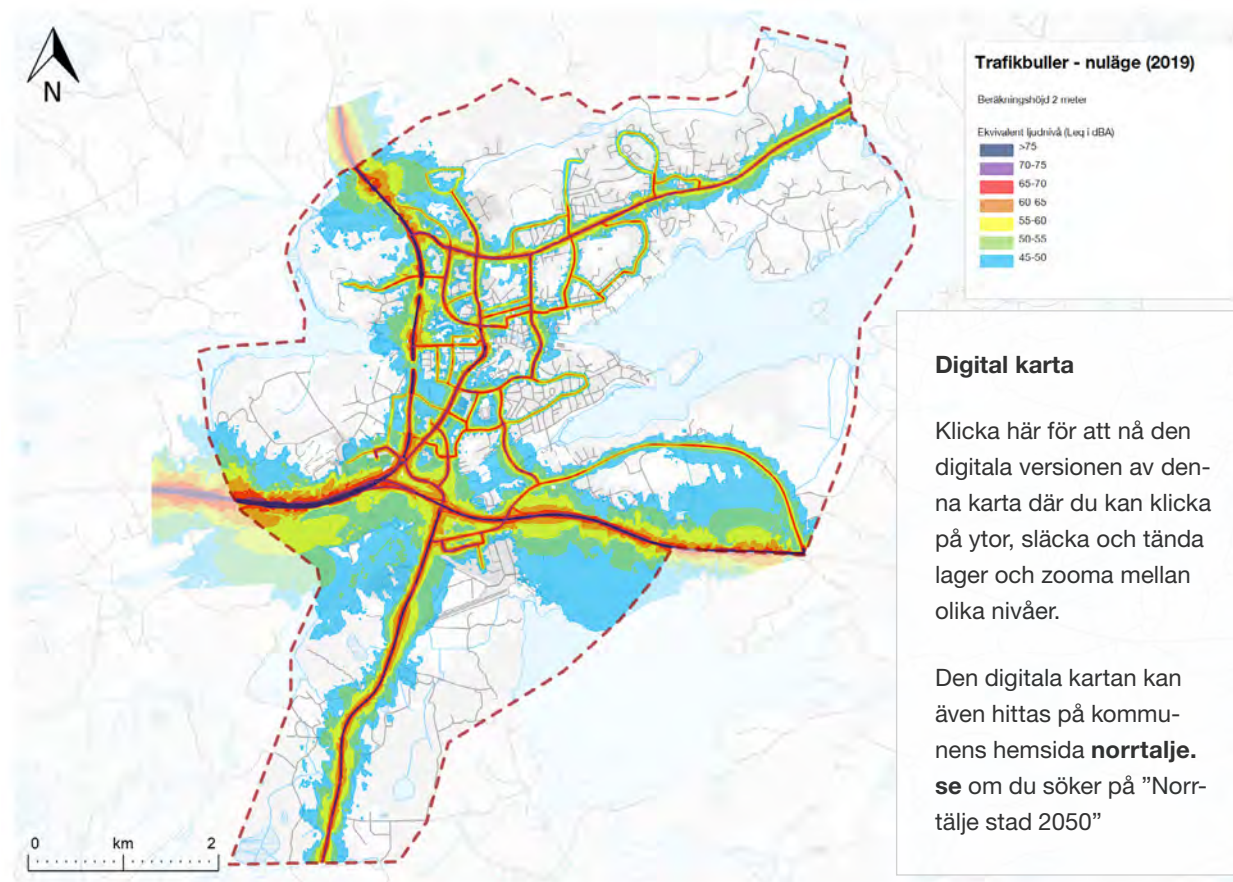
Nationella riktvärden för buller ska tillämpas i planeringen av ny bebyggelse och vid behov ska bullerbegränsande åtgärder utföras för att säkerställa en god ljudmiljö. I bullerutsatta områden är det viktigt att placera och utforma byggnaderna så att bullerstörningen minimeras. En god ljudmiljö ska också eftersträvas på offentliga platser så som parker, torg och naturområden.

Kommunen, som verksamhetsutövare av det kommunala vägnätet, har ansvaret för att vara underrättade om bullersituationen vid sina vägar och vid behov genomföra åtgärder för att minimera bullerstörningarna. För redan befintliga områden bör kommunen ta fram ett bullerskyddsprogram för att utreda, prioritera och genomföra bullerdämpande åtgärder vid behov för befintlig bostadsbebyggelse, parker, skol- och förskolegårdar

samt de tystare naturområdena. Exempel på bullerdämpande åtgärder är tyst asfalt, bullerplank och sänkta hastigheter. Kommunen bör också ha en fortsatt samverkan med Trafikverket då flera av de stora bullerkällorna inom staden är de statliga vägarna.

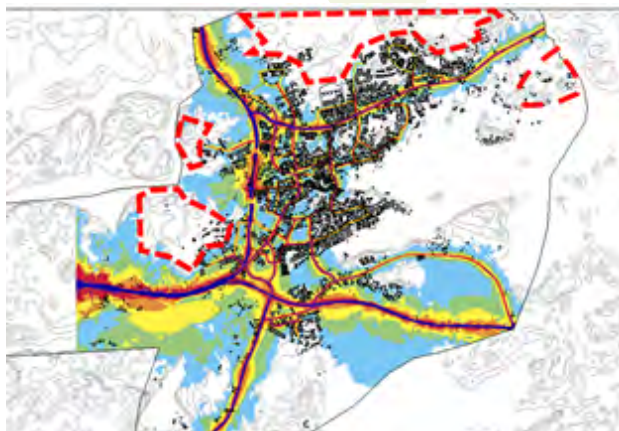
När staden växer blir områden som uppfattas som tysta allt ovanligare i stadens närhet. Tysta naturområden i

stadens närhet ger lugn och möjligheter för återhämtning från stadens ljud och buller. Områden som har låga nivåer av trafikbuller 2019 och 2040 (<45 dbA ekvivalent ljudnivå), såsom större delen av Nordrona, områden i Långgarn, västra delen av Vigelsjö samt stora områden mellan Färsna och Gillfjärden, bör fortsatt fungera som tystare naturområden.

De tystare naturområdena pekas ut som röda markeringar i figur F nedan. Ny planering i närheten av dessa områden ska ta hänsyn till att områdena fungerar som tystare områden i staden. Den goda ljudmiljön där ska värnas.

I figur F kan också områden kring Mellinge- holm, Sika och Björnö antas vara tystare områden. Här kommer dock större utveckling ske av både verksamheter (Mellingeholm, Sika) och bostäder (Björnö), vilket medför att troligen inte kommer bli tystare tätortsnära naturområden i framtiden.

Figur F Ekvivalent ljudnivå 2 meter ovan mark år 2040, inkluderat framkomlighetsåtgärder. Tystare områden (under < 45 dB A ekvivalent ljudnivå)

Riktlinjer trafikbuller

- Ta fram ett bullerskyddsprogram för att minska bullerstörningar för befintlig bebyggelse, parker, skol- och förskolegårdar samt de tystare naturområdena.
- Värna särskilt de tystare naturområdenas värden och kvalitet för invånarnas hälsa och välbefinnande

- Ha fortsatt dialog med Trafikverket rörande bullerstörningar från det statliga vägnätet.
- Ta fram erforderliga utredningar och underlag för trafikbuller som säkerställer en hälsosam och god bebyggd miljö vid fortsatt planering, särskilt viktigt är ljudmiljöer för grund- och förskolor

Buller från helikopter och flyg

Nuläge

Helikoptertransporter sker till och från Norrtälje sjukhus via fastställda in- och utflygningssektorer. Helikopterverksamhet innebär buller, både i form av flygbullernivå (medelljud) och maximal nivå. En bullerutredning för verksamheten togs fram 2020 i samband med att en anmälan om miljöfarlig verksamhet upprättades och därefter beslutades av Norrtälje kommuns bygg- och miljönämnd.

Bullerutredningen visar att närheten mellan helikopterflygplatsen och närmaste bostadshus medför att vissa överskridanden av trafikbullerförordningens riktvärden (SFS 2015:216 inklusive 2017:359) för maximal- och flygbullernivå beräknas kunna ske. Vid 800 landningar beräknas flygbullernivån överskridas inom en radie av cirka 250 meter från helikopterplattan. När det gäller maximalnivån uppfylls rekommendationernas avstegsfall med avseende på antalet överskridanden. Flygbullernivåerna är beräknade utifrån att det sker 800 landningar årligen. Antalet landningar var år 2019 406 stycken.

Roslagens flygplats vid Mellinge- holm är en flygplats som inte kräver godkännande enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, TSFS 2019:18. Flygplatsen

omfattas av regelverket för flygplatser som inte kräver godkännande, TSFS 2019:26. Flygplatsen har en 800 meter lång asfaltsbana och i anslutning till banan ligger en klubbstuga, hangar och modellflygfält. Totalt beräknas flygverksamheterna vid Roslagens flygplats omfatta cirka 14 000 flygrörelser (en flygrörelse är en start eller landning) per år, varav region Stockholms ambulanshelikoptrar svarar för cirka 7 000 flygrörelser och Sjöfartsverket cirka 2 000 flygrörelser.

Utveckling

Sjukhuset har en central roll för ett fungerande samhälle. Antalet landningar har ökat årligen och kommer troligen fortsätta att öka i framtiden. Helikopterverksamheten har ett egenkontrollprogram samt samråds- och upplysningsskyldighet till tillsynsmyndighet. Sker några förändringar inom ramen för detta kan det ge effekter på till exempel in- och utflygningssektorer eller andra åtgärder för att minska störningar.

Vi kan i denna fördjupning av översiktsplanen redovisa de idag fastställda in- och utflygningssektorerna men då dessa kan ändras i framtiden behöver sådana underlag hållas uppdaterade i kommunens planeringsunderlag för att kunna tillämpa nedan planeringsriktlinjer.

Flygplatsen vid Mellinge- holms bullerpåverkan ska beaktas vid nybyggnation i närområdet, kommunen utgår från senaste tillgängliga underlag vid bedömning.

Riktlinjer buller från helikopter och flyg

- Vid ny planering eller exploatering inom eller i direkt närhet av in- och utflygningssektorer ska tidigt samråd med sjukhusets verksamhetsutövare genomföras.

- Beakta helikopterbuller vid detaljplanläggning inom eller i direkt närhet av in- och utflygningssektor.
- Genomför bullerutredningar med fokus på helikopterbuller vid detaljpanelläggning inom en radie av 300 meter från sjukhusets helikopterplatta.

Luftkvalitet

Nuläge

För att bidra till hållbara samhällen med minskad negativ påverkan på luftkvalitet och för att skydda miljön och människors hälsa finns miljökvalitetsnormer. Miljökvalitetsnormerna anger de halter som inte får överskridas utan att utredas och åtgärder vidtas. Miljökvalitetsnormer för utomhusluft finns bland annat för kväveoxider och partiklar.

Biltrafiken bedöms vara den dominerande källan till luftföroreningar inom planområdet. Det finns även lokala utsläpp av luftföroreningar som härrör från eldning av ved och olja. Omfattningen eldningen saknas det underlag kring. Även intransport av partiklar från utsläpp långväga ifrån har stor betydelse och påverkan.

Verksamheters påverkan på luftkvaliteten beskrivs under kapitlet Allmänna intressen - Miljö- och hälsostörande verksamheter, förorenad mark, radon samt risker.

Norrtälje kommun är medlem i Östra Sveriges Luftvårdsförbund som utför kontinuerliga mätningar och beräkningar av utomhusluften för att kontrollera att miljökvalitetsnormerna inte överskrids. I Norrmalma finns förbundets station som mäter regional bakgrunds nivå av

luftföroreningar. I övrigt finns ingen mätstation inom kommunen.

Miljökvalitetsnormerna överskrids inte inom planområdet men förhöjda halter av både partiklar och kväveoxider kan ses vid de större vägarna, främst E18 och Stockholmsvägen med omnejd.

Utveckling

Utvecklingen av Norrtälje stad innebär ökade trafikmängder och därmed risk för ökade mängder luftföroreningar. Ny teknik i fordonen kan minska utsläpp av luftföroreningar men däck- och beläggningsslitage kommer fortsatt att finnas kvar och bidra till föroreningar.

När Norrtälje stad växer behöver kommunen på ett systematiskt och långsiktigt sätt arbeta med luftkvaliteten. Kommunen bör ta fram en strategi och handlingsplan för att på sikt minska luftföroreningarna ytterligare inom staden. Ett tydligt sätt att mäta effekterna är att kontinuerligt mäta föroreningshalterna på en eller flera utvalda platser inom staden.

Flera åtgärder som ger positiva effekter på luftföroreningar, till exempel sänkta hastigheter, kommer också ge effekter på trafikbuller. Eftersom frågorna berör varandra så tydligt bör de om möjligt hanteras i ett sammanhang.

Genom att utveckla trafiksystemet mot ett ökat fokus på gång-, cykel och kollektivtrafik samt att se över möjligheter till sänkta hastigheter på valda sträckor kan utsläppen av luftföroreningar från biltrafiken begränsas.

Bostadsbebyggelse behöver anpassas med hänsyn till verksamhetsområden med utsläpp som kan påverka luftkvaliteten och till hårt trafikerade vägar.

Riktlinjer luftkvalitet

- Främja gång-, cykel- och kollektivtrafik i planeringen
- Ta fram en strategi för förbättrad luftkvalité i Norrtälje stad
- Samverka med Trafikverket för minskad påverkan av luftkvaliteten från det statliga vägnätet.
- Anslut bebyggelse till fjärrvärme eller andra värmekällor som minskar behovet av förbränning av ved, olja eller andra energislag
- Ta fram erforderliga utredningar och underlag för luftkvalitet som säkerställer en hälsosam och god bebyggd miljö vid fortsatt planering

Miljö- och hälsostörande verksamheter, förorenad mark, radon samt risker

Nuläge

Inom planområdet finns flera miljöstörande verksamheter, bland annat tillståndspliktiga verksamheter såsom Lindholmens avloppsreningsverk och Arsta Energicentral. Anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter som till exempel bensinstationer och företag som hanterar kemikalier förekommer också på många platser och deras transporter av farligt gods skär genom staden.

Verksamheter kan också innebära störningar i form av buller från tillverkning, lastning, lossning, maskiner och fläktar med mera, givetvis beroende på vilken typ av

verksamhet det är. Likaså kan verksamheter ge upphov till ljus- och luktstörningar samt påverka luftkvaliteten. Kommunen har idag ingen övergripande bild av ljud-, ljus- eller luktstörningar samt påverkan på luftkvaliteten från olika verksamheter inom FÖP-området.

Radon är en luktfri och osynlig gas som finns överallt i vår omgivning och kan ansamlas till förhöjda halter inomhus och i sin tur orsaka lungcancer. Den vanligaste källan är från marken, men radon finns också i vatten och i vissa byggnadsmaterial. Norrtälje kommun har ingen övergripande kartläggning om vilka markområden som är så kallade låg- respektive högriskmark, alltså mark som avger högre eller lägre halter av radon till sin omgivning.

Pågående och tidigare verksamheter har medfört att det finns potentiellt förorenade områden inom planområdet. Bland annat har det i hög grad bedrivits militär verksamhet vilket kan ha orsakat föroreningar. Vidare har ett antal gjuterier funnits i Norrtälje och förorenad gjutsand har spridits i staden. Redan exploaterad mark kan också vara förorenad utan att miljöfarliga verksamhet är eller har varit på plats. Exempelvis kan marken ha fyllts ut med fyllnadsmassor, med oftast okänd härkomst, innehålla asfaltsytor bestående av tjärasfalt, varit uppställningsplats för gamla fordon eller annat förorenande. Inom avgränsningen för denna

fördjupning av översiktsplanen har ett stort antal potentiellt förorenade områden identifierats. Fem förekomster av objekt med riskklass 2 (stor risk för människors hälsa och miljön), åtta förekomster av objekt med riskklass 3 (måttlig risk för människors hälsa och miljön) och 108 objekt som inte ännu har en riskklass.

Pågående verksamheter eller anläggningar kan innebära en risk eller störning för sin omgivning och därmed vara föremål för skyddsavstånd eller andra åtgärder. Dessutom kan eventuella olyckor på en verksamhet eller anläggning föranleda att ett visst skyddsavstånd, skyddsåtgärder eller bebyggelsefri zon ska finnas. Detta berör till exempel drivmedelsstationer, deponier, pumpstationer för spillvatten eller olika elnätsanläggningar.

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom om de inte hanteras korrekt. Farligt gods ska transporteras på vägar som är klassificerade som primära eller sekundära rekommenderade transportleder för farligt gods. På primära rekommenderade transportleder kan alla typer av farligt gods transporteras. Sekundära rekommenderade transportleder för farligt gods används för transporter av drivmedel och bränsle till bland annat lokala drivmedelsstationer och

panncentraler. Inom planområdet finns tre av kommunens mest använda vägar för farligt gods på land: E18, väg 76 och väg 77.

Utveckling

Denna fördjupning av översiktsplanen pekar ut flera områden för nya verksamhetsområden eller utökning av befintliga. Genom att förlägga nya verksamheter i områden utanför stadskärna eller större bostadsområden minskar störningsriskerna för boende. Genom att tillskapa ny verksamhetsmark utanför stadskärnan möjliggörs samtidigt omvandling av befintlig verksamhetsmark till annan, mindre störande, markanvändning.

Förorenade områden

Kommunen arbetar med hantering av potentiellt förorenade områden antingen i form av egeninitierade eller händelsestyrda aktiviteter. Egeninitierade aktiviteter innebär att kommunen riskklassificerar objekt, utreder ansvar för objekt, utför undersökningar om objekt och hanterar åtgärder för objekt. Händelsestyrda aktiviteter är bland annat anmälan om avhjälpandeåtgärd av förorenade områden, granskning av detaljplaner och tillsynsinsatser vid grävarbeten som påverkar förorenade områden.

Tunnor som kan innehålla miljöfarliga ämnen

De egeninitierade aktiviteterna fokuseras till de objekt med störst risk för människors hälsa och miljön, objekt med riskklass 1 och 2. Målsättning för arbetet är att vid år 2050 har alla områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa eller miljön blivit åtgärdade, det vill säga områden i riskklass 1 och 2. Kommunen har en handlingsplan för förorenade områden som vägleder arbetet.

Inom ramen för arbetet med nya eller ändrade detaljplaner behöver frågan om eventuella markföroreningar utredas. Om det finns misstanke om att mark kan vara förorenad görs miljötekniska markundersökningar under planprocessen och föroreningssituationen bedöms. Innan startbesked för ny eller ändrad markanvändning tillåts inom planområdet ska vid behov området efterbehandlas.

Sjukhusets helikopterverksamhet

Vid all exploatering inom luftrummet för sjukhusets helikopterverksamhet ska sjukhusets verksamhetsutövare bli informerade. Luftrummet utgörs av all mark- och vattenområde inom 1,5 km avstånd från helikopterplattan. Om exploateringen även planeras inom in- och utflygningssektorerna behöver sjukhusets verksamhetsutövare involveras i planprocessen och utvärdera bebyggelseförslaget innan samråd. Marginal mot angiven höjd i sektorerna kommer behövas utarbetas i varje enskilt ärende men i ett tidigt skede innan planläggning kan en marginal på två meter till högsta byggnadsdel användas.

Skyddsavstånd Lindholmens reningsverk

En utredning har tagits fram som ett underlag för framtagande av ett skyddsavstånd och åtgärder för att minska störningarna från Lindholmens avloppsreningsverk

(AFRY, 2021). I utredningen har en modellerad spridningsbild baserad på uppskattade luktkällor från det planerade utbyggda reningsverket tagits fram. Skyddsavståndet introducerat i denna fördjupning av översiktsplanen är baserad på modellerad spridningsbild, risk för olägenhet och övriga risker. Skyddsavståndet är utformat, bland annat, för att minimera risken av olägenhet för så många personer som möjligt. Då luktspridningen inte är enhetlig i alla riktningar från reningsverket är heller inte skyddsavståndet en cirkel med en enhetlig radie. Skyddsavståndet är som minst strax över 500 meter och som störst knappt 900 meter. Skyddsavståndet är baserat på den modellerade påverkan Lindholmens reningsverk kommer medföra vid en utbyggnad till en kapacitet på 50 000 pe (personekvivalenter). Det pågår arbete med att bygga ut Lindholmens avloppsreningsverk med förväntad anslutningstid år 2028. Angivet skyddsavstånd i denna fördjupning av översiktsplanen ska användas även innan Lindholmens avloppsreningsverk byggts ut för att ta hänsyn till de långsiktiga förutsättningarna på platsen.

Arsta energianläggning

En riskutredning kopplat till Arsta energianläggning behöver utföras vid planläggning i närhet till anläggningen. Utvecklingen intill kyrkogården och Stockholmsvägen förutsätter att befintliga och eventuella framtida risker från energianläggningen analyseras.

Riktlinjer miljö- och hälsostörande verksamheter, förorenad mark, radon samt risker

- Planera nya verksamhetsområden på behörigt avstånd från bostadsområden, förskolor och skolor samt parker och rekreatiomsområden
- Planera och verka för att omvandla centralt belägna miljö- och hälsofarliga verksamheter till

annan markanvändning.

- Vid planläggning eller om arbeten ska genomföras i närheten av elnätsanläggningar ska samråd ske tidigt med ledningsägare gällande bland annat skyddsavstånd och restriktioner.
- Samverka med räddningstjänsten i Norrtälje kommun för att beakta möjlighet till räddningsinsatser och tillgång till brandvatten
- Tillåt inte ny bostadsbebyggelse, eller annan känslig markanvändning, inom skyddsavstånd för Lindholmens reningsverk
- Utför ny bebyggelse radonsäkert om inte särskild utredning visar att annan grundläggning är lämplig
- Informera sjukhusets verksamhetsutövare vid exploatering inom luftrummet för sjukhusets helikopterverksamhet
- Beakta sjukhusets flygsektorer vid planläggning inom sektorerna. Specifik anpassning utarbetas i dialog med sjukhusets verksamhetsutövare i varje projekt
- Verka för införandet av en tredje in- och utflygningssektor för sjukhusets helikopterverksamhet vilket möjliggör växling mellan sektorer vid behov
- Verka för att åtgärda samtliga potentiellt förorenade områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa eller miljön tills år 2050
- Ta fram erforderliga utredningar och underlag som säkerställer en hälsosam och god bebyggd miljö vid fortsatt planering
- Utred befintliga och eventuella framtida risker kopplade till Arsta energianläggning vid

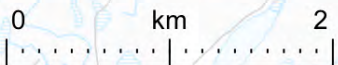
Miljö- och riskfaktorer - ytor

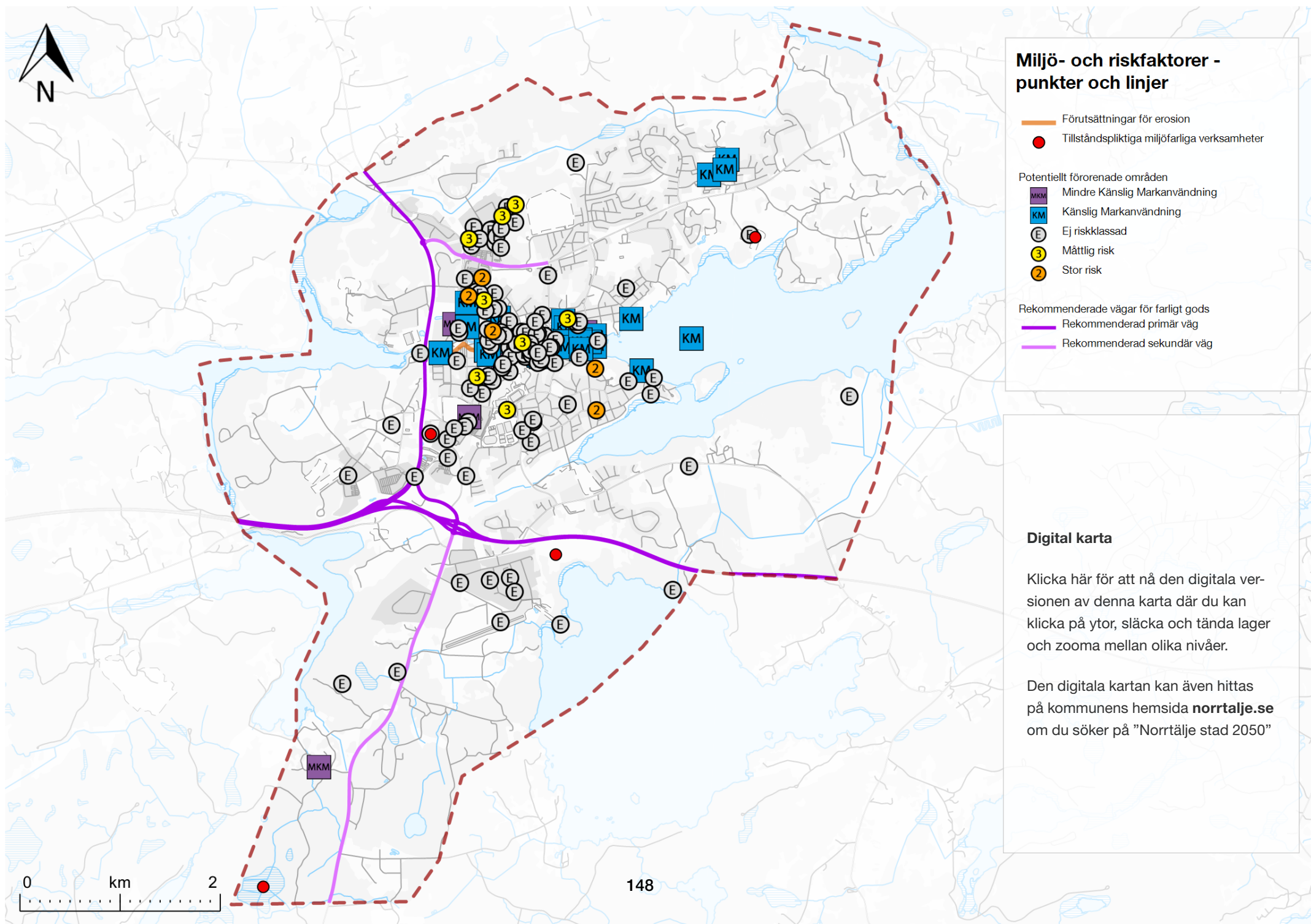
- In- och utflyngningssektorer Norrtälje sjukhus
- Luftrum Norrtälje sjukhus
- Skyddsavstånd för Lindholmens avloppsreningsverk
- Nybyggnadsförbud enligt väglagen
- Nybyggnadsförbud enligt väglagen (12 meter)

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida norrtalje.se om du söker på "Norrtälje stad 2050"

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Stora delar av området för denna fördjupning av översiktsplanen omfattas av verksamhetsområde för allmänna va-tjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Fastigheter som ingår i verksamhetsområde har rättigheten att utnyttja den allmänna va-anläggningen som ägs och driftas av VA-huvudmannen Norrtälje Vatten och Avfall AB. Det är fastighetens behov av respektive vattentjänst som ligger till grund för beslutet om vilka fastigheter verksamhetsområdet för respektive va-tjänst omfattar. För de fastigheter som inte omfattas av verksamhetsområde gäller enskilt huvudmannaskap. Det är inom ramen för VA-planen som va-huvudmannen bedriver planering kring utbyggnad och åtgärdsbehov.

Fördjupning av översiktsplanen är en grund för va-planeringen och kommer visa vilka utpekade områden som planeras växa och därmed var va-kapacitet måste förstärkas. Eftersom va-utbyggnad kräver mycket stora investeringar och långsiktig planering så är det viktigt att intentionerna i denna fördjupning översiktsplanen är tydliga och samstämmiga med övrig kommunal planering. För en långsiktig hållbar va-planering krävs många års framförhållning och en tydlig strategi kring vilka prioriteringar som ska göras. För att minimera störningar och öka kostnadseffektiviteten bör anläggande av teknisk infrastruktur så långt som möjligt samordnas med utbyggnad av statliga och kommunala gång- och cykelvägar.

För att upprätta och underhålla ny och befintlig anläggning är det nödvändigt att ha rådighet över marken

där anläggningen finns eller kommer behövas. I befintlig stadsmiljö där det ofta är trångt är det särskilt viktigt att säkerställa ytor, både på och under mark, för kommande behov. Reinvesteringstakten har under en lång tid varit förhållandevis låg vilket innebär att det finns ett stort behov av underhåll av den befintliga anläggningen.

För att få en bättre översikt av ledningsnäten i Norrtälje stad så har hydrauliska beräkningsmodeller upprättats. Det finns en dricksvattenmodell och sen 2021 även en modell för spillvattennätet och en för dagvattennätet. I samband med att Norrtälje stad växer kan modellerna hjälpa till att belysa var det finns möjlighet till fler anslutningar och var det finns begränsningar.

Dagvatten

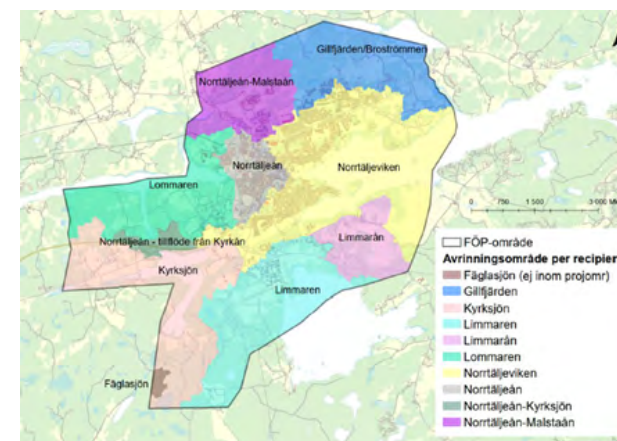
Nuläge

Fastigheter inom verksamhetsområde för dagvatten har rättigheten att avleda dagvatten via den allmänna dagvattenanläggningen. Det finns dock fastigheter inom stadens verksamhetsområde som saknar en anslutning mot den allmänna dagvattenanläggningen. Det finns också problem med felkopplingar och kombinerade system där dagvatten felaktigt leds till spillvattennätet, framförallt i de äldre områdena i Norrtälje stad.

Den allmänna dagvattenanläggningen dimensioneras enligt va-huvudmannens, vid tillfället för anläggande, gällande branschstandard. Regn som överskrider va-huvudmannens ansvar enligt branschstandard, ska avledas utanför den allmänna dagvattenanläggningen, t.ex. på markyta. Kravet på hur mycket dagvatten den allmänna dagvattenanläggningen ska kunna omhänderta har ökat genom åren. Det innebär att befintligt

dagvattennät inom området för denna fördjupning av översiktsplanen i nuläget är dimensionerat för olika mängd vatten i olika delar av bebyggelsen.

Dagvattennätet, bestående av ledningar och diken, vars tillringsområde framgår i dagvattenutredningen utförd inom arbete med fördjupningen av översiktsplanen (Sweco, 2021). Det finns ett antal allmänna renings- och fördröjningsanläggningar inom området för den fördjupade översiktsplanen.

Avrinningsområden per recipient i FÖP-området

Utveckling

För att skapa förutsättningar för en hållbar dagvattenhantering, god vattenkvalitet och minimerade risker för översvämning behövs en övergripande planering för hur dagvattnet i hela planområdet ska hanteras. Den övergripande planeringen behöver tydliggöra vilka behov av dagvattenhantering som finns i både befintlig och ny bebyggelse. Framför allt är det viktigt att säkerställa att ytor avsedda för dagvattenanläggningar finns att tillgå i den omfattning

som behövs för att kommunen ska kunna utföra sitt uppdrag på ett hållbart sätt.

Arbetet med kravställning på rening och fördröjning av dagvatten på kvartersmark och allmän platsmark behöver fortgå både inom detaljplanearbete och vid annan ombyggnation inom staden. Det är även viktigt att

ta fram en strategi för att bedriva ett s.k. uppströmsarbete, som syftar till att reducera dagvattenavrinningen och stoppar farliga kemikalier och andra föroreningar redan vid källan. Uppströmsarbetet är en viktig del för att uppnå en hållbar dagvattenhantering enligt etappmålet för dagvattenhantering och behöver bedrivas både i ny och befintlig bebyggelse.

Föroreningsbelastningen till recipienterna förväntas öka med den planerade utvecklingen inom området för denna fördjupning av översiktsplanen. För att uppnå en god vattenkvalitet i omkringliggande recipienter, enligt dagens och framtidens krav är det nödvändigt att minska föroreningsbelastningen. I samband med ny exploatering i äldre befintliga områden behöver dagvattenanläggningen ofta uppgraderas för att kunna ta mot regn enligt de högre kraven. Ofta innebär det att befintlig dagvattenanläggning behöver byggas om och att större ytor behöver tas i anspråk för fördröjnings- och reningsanläggningar under eller över mark.

Även i samband med exploatering i nya områden behöver ytor avsättas för dagvattenanläggningen. För att rena och fördröja dagvatten nära källan, både i ny och befintlig bebyggelse, behöver ytor avsättas dels för den allmänna dagvattenanläggningen, dels för anläggningar som renar och fördröjer dagvatten från allmän plats och kvartersmark innan det når den allmän-

na dagvattenanläggningen. Det behövs också en strategi som tydliggör hur den här typen av uppströmsarbete ska bedrivas. För att dagvattnet från områdena ska nå dagvattenanläggningen på ett säkert sätt så krävs att marken höjdsätts på korrekt sätt.

Kapacitet och skick på den befintliga allmänna dagvattenanläggning, såväl ledningsnät som renings- och fördröjningsanläggningar behöver utredas i samband med all planering av ny och befintlig bebyggelse. Nya exploateringar kräver ofta större åtgärder.

Va-huvudmannens målsättning är att ha duplikatsystem, där spillvatten och dagvatten leds i separata ledningssystem, i alla delar av Norrtälje stad vilket innebär behov av utbyggnad och uppdimensionering av dagvattenledningsnät i stora delar av staden. Övrig planering gällande åtgärder och åtgärdsbehov bedrivs inom VA-planen.

Riktlinjer dagvatten

- Säkerställ erforderlig rening och fördröjning av dagvatten på kvartersmark och allmän platsmark vid planläggning som skapar förutsättningar för en god vattenkvalitet och en hållbar hantering av dagvatten.
- Utgå från denna fördjupning av översiktsplanen i det fortsatta arbetet med att säkerställa ytor för att uppfylla etappmålet för dagvatten och kraven på den allmänna dagvattenanläggningen
- Möjliggör bebyggelse och åtgärda befintliga brister genom att genomföra åtgärder inom ramen för VA-planen.

Spillvatten

Nuläge

Spillvattnet från fastigheter inom verksamhetsområdet i Norrtälje leds via ledningsnät och ett antal pumpstationer till Lindholmens avloppsreningsverk. Lindholmens reningsverk tar även mot spillvatten via en överföringsledning från Bergshamra, externslam från Norrtälje kommuns mindre avloppsanläggningar samt septiskt slam från brunnar, enskilda avlopp mm. Det koncentrerade septiska slammet utgör en betydande belastning i verket och en alternativ slamhantering skulle innebära att kapacitet frigörs för att möjliggöra anslutning av nya områden. Vid pumpstationer och reningsverk finns det möjlighet för bräddning för att undvika översvämningar hos abonnenter eller i anläggningar. Bräddning kan ske innan anläggning i ledningsnät, till kammare vid anläggning eller direkt till recipient.

Det pågår ett antal större va-utbyggnadsprojekt för att skapa förutsättningar för staden att växa och samtidigt frigöra kapacitet i befintligt spillvattennät. Det finns idag ett stort behov av fortsatt utveckling av va-anläggningen för att kunna möta den växande efterfrågan av va-tjänster.

Lindholmens avloppsreningsverk har idag tillstånd att behandla avloppsvattnet från 34 000 personekvivalenter (pe). År 2021 meddelades tillstånd för utökad verksamhet motsvarande 50 000 pe. Det nya tillståndet för 50 000 pe. kan tas i anspråk först efter att reningsverket byggts ut.

Slam från Lindholmens avloppsreningsverk används till jordtillverkning och som täckmaterial. Dagens

bullersituation domineras av slambilar som tömmer slam vid reningsverket.

Avloppsreningsverk klassas enligt miljöbalken som en miljöfarlig verksamhet. Verksamheten och dess transporter är också störande då de ger upphov till buller och luftföroreningar.

Utöver spillvatten når även stora mängder så kallat tillskottsvatten Lindholmens avloppsreningsverk. Tillskottsvatten är drän- och grundvatten som läcker in i otäta ledningar, dagvatten som leds in genom felaktigt anslutningar eller överläckage från trasiga vatten- eller dagvattenledningar.

Utveckling

För att på ett hållbart sätt möjliggöra den planerade utökningen av staden krävs en långsiktig planering. Inom genomförandetiden för denna fördjupning av översiktsplanen så kommer stora åtgärder i befintlig anläggning så väl som omfattande utbyggnad av ledningsnät, överföringsledningar och reningsverk att krävas för att möjliggöra planerad utökningen av staden.

För att säkra att befintliga och planerade anläggningar uppfyller krav på kapacitet och leveranssäkerhet krävs ett långsiktigt planerings- och förnyelsearbete. Det finns ett stort behov av förnyelseåtgärder i den befintliga anläggningen. Det behöver bland annat tas fram förnyelseåtgärder i anläggningen för att minska mängden tillskottsvatten som hamnar i avloppsreningsverket

För att undvika störningar bör ett skyddsavstånd om 50 m tillämpas som utgångspunkt i samband med att nya pumpstationer upprättas. Det utökade tillståndet och ombyggnationerna av Lindholmens avloppsreningsverk

kommer att skapa övergripande förutsättningarna för att Norrtälje stad ska kunna fortsätta växa. Det nya tillståndet innebär också hårda krav på utsläppsvärden och modernisering av delar av den övriga va-anläggningen. Utbyggnaden kommer kräva stora resurser och beräknas ta ca fem år att projektera och bygga. Skyddsavstånd för ett utbyggt reningsverk i Lindholmen redovisas under Risker och störningar.

Kommunen har påbörjat ett arbete att utreda lokalisering för ett nytt större avloppsreningsverk söder om Norrtälje stad som på sikt ersätter Lindholmens avloppsreningsverk och möjliggör fortsatt utveckling av staden och kommunen. I arbetet ska även recipienter utredas. Ett identifierat alternativ för detta nya avloppsreningsverk finns inom avgränsningen för denna fördjupning av översiktsplanen. I samrådsförslaget till den kommunövergripande översiktsplanen redovisas ytterligare alternativ.

Riktlinjer spillvatten

- Utreda kort- och långsiktiga behov av förstärknings- och förnyelseåtgärder gällande avledning och rening av spillvatten inom VA-planen.
- Fortsatt långsiktigt hållbart arbete med att förnya och utöka den allmänna spillvattenanläggningen för att möta behoven utifrån stadens utveckling
- Upprätta skydds-/säkerhetsavstånd till avloppsreningsverket och pumpstationer

Dricksvatten

Nuläge

Norrtälje stad försörjs med dricksvatten från kommunalförbundet Norrvatten. Dricksvattnet produceras i Görvälverket intill Mälaren i Järfälla kommun och distribueras till kommunen via Vallentuna och Brottbys. Inom Norrtälje distribueras vattnet genom ett eget lokalt dricksvattnenät. I tre befintliga tryckzoner regleras vattentrycket av trycket i Norrvattenledningen eller en tryckstegringsstation. Vattentornet, beläget centralt i staden, fungerar som en buffert i vattenanläggningen.

Kapaciteten i det lokala ledningsnätet är god även om det förekommer områden där trycket är något lågt. För att undersöka möjligheterna att ge nätet bättre förutsättningar tryckmässigt samt att det gamla vattentornet är i behov av en större renovering utreds om det är mest fördelaktigt att bygga ett nytt vattentorn alternativt renovera det gamla och komplettera med tryckstationer ex. i Lommarstanden. En utpekad plats för ett eventuellt nytt vattentorn finns inom den nya stadsdelen Lommarstranden.

Den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län blev klar i december 2018. Vattenförsörjningsplanens syfte är att belysa de vattenresurser som finns och är viktiga inom länet. Inga av de utpekade vattenresurserna ligger inom området för denna fördjupning av översiktsplanen men planen innehåller en prioritering av de vattenresurser som kan ha betydelse för länets vattenförsörjning. Planen innehåller ett antal förslag till åtgärder med ansvariga aktörer och årtal för genomför-

andet. År 2019 beslutade kommunstyrelsen att godkänna planen.

Norrtälje stads vattentorn

Norrsvatten har fyra reservvattentäkter som ligger inom Norrtälje kommun, Finsta-Kilen, Västra Syninge, Vagnaldalen samt Malmby-Malmby används för närvarande inte. Dessa har idag kapacitet att försörja hela Norrsvattens distributionsområde i Norrtälje kommun och kan startas upp med kort varsel om behovet uppstår.

Vid ett eventuellt avbrott i vattenförsörjningen från Norrsvattenledningen beräknas vattentornets reservoar hålla stånd i ca 8 timmar.

Vid ett eventuellt längre avbrott på det lokala vattenledningsnätet, som gör att dricksvatten inte kan distribueras i ledningsnätet, kommer nödvatten i tankar finnas i mycket begränsad mängd. I dag finns en strategi om prioriterade grupper för nödvattenleveranser och det pågår ett arbete med att ta fram en nödvattenplan. Verksamheter behöver ha en egen reservplan för behov av dricksvatten i större mängder.

Vid Norrtälje Brandstation i Norrtälje stad finns kommunens första vattentankstation (vattenkiosk). Där kan företag hämta vatten mot debitering och för privatpersoner finns ett tappställe lämpligt för dricksflaskor.

Utveckling

En utökning av befolkningsunderlaget enligt planen utgör med dagens förutsättningar inget problem vad gäller vattenförsörjningen till Norrtälje stad via Norrsvatten. Mälaren förser dock drygt 2 miljoner människor med dricksvatten samtidigt som den verkar som recipient för utsläpp från bland annat båttrafik, industrier, åkermark, dagvatten och avloppsvatten vilket gör att vattenkvaliteten är sårbar. För att kunna upprätthålla

förmåga att producera dricksvatten i önskad takt kommer stora åtgärder att krävas.

Den regionala vattenförsörjningsplanen lyfter fram behovet av att trygga dricksvattenförsörjningen ur ett flergenerationsperspektiv. Hänsyn till den regionala vattenförsörjningsplanen måste tas i kommunens planering. Enligt fjärde punkten i vattenförsörjningsplanens "Förslag till åtgärder som bidrar till en robust vattenförsörjning" ska en vägledning för hur dricksvattenförsörjning som markanvändningsfråga ska stärkas i den fysiska planeringen tas fram. Vägledningen bör till exempel hantera frågor om reservation av mark för tekniska anläggningar, hänsyn till påverkan på vattentäkter vid byggnation och riktlinjer för markanvändning inom prioriterade vattenresurser. Vägledningen bör även inkludera frågor om släck- och dagvattenhantering inom vattenskyddsområden.

Erken, Lohäradåsen-Finsta-Kilen, Lohäradåsen-Finsta-Norra och Lohäradåsen-Västra-Syninge är vattenresurser i kommunen som klassas som högsta regional prioritet. Lohäradåsen-Malmby, Röåsen-Bergby och Lagen klassas som hög regional prioritet. För att säkra behovet av dricksvatten för regionen och Norrtälje stad pågår utredning samt revidering av vattenskyddsområden för nämnda vattenresurser.

Det lokala ledningsnätets kapacitet behöver utredas för att se vilka åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra en utökning av befolkningsunderlaget enligt planen. Även om dagens kapacitet bedöms som god finns det ett förnyelsebehov. Det kan även finnas lokala begränsningar i ledningsnätet varför förutsättningarna alltid behöver utredas i samband med ny exploatering.

Nya exploateringar innebär ofta ökad förbrukning av dricksvatten. Trenden för Norrvatten de senaste åren är att den totala vattenförbrukningen stiger per år och trots vädjan till allmänheten 2018 om att spara vatten uteblev effekten. Norrtälje kommun har ställt sig bakom "Riktlinjer för hållbar vattenförbrukning" som Norrvatten hemställde medlemskommunerna att godkänna för att tydliggöra vad som gäller under perioder av risk för vattenbrist eller leveransstörningar.

Verksamheter, både kommunala och privata, kan ha behov av vatten för olika aktiviteter som bevattning, spolning, tvättning eller andra processer men som kanske inte kräver dricksvattenkvalitet.

Vissa av kommunens entreprenörer använder i den mån det går vatten från sjö, å eller liknande. Det finns många smarta lösningar för att minska förbrukningen av dricksvatten. För att minska dricksvattenförbrukningen bör kommunen ta fram en strategi för tekniskt vatten och andra vattensparande åtgärder. En sådan åtgärd kan vara att återanvända renat vatten i reningsverken för spolning i reningsprocessen.

Riktlinjer dricksvatten

- Utred långsiktigt behov av förstärkningsåtgärder i dricksvattenleveransen och förnyelseplan för ledningsnätet inom arbetet för VA-planen

Energi

Nuläge

Inkommande el till lokalnätet från regionnätet sker via mottagningsstationerna Nordkap och Söder. Tillgänglig kapacitet i det lokala nätet begränsas idag av

kapaciteten i överliggande nät. Abonnemanget från överliggande nät är maximerat utifrån vad regionnätägaren tillåter. Tillgänglig kapacitet riskerar att bli begränsande för exploatering om inte ytterligare åtgärder vidtas.

Fjärrvärmen är relativt väl utbyggd inom stadens mer bebyggda delar, åtminstone sett till större fastigheter och verksamheter. Vid nyexploatering i eller intill befintligt verksamhetsområde är ytterligare anslutning till fjärrvärmenätet ett alternativ. Den huvudsakliga värmeproduktionen baseras på ett fliseldat kraftvärmeverk och två fliseldade hetvattenpannor på EC (energicentral) Arsta. Utöver det finns mindre satellitanläggningar på EC Nordkap och EC Flygfältet, med spets- och reservpannor. Kapaciteten utnyttjas i nuläget nästintill fullt ut under de kallaste dagarna.

Utveckling

Gällande mottagningsstationerna kommer både Nordkap och Söder behöva bytas ut i sin helhet innan år 2050. Det betyder att det behöver finnas reserverad plats i direkt anslutning till befintliga mottagningsstationer för uppförande av nya anläggningar. Mottagningsstationen Söder medför idag en viss robusthet i systemet, vid ett oförutsett stopp av mottagningsstationen Nordkap kan delar av funktionen täckas upp av mottagningsstationen Söder.

Vad gäller nätkapaciteten planeras en 20 kV förbindelse till Rimbo som kan förväntas underlätta läget för nätkapaciteten. På längre sikt planerar Vattenfall åtgärder på regionnätsidan för att abonnemanget ska kunna ökas. För att avlasta elnätet är det viktigt för effektsituationen i Norrtälje stad att den fysiska planeringen möjliggör

anslutning av ny och befintlig bebyggelse till fjärrvärme eller andra uppvärmningsalternativ som inte bidrar till ökat elbehov. Ökad lokal elproduktion skulle också bidra positivt.

Enligt denna fördjupning av översiktsplanen behöver spetsanläggning för fjärrvärme vid EC Nordkap omlokaliseras. En ersättningsanläggning behöver byggas i anslutning till norra delen av fjärrvärmenätet. Invid Lindholmens reningsverk eller inom verksamhetsområdet Storsten är, utifrån närheten till fjärrvärmenätet, lämpliga placeringar.

Längre in i planperioden kan baskapaciteten för fjärrvärmeproduktion komma att behöva byggas ut. I huvudsak finns två möjliga riktningar för att möjliggöra det. Den ena är att öka kapaciteten på befintligt verksamhetsområde för EC Arsta. Det andra är att förläggas en ny större anläggning utanför den direkta tätorten. Vid en eventuell sammankoppling av fjärrvärmenäten i Norrtälje och Rimbo kan Salmunge vara ett alternativ.

Riktlinjer energi

- Säkra plats för utbyte av mottagningsstationer för el från regionnätet samt tillkommande kapacitet för fjärrvärmeproduktion när staden utvecklas. Särskilt relevanta anläggningar är EC Nordkap, EC Arsta samt mottagningsstationerna Nordkap och Söder
- Eftersträva en samlad bebyggelseutveckling som kan anslutas till fjärrvärme vilket minskar risken för att nätkapacitet blir en trång sektor för tillkommande bebyggelse och verksamheter.

Jordbruksmark

Nuläge

Inom avgränsningen för denna fördjupning av översiktplanen finns omkring 562 hektar jordbruksmark som är maximalt stödberättigad och betraktas som brukningsvärd. Jordbruksmarken består av åker- och betesmark och åkermarken står för den absoluta majoriteten med ungefär fyra gånger så mycket åkermark som betesmark. Jordbruksmarken förekommer på flera håll i stadens utkanter.

I stadens sydöstra delar i Östhamra – Björnö hittas de största åkrarna och ett fåtal inslag av betesmark. Vid Mellingeholm finns åkermark runt landnionsbanan just söder och Görla industriområde. Vid Frötuna prästgård finns både åker- och betesmarker. I de stora tätortsnära natur- och rekreationsområdena Färsna och Nordrona finns en blandning av åker- och betesmarker medans Viggelsjö naturreservat endast har betesmarker. Ett numera fragmenterat band av åkrar sträcker sig norrom staden från Ludden över anstalten bort i en dalgång över Fågelsången, Solbacka och Hårnacka fram till Gillfjärden. På Långgarn finns ett historisk och välbevarad åkerlandskap med inslag av betesmarker, jordbruksmarken här har utöver produktionsvärde också särskilt höga kulturvärden som berättar om stadens utveckling i sin helhet.

Utveckling

Jordbruksmark är av nationell betydelse och enligt 3 kap 4 § miljöbalken får ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark endast ske om det behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse och att detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Denna fördjupning av översiktplanen medger ianspråktagande av jordbruksmark på flera platser. Totalt cirka 80,8 hektar jordbruksmark kan ianspråktagas enligt mark- och vattenanvändningskartan. Dock kommer inte alla dessa områden i sin helhet ianspråkta den berörda jordbruksmarken vilket innebär att det totala ianspråktagandet kommer att vara mindre. Vilket betyder att ianspråktagen jordbruksmark, som konsekvens av stadens utveckling fram till år 2050, kommer inte överskrida 80,8 hektar. Detta motsvarar ungefär 14% av all jordbruksmark inom avgränsningen för denna fördjupning av översiktplanen, alltså bibehålls 86% av jordbruksmarken. I hela kommunen finns omkring 27 700 hektar jordbruksmark vilket innebär att stadens utveckling tar i anspråk omkring 0,3% av kommunens jordbruksmark.

Jordbruksmark behöver ianspråktagas för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet, lokalisera bostäder och arbetsplatser nära varandra samt skapa väl fungerande och lämpliga försörjningssystem. Stadens behov att utvecklas och dess roll som tillväxtmotor för hela kommunen är utpekad i översiktplanens övergripande utvecklingsinriktning. Det är således av väsentlig vikt att staden ges möjlighet till utveckling av bostäder, arbetsplatser, samhällsservice, kommersiell service, kultur- och frtidsanläggningar, infrastruktur och försörjningssystem. För att stimulera ändamålsenligt tillväxt kommer stadsutveckling behöva ske på flera platser samtidigt och på jordbruksmark där mark- och vattenanvändningskartan så medger. Utvecklingsområden inom denna fördjupning av översiktplanen är därav inte direkt jämförbara alternativ mot varandra då möjligheten att utveckla dem samtidigt är av väsentlig betydelse för tillväxten av staden och kommunen som helhet. Utvecklingen av Norrtälje stad enligt denna fördjupning av översiktplanen tillgo-

Ianspråktagen jordbruksmark	
Användning	Area i hektar
Avloppreningsverk	1,2
Energiproduktion	1,4
Sammanhängande bostadsbebyggelse	53,1
Verksamheter och industri	23,1
Kyrkogård	1,9
Totalt	80,8

doser ett väsentligt samhällsintresse genom att skapa en blandad och sammanhängande bebyggelsestruktur med närhet till service. Genom en sammanhängande och koncentrerad stadsutveckling i kommunens centralort ges underlag för en konkurrenskraftig kollektivtrafiksörjning vilket är av väsentlig betydelse för hela kommunen.

Utvecklingen av Norrtälje stad är av intresse ur ett regionalt perspektiv genom att vara utpekad som ett strategiskt stadsutvecklingsläge och primärt bebyggelseläge i RUF 2050. I dessa lägen bör enligt RUF 2050 bebyggelse prioriteras över jordbruksmarkens bevarande. Områdena kan tillgodose regionala samhällsintressen genom att bland annat bidra till en mångsidig och funktionsblandad stads- och bebyggelsemiljö.

Väsentligt samhällsintresse – Arbetsplatser

Pågående planläggning för Mellingeholms verksamhetsområde tar i anspråk omkring 23 hektar jordbruksmark. Mellingeholms verksamhetsområde är en direkt utökning av det befintliga Görla industriområde vilket innebär att stadens verksamhetsutveckling bildar en sammanhängande struktur där arbetsplatser lokaliseras nära varandra. Det nya verksamhetsområdet är omfattande med en total

storlek på ungefär 66 hektar vilket medför att jämförbara alternativ är få. Andra aspekter som behöver beaktas vid urval av alternativa lokaliseringar är avstånd till staden, inom pendlingsavstånd men på ett avstånd som undviker negativ miljöpåverkan på staden, och närhet till större trafikleder som rekommenderas för farligt gods, särskilt E18.

Utifrån dessa parametrar kan två alternativ studeras; åkermarken vid Björnö söder om Björnövägen och skogsområdet i Nordrona just norrom E18. Åkermarken i Björnö är olämplig utöver att vara skyddad jordbruksmark i samma mån som Mellingeholmlokaliseringen, Björnö är ett område med befintliga och framtida bostäder och skolverksamhet, området är mycket låglänt och ligger nästan uteslutande under länsstyrelsens rekommenderade lägsta grundläggningsnivå och de marktekniska förhållandena är oförenliga med större verksamhetsexploatering med djup lera och gyttja. Nordronaområdet har särskilt höga naturvärden i paritet med ett naturreservat, höga kultur- och rekreationsvärden samt topologisk förhållanden som kräver omfattande bearbetning för att vara lämplig för denna storlek av verksamhetsområde. Övrig anledning till att andra lämpliga lokaliseringar saknas är att verksamhetsområdets specifika använd-

ning är att möjliggöra för miljöstörande verksamhet, vilket Görla industriområde gör idag, och att Mellingeholm då är en särskilt strategisk plats för att samla miljöstörande verksamhet i samma område.

Väsentligt samhällsintresse – Bostadsförsörjning

Björnö etapp 2 och 3 är en pågående planläggning som tar i anspråk jordbruksmark, utvecklingen medför över 500 bostäder i mestadels småhus samt en skola. Alternativa lokaliseringar för det specifika behovet utvecklingen tillgodoser, sett till antal och typ av bostäder, är få. Nordronaområdet har studerats och området lämpligt för utveckling är redan utpekad i mark- och vattenanvändningskartan, dessa behöver kunna utvecklas samtidigt för att främja stadens utveckling. Områdena vid Lindholmens reningsverk och Långgarn är stora nog och inom jämförbart avstånd till staden men är olämpliga utifrån störningssynpunkt från avloppsreningsverket och kultur- och naturvärdena på Långgarn. Områden närmare stadskärnan är olämpliga för denna storskaliga småhusbebyggelse och kan därmed inte ses som alternativ. Sammantaget saknas alternativa lokaliseringar som kan anses tillfredställande utifrån allmän synpunkt.

Bostadsutvecklingen vid Nordrona, Södra Nånö, Solbacka och Hårnacka tar i anspråk jordbruksmark. Utvecklingarna tillgodoser bostadsförsörjningsbehovet och området behöver utvecklas samtidigt som andra områden. Alternativ med jämförbar storlek och avstånd till stadskärnan består av annan jordbruksmark som är än mer olämplig, såsom dalgången mellan Kvisthamra och Björnö vilket behöver reserveras för vattenvårdsåtgärder i syfte att uppfylla MKN vatten, eller park- eller grönområden med särskilda natur- eller rekreationsvärden för staden i helhet. Annan mark bedöms inte kunna tas i anspråk på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt för att tillgodose behovet. Vid följande planering ska påverkan på jordbruksmarken minimeras.

Väsentligt samhällsintresse – Tekniska försörjningssystem

För att utveckla det befintliga avloppsreningsverket i Lindholmen måste jordbruksmark tas i anspråk. Denna utveckling är direkt avgörande för stadens utveckling och innebär utbyggnaden av ett funktionellt försörjningssystem. Alternativa lösningar till reningsverket utbyggnaden, såsom reningsverk i Sika, Vreta och Kapellskär, har studerats i detalj och på sikt är planen att reningsverket ersätts av ett större verk, men för att möjliggöra stadens

Åkrar vid Hårnacka

utveckling de kommande 10-15 åren behöver reningsverket byggas ut snarast. Utifrån allmän synpunkt kan behovet inte tillgodoses på tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Energianläggningen intill avloppsreningsverket behöver lokaliseras i närhet till reningsverket och tar därmed i anspråk jordbruksmark. Lokaliseringen är fördelaktig för en anläggning med hänsyn till närheten till det befintliga fjärrvärmenätet, möjligheten till samverkan med reningsverket, isolering från större bostadsområden och användning av mark som inte lämpar sig för alla sorters användning då ett skyddsavstånd från reningsverket bör följas. En ny anläggning skulle även innebära att energicentralen som ligger inom plangränsen för projekt Övre Bryggårdsgärdet, på fastigheten Nordkap 3, inte längre behövs vilket är en förutsättning för att möjliggöra exploatering av centrala delar av staden. Grundförutsättningen för lokaliseringen är att energianläggningen förekommer längs reningsverksvägen. Alternativa platser längs vägen innebär antingen omfattande anpassning av markhöjder för att följa rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå eller lokalisering närmare bostadsbebyggelse vilket innebär att den föreslagna platsen är den lokalisering som utifrån allmän synpunkt får anses mest tillfredställande.

Väsentligt samhällsintresse – Kyrkogård

Skogskyrkogården i Nordrona kommer med största sannolikhet behöva ianspråkta och påverka jordbruksmarken vilket behöver studeras vidare. Intrång ska minimeras men för att skogskyrkogården ska kunna komma till stånd bedöms intrång vara nödvändigt. Kommunen anser att denna kyrkogård tillgodoser ett väsentligt samhällsintresse då den möjliggör för invånare att begravas

i sin hemstad samt skapar en plats för människor att minnas bortgångna och utöva sin religion. Till detta kan tilläggas att det enligt Begravningslag (1990:114) finns en skyldighet för huvudmannen (Svenska kyrkan) att tillhandahålla gravplats åt dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. Staden såväl som kommunen har de senaste åren haft en relativt stor befolkningstillväxt driven av en bostadsutveckling, sedan 2015 har befolkningen i kommunen ökat med cirka 1 000 invånare varje år, omkring hälften av dessa tillkommer inom staden. Detta medför att behovet av gravplatser ökar. Skogskyrkogården ses som en väsentlig del av stadens utveckling och är i det avseendet av väsentlig betydelse för hela kommunen.

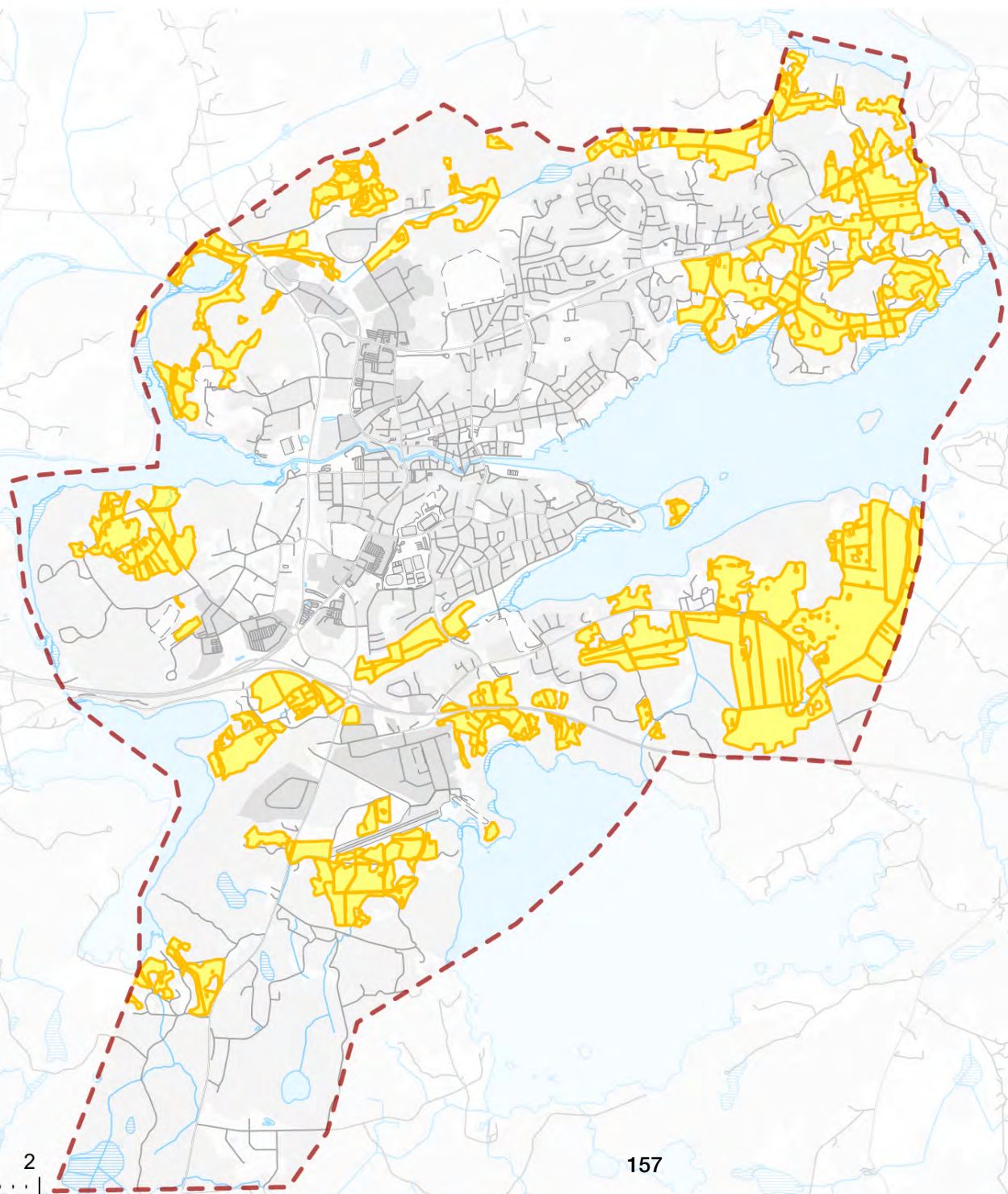
I arbetet med denna fördjupning av översiktsplanen har alternativa lokaliseringar som inte ianspråkta jordbruksmark studerats för kyrkogården. Området just väster om den befintliga kyrkogården var ett alternativ men då området är begränsat i storlek ses inte detta som ett alternativ som är tillfredställande ur ett långsiktigt perspektiv. Området är även lämplig för utveckling av mångfunktionell bebyggelse med bostäder och verksamheter som bidrar till att skapa en sammanhållen, tät och funktionsblandad utveckling av Norrtälje stad. Generellt sett är tänkbara alternativa platser i närhet till staden även ämne för bebyggelseutveckling som behöver lokaliseras i kollektivtrafik- och centrumnära lägen, vilket innebär att de är svårmotiverade som tillfredställande alternativ ur allmän synpunkt. Dessutom är tänkbara alternativ begränsade i storlek vilket inte är tillfredställande utifrån ett långsiktigt perspektiv.

Hela naturområdet Nordrona har studerats för att utröna den plats som bäst lämpar sig för en skogskyrkogård. Skogskyrkogården bedöms kunna utformas på ett sätt

som medför minimal påverkan på naturvärden men någon form av påverkan är oundviklig varför den plats som valdes är den som är stor nog och innehåller minst dokumenterad förekomst av höga naturvärden, skyddade arter eller utpekade miljöer för specifika arter. Då Nordrona är ett större naturområde med särskilt höga naturvärden är det av väsentlig vikt att negativ påverkan minimeras, varför det anses otillfredställande ur allmän synpunkt att ianspråkta annat område i Nordrona vilket skulle medföra en större negativ påverkan på områdets naturvärden. Kommunen anser således att det behov som den nya kyrkogården tillgodoser inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Riktlinjer jordbruksmark

- Prioritera förtätning i befintlig tätortsmiljö för att undvika intrång på jordbruksmarken
- Minimera påverkan på jordbruksmark där ianspråktagande är motiverat
- Beakta alltid jordbruksmarkens fulla brukningsvärde för ekonomin, kulturmiljön, ekosystemtjänster, biologisk mångfald, klimatanpassning och långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion vid efterföljande planering och exploatering
- Undvik exploatering och annan irreversibel ianspråktagande på all mark med markanvändningen Areell näring i mark- och vattenanvändningskartan
- Utred möjligheter att ianspråkta jordbruksmark med en användning som möjliggör för framtida återställning till jordbruksmark vid efterföljande planering och exploatering

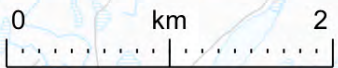
Jordbruksmark

 Jordbruksblock

Digital karta

Klicka här för att nå den digitala versionen av denna karta där du kan klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Den digitala kartan kan även hittas på kommunens hemsida **norrtalje.se** om du söker på "Norrtälje stad 2050"

Riksintressen

Riksintresse för kulturmiljövård, 3 kap 6 § miljöbalken

Norrtälje (AB84)

Avgränsningen och beskrivningen av riksintresset har nyligen ändrats enligt beslut av Riksantikvarieämbetet (RAÄ, 2022-09-19). Riksintresset har utökats för att nu även inkludera Societetsparken, Södra bergen, Signalberget, Granparken, Roslagsparken och några centrala kvarter på östra sidan av Roslagsgatan och Bergsgatan. I beskrivningen av riksintressets uttryck läggs bland annat till att stadskärnans form var begränsad av en trång sprickdal och bergspartier vilket överensstämmer väl med den nya avgränsningen.

Utvecklingsområdet Busstorget ligger delvis inom riksintresset. Inom ramen för denna fördjupning av översiktsplanen har kulturmiljön inom utvecklingsområdet Busstorget analyserats och karaktärer att värna identifierats. Genom hänsyn av dessa och fördjupade analyser i kommande planering bedöms utvecklingsområdet Busstorget och riksintresset vara förenliga. Kommunens syn är att läsbarheten av det sammanhang som ligger till grund för riksintressets utpekande kan bevaras genom den hänsyn som tas i riktlinjerna för utvecklingsområdet och kulturmiljön i allmänhet samt fortsatt hänsyn i efterföljande planering.

I övrigt ska hänsyn till riksintresset tas genom att utgå från riksintressets beskrivning, uttryck, läsbarhet, känslighet och tållighet vid all utveckling och förvaltning inom eller i angränsning till riksintresseområdet, antikvariska underlag tas fram inför all exploatering eller ändring

som bedöms påverka kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Bevarandeprogram för riksintresset ska uppdateras för att överstämja med nyligen ändrad avgränsning och beskrivning. Befintligt och därefter uppdaterat bevarandeprogram ska utgöra vägledning och beaktas vid all ändring, utveckling och förvaltning inom eller i direkt angränsning till riksintresset.

Påtaglig skada bedöms således undvikas och riksintresset anses tillgodosett.

Malsta (AB83)

Då fördjupningen av översiktsplanen endast redovisar anspråk i form av åtgärder för vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering inom riksintresset bedömer kommunen att påverkan är obetydlig och att riksintresset är tillgodosett i den utsträckning denna fördjupning kan påverka riksintresset.

Gamla turbinhuset i Norrtäljeån (Foto: Leif Sörensson)

Riksintresse för kommunikationer, 3 kap 8 § miljöbalken

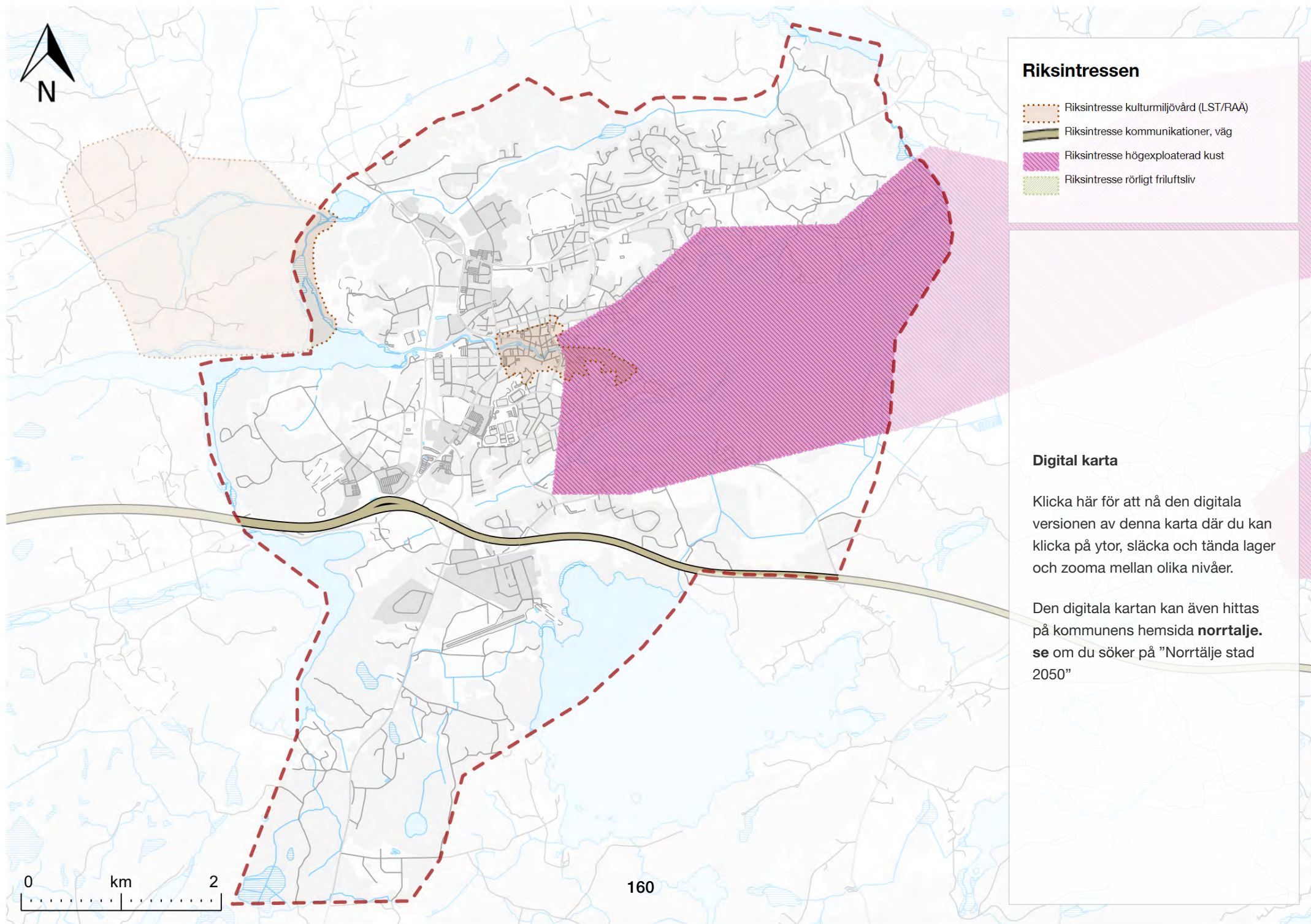
Fördjupningen av översiktsplanen redovisar några anspråk på förändring i direkt anslutning till riksintresset E18. Genom hänsyn såsom nybyggnadsförbud utmed allmänna vägar undviks påtaglig försvåring av utnyttjandet av riksintresset. Kommunen bedömer att riksintresset är tillgodosett i den utsträckning denna fördjupning kan påverka riksintresset.

Riksintresse för rörligt friluftsliv och högexploaterad kust, 4 kap 2 och 4 §§ miljöbalken

Riksintressebestämmelserna utgör inte hinder för utveckling av befintliga tätorter. Norrtälje stad är kommunens centralort och fördjupningen av översiktsplanen redovisar stadens utveckling. Där mark- och vattenanvändningskartan medger utveckling tillämpas således inte bestämmelserna i 4 kap 1, 2 och 4 §§ miljöbalken. Påtaglig skada bedöms därmed inte falla på riksintresset som konsekvens av denna fördjupning av översiktsplanen och riksintresset bedöms vara tillgodosett i den utsträckning denna fördjupning kan påverka riksintresset.

Norrtäljeviken i vinterskrud (Foto: Leif Sörensson)

KONSEKVENSER

Miljökonsekvensbeskrivning

Norrtälje stad är i en expansiv fas och planering pågår för flera nya stadsdelar, bostadsområden och verksamhetsområden. Under sommaren 2019 påbörjades arbetet med en fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad. Planen befinner sig nu i skedet samråd. Samråd med länsstyrelsen angående undersökning av betydande miljöpåverkan och avgränsning har genomfördes 2020-09-25. Planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan varför en strategisk miljöbedömning genomförts och en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram. Hela miljökonsekvensbeskrivningen finns som bilaga (WSP, 2022).

Planförslagets konsekvenser

Nedan följer en sammanfattande beskrivning av planförslagets konsekvenser på de miljöaspekter som bedömts betydande enligt genomfört avgränsningssamråd. Konsekvenser beskrivs i förhållande mot nuläget. Nuläget är det nuvarande tillståndet för respektive aspekt.

Naturmiljö och grön-blåstrukturer

Det finns en övergripande högt ställd ambition kopplat till gröna och blå strukturer. Den övergripande riktlinjen anger att bevarandeområden inte ska exploateras eller att dess värden ska försämrats. Samtidigt pekar planen ut flertalet lokaliseringar av ny bebyggelse inom eller angränsande bevarandeområden, höga naturvärden och nyckelbiotoper. Vissa av områdena har områdesspecifika riktlinjer för hur dessa värden ska hanteras. Överlag ges svag styrning till hur kommunen ska säkerställa att negativ påverkan på skyddsvärda arter, spridningssamband och den biologiska mångfalden i övrigt undviks.

Planen har ett utvecklat resonemang kring hur ekosystemtjänster ska integreras i planeringen. Detta är positivt och skapar goda möjligheter att tillskapa ekosystemtjänster i områden där det idag råder brist. De väger dock inte upp för ianspråktagande av naturliga miljöer med höga värden och viktig funktionalitet i grönstrukturen.

Sammantaget bedöms den påverkan som kommer att ske på naturmiljön genom verkställande av planen resultera i stora negativa konsekvenser. Detta i och med att fridlysta arter, skyddade träd, områden med höga naturvärden och spridningssamband inte blir tillräckligt skyddade genom de riktlinjer som ges. Resultatet av detta kan bli fragmenterade habitat och förlust av den biologiska mångfalden.

De riktlinjer som ges för blåstrukturen bidrar i viss mån till att begränsa påverkan även på terrestra miljöer. I planens beskrivningar av de naturvärden som förekommer inom planområdet tydliggörs att det finns en god kännedom om vikten av god förvaltning av grönstrukturer och innebörden av funktionella spridningssamband. De ambitioner kring bevarandet av värden som kan utläsas speglas dock inte fullt ut i planens riktlinjer och markanspråk. Om det synsätt som redovisas i planens löptext genomsyrar fortsatta beslut om exploatering finns det möjlighet att de negativa konsekvenserna begränsas.

Kulturmiljö, stads- och landskapsbild

På en övergripande nivå innebär planförslaget att ytkrävande verksamheter kan förflyttas ut från staden, vilket möjliggör för en bättre stadsmiljö med levande stadsdelar. Samtidigt innebär detta att storskaliga landskapselement i form av roslagslandskapets typiska skogsklädda

Alternativ utveckling

En strategisk miljöbedömning ska innehålla en beskrivning av miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, ett så kallat nollalternativ eller framskrivet nuläge.

Nollalternativet beskriver en alternativ tänkbar utveckling vid scenariot då planen inte genomförs. Nollalternativet baseras på att utveckling inom planområdet sker i enlighet med idag beslutade planer. Det innebär att de pågående omfattande stadsutvecklingsprojekten genomförs samt en utveckling i enlighet med Översiktsplan 2040 (2013), fördjupad översiktsplan för Nordrona (2005) samt Utvecklingsplan Norrtälje stad (2004).

Planförslaget beskriver utvecklingen enligt denna fördjupning av översiktsplanen.

Sammantaget bedöms de negativa effekterna och konsekvenserna vara större i nollalternativet jämfört med det nu aktuella planförslaget, enligt utförd miljökonsekvensbeskrivning.

höjdparter som bryts av öppna jordbrukslandskap tas i anspråk.

Utveckling inom riksintresset Norrtälje [AB84] kommer att påverka de kulturhistoriska värdena. Planförslagets innehåller en rad riktlinjer med hänsyn till kulturmiljövärdena som kan innebära att negativa effekter begränsas eller undviks. Planförslaget anger dock att viss kulturhistoriskt värdefull bebyggelse kommer att behöva rivas och byggas om och ger heller inte sådan vägledning att påverkan på vyer och siktlinjer kan uteslutas. Detta medför risk att områdets värden försvagas och planförslaget bedöms därför medföra risk för skada på riksintresset.

Konsekvenserna för riksintresset Malsta [AB83] bedöms bli små eller utebli och konsekvenserna av planerat reningsverk för området Långgarn bedöms bli begränsade. Luftvärnsregementet LV 3 utgör ett särskilt värdefullt bebyggelseområde där den förändrade markanvändning som planförslaget möjliggör bedöms kunna medföra negativa konsekvenser för området som helhet.

Planförslagets riktlinjer syftar i fler fall till att fördjupade underlag ska tas fram i senare skeden, i syfte att dessa underlag tydliggör i vilken utsträckning föreslagen utveckling är möjlig. Detta är positivt och kan innebära att eventuella negativa effekter och konsekvenser begränsas eller uteblir, men innebär att planförslagets effekter och konsekvenser blir svårbedömda i detta skede.

De riktlinjer som uppmärksammats stå i konflikt gällande föreslagens markanvändning vid både Luftvärnsregementet och utvecklingsområde Nordrona bör adresseras. I nuläget bedöms planförslaget medföra risk för att Luftvärnsregementets kulturhistoriska värden skadas.

Sammantaget kan måttlig till stor negativ påverkan på kulturmiljön till följd av planförslaget inte uteslutas i detta skede. Med de åtgärdsförslag som ges bedöms de negativa effekterna och konsekvenserna av planförslaget kunna begränsas och bli små.

Vatten

Utan åtgärder innebär den planerade bebyggelseutvecklingen ökad avrinning och föroreningsbelastning samt ökad belastning på kommunens tekniska system. Planförslaget innebär även ökad risk för översvämningar. De ytor som föreslås för vattenvård, dagvatten- och översvämningshantering tillsammans med riktlinjer för dagvattenhantering ger goda förutsättningar att begränsa eller undvika negativa effekter på vattenförekomsterna och kan bidra till förbättrad status och att miljö kvalitetsnormerna kan följas. De ytor som reserveras för åtgärder med avseende på översvämningrisk kan komma att avhjälpa flera av de risker som identifierats. Områden där särskild hänsyn fortsatt behöver tas är Solbacka, Björnö och Norrtälje hamn. Under förutsättning att de riktlinjer som planen anger implementeras i kommande detaljplanering och att planering sker i enlighet med Länsstyrelsens rekommendationer om lägsta grundläggningsnivå bedöms översvämningriskerna kunna hanteras och negativa konsekvenser blir små eller utebli. Sammantaget bedöms planförslaget kunna leda till små positiva effekter med avseende på vatten.

Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt

Planförslagets påverkan på hushållningen av mark, vatten och övriga fysiska miljöer resultera i små negativa konsekvenser. Detta för att en förhållandevis liten del av mark för areella näringar kommer att ianspråkta.

Gällande dricksvattenförbrukningen kommer den troligen att öka med exploatering i planen. Även om Norrvatten för tillfället kan försörja kommunen är vattenförsörjningen till planområdet sårbar då det redan råder brist på tillgång till dricksvatten i kommunen. För att minska sårbarheten krävs framför allt åtgärder utanför planområdet som säkrar dricksvattentillgången vid eventuell störning. Framtagandet av kommunövergripande utredningar, strategier och vägledning kan komma att ge positiva effekter på hushållningen av dricksvatten som resurs, så som den vägledning som föreslås för hantering av dricksvattenförsörjning i den fysiska planeringen.

Utglesning av staden, transporter och klimatpåverkan

Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttliga negativa konsekvenser för utglesning av staden, transporter och klimatpåverkan. Som nämnts ovan innehåller planförslaget flera ställningstaganden och riktlinjer som på sikt har förmågan att bidra till minskad klimatpåverkan, bland annat genom förtätning som skapar närhet till olika funktioner i vardagslivet och prioritering transportmedel med mindre klimatpåverkan. Däremot bedöms avsaknaden av ställningstaganden kring klimatpåverkan från byggskedet och elektrifiering av fordonsflottan väga tyngre i negativ bemärkelse. Tydligare strategier kring dessa aspekter och en starkare koppling till kommunens miljö- och klimatstrategi skulle kunna begränsa konsekvenserna av planförslaget till små negativa konsekvenser.

Mark och förorenade områden

Planförslagets konsekvenser med avseende på förorenad mark bedöms bli små positiva. Vid utveckling av förorenade områden och att hantering av förorenade

massor föreligger en generell risk för mobilisering och spridning av föroreningar. Eftersom stora delar av den mark som tas i anspråk ligger på förorenad mark innebär det att dessa kommer kunna hanteras och saneras i efterföljande planering. Förutsatt en korrekt hantering av förorenad mark bedöms planförslaget medföra positiva effekter.

Riskerna kopplade till ras- och skred är svårbedömda och bör i kommande planeringssteg utredas särskilt för att säkerställa en acceptabel risknivå.

Luftkvalitet, buller och människors hälsa

Planförslaget föreslår flera åtgärder inom området luftkvalitet, buller och människors hälsa som bedöms kunna leda till positiva effekter för människors hälsa och för miljön, samtidigt lyfter miljöbedömningen upp ett antal

punkter där det dels finns motstridigheter och där en ökad tydlighet kring formulerade riktlinjer efterfrågas. Detta gäller bland annat buller med avseende på tysta områden och barns utemiljöer samt skydd mot extremtemperaturer. Sammantaget bedöms planförslaget medföra små till måttligt positiva konsekvenser avseende luftkvalitet och buller samt en acceptabel risk för människors hälsa, övriga hälsorisker samt olägenheter och störningar.

Rekreation och friluftsliv

Sammantaget bedöms planen bidra med små till måttliga positiva konsekvenser kopplat till förutsättningar för rekreation och friluftsliv. I och med att de identifierade bristområdena ligger inom ianspråktagen mark finns det goda förutsättningar för att tillskapa nya parkområden och gröna mötesplatser inom vilket skulle medföra en

förbättring till tillgång till park och rekreation jämfört med nuläget. Såväl övergripande som områdesspecifika riktlinjer bedöms som tillräckligt omfattande och tydliga. Särskilt att minsta storlek på en yta för park och offentliga ytor pekas ut i de specifika exploateringsområdena. Om riktlinjerna följs kommer det att innebära förbättrad tillgång till park och rekreation.

Den föreslagna utvecklingen kommer att innebära en ökad mängd människor som ska nyttja stadens befintliga och tillkommande grönområden för rekreation och friluftsliv. Ett ökat besöksstryck innebär också ett ökat slitage vilket på sikt kan påverka områdenas rekreativa kvaliteter negativt. Det finns även en risk i att planen inte beskriver hur arbete med framkomlighet i enlighet med strandskydd ska se ut.

Norrtäljeån

Samlad bedömning

Avsnitt	Miljöaspekt	Samlad bedömning	Konsekvenser
Miljökonsekvenser			
4.1	Grön- och blåstrukturer		Påverkan på naturmiljön bedöms resultera i stora negativa konsekvenser. Fridlysta arter, skyddade träd, områden med höga naturvärden och spridningssamband blir inte tillräckligt skyddade genom givna riktlinjer. Kan resultera i förlust av biologisk mångfald.
4.2	Kulturmiljö, stads- och landskapsbild		Sammantaget bedöms planförslaget leda till måttlig till stor negativa konsekvenser på kulturmiljön och landskapsbilden. Med de åtgärdsförslag som ges bedöms de negativa effekterna och konsekvenserna av planförslaget kunna begränsas och bli små.
4.3	Vatten		Utan åtgärder innebär planen ökad belastning på vattenförekomster och kommunens tekniska system samt även ökad risk för översvämningar. De ytor som föreslås för åtgärder, tillsammans med riktlinjer för dagvattenhantering ger goda förutsättningar att begränsa eller undvika negativa effekter på vatten och bidra till att MKN kan följas. Sammantaget bedöms planförslaget kunna leda till positiva effekter med avseende på vatten.
4.4	Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt		Planen bedöms påverka ge små negativa konsekvenser. En del av mark som idag nyttjas för areella näringar försvinner vilket minskar den totala jordbruks och skogsbruksmaken sett till hela kommunen. Det föreligger viss risk i sårbarheten av vattenförsörjning till planen. Åtgärder med avseende på dricksvatten behöver ske på kommunövergripande nivå.
4.5	Utglesning av staden, transporter och klimatpåverkan		Sammantaget bedöms planförslaget medföra negativa konsekvenser för utglesning av staden, transporter och klimatpåverkan, då tydliga strategier och riktlinjer som kan verka för en uppfyllelse av kommunens miljö- och klimatstrategi saknas.
4.6	Mark och förorenade områden		Eftersom stora delar av den mark som tas i anspråk ligger på förorenad mark innebär det att dessa kommer kunna tas omhand. Detta förutsätter att krav gällande lämplig hantering efterföljs.
4.7	Luftkvalitet, buller och människors hälsa		Sammantaget bedöms planen bidra med små till måttligt positiva konsekvenser. Det finns förbättringspotential främst avseende riktlinjer men överlag bedöms planförslaget leda till flera förbättringar inom samtliga bedömningsområdet för dessa aspekter.
4.8	Rekreation och friluftsliv		Sammantaget bedöms planen bidra med små till måttliga positiva konsekvenser. I och med att de identifierade bristområdena åtgärdas. Planen tar väl vara på rekreativa värden och ger styrning gällande andel grönyta i tillkommande bebyggelse. Finns risk för ökat slitage och därmed förlust av natur- och kulturvärden.

Teckenförklaring:

- Planen bedöms ha stora positiva miljökonsekvenser
- Planen bedöms ha små eller måttliga positiva miljökonsekvenser
- Planen bedöms varken ha positiva eller negativa miljökonsekvenser
- Planen bedöms ha små eller måttliga negativa miljökonsekvenser
- Planen bedöms ha stora negativa miljökonsekvenser

Bedömning mot miljö kvalitetsmål

Miljö kvalitetsmål	Bedömning	Motivering
Begränsad klimatpåverkan	↘	Trots att planförslaget innehåller framåtsyftande riktlinjer kring mobilitet så är ambitionsnivån, främst kopplat till klimatpåverkan från fysisk planering i stort inte tillräckligt hög för att med säkerhet kunna bidra till omställningen av netto nollutsläpp 2045.
God bebyggd miljö	↗	Verksamhetsområden i staden omvandlas med potential till positiva effekter genom att det kan skapa levande stadsdelar. Åtkomst till grönyta och rekreativa miljöer stärks.
Grundvatten av god kvalitet	→	Inga grundvattenförekomster eller betydande magasin i planen. Med de åtgärder som föreslås kan föroreningsbelastningen begränsas.
Levande sjöar och vattendrag	↗	Flertalet åtgärdsförslag med avseende på vattenbiotoper. Åtgärder och riktlinjer för dagvattenhantering kan bidra till att MKN uppnås.
Levande skogar	→	Skogsområden kommer försvinna men riktlinjer kräver åtgärder vid påverkan. Planen beaktar skogsområden sett till rekreation.
Ett rikt odlingslandskap	↘	Planen tar en förhållandevis liten andel jordbruksmark i anspråk. Risker kvarstår sett till fragmentering.
Ett rikt växt- och djurliv	↘	Planen har svag styrning för att skydda fridlysta arter samt upprätthålla spridningssamband. Biotopvårdande åtgärder för vattenbiotoper föreslås.

Miljö kvalitetsmål	Bedömning	Motivering
Frisk luft	↗	Flera prioriteringar inom det befintliga gatunätet som bland annat innebär sänkta hastigheter bedöms kunna förbättra luftkvaliteten.
Giftfri miljö	↗	Planen innebär att markföroreningar kommer kunna tas omhand och därigenom bidra till en minskad föroreningsbelastning.
Ingen övergödning	↗	Åtgärder och riktlinjer för dagvattenhantering kan bidra till att MKN uppnås.
Hav i balans samt levande kust och skärgård	↗	Åtgärder och riktlinjer för dagvattenhantering kan bidra till förbättrad status för Norrtäljeviken.
Myllrande våtmarker	↗	Flertalet åtgärdsförslag med avseende på biotopvård samt återställande och stärkande av våtmarksområden.

Teckenförklaring:

Bidrar till att uppfylla målet

Varken bidrar eller motverkar till att uppfylla målet

Motverkar att uppfylla målet

Social konsekvensanalys

Norrtälje kommun har tagit fram ett samrådsförslag på fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad med tidshorisonten år 2050. I samband med det har Spacescape tillfrågats att genomföra en social konsekvensanalys och syftet är att utvärdera sociala konsekvenser utifrån förslag på framtida bebyggelsestruktur och övriga strategier av betydelse för social hållbarhet, samt komma med rekommendationer för fortsatt arbete.

Nedan följer en sammanfattning av konsekvensanalysen, analysen i sin helhet finns som bilaga till planförslaget (Spacescape, 2022). Analysen är strukturerad efter delarna för allmänna intressen i planförslaget, där vissa delar är av särskild betydelse för social hållbarhet.

Bostadsförsörjning

Bebyggelse tillkommer i huvudsak på redan ianspråktagen mark och fyller ett viktigt syfte i att binda samman olika stadsdelar och tillgängliggöra dessa för fler. Prioriteringen med start vid Busstorget går i linje med önskemål i dialogen om förtydligade entréer till staden och en tryggare stationsmiljö.

Ambitioner att skapa ett mer varierat bostadsutbud för flera målgrupper i staden är tydliga, men saknar dock målsättningar eller mått för hur detta bör uppnås, vilket riskerar att leda till en fortsatt bostadsutveckling som förstärker dagens snedfördelning mellan upplåtelseformer. Hur staden ska kunna erbjuda fler billiga bostäder lyfts inte heller. Spacescape rekommenderar att tydliga målsättningar sätts upp för respektive fråga.

Samhällsservice

Fördjupningen av översiktsplanen visar goda ambitioner att tillmötesgå den befintliga och framtida befolkningens behov av lättillgänglig samhällsservice i hela staden. Dock saknas barn-, äldre-, och funktionsperspektivet på frågan om vad som utgör bekvämt gångavstånd, vilket bör ses över.

För att säkerställa goda utemiljöer på nya förskolor och skolor efterfrågas också tydligare ambitioner och riktlinjer om ytkrav, som kan vara vägledande i kommande planprogram och detaljplaner. Här föreslås Boverkets riktlinjer för god utemiljö som stöd.

Planen förmedlar höga ambitioner med att öka tillgången till kultur och idrott, men Spacescape rekommenderar riktlinjer för lokalförsörjning och mål om hur tillgången ska följas upp, då det annars blir svårt att argumentera för dess sak i kommande utvecklingsprojekt, när frågan ska vägas mot andra intressen.

Gestaltad livsmiljö

Fördjupningen av översiktsplanen hanterar fler av de frågor som i dialogen pekades ut som viktiga för god livsmiljö i Norrtälje stad. Stadens södra entré i form av Norrtäljeporten lyfts dock inte som ett utvecklingsområde. Av den totala markytan i planområdet utgörs 40 % av grönyta. I områden som i fördjupningen av översiktsplanen definieras som mångfunktionell bebyggelse och sammanhängande bostadsbebyggelse är snittet 28 % grönyta av markytan inom 500 meters radie, vilket innebär att riktlinjen om minst 15 % uppnås med god marginal.

Vad är en social konsekvensanalys?

Social konsekvensanalys är ett verktyg som används för att analysera huruvida människors olika livssituationer och behov tillgodoses i samband med en fysisk förändring.

Här beskrivs några övergripande syften för social konsekvensanalys som metod:

- Förbättra livet och förutsättningar för sårbara och missgynnade grupper.
- Ett sätt för de som hanterar stadsmiljön att integrera och organisatoriskt medvetandegöra sociala hållbarhetsfrågor.

Tullportsgatan i Norrtälje stadskärna

Barns platser

Utvecklingsområdena har stor potential att öka utbudet på aktiviteter och öka trafiksäkerheten, sänka hastigheter och gynna barns och ungas rörelsefrihet i staden. Dock saknas resonemang kring platser för äldre barn och ungdomar vilket bör lyftas särskilt. I dialogen efterfrågade

ungdomarna fler parker, mötesplatser och aktiviteter i stadskärnan.

Näringsliv och turism

Utvecklingsområdena i centrala lägen bidrar både med befolkningsökning och nya lokaler. Ändrad utformning av busstorget skapar förutsättningar för fler tjänste- och

personalintensiva arbetsplatser i stadskärnan i kollektivnära läge med regional tillgång. Samlingen av verksamhetsområden, till fördel för att utveckla blandade stadsdelar i centrala lägen, går också i linje med resultatet från dialogen.

Spacescape rekommenderar en strategi för stadskärnan som förtydligar hur dess mervärden och kvaliteter, i kom-

Norrtälje Hamn i vinterskrud

bination med utbud kan attrahera boende och besökare att i högre utsträckning vistas och konsumera i stadskärnan, till fördel för de externa handelsområdena.

Trafik och mobilitet

Det nya gång- och cykelnätet skapar goda förutsättningar för ökad tillgänglighet och trafiksäkerhet. För att mins-

ka genomfartstrafiken genom Norrtälje stad, samtidigt som befolkningen växer, krävs dock uttalade mål om att ställa om den höga andelen bilresor till mer hållbara färd-sätt för de boende i centrala Norrtälje stad. Tydliga målandelar för respektive färd-sätt år 2050 rekommenderas.

Grönstruktur

Tillgången och närheten till grönyta inom planområdet är generellt mycket god, med några få undantag. Inom västra stadskärnan, där det är längre avstånd till grönyta, rekommenderar Spacescape ett mål om att öka närheten med ny parkyta eller förbättrade kopplingar inom ramen för arbetet med utvecklingsområdena.

Läs mer på **norrtalje.se**

KONTAKTUPPGIFTER

Norrtälje kommun
Box: 800, 761 28 Norrtälje
Telefon: 0176-710 00
E-post: kontaktcenter@norrtalje.se

norrtalje.se

